

Executive Summaries

on:

- Kahn Committee
- Ministers committee on Special Projects
- Secret Services Evaluation Committee

And a diagram on:

- Secret Projects

SECRET PROJECTS

This outline deals with the work of three bodies:

- Advisory Committee on Special Secret Projects (Kahn Committee - KC) from Aug - Dec 1991
- Ministers Committee on Special Projects (MCSP) from August 1992 to 1993
- Secret Services Evaluation Committee (SSEC) from 8 April 1993 to 19 April 1994

Attached are included:

1. A short summary of a document submitted by De Klerk to the TRC Research Department dated 18/11/96 in which he outlines the process of investigating and controlling secret activities from 1989 to 1994.
2. A chronology table outlining the actions De Klerk took regarding secret projects
3. An outline of the deliberations and reports of the
  - Kahn Committee;
  - Ministers Committee on Special Projects; and the
  - Secret Services Evaluation Committee
4. A table of all secret projects mentioned in the deliberations and reports of the three bodies referred to above, with details where available of budgets, time span, description of activities etc.

Please Note:

Six secret project funds are referred to. These include inter alia: the Foreign Affairs Special Account; the Information Service of South Africa Special Account and the South African Police Special Account

Note the following distinction:

Secret Projects: projects undertaken by Department A that fall within its routine (line) functions

Special Secret Projects: projects undertaken by Department A on behalf of Department B

SUMMARY OF BACKGROUND DOCUMENT PROVIDED BY DE KLERK

“THE ACTIVITIES OF THE FORMER GOVERNMENT ARISING FROM THE DELIBERATIONS OF THE KAHN COMMITTEE”

De Klerk argues that at the outset of his term of office he took a number of steps to normalise the role of the security forces and to bring secret activities under firm control. These included:

- investigations of secret activities and phasing out many of them by March 1990
- adoption by Cabinet of Guidelines for the management of secret actions
- appointment of Harms Commission in February 1990
- abolition of NSMS and scaling down SSC in July 1990
- appointment of standing commission into public violence, viz the Goldstone Commission
- appointment of Gen Pierre Steyn into allegations regarding DCC of MI

APPOINTMENT OF COMMITTEES

Following the 'Inkathagate' allegations in July 1991 regarding secret funding, further steps taken by De Klerk included the

- appointment of an Advisory Committee on Special Secret Projects, viz the Kahn Committee
- appointment of the Ministers' Committee on Special Secret Projects to oversee the implementation of the recommendations of the Kahn Committee

The Kahn Committee

The Ministers' Committee concluded that the recommendations of the Kahn Committee had been satisfactorily complied with and that the question of secret activities and secret funds was now completely under control. It was then dissolved as an Evaluation Committee on Secret Services (outlined below) had been set in place.

LEGISLATION

In addition, a legislative review took place in which the Secret Services Account Amendment Act No 142 of 1992 was adopted by Parliament and came into effect on 1 April 1993. This abolished the secret accounts of Foreign Affairs, SAP and NIS.

This legislation also set up an Evaluation Committee on Secret Services which would include a person from outside of Government appointed in consultation with opposition parties. The Committee would review all secret services of all Departments every year to determine whether they should be continued.

NIS BUDGET

The whole of the NIS budget was regarded as secret and an amount agreed upon by the Minister for State Expenditure and the Minister responsible for NIS was deposited into a special account established by an Act of Parliament. The State President was responsible for NIS, but in 1993 delegated certain responsibilities to Minister Kobie Coetsee.

Appendices:

Press Statement by FW de Klerk, 30 July 1991

Press Statement by FW de Klerk, 19 December 1991

CHRONOLOGY

Actions by FW de Klerk concerning secret operations and funding

20 September 1989		FW de Klerk assumes Presidency
November 1989		De Klerk orders investigations into secret and covert operations of the security forces with a view to their possible termination.
February 1990		Harms Commission to investigate certain murders appointed
29 June 1990		Cabinet adopts guidelines for management of secret actions
July 1990		Abolition of NSMS and scaling down of State Security Council
1991		Goldstone Commission into Incidents of Public Violence appointed
July 1991		'Inkathagate' allegations regarding secret funding
30 July 1991		FW de Klerk press conference sketching framework of secret projects and announcing decisions regarding termination or control thereof. Decision to review legislation pertaining to secret funds and to set up advisory committee to examine current projects.
7 August 1991		Kahn Committee appointed, also known as "Advisory Committee on Special Secret Projects" 17 October 1991: Kahn First Interim Report 23 October 1991: Kahn Second Interim Report 4 November 1991: Kahn Third Interim Report 19 November 1991: Kahn Final Report
19 December 1991		De Klerk reacts to Kahn Reports via press statement, accepting its recommendations
23 April 1992		De Klerk comments on Kahn reports in his Budget vote speech and announces proposed legislation on secret funds to be introduced to Parliament soon.
6 May 1992		Ministers' Committee on Secret Projects appointed to oversee speedy implementation of Kahn recommendations
		31 August 1992: First Report by Ministers' Committee
November 1992		Appointment of General Steyn to investigate allegations made regarding DCC of MI
		1 December 1992: Second Report by Ministers' Committee
1992		Parliament adopts the Secret Services Account Amendment Act, no 142 of 1992
		22 January 1993: Third Report by Ministers' Committee No date, 1993: Fourth and Final Report by Ministers' Committee
1 April 1993		Secret Services Account Amendment Act comes into effect: <ul style="list-style-type: none"> • abolishes three secret accounts of Foreign Affairs, NI and SAP • appoints Evaluation Committee on Secret Services which meets on 8 April 1993, 21 September 1993, 14 March 1994, and 19 April 1994
1994		Evaluation Committee on Secret Services hands over its minutes to the new Government via its State President

KAHN COMMITTEE

Committee Members

Ellison Kahn
Jan A Crafford
James O Mc Millan
SA Strauss

Background to the Commission

The Commission was announced by President FW de Klerk on 30 July 1991. It would only deal with projects that were still active. It was the intention of Cabinet to cancel covert activities where possible. Alternatively they should be scaled down or suitably adapted. Where secret projects continued – they should not benefit any particular political party or organisation. They should serve the broader national interest, in countering of violence, intimidation, sanctions and international isolation.

Note:

The funds drawn from accounts called 'Rekening vir Geheime Dienste (RGD)' and 'Spesiale Verdedigingsrekening' (Special Defence Fund).

Special Secret Projects: projects undertaken by Department A on behalf of Department B

Secret Projects: projects undertaken by Department A that fall within its routine (line) functions

The Work of the Commission

Each department of state that was involved furnished the Commission with documents setting out the nature of the projects that had not been terminated. Discussions were also held with Cabinet ministers and DGs of state departments, amongst others. The Commission was satisfied that Departments such as National Intelligence Services, SADF and SAP had to continue in their line-functions with covert activities.

Rapid termination of projects was urged to ensure no leaking of confidential and embarrassing information. It was argued that financial obligations (contractual and moral) to those employed should be fulfilled to avoid grievances developing that could result in information being revealed. Payment of salaries or lump sum or allowing persons to retain a vehicle were options.

FIRST INTERIM REPORT

(17 October 1991)

SOUTH AFRICAN DEFENCE FORCE

PROJECT ROOIBOS

Budget: RM4,1

Rooibos involved theological training for independent churches to build up 'moderate religious conviction' in support of current constitutional initiative.

PROJECT HARDEKOOL [Budget RM1,1] formed part of Project Rooibos and provided publications and Bible study services to support it. Speedy termination advised with contractual and moral financial obligations. The SADF undertook to terminate asap. Recommended that a one-off advance payment of R8,35 million into a trust.

DEPT OF FOREIGN AFFAIRS

PROJECT THURSTON

Code name for four associated projects for procurement of material for SABC otherwise not available.

A: **United Studios**. Recommended immediate sale of Department's shares. Decision in 1989 not to go ahead with TV productions.

B: **Cablelink** and **Satlink**. Projects already mainly completed.

C: **Filmtel** and **MGI / IMG**. Film production companies.

The remaining budget of R770 000 will be used to effect termination of all four projects.

PROJECT BLUE

A financial trust, the Taussig Familienstiftung, registered in Lichtenstein that acted as a conduit pipe for secret transactions and could manage secret projects. It has guaranteed payment of debts owed by two other secret projects **Grail** and **Arcadia**. Two trustees Mr Grant Mannheim (or Manheim) and Mr AP Giles have fallen out and one has a sense of financial grievance. Dr (CH?) K Ritter and Casimir Prince Wittgenstein.

Recommendations: Mr Mannheim be paid 90 000 pounds sterling and Mr Giles be paid 150 000 pounds. The trust stood as surety for debts amounting to 2,35 million pounds and it is recommended that 2,35 million pounds be transferred in trust to the bank that lent the money to the overseas projects to release the trust from its obligations. This leaves a balance of R12,2 million held by the trust. Assets of the Trust after settlement would be around R20 million. Funds held by the trust should be repatriated.

SECOND INTERIM REPORT

23 October 1991

DEPARTMENT OF FOREIGN AFFAIRS

Eleven secret projects in total (including Project Blue and Project Thurston)

GRAIL

Sanctions-busting large company set up fourteen years previously (?1977) with the help of the SA-friendly Rothschilds Bank. Main object is buying and selling internationally of computer equipment. Primary aim is to assist the Republic in combating sanctions. "The true identity of the company is hidden by layer upon layer of trusts and holding companies, starting with a Jersey trust based on a deceased family trust, thereafter a holding company in Jersey, and thereafter a holding company in the UK. SA connections are buried deep. Director is Mr Giles (a former South African) and two others. No one else knows the *sub rosa* background".

Recommendations: GRAIL should continue as it is in the national interest. In a future sale (when no longer needed), a buyer with no security risk should be found.

ARCADIA

An international commercial undertaking intended to operate as a last line of defence in the face of international sanctions. Being wound up, never involved in much trade. Brazil.

Recommendations: termination of project

SIX PACK

Project for the "performance of South Africa's part in the construction of a coal-fired power station". Being phased out due to changed conditions for export of coal. South Turkey.

Financing from World Bank and Republic of China. *Recommendations: acceptance of termination plans*

OPALS Special Secret Project

Support for a centre in Paris for combatting Aids. Department now withdrawing from the project. *Recommendations: endorse the Department's decision*

C-FILMS

Financial backing of a film. R1 million given to SA filmmaker Dirk de Villiers (rate of 5% p.a.) to make That English Woman on the life of Emily Hobhouse. Distribution went awry. De Villiers to make a longer and better version and video film to find a market overseas. Department wishes to keep De Villiers to his promises and to try to recover the loan as much as is possible.

ACODA

Code name for an organisation of leading European personalities to try to encourage investment in the Republic. It works through PRO firms whose contracts end in March 1992. It extended invitations to prominent overseas politicians and businessmen who would not have come if they knew financing was through the SA government. The invitations should be honoured but thereafter the project should be ended. Financial commitments of DM 1,75 million. *Accept proposals of the Department*

SWART SAKELUI

Project to bring US black business people to meet their SA counterparts, arranged through a front. After one final visit, involving R64 000, the project will end. *Endorse acceptance of the proposal.*

CONGRESSIONAL VISITS

Assistants to US Congressmen accepted invitations through fronts such as the SA Foundation. Expenditure: R632 000. Cannot cancel invites at this stage. *Agreed.*

DIVERSE VISITS

Invitations to a diverse collection of chosen persons have been accepted. Fulfilment of obligations will cost R300 000. *Recommend that the expenditure be endorsed.*

SOUTH AFRICAN DEFENCE FORCE

Sixteen secret projects (including Rooibos and Hardekool).

PACMAN

Budget: RM4,1

Code name for an organisation with offices in Johannesburg (real control is here), Washington, London, Brussels and Bonn. Object to combat sanctions and support constitutional initiatives with publications, lobbying, conferences etc. It gave valuable support to the cause of Savimbi. Leading personalities in government circles in Europe and USA are involved, with half of its funds from abroad. SADF concerned about its high profile.

In late September 1991 the Minister of Finance agreed to a one-off payment of R7 million, approved by Minister of Defence, "to enable the country to withdraw from the enterprise". Vested in a trust controlled by trustees appointed by SADF. "The possibility exists of the project's continuation under its own steam." *Recommendations: endorse the department's proposals.*

BYRONIC

Budget: RM98

A leading Washington consultant in connection with an international programme in favour of UNITA. Contracts concerning leading political and governmental figures will continue until the September 1992 elections in Angola. In late September the Minister of Finance approved a payment of R7 million into a trust similar to above, to end the country's association with the enterprise. *Commend settlement.* ["can now be closed with a R7 million payment to UNITA who will then be responsible for the management of the international 'skakei' programme.]

LEAFY

'Vroue vir Suid-Afrika' working for inter-cultural reconciliation and good will terminated in September 1991 with a once-off payment of R714 000. Head office in Rustenberg with seven branch offices and 1000 discussion groups. The project will continue independently. *Support actions.* [Budget RM1,28]

CAPITAL

Project that supported FIDA (Federal Independent Democratic Alliance) a moderate black organisation to combat violence and advance stability. "We were told that it was a very valuable source of information to the Defence Force on violence in black townships". Terminated in September with a once-off payment of R1,47 million. FIDA will continue independently. *Support these actions.* [Head office in Johannesburg and 13 regions. Budget RM3,05]

NAPPER

Project was another valuable source of information on violence in black townships. The activity involved youth clubs. Terminated in September with a once-off payment of R940 000. The work continues independently on a reduced scale. *Same as CAPITAL.* [Eagles Youth organisation active in OFS, North West Cape and Vaal Triangle. Budget RM2,81]

OLIVE

Project embraced publication of monthly journal Special Despatch encouraging free economy, stability, negotiations and exploring hidden agendas and violence. Three months termination given in September with R240 000. *Approval.* [RM1,00]

VILLA MARIE

Project was for purchase of a substantial part of the print order of the pro-Defence Force Aida Parker Newsletter. Three months termination given in September with R42 000. *Approval recommended.* [Budget RM0,21]

CAMARA

Involved in publication of Christians for Truth, a journal to combat violence and intimidation. Terminated in September with payment of R96 000 to persons involved. Journal will continue independently. *Approval of action.* [Budget RM2,35]

PARKER

Project concerns a printing press and newspaper in Botswana which promoted negotiations on a regional basis. It has a long history. A sum of R900 000 approved for creditors. Defence Force had already decided to end its relations with the proprietor who is now claiming R6 - 7 million 'chancing his arm'. He runs the risk of exposure. Matter is close to resolution on satisfactory basis. [Budget RM2,35]

ESSAY

Project encouraging non-militant attitudes amongst the youth in a number of ways. Terminated in September with a one-off payment of R126 000. *Approve actions.* [Budget RM1,15]

JETTY

Ongoing activity to motivate members of Defence Force called for temporary service and black members of the Permanent Force. The project uses services of some 300 people to inculcate in members the will and desire to do their duty. This was really a line function of the department which would become overt in coming years. *A necessary line activity to be made open as soon as possible.* [Budget RM21,5 Eight consultants with courses and seminars. Research support given by another organisation]

ECHOES

SADF activity aimed at combatting verbal attacks on its duties and functions. Activity relates to the acquisition of information, i.r.o. MK mainly and passing this to the media. *A necessary secret line function which should be budgeted.* [Budget RM1,07]

MEDIANT

SADF project to combat anti Defence Force verbal attacks and propaganda eg from ECC. Supports "Veterans for Victory" stressing positive side of military service. Magazine Stand To (copy enclosed in Report), which defends SADF activities, opposes the abortion lobby, homosexuality and the ANC etc. Project aims to continue until 1996 at a cost of R480 000 p.a. *Recommend termination of project as soon as possible.* [Budget RM0,48]

GETAFIX

Payments to moles and informants for information leading to the discovery of arms caches or military activity information. *Necessary secret activity in ordinary line function of the Defence Force.*

[Budget RM0,4]

NB: Other SADF projects referred to which had closed by 1 September 1996 include:

Gezina (0,800); Liberal (0,950), Mapoly (0,375), Scottish (0,520), Choke (0,350), Brussels (0,500), Concert (0,400), Boesman (0,100), Kerwer (0,040), Instigator (0,355), Steenbras (0,072), Eikenhof (2,210) BUDGETS IN BRACKETS

V Adm P. Murray is listed as a person to whom enquiries should be directed, at (Tel no.) 322 6641

SOUTH AFRICAN POLICE

9 Special Secret projects and secret projects.

"Representatives [of the SAP] stated that secret activities of the Force in the course of ordinary line functions are not confined to routine employment of the services of informants to reveal the activities of persons who had committed or were about to commit crimes. The Police Force had to infiltrate certain organisations that could perhaps be claimed as political organisations, in order to get information about activities that might pose a threat to law and order and the safety of the State, such as the operation of private armed forces. The Force did not take political sides or favour one political party over others or reveal information which came to it that was of a purely private, and possibly politically embarrassing nature."

ARISTOTLE

National Student Federation financed through a business trust. Press disclosures led to public disclosure of its sources and its dissolution. Complex outstanding contracts will require R766 000. Budget 1991/2 was R996 600. When the cover blew the NSF President declared that he was the only one 'in the know'. However the project was running from 1985 and other officials were aware of the financing by the State. Accepted actions by the SAP to close the project.

EINSTEIN

Counterpart of Aristotle in non-white tertiary and secondary terrain. Ceased operations in July. Severed connection with an agent it employed for the project but has obligation to pay her study fees. Budget 1991/2 was R730 000. *Recommend payment of fees.*

BISMARCK

Project was a cover for operational activities and the canalization of State funds to fronts. Target date for dissolution is 31 December 1991. Budget for 1991/2 was R253 000. Protection of individuals involved is important. *Recommend plan of Police Force is accepted. A sensitive area.*

POLEMOS

Project was a front to combat radical propoganda in the Eastern Cape and was ended on 31 July. Certain remaining obligations amounting to R33 600 will ensure that the financial involvement of the State will never be known. Budget 1991/2 was R216 600. *Accept proposals.*

COSMOPOLITAN

Large scale project began in April 1990 to provide 'correct information' to the media. Involvement of Police Force ended on 31 July. Budget for 1991/2 was R130 000. Settlement with this 'honourable man' a professional who was specially recruited for the task would amount to R496 554. He has taken legal advice.

ROMULUS

Combatting organisations and individuals who disrupted public order through intimidation and violence mainly in Eastern Cape and Western Transvaal among the youth. It did good work. Police Force ended its connection on 31 July this year. It will require R289 500 to sever the connection. Budget for 1991/92 was R39 800. Projects listed under it include:

- Operation Gordian (jeugterrein) with offices in PE and Durban with total cost of R222 820. This group was politically involved, identified by the ANC as a menace to its goals.
- Operation Voltaire
- Operation Ukumelana
- Alliance for Free South Africans

SAP action (to terminate its involvement) approved.

SOKRATES

Aim of project to influence black youth to reject violence and refrain from crime. SAP involvement ended on 31 July 1991. Budget for 1991/2 was R10 000. Legal obligations remain of R24 670. *Recommended.*

CONSTANCE

Aim of opposing the politicization of organised labour. Assured it was not connected to IFP. SAP links ended on 31 July. Cost of obligations is R65 000. Budget for 1991/2 was R66 400. Recommended the honouring of obligations and termination of the project.

PEGASUS, VIXEN AND LEO

Project directed at fostering of stability and order in territory of labour. SAP involvement ended on 31 July this year. Budget for 1991/2 was R410 500. The organisation continued. On 27 September and 11 October Financial Mail spilt the beans regarding state connection. "One of the best investments the State has ever made". Involvement of academics. *Recommend acceptance of proposal to sever connections with the projects.*

NATIONAL INTELLIGENCE SERVICES

Seven projects

AASDIER (08/08/1986) Stratkom project

Project to combat 'alien' and security threatening ideologies such as Marxism and Liberation Theology and to support Christian Action through conferences and publications. NIS support to end of 31 December but it will continue to exist. Cost of termination attached. *Supported.*

ABBASKIP (02/08/1986) Stratkom project

Similar to Aasdier through an association with the Lutheran Church. Lecture tours in Germany, Austria and Switzerland and visits of academics from Germany. Project being terminated with once-off payment of R14 100 from August to October. *Supported.*

APPLERING (08/08/1986) Stratkom project

Project to combat alien ideologies mainly through the English church community, politicians and the media. NIS support to end on 31 December. *Supported.*

BEERVEL (08/08/1986) Stratkom project

Encourage English and German communities here and abroad to oppose revolutionary activities in the church terrain. *Same as Applering*

BRINJAL (08/08/1986) Stratkom project

Cause the Roman Catholic Church to oppose the alleged Liberation Theology and Neocommunist activities of the SA Bishop's Council. NIS support to end on 31 October with payment of R19 000.

BROKAAT (08/08/1986) Stratkom project (26 lecturers, 7 admin staff, 3600 students)

Companion project to Rooibos, although Rooibos trains in a building and Brokaat trainees receive theological training through instruction by correspondence. Financial support to end on 28 February 1992 to allow institute to raise funds in Europe and USA as a worthwhile enterprise. NIS discussions with Dept of National Health and Population development to see whether the enterprise falls into its line functions. *No covert state support. Suggestions supported.*

DELECTUS (01/12/90) NI project to bedryf Stratcom

Implement State President's initiative regarding peace and justice through the creation of a coalition for Christian action by means of a network of writers. Termination on 31 December with single payment. *Supported.*

Press statement by FW de Klerk states there was R26,9 million budgeted for SADF projects. SADF states it was R149,6 million. Later SADF states it was R30 million.

THIRD INTERIM REPORT

4 November 1991

Secret Project: Department of National Education

Information supplied by KJ Bodenstein, Director of Sports Promotion, Dept of National Education

The project concerns the payment of income tax due on fees paid to the visiting English cricket team in the 1989 - 1990 cricket season. After a meeting with the South African Cricket Union, the "Minister of National Education asked the Minister of Finance to cause the payment of the income tax of each of the players to be effected through a fund that had been created from the Secret Services Account for secret projects of the Department of National Education". Amount of R535 825,15 required for this. It was explained that that if the English players were to do this favour for the South African Cricket Union, the maximum financial profit must be given to them to survive the lean years that would follow the tour, which would result in reprisals and losses for the English players.

The payment had not yet been made as the Minister of National Education, Mr LA Pienaar, is meeting with the Minister of Finance to look at ways of effecting payment without the use of the secret funds.

FINAL REPORT

19 November 1991

The Final report deals with :

- Secret Activities of Department of Foreign Affairs
- The Report of the Committee Investigating the Revision of Laws Regarding Secret Service Accounts

DEPARTMENT OF FOREIGN AFFAIRS: Archive - Since 1988

"Line functions" secret projects mainly using consultants – which , according to the Department of Foreign Affairs, is nothing "other than a normal routine activity".

TOEGANG TOT AFRIKA

Mr John Coker, BBC journalist and specialist on Africa with OAU connections employed at annual fee of R125 000 and airfares. Source of information and conveys information on our behalf.

We endorse this activity.

TOEGANT TOT FRANSSPREKENDE AFRIKA

Mr Jean Yves Ollivier, French businessman, employed to advance SA's interests in Francophone Africa's affairs. Expenditure of R761 340 over several years. *Activity endorsed.*

SWAZILAND

"Young King Mswati III took it for granted that, like his father, he would be furnished with the part-time services of an attorney at the expense of SA government". Mr Ernst Penzhorn, Pretoria attorney, charges R50 000 annual fee. "He advises the King generally, accompanies him to conferences, drafts speeches for him, persuades him not to act in undesirable ways, and protects him from the machinations of undesirable characters". A line function par excellence. *Activity endorsed.*

"LE CERCLE"

Informal forum of influential representatives of a 'conservative cast of mind' from Britain, France, Germany, Italy, Oman, the USA and South Africa. Annual meetings consider political, economic and military developments. SA contributes R33 000 plus donations to the secretariat. Valuable source of advice and friendship. *Agreed.*

SA TRADITIONAL HEALERS' COUNCIL

R100 000 per annum paid for past two years to this organisation, whose top figures are "held in high esteem in many African countries for the independent advice they give". Their connections bring information on matters otherwise unavailable. *Secret activity justified.*

KASA PROJECT

Kerklike Alliansie vir Suidelike Afrika (KASA) believes that sanctions are unchristian. Department supported interaction of KASA with USA churches. Arrangement from 1 June 1990 for five years at cost of \$799 000. Pastor Badenhorst and family to relocate to USA to carry it out. Due to crumbling of sanctions the scheme was abandoned. Badenhorst argues for one year's payment of \$150 000. Department cannot risk exposure and thus endorses payment asap. *Action recommended.*

The files also contains the following documents and memoranda concerning the proposed new legislation governing secret projects.

**MEMORANDUM
COMMENTARY AND PROPOSALS ON THE REPORT OF THE COMMITTEE
INVESTIGATING THE REVISION OF LAWS REGARDING SECRET SERVICE ACCOUNTS**

(The actual Report on which the Commentary, written by NIS, is based is not in the Kahn Report file, received from the Office of the President.. An attempt is being made to locate it.)

Memos and responses regarding the position of NIS and the laws regarding secret service accounts.

- National Intelligence Services objects to paragraph 8.1.1.2 (b)(ii) in the report, pointing out two unacceptable consequences for the intelligence sector, viz

(1) NI annual budget would be made public

This would demonstrate to every intelligence service the capacities of the NI in South Africa, including inter alia personnel, salaries, overseas agents, penetration capacity, expansion or downscaling of functions, expensive and sophisticated technological equipment. Reference is made to USA experience.

(2) NI expenditures would be liable to follow Financial Regulations and Treasury instructions

The implications of this are spelt out at length.

- Response from Office of the Auditor General
- NI document setting out its aims, activities and concerns.

MINISTERS COMMITTEE ON SECRET PROJECTS

The Committee was established by Cabinet decisions on 12 and 19 August 1992. Its task was to advise on the handling of the Kahn Committee's recommendations and the management of secret projects in general.

Chairperson: Mr HJ (Kobie) Coetsee, the Minister of Justice
Other members: Minister Gerrit Viljoen, Amie Venter and Derek Keys

The Committee reported as follows:

31 August 1992: First Report

Four projects of the Dept of Foreign Affairs were reported on.

1 December 1992: Second report

This dealt with the issue of the availability of the Kahn report to the Auditor-General. It was agreed that this should happen and the report was handed over for the purposes of auditing.

22 January 1993: Third report

This dealt with management matters. The issue of ministerial responsibility was dealt with.

No Date: Fourth and Final Report

FIRST REPORT

31 August 1992

Two Dept of Foreign Affairs projects are reported on, viz. **TOEGANG TOT AFRIKA** and **TOEGANG TOT FRANSSPREKENDE AFRIKA**. The Committee proposes that they should be continued as recommended by the Kahn Commission.

No further details are provided. (query: De Klerk's summation refers to four projects?)

SECOND REPORT

1 December 1992

The second report recommends that the reports of the Kahn Committee should be made available to the Auditor-General, Mr Wronsley, for the purposes of auditing and this was subsequently done. It is also suggested that at a Cabinet meeting of 25 November 1992, the State President took a decision to permit making the Kahn Report available to the Auditor General.

A legal opinion was sought in this regard, which stated that it is possible to hand it to the Auditor-General, with conditions regarding who actually does the auditing and the means by which a report will be done on this. The opinion also states that making the reports available to the Parliamentary Joint Committee on Public Accounts (G-KOR) is undesirable and unnecessary. This legal opinion was accepted by the Committee.

The conditions regarding AG access are:

- The report must be made available to the AG himself or someone personally appointed by him.
- If the AG wishes to refer to the Kahn Report in any of his reports, he must discuss it with the SP and the Minister of State Expenditure

The Committee also states that it is still busy with a report on the management of secret projects, and has received verbal and written submissions from Ministers and Department Heads regarding the content and handling of such projects.

THIRD REPORT

22 January 1993

Additional Note attached by Kobie Coetsee.

The Committee established four categories of projects:

- Category One** All projects submitted to the Kahn Committee (KC)
- Category Two** Projects that began before the work of the KC but were not placed before it and which should be reported to this committee in the opinion of the line function minister.
- Category Three** Secret projects that began after the work of the KC and were funded from one of the six special secret accounts. As all NI activities are funded in this way, only activities outside of their line functions will be raised. The committee also points out that, as De Klerk stated in his budget speech earlier that year, all covert actions took place within line functions, it will be necessary for the Committee to consider these line functions. The committee proposes a management plan to be put in place regarding this category of projects.
- Category Four** Projects that satisfy the description of 'secret services' in the Amendment to the Account for Secret Services, 1992. These would be projects that are financed from the new Account for Secret Services. As all NI services will be funded from this account, only projects that fall outside line functions will be considered. The committee also proposes a management plan to be put in place regarding these projects.

Ministerial Responsibility

This committee takes responsibility for drafting a management plan concerning projects in category 3 and category 4. Individual ministers must take responsibility for implementation. The committee cannot verify the correctness of information supplied by departments, but must assume its veracity. Line function Ministers must take responsibility for the correctness of the assurances that they provide.

Guidelines

The Cabinet accepted the guidelines regarding secret actions submitted to it on 27 June 1990. This document detailed matters such as: when special secret projects are permissible; when cabinet approval is needed; legal liability of officials; auditing of secret accounts; the handling of secret information; ministerial responsibility etc.

On 6 March 1991 Cabinet accepted a further document regarding Stratkom actions, as recommended by the Cabinet Committee on Security Affairs.

It was felt that the guidelines should be placed before Cabinet again, as new Ministers had been appointed and there had been much public debate over secret projects. Appendix D is briefly summarised for this purpose in a memorandum to Cabinet members. It is suggested that Appendix E is then no longer applicable, as projects of that nature now fall into line functions.

The Committee proposes that all Cabinet colleagues and Departmental Heads should become aware of all laws concerning the use of secret funds, for the purposes of reporting to the Joint Committee on Public Accounts (G-KOR).

Reference is made to an incident involving a certain person (*John Gogotya?*) who alleged that he suffered damages as a result of his involvement in an SADF covert operation, and took

legal steps against the SADF. A smaller amount was paid to him from the Department's open budget. The question arose as to how the Auditor-General's report could deal with this in a limited or hidden fashion. The answer is that the 1989 Law on the Auditor-General allows for limited reporting but only in cases involving the auditing of secret accounts.

The further question still stood as to whether the parliamentary committee could delve into the details of the alleged covert operation that gave rise to this payment. The committee suggests that there are other angles that can be used to protect the state before the Parliamentary Committee despite being unable to limit the report, such as the following points:

- The payment of a settlement is not an admission of guilt
- Considerations that the state may become involved in costly drawn out litigation was a factor in granting the money
- Even if the state won, the weak financial position of the other party would mean that few if any legal costs could be recovered.
- The details of the alleged covert operation should therefore be gone into in a very limited manner
- Rules regarding privileged evidence (including state privilege) also applies to parliamentary committees
- SADF authorities can therefore call on state's privilege if they are asked to give details of the alleged service relation between the SADF and the claimant.

The Kahn Report

The committee orders that the relevant sections of the Kahn report be given to the Ministers involved. Each line function Minister will be asked to provide details on the state of affairs concerning each of their projects dealt with by the Kahn Committee. (Appendix A is the questionnaire to be distributed) The Committee believes that that is not desirable for the Kahn Committee to be recalled to monitor the execution of its orders.

Recommendations

The Committee bevel that FW

- accept the interpretation of its task and work methods regarding projects in Categories 1-4
- accept that this Committee is responsible for the Kahn orders and the development of management plans for present and future projects, but that individual line Ministers accept full responsibility regarding the assurances in terms of Appendix A (questionnaire), as well as for the carrying out of the management plans once in place.
- guideline document "D" be placed before Cabinet in shortened form (Appendix F) while the first document be available for fuller study
- This Committee review documents "D" and "E" and consolidate them if necessary.
- Request your Ministers and their Department Heads to study the procedures and rules regarding the tasks of the Auditor General and the G-Kor concerning secret projects

The issue of the role of the Ministers' Committee vis-a-vis the Evaluation Committee being put in place by the new Law is raised. This committee could act as a watchful eye.

ATTACHED:

- "A" Outline of the areas that the reports on Secret Projects must include
- "B" Extract from Hansard, 23 April 1992
- "C" Copy of the Secret Services Amendment Act
- "D" Minutes of the Cabinet Committee on Security Affairs, 25 June 1990
- "E" Document entitled "Koördinerende en Bedryf van Kovertes Strategiese Kommunikasie Projekte" with numerous attachments and organograms regarding Stratkom and other structures.
- "F" Document entitled "Spesiale Geheime Optredes"
- "G" Press Statement by FW de Klerk concerning the report of the advisory committee on Special Secret Projects, 19 December 1991

Also included:

Extracts from the Law on the Auditor-General, No 52 of 1989

FOURTH AND FINAL REPORT

Since the last report there were two important developments.

1. On 1 April 1992 the Amendment on the Rekening Vir Geheime Dienste, 1992 came into effect. An Evaluation Committee was set up to approve any activities of the SAP and Dept of Foreign Affairs that make use of secret funds.
2. The negotiations process led to the formation of the Transitional Executive Committee which, with certain conditions, can exercise external control over secret activities of certain departments.

Foreign Affairs

No irregularities were reported. In the case of project ENIGMA there were no irregularities. There are two cases in which foreign projects were closed but where the favourable disposal of assets has not yet taken place. The Department is still busy with this area and continuing responsibility lies with the Evaluation Committee referred to above. Due to the complex and sophisticated counter-measures the state had to adopt in the international sanctions climate, it will take some time to withdraw covert state involvement, particularly to the State's financial benefit.

National Intelligence

All secret projects submitted to the Kahn commission have been terminated. Submissions were received on other sensitive projects that fall or fell within line functions. The committee is happy that these projects are taking place on a controlled basis. Some of them have already ended.

South African Defence Force

Following the SADF report, the committee is satisfied that all the Kahn recommendations regarding the 16 projects (15 to be terminated and the 16th to become open) have been implemented. Despite subsequent allegations/assertions regarding PROJECT ECHOES, those who reported to the Kahn Committee did so in an honest candid manner.

Committee also received reports on four projects that terminated before the Kahn Commission but which can be/have been made public. Committee is assured that the projects were not irregular and have been satisfactorily terminated.

Two people who were involved in terminated SADF projects, Mr John Gogotya and Joe Tshabalala, subsequently raised financial complaints with De Klerk's office. The committee was assured by the SADF that no money is owed to Mr Gogotya and the matter has been settled by informal arbitration. Regarding Mr Tshabalala, a similar assurance was given by the SADF. Mr Tshabalala was advised to go to the Ombudsman on a confidential basis if he so wished, but has not done so.

South African Police

All projects submitted to the Kahn committee have been terminated.

Recommendations

- Satisfactory attention has been given to the Kahn Committee's recommendations
- In the light of the Evaluation Committee, the Ministers' Committee should be dissolved. Three of this Committee's four members are on that Evaluation Committee.

ATTACHED REPORTS

NATIONAL INTELLIGENCE SERVICE

DG Mike Lowe reports that during the last report on secret line function activities three relevant projects were tabled, namely EIERDANS, FEETJIE and MORGEN. These have now been

terminated and are being audited by the Auditor General. No non-line function projects are operating.

He further states that the Auditor General as well as internal audits have full access to all NI expenditure vouchers and documents.
A new Ministerial Disbursement Order from 1993 in terms of the Law on Special Accounts for Security Services 1969, will be put before the SP will state that " ???????

A. Projects Submitted to the Kahn Committee

ABBASKIP
APPLERING
BEERVEL
BRINJAL
BROKAAT
DELECTUS

C. Standing Control measures to ensure that line function activities do not include unauthorised secret activities

Four paragraphs describe these measures, although the next page is not attached. Ends abruptly.

SADF

Certificates regarding the following Secret Projects are attached by JF Retief, Military Secretary, KDOOR

A. Projects submitted to the Kahn Committee.

ECHOES
JETTY
GETAFIX
MEDJANT
ROOIBOS
HARDEKOOL
PACMAN, BYRONIC
LEAPY
CAPITAL
NAPPER
OLIVE
VILLA MARIE
CAMARA
PARKER
ESSAY

B. Projects not submitted to the Kahn Committee

MARION
OGDEN
FRIENDSHIP
LIBERAL

SOUTH AFRICAN POLICE

Two reports attached:

1. Major Charl du Plessis submits details of following projects:

A. Projects submitted to Kahn Committee

ARISTOTLE
EINSTEIN
RAM
BISMARCK
POLEMOS
COSMOPOLITAN
ROMULUS
CONSTANZE
PEGASUS VIXEN LEO

B: Projects not submitted to Kahn

None

2. Letter dated 17/02/93 in which Luit-Gen JH le Roux, Head of Crime Prevention and Investigation, reports that the two outstanding matters in paragraph 8.1 and 8.4 in the report dated 23 November 1992 have now been terminated.
3. Report to the Ministers committee on Secret Projects, 23 November 1992

A short summary of each project listed below is provided with three annexures.

A. SECRET LINE FUNCTION PROJECTS

PROJEK DETEGERE
PROJEK GEORGANISEERDE MISDAAD
PROJEK FOX
PROJEK DIAMANT EN GOUD

B. SPECIAL SECRET PROJECTS

Special secret projects in operation since November 1985 by SAP, to enact the directive of the State Security Council dated 16 November 1985. This order was affirmed in a cabinet directive dated 6 March 1991. On 31 July 1992 the SAP had 13 special secret projects running and presented these to the Kahn Committee.

It is also stated that all special secret projects involving the SAP have been terminated. A total amount of R1 397 208.43 was made available for the associated outstanding contractual and moral obligations.

ARISTOTLE
EINSTEIN
BISMARCK
POLEMOS
COSMOPOLITAN
ROMULUS
SOKRATES
CONSTANZE
PEGASUS, VIXEN and LEO
RAM
CHURCHILL
CICERO
BUYE

Annexure A: Strategic Communication (Stratkom) project involving SAP until 31 July 1991, involving the infiltration of organisations for the acquisition of information. No name provided.

- Annexure B:** Crimes about which information was gathered under project DETEGERE. These include: Taxi wars; attacks on trains, hostel dwellers, farms; assassinations; consumer, school, rent and transport boycotts, stayaways; military structures such as APLA, AZANLA, MK-SDUs/AMABUTHO, Third Force, AWB, Boerekommando, people's courts, weapon smuggling; TVBC states; and many other areas.
- Annexure C:** Successes from 1 January 1992 achieved with the help of the GM (Organised Crime) project. These include the Chinese Mafia deportations, drug seizures, etc

OTHER DOCUMENTS INCLUDED IN THE FILE:

- Vrye Weekblad article, 17 - 23 May 1991, by Hennie Serfontein "Waarom antwoord FW nie reguit nie?"
- Extracts from Hansard:
  - 1 March 1990: A speech by FW de Klerk referring to investigations in the security forces. *FW de Klerk also mentions a November 1989 investigation into covert functions of the different security forces in the process of rationalisation. Report is awaited.*
  - 5 March 1991: Question regarding SAP support to Inkatha
  - 12 March 1991: Question regarding support to certain organisations
  - 9 April 1991: Question regarding support to political organisations

SECRET SERVICES EVALUATION COMMITTEE

Minister AA Venter, Minister DJ de Villiers, Minister DL Keys, Prof SA Strauss
Secretariat: MF Ackerman

MEETING 8 APRIL 1993

Requests will be sent out with the following questions:

Name of secret project; Aims, Operational area; Brief business details; Modus Operandi;
Financial Survey; Time period; Why covert activity; Why it is in the nation's interests

General Van der Merwe, Col Oosthuizen, Capt du Plessis from the SAP and Mr GJ Smit from
Department of 'Staatsbesteding' attend the meeting. Van der Merwe described SAP projects:

SOUTH AFRICAN POLICE

PROJECT FOX

The project embraces the provision of a technologically sophisticated ability to combat crime. It also ensured that the where closed companies are involved in court cases, the actual sponsors of the companies are not exposed – ie, that the cover remains. . Budget approximately the same as that of 1992/93 being RM4,4.

PROJECT DIAMANT EN GOUD

Projected costs for the year are about RM1. General Van der Merwe provided an outline of the 'lokvalstelsel' (trap system).

PROJECT ORGANISED CRIME

Costs of RM5 are projected. Police control methods discussed.

CRIME INFORMATION SERVICE

Two methods employed viz infiltration and legal forms of 'meeluistering'. Van der Merwe described the regular 'information audits'. He also spoke about the control of spying. Projected amounts are RM24 for 1993/94.

The committee concluded that although secret projects, the abovementioned fall close to normal police line functions. It was decided to recommend these projects, subject to the Police doing the following:

- submit a report within three months on the risk or damage control concerning the closed companies that forms part of Project Fox
- report within one year on the position of the projects regarding the Committee's criteria.

Mr PJ van der Walt from the Department of Foreign Affairs briefed the meeting concerning the umbrella project Ultra. He did a progress report on the process of closing down of projects as ordered by the Kahn committee. These projects now fall under Project Ultra, with the exception of Project Thurston which was already dealt with. The process should be complete within this financial year save for one project. Present and future risks were discussed. The Committee decided to recommend Project Ultra.

MEETING 21 SEPTEMBER 1993

South African Police

Genl van der Merwe, Col Oosthuizen, Col Truter and Capt du Plesses attend the meeting with a written submission with five appendices. Genl van der Merwe reported on matters outstanding:

- the ethic of the 'lokvalstelsel' (entrapment system)
- the treasury as a target for organised crime
- the 'erfregte' (hereditary rights) position vis-a-vis the State of those involved in front companies, which requires further investigation
- all projects submitted to the Kahn committee were now closed down, although the Auditor-General is still busy with several of them

DEPT OF FOREIGN AFFAIRS

Mr LH Evans, PJ van der Walt and J Botha submit a written submission. Four projects handled by the Kahn Committee were raised:

- **Toegang tot Afrika** Department aims to end the project before the end of the financial year
- **Merlin** Allow project on basis of goodwill to peter out
- **Diverse besoeke**
- **Swaziland** The Department would like to fund this from the open budget, but there are problems with the need for secrecy for the two involved. Mr Evans will discuss the situation with the Minister and consider other ways of providing this assistance henceforth.

Mr Evans briefed the committee about a new project **Project Africa** which gives assistance to certain African countries in the furtherance of democracy. The Committee was satisfied that this project does not clash with national interests. Mr Evans requested that his oral explanation should not be fully minuted and the committee accepted this. A satisfactory arrangement regarding the content of the certificate will be found.

South African Defence Force

Genl Meiring led a delegation together with Adml Murray. They were concerned that the Special Defence fund should be purified of all expenditure that does not deal with armaments. Matter should be dealt with by the Minister of Defence and the Cabinet. SADF led without it being discussed.

Certificate stating that the Committee approved the following Dept of Foreign Affairs projects: Toegang tot Afrika, Merlin, Swaziland, Afrika. (25/10/93)

MEETING 14 MARCH 1994

DEPT OF FOREIGN AFFAIRS

Mr Botha and Mr van der Walt attended.

Project Ultra still not terminated. A date set for April at which an evaluation can be done. The mentioned amount of R2 million should be made available for this purpose.

Project Afrika will be terminated by 31 March 1994 and that unused funds will be returned to the Secret Services Account (RGD).

All other projects have been terminated or will be funded from open funds.

DEPT OF NATIONAL EDUCATION/RECEIVER OF REVENUE

Mr van Heerden and Mr Bodenstein

Committee approves the amount of R1,2 million to be made available regarding the income tax of the touring English cricket team.

SOUTH AFRICAN POLICE

The SAP asserted that in the light of the changed situation in the country the police will not concern themselves with the political terrain.

It was also stated that the BK regarding Operation Fox was functioning satisfactorily. The entrapment system was also briefly discussed.

The committee accepted that the following secret services can take place:

- Security information collection
- Control of organised crime
- Certain activities of the Diamond and Gold Branch
- Services of the National Technical Support Unit

Certificate attached stating that the committee orders that secret project Ultra can continue subject to later re-evaluation.

Certificate attached stating that the committee accepts that the SAP can continue with the four projects listed above.

Certificates attached stating that the committee orders that the Dept of National Education will make a payment out of the RGD to the Receiver of Revenue concerning the arrangement with certain international cricket players.

MEETING 19 APRIL 1994

The Committee decided on 19 April 1994 that the project **ULTRA** can continue subject to the conditions appearing in the meeting minutes. Ultra is a codename given to the process of finalising and ending the projects already examined by the Kahn Commission.

- Liquidation process must continue
- An amount of R2 million be made available for these goals (the previous R2 million was returned due to delays)
- Great urgency is indicated in the decision to take any financial measures (in proper consultation with professional auditors) that could speed up the termination process
- Mr van der Walt and a professional consultant will be engaged to ensure that the process limits costs.

Certificate issued stating that the Committee decided to order the Dept of Foreign Affairs to continue with project Ultra subject to the conditions stipulated in the meeting.

SADF PROJECTS

NB: Mr John Gogotya and Mr Joe Tshabalala are referred to employees (now financially disgruntled) of SADF projects but it is not certain which project(s) is involved.

Project Name	Time Period	Description and Activities	Budget Details	Employees
ROOIBOS KC accept proposal	Contracts (moral/contractual) extend to March 1994 "must be terminated as soon as possible" Anxiety. Closed December 1991, last payments 15 Jan 1992 Project to continue on own?	Theological training for the independent churches of persons in buildings being erected, with the object of inculcating a moderate religious conviction in support of current constitutional initiative. Associated with HARDEKOOL. Possibility of revelations.	Termination: KC recommended a one-off advance payment of RM8,35 into a trust. Budget: RM 4,1 Expected expenditure same MCSP: Spent 1991/92: R 12 305 366,34 Budget 1992/93: nil	
HARDEKOOL KC accept proposal	Same as Rooibos. MCSP: Project not finally terminated, closing is causing problems.	Associated with ROOIBOS. Involves publications and Bible study services in support of ROOIBOS.	Appears to be dealt with as part of ROOIBOS. Budget: RM 1,1 Expected expenditure RM 1,150	Dr Conradie
PACMAN KC accept proposal	Involvement with project ended in December 1991.	Code name for an organisation with offices in Johannesburg (real control is here), Washington, London, Brussels and Bonn. Object to combat sanctions and support constitutional initiatives with publications, lobbying, conferences etc. It gave valuable support to the cause of Savimbi. Leading personalities in government circles in Europe and USA are involved, with half of its funds from abroad. SADF concerned about its high profile - "too many people in the know". MCSP: International Freedom Foundation named. Weekly Mail already named IFF but has no proof.	Budget: RM10,325 Expected expenditure RM 4,745 In late September 1991 the Minister of Finance agreed to a one-off payment of R7 million, approved by Minister of Defence, "to enable the country to withdraw from the enterprise". Vested in a trust controlled by trustees appointed by SADF. "The possibility exists of the project's continuation under its own steam."	
BYRONIC KC accept proposal	Will be shut down in 1991 with payment for ongoing international support programme. Contracts run to the elections in Angola in September 1992.	A leading Washington consultant in connection with an international programme in favour of UNITA. Contracts concerning leading political and governmental figures will continue until the September 1992 elections in Angola. In late September the Minister of Finance approved a payment of R7 million into a trust similar to above, to end the country's association with the enterprise. MCSP: Project also involved transport of goods to UNITA in Angola. A subproject included the setting up and running of a commercial flight rental company mainly to support UNITA. Political risk is low as help to UNITA is public knowledge.	Budget: RM 98 "In late September (1991?) the Minister of Finance approved a payment of R7 million into a trust similar to above, to end the country's association with the enterprise. It can now be closed with a R7 million payment to UNITA who will then be responsible for the management of the international 'skakel' programme. MCSP: Budget 1992/03: nil Spent 1991/92: R 108 394 722,29	"Three employees of the flight rental company have not yet received their packages"

KC indicates Kahn Committee

MCS: indicates Minister's Committee on Special Projects

iSEC indicates Secret Services Evaluation Committee

LEAFY special secret project KC	Terminate end Sept 1991 MCSP: Terminated by 31 January 1992	'Vroue vir Suid-Afrika' working for inter-cultural reconciliation and good Head office in Rustenberg with seven branch offices and 1000 discussion groups. The project will continue independently. Political risk remains. Allegations exist regarding SADF link.	Budget: RM 1,28 Expected expenditure 0,964 Will be terminated in September 1991 with a once-off payment of R714 000. MCSP: Spent 1991/92: R 1 281 455,00	
CAPITAL special secret project KC	Terminate end Sept 1991 All SADF links gone by March 1992. Organisation to go ahead on its own.	Project that supported FIDA (Federal Independent Democratic Alliance) a moderate alliance of black organisation to combat violence and advance stability. "We were told that it was a very valuable source of information to the Defence Force on violence in black townships". Head office in Johannesburg and 13 regions. FIDA will continue independently. Political repercussions possible. Revelations for personal enrichment are possible.	Budget RM3,05. Expected expenditure RM 2,302 Terminated in September with a once-off payment of R1,47 million. MCSP: Spent 1991/92: R 2 480 395,00	68 employees
NAPPER special secret project KC	Terminate end Sept 1991	Project was another valuable source of information on violence in black townships. The activity involved youth clubs. The work continues independently on a reduced scale. Same as CAPITAL. Eagles Youth organisation active in OFS, North and West Cape, Vaal Triangle and Southern Transvaal.	Budget RM2,81 Expected expenditure RM 2,165 Terminated in September with a once-off payment of R940 000. Spent 1991/92: R 2 099 615,00	
OLIVE special secret project KC	Terminate at end Sept 1991	Project embraced publication of monthly journal <u>Special Despatch</u> encouraging free economy, stability, negotiations and exploring hidden agendas and violence.	Budget RM1,00 Expected expenditure RM 0,670 Three months termination given in September with R240 000.	
VILLA MARIE special secret project KC	Notice given 1 Sept 1991	Project was for purchase of a substantial part of the print order of the pro-Defence Force <u>Aida Parker Newsletter</u> .	Budget RM0,21 Expected expenditure RM 0,170 Three months termination given in September with R42 000.	
CAMARA special secret project KC	Terminate 1 Sept 1991	Involved in publication of <u>Christians for Truth</u> , a journal to combat violence and intimidation. Journal will continue independently. MCSP: Subprojects Family Focus and Western Cape Council of Churches terminated before 31 July 1991. Contact with "Christians for Truth" also terminated.	Budget RM2,35 ?Also listed as RM 0,840 Expected expenditure RM 0,448 Terminated in September with payment of R96 000 to persons involved. Spent 1991/92: R 517 670,02	

KC indicates Kabin Committee

MCSP indicates Minister's Committee on Special Projects

SSEC indicates Secret Services Evaluation Committee

<p>PARKER special secret project KC</p>	<p>KC: Already terminated by September 1991 MCSP: Not yet terminated. Court cases to follow</p>	<p>Project concerns a printing press and newspaper in Botswana which promoted negotiations on a regional basis. It has a long history. Defence Force had already decided to end its relations with the proprietor who is now claiming R6 - 7 million 'chancing his arm'. He runs the risk of exposure. Matter is close to resolution on satisfactory basis. MCSP: "News Links Africa". High political risk, seen as manipulating information. Project reported in press already.</p>	<p>Budget RM2,35 Expected expenditure: RM 5,153 A sum of R900 000 approved for creditors. Spent 1991/92: R 2 848 118,93 Budget 1992/93: R 200 000,00 Spent: R 73 761,79</p>	<p>Proprietor now claiming R6 - 7 million 'chancing his arm'. He runs the risk of exposure. Subject of arbitration, now to make a court ruling.</p>
<p>ESSAY special secret project KC</p>	<p>Terminate 1 Sept 1991</p>	<p>Project encouraging non-militant attitudes amongst the youth in a number of ways. Discussions with ANC YL against violence and intimidation. MCSP: Running of youth organisation Jeugkrug.</p>	<p>Budget RM1,15 Expected expenditure: RM 0,850 Terminated in September with a one-off payment of R126 000.</p>	<p>Former manager is now an MP.</p>
<p>JETTY KC - a necessary line activity to be made open as soon as possible.</p>	<p>Disposal will continue until about 1996</p>	<p>KC: Ongoing activity to motivate members of Defence Force called for temporary service and black members of the Permanent Force. The project uses services of some 300 people to inculcate in members the will and desire to do their duty. This was really a line function of the department which would become overt in coming years. Consultants with courses and seminars. Research support given by another organisation. MCSP: motivating of own forces to handle the psychological onslaught on SADF members especially black troops and part-time forces. The covert front organisations that acted within the framework of this project have been terminated. This includes the coloured cultural organisations under the umbrella of SACKO as well as the East Cape Sports Foundation and Lion Life Research Corporation. All activities to terminate by November 1992. Goldstone Commission discussed this activity. Details regarding their activities was not raised as the organisations are not regarded as political. Political implications can follow. Media reports on the project. Possibility remains that employees can make further 'revelations'.</p>	<p>Budget RM21,5 (KC) MCSP: Spent 1991/92: R16 588 974,85 Budget 1992/93: R14 480 000,00 Spent: R6 161 923,90</p>	<p>Eight consultants The project uses services of some 300 people</p>
<p>ECHOES KC - necessary secret line function to acquire information which should be budgeted.</p>	<p>SADF decided to close the project in August 1992.</p>	<p>Described in KC as SADF activity aimed at combating verbal attacks on its duties and functions. Activity relates to the acquisition of information, i.r.o. MK mainly and passing this to the media. Described in MCSP as the establishment of an SADF capacity implement communication activities against armed and/or military actions of militant groups including their propaganda actions. The MCSP later comments that "despite subsequent assertions regarding Project ECHOES, those who reported to the KC did so in a candid and honest manner". Political risk in that SADF can be accused of obtaining information on politically related organisations.</p>	<p>Budget RM1,07 (KC) MCSP: Spending 1991/92: R719 672,71 Budget 1992/93: R 4 021,00 Spent: R281 435,26</p>	

KC indicates Kahn Committee

MCS indicates Minister's Committee on Special Projects

SSEC indicates Secret Services Evaluation Committee

MEDIANT KC recommend termination of project as soon as possible	Project terminated 04/92 ?"Disposal will continue until 1996"?	SADF project to combat anti Defence Force verbal attacks and propaganda eg from ECC. Supports "Veterans for Victory" stressing positive side of military service. Magazine <u>Stand To</u> (copy enclosed in Report), which defends SADF activities, opposes the abortion lobby, homosexuality and the ANC etc.	Project aims to continue until 1996 at a cost of R480 000 p.a. Budget RM0,48 MCSP: Spent 1991/92: R502 989,30 Budget 1992/93: nil	
GETAFIX KC - necessary secret activity in ordinary line function of the Defence Force.	No end date fixed at that stage (1991). To continue.	KC: Payments to moles and informants for information leading to the discovery of arms caches or military activity information.	Budget RM 0,4 (KC) MCSP: Spent: 1991/92: R346 884,60 Budget 1992/93: R800 000 Spent: R 341 239,61	
GEZINA	Closed by 1/09/91	Not dealt with. Mentioned to KC only.	RM 0,800. Expected expenditure same	
LIBERAL	Closed by 1/09/91	Not dealt with. Mentioned to KC only.	RM 0,950. Expected expenditure same	
MAPOLY	Closed by 1/09/91	Not dealt with. Mentioned to KC only.	RM 0,375. Expected expenditure same	
SCOTTISH	Closed by 1/09/91	Not dealt with. Mentioned to KC only.	RM 0,520. Expected expenditure same	
CHOKE	Closed by 1/09/91	Not dealt with. Mentioned to KC only.	RM 0,350. Expected expenditure 0,175	
BRUSSELS	Closed by 1/09/91	Not dealt with. Mentioned to KC only.	RM 0,500. Expected expenditure same	
EIKENHOF	Closed by 1/09/91	Not dealt with. Mentioned to KC only.	RM 2,210. Expected expenditure 0,030	
CONCERT	Closed by 1/09/91	Not dealt with. Mentioned to KC only.	RM 0,400. Expected expenditure 0,477	
BOESMAN	Closed by 1/09/91	Not dealt with. Mentioned to KC only.	RM 0,100. Expected expenditure -	
KERWER	Closed by 1/09/91	Not dealt with. Mentioned to KC only.	RM 0,040. Expected expenditure 0,030	
INSTIGATOR	Closed by 1/09/91	Not dealt with. Mentioned to KC only.	RM 0,355. Expected expenditure same	
STEENBRAS	Closed by 1/09/91	Not dealt with. Mentioned to KC only.	RM 0,072. Expected expenditure -	
MARION Not reported to KC Reported on to MCSP 10/92	Project terminated in terms of the State President's guidelines.	"To put Inkatha in a position to neutralise the assault by MK against it". On 1 March 1990 it was modified: "to maintain links with Chief Minister Buthelezi". Initial training in 1986. Sporadic contact and retraining until June 1989. After that it was only meant for financing travel costs and 'inligingskakeeling' until March 1991. In 1991/92 bookyear, until November 1991 there were only travel expenditures of SADF members regarding two security briefings to Buthelezi. Considered high political risk (weapons training to Inkatha members). Already mentioned in the media and Goldstone Commission. Labelled as 'hit-squads', links with Renamo, CCB and so-called Third Force	Spent 1991/92: nil Estimate for 1992/3: nil	

KC indicates Kahn Committee

MCSP indicates Minister's Committee on Special Projects

SSEC indicates Secret Services Evaluation Committee

<p>OGDEN Not reported to KC Reported on to MCSP 10/92</p>	<p>Project terminated in terms of the State President's guidelines.</p>	<p>Creation and maintenance of a news network in SA to unmask the destabilisation, promotion of armed violence and intimidation of communities. Also to put pressure upon the advocates of such actions to participate in the negotiations in a peaceful manner. Political risk low. The possibility of revelations remains.</p>	<p>Spent in 1991/92: R802 568,31 Budget 1992/93: nil</p>	
<p>FRIENDSHIP Not reported to KC Reported on to MCSP 10/92</p>	<p>Project still being terminated in terms of the State President's guidelines.</p>	<p>Covert support to a regular newsletter, "The Longreach Report". Aimed at the local and international 'besigheidslui', to further Bevkom goals. Low political risk. It has already reached limited newsmedia overseas. Bevkom involvement in this organisation was ended in April 1991. The organisation is being closed and will be terminated by November 1992.</p>	<p>Spent in 1991/92: nil Budget 1992/93: nil</p>	
<p>LIBERAL Not reported to KC Reported on to MCSP 10/92</p>	<p>State involvement terminated in accordance with the State President's guidelines.</p>	<p>To promote the goals of the SADF's Komops goals with certain media agents in Europe, by means of an independent research organisation "Quo Data". Contract with Quo Data ended in June 1991. Quo Data is going ahead on its own steam as a marketing agency. Low risk.</p>	<p>Spent 1991/92: R 447 775,37 Budget 1992/93: nil</p>	<p>Contractor has some angry feelings as a result of the termination.</p>

STAFGESKRIF VIR DIE STEYN KOMMISSIE OOR BEWEERDE RISKANTE
BEDRYWIGHEDDE VAN SAW KOMPONENTE

INLEIDING

1. Astergrond. Aanhangsel A hierby is uit verskeie bronne van informasie opgestel en reeds aan lt genl Steyn beskikbaar gestel. Uit die bewerings daarin vervat blyk dit onder meer dat:

- a. Sommige lede, kontraklede en medewerkers van bepaalde komponente van die SA Weermag gemoeid was en in sekere opsigte steeds gemoeid is met onwettige en ongemagtigde aktiwiteite wat teen die veiligheid, belange en welsyn van die staat inwerk.
- b. Sommige lede van die senior bevelstruktuur grootliks vasgevang is in die momentum van aktiwiteite uit die verlede wat tans prominente negatiewe publisiteit ontvang, terwyl ander weer moontlik 'n eie agenda teen die belange van die Staat in bevorder.

2. Die gevolgtrekking waartoe by oorhoofse oorweging van die informasieprentjie in Aanhangsel A gekom is, is dat 'n rewolusionêre ingreep gemaak moet word om die geïdentifiseerde wanpraktyke meteens met wortel en tak uit te roei.

3. Opdrag. H Dir TI het opdrag gegee dat bogenoemde informasie asook ander relevante informasie/inligting geëvalueer moet word ten einde sinvolle aanbevelings aan die Steyn Kommissie voor te lê.

4. Faktore wat die uitvoering van die opdrag beïnvloed:

- a. Ongetoets. Die grootste gedeelte van die informasie tot beskikking is ongetoetste beweringe wat dmv verdere insameling en ondersoek bevestig/weerlê moet word alvorens behoorlike evaluasie moontlik is. Die aanduidings en oorwig van bewerings is egter van sodanige aard dat die oorhoofse informasieprent wat deur die beweringe geskets word as basis van beredenering gebruik kon word.
- b. Tyd. 'n Te kort tydperk is vir 'n baie omvangryke taak toegelaat wat 'n negatiewe invloed op gehalte en evaluasie kan hê.
- c. Mannekrag. Weens die sensitiwiteit van die saak kon slegs een persoon die saak hanteer.

DOEL

5. Die doel van hierdie dokument is om aan die hand van 'n evaluasie van beskikbare informasie/inligting, aanbevelings vir optrede mbt beweerde riskante bedrywighede van SAW-komponente/individue te maak.

BESTEK

6. Die volgende aspekte word behandel:

- a. Evaluasie/opsomming/kommentaar van informasie oor riskante bedrywighede soos in Aanhangsel A saamgevat en in Aanhangsel B geïnsidenteer.
- b. Evaluasie//opsomming/kommentaar van informasie oor persoonlikhede in Aanhangsel A vermeld en in Aanhangsel C geïnsidenteer.
- c. Opsomming van ander relevante informasie/inligting tot Afdeling Inligting (OATI) se beskikking wat reeds aan die Steyn Kommissie beskikbaar gestel is en waarvan die detail in Aanhangsels D, E en F saamgevat is.
- d. Lys van oorhoofse gevolgtrekkings.
- e. Reaksie op moontlike optredes.
- f. Aanbevelings.

EVALUASIE/OPSOMMING/KOMMENTAAR VAN INFORMASIE OOR RISKANTE
BEDRYWIGHEDE VAN SAW KOMPONENTE

7. Die volledige informasiebasis oor riskante bedrywighede van SAW-komponente soos saamgestel uit bronverslae word in Aanhangsel A uiteengesit en in Aanhangsel B verder geïnsidenteer.

8. Die kernaspekte mbt die SAW komponente kan soos volg opgesom word:

- a. Direktoraat Verkenning (Spes Magte)
  - i. Dit blyk asof Projek Pastoor die kapstok is vir byna alle amptelike operasies/aktiwiteite van Direktoraat Verkenning. Uit die doelwitte van die Projek blyk dit asof die Projek met die oog op 'n konvensionele bedreiging begin is, maar steeds voorgesit word. Terselfdertyd kom dit voor asof individue Projek Pastoor se "magtigings misbruik vir aktiwiteite wat nie in lyn met die huidige beleid van die Regering is nie, soos die beweerde wapenstapeling in Portugal vir aanwending in 'n interne opstand aldaar, wapenstapeling binne die RSA en die klandestiene vervoer daarvan met 'n gemodifiseerde vliegtuig; die beweerde opdrag om twee Portugese operateurs te vermoor wat in aanhouding is; die beweerde gee van opleiding aan weerstandsbewegings van ander lande; die beweerde betrokkenheid by geweld aan die Oos-Rand en beweerde betrokkenheid saam met Spornet se inligtingsnetwerk by treinmoorde.
  - ii. Al sou Projek Pastoor se aanvanklike doelwit suiwer wees en steeds noodsaaklik, is dit oënskynlik nou reeds so uitgebrei en/of verdraai

dat selfs ongemagtigde en selfgeïnisieerde optrede deur individue deur die betrokkenes self as gemagtig beskou word.

iii. Gevolgtrekking: Projek Pastoor asook alle ander projekte/operasies wat daarby aanhaak moet in detail ondersoek word itv:

(1) Wenslikheid om met die Projek in die huidige tydsgewrig voort te gaan.

(2) Moontlike afwykings van die oorspronklike doelwit met spesifieke verwysing na moontlike selfgeïnisieerde optredes onder amptelike dekmantel.

(b. Bewerings rondom DKI

i. Die bewerings is dat veral die lede verbonde aan die Seksie Terrorisme op eie inisiatief en in samewerking met brig Ferdie van Wyk van GS2, kol Mielie Prinsloo van D Verkenning (Spes Magte) en kol Eugene de Kock van die SAP by destabiliseringsaksies teen die ANC besig is. Daar is na bewering 'n spesifieke groep persone wat bogenoemde persone insluit wie se agenda dit is om die ANC te diskrediteer; openbare geweld aan te blaas; mislukking van samesprekings met die Regering te bevorder ens. Alternatiewelik word vroeëre goedgekeurde projekte/optredes selfperpetuerend voortgesit of op eie inisiatief uitgebrei om 'n amptelike kleur te behou.

ii. Dit is nie moontlik om sonder verdere ondersoek en kennis van die gemagtigde raamwerk van die persone se normale werksaktiwiteit 'n behoorlike evaluasie van beweerde aktiwiteite gemeet teen 'n "verrekeningsblad" te maak en tot 'n sinvolle gevolgtrekking te kom nie. Hetsy die verdere beweerde aktiwiteite van onder meer opdragte aan PAC-lede om ANC-lede in Transkei te vermoor; doelbewuste beplanning om die interne situasie te destabiliseer; betrokkenheid om Holomisa omver te werp; die opleiding en bewapening van IVP-lede en betrokkenheid by kol Eugene de Kock (SAP) se Askari's, egter amptelik gesanksie is of nie, is dit nie in lyn met die Regering se politieke doelwitte nie en kan dit 'n ernstige geloofwaardigheidsprobleem vir die SAW en Regering skep.

iii. Verskeie lede van DKI is na bewering betrokke by korrupsie of kriminele aktiwiteite wat eweneens ernstige verleentheid vir die SAW en Regering kan inhou. Dit kom voor asof persone betrokke by dié agendas dit sodanig met aktiwiteite van amptelike aard verweef dat nie net hofgerigte bewyslewering moeilik is nie, maar die SAW as "vennoot" (hoe onwaar oockal) deur betrokkenes ingesleep kan

word.

iv. Gevolgtrekkings

- (1) Seksie Terrorisme se mandaat en doelwitte moet indringend ondersoek word. Ook ander amptelike opdragte aan individue (soos bv 'n vermeende opdrag aan kol At Nel om inligtingsteun vir diskrediteringsaksies te lewer) en hul aktiwiteite in hierdie verband moet indringend ondersoek word.
- (2) Alle bewerings van korrupsie en kriminele aktiwiteite deur lede van DKI moet vir ondersoek na die SAP en/of D Provocs verwys word.

c. Leërinligting (GS2)

- i. Die bewerings handel grotendeels oor Bevkom se betrokkenheid by diskrediteringsveldtogte teen die ANC en 'n moontlike wanvoorstelling van die aard/omvang van die Bevkom komponent van die bedreiging deur brig Van Wyk self in sy verslae. Indien dit wel so is (wat 'n evaluasie van sy verslae sal kan uitwys) dui dit daarop dat brig Van Wyk 'n eie agenda navolg en die bestaande mandaat van Bevkom (wat dit ookal is) vir daardie doel aanwend.
- ii. Weereens blyk dit asof sake van gemagtigde en amptelike aard moontlik so met selfgeïnisiëerde doelwitte verweef is dat besluitnemers hoër op in die hiërargie ook tred met aanvanklike doelwitte en werklike mandaat verloor het. Hierdie is egter afleidings wat slegs deur 'n ondersoek bevestig of weerlê kan word.
- iii. Ander beweerde aktiwiteite van GS2 sentreer rondom die bewering van inligtingsteun aan 5VR se pseudo-vermoë in optredes teen die ANC en PAC se binnelandse strukture. Hetsy operasies van hierdie aard gemagtig is aldan nie, is dit ook nie in lyn met die Regering se huidige politieke beleid nie.
- iv. Nog 'n aspek wat beweer word, is lt genl Meiring se opdrag aan D Verkenning om nie op regses of regse organisasies insameling te doen nie en om oor kennis te beskik van wie in Dir Verk waar staan. In hierdie geval is lt genl Meiring se opdrag waarskynlik in lyn met bepaalde gebeurlikheidsbeplanning. D Verk speel 'n belangrike rol daarin en die afleiding is dat lt genl Meiring sekerheid oor magsaanwendingsvermoëns wou verkry. Hierdie afleiding strook ook met ander informasie dat lt genl Meiring 'n uitgesproke realis mbt die hervormingsinisiatiewe

in die RSA en 'n voorstander daarvan is. Daar moet ook gewaak word om nie sy uitlating m.b.t. die uitvoering van 'n moontlike staatsgreep indien nodig, verkeerd te vertolk nie aangesien dit eweneens gemaak kon gewees het as 'n amptelike noodoptrede in geval van 'n staatsgreepoging van hetsy linkse of regse kant.

v. Gevolgtrekking

- (1) Alle aspekte van Bevkom se mandaat en opdrag moet indringend ondersoek en daar moet oor die wenslikheid aldan nie daarvan in die lig van die Regering se politieke beleid besin word.
- (2) Maandverslae en motiverings vir optrede deur Bevkom moet ondersoek word om te bepaal of daar nie daardeur amptelike goedkeuring vir 'n selfgeïnisieerde program verkry word nie.

d. 7 Med En Gp

- i. Die kernaspekte m.b.t. beweerde aktiwiteite van 7 Med En Gp wentel rondom die privatisering van die chemiese- en biologiese oorlogvoeringsprogram wat in die proses van privatisering is en as gevolg hiervan na bewering groot risiko's vir die SAW en die Staat inhou.
- ii. Verder wentel die informasie rondom aktiwiteite van brig (dr) Wouter Basson m.b.t. 'n beweerde chemiese aanval op Frelimo-soldate in Mosambiek, 'n beweerde gif-diskrediteringsaksie op die ANC, die beweerde uitvoering van SAW-elimineringsoopdragte en dat hy ver bo sy rangsvermoë leef.
- iii. Indien hierdie bewerings waar is, is dit onwaarskynlik dat dit gemagtigde optredes is aangesien dit teen die grein van die huidige politieke proses is. Selfs al sou die beweringe totaal onwaar wees, beskik die beweringe oor die potensiaal om ongekende skade aan die SAW en die Regering te verrig aangesien:
  - (1) Brig (dr) Basson wel betrokke is by chemiese navorsing: (En hy daarby na bewering ook familie van genl Lothar Neethling is).
  - (2) Die teendeel moeilik aanvaar sal word deur die breë publiek in die lig van vorige amptelike ontkenninge van ander gebeure (soos Ferdi Barnard se betrokkenheid by die SAW) gekoppel aan brig (dr) Basson en die SAW se werklike betrokkenheid by chemiese en biologiese navorsing.

iv. Sonder om enige ander feite in ag te neem wil dit op die oog af blyk asof ook brig (dr) Wouter Basson 'n aanvanklike Projek met 'n suiwer doel, so aangepas en uitgebrei het dat selfgeïnisieerde optrede aan die orde van die dag is wat uiteindelik net verleentheid van 'n ernstige aard kan skeep.

v. Gevolgtrekkings.

(1) Hoewel aspekte van brig (dr) Basson se Projek reeds deur die OG ondersoek word, moet 'n indringende ondersoek oor die wenslikheid aldan nie van die voortsetting van die Program in sy geheel insluitend dekfirmas ook gedoen word indien dit nie reeds gedoen word nie.

(2) Opdragte en mandate aan brig (dr) Basson moet ondersoek en teen beweerde aktiwiteite gemeet word ten einde dubbel-agendas te identifiseer.

9. Corhoofse Gevolgtrekking. Die opdragte, mandate, doelwitte, projekte, voorleggings vir optredes van DKI (hoofsaaklik Seksie Terrorisme), D Verkenning, Bevkom en 7 Med En Gp (wat brig (dr) Basson insluit) moet indringend ondersoek word.

EVALUASIE/OPSOMMING/KOMMENTAAR VAN INFORMASIE/INLIGTING OOR PERSOONLIKHEDE

10. In Aanhangsel A wat 'n samevatting is van bewerings rondom riskante aktiwiteite van SAW komponente, word verskeie name van SAW-lede vermeld wat verdere toeligting noodsaak. Hierdie toeligting word in Aanhangsel C uiteengesit. Opsommend kan die persoonlikhede in drie kategorieë verdeel word, nl:

a. Persoonlikhede in beheerposisies wat albatrosse van die verleë om die nek dra en nie daarvan sal kan ontsnap nie. Persoonlikhede idv is:

i. Genl Kat Liebenberg

ii. Lt genl C.P. van der Westhuizen

iii. Persoonlikhede wat gediskrediteer kan word uit hoofde van hul beheerposisies vir aktiwiteite deur ondergeskiktes. Persoonlikhede idv is:

iv. Lt genl G. Meiring

v. Genl maj H.J. Roux

vi. Brig J.C. Swart

vii. Brig Tolletjie Botha

b. Persoonlikhede betrokke by waarskynlik selfgeïni-

sieerde aktiwiteite teen die belang van die staat (nie noodwendig doënbewus nie). Persoonlikhede idv is:

- i. Brig Ferdi van Wyk
- ii. Brig (dr) Wouter Basson
- iii. Brig Oos van der Merwe
- iv. Kol At Nel
- v. Kol H.A.P. Potgieter
- vi. Kol Mielie Prinsloo
- vii. Kol Bert Sachse
- viii. Kol Hannes Venter
- ix. Kmdt. Anton Nieuwoudt
- x. Kmdt Henry van der Westhuizen

11. Wanneer die bewerings (hoofsaaklik onbevestigde informasie) rondom die aktiwiteite van SAW-komponente (Aanhangsel B) oorhoofs beoordeel word, word die indruk (geen substansie) verkry dat:

- a. Die moontlikheid bestaan dat bepaalde generale- en senior offisiere tred verloor het met die aanvanklike mandaat en goedgekeurde doelwitte van projekte en dat hulle optredes goedkeur/aanvaar/inisieer wat in werklikheid bykomende ongemagtigde doelwitte nastreef en nie noodwendig die belange van die Staat dien nie.
- b. Ruimte binne projekte bestaan vir lede om 'n selfgeïnisiëerde agenda te volg onder 'n amptelike sambreel.

12. Wanneer die persoonlikhede betrokke by die beweerde aktiwiteite beoordeel word, is dit opmerklik dat dieselfde persone met reelmaat by die meeste bewerings van riskante bedrywighede soos in Aanhangsels A en B vervat, vermeld word.

13. Oorhoofse Gevolgtrekkings

- a. Die SAW-komponente wat indringend ondersoek moet word (soos in die vorige gevolgtrekking uitgewys) moet deur 'n onafhanklike SAW-werkgroep ondersoek word ten einde werklike suiwing van mandate, opdragte, doelwitte en 'n herstel van geloofwaardigheid te bereik.
- b. Dit is onwaarskynlik dat mandaatsuiwing alleen geloofwaardigheid in "die SAW en toekomstige deurlopende "suiwer" SAW-optrede sal bewerkstellig. 'n Suiwing van die SAW-komponente van posbeksleërs sal waarskynlik noodwendig ook moet geskied. In hierdie verband sou persone in die drie vermelde

kategorieë in par 10 geraak word. Die drie kategorieë is :

- i. Persoonlikhede in beheerposisies wat albatrosse van die verlede om die nek dra en nie daarvan sal kan ontsnap nie.
  - ii. Persoonlikhede wat gediskrediteer kan word uit hoofde van hul beheerposisies vir aktiwiteite deur ondergeskiktes.
  - iii. Persoonlikhede wat betrokke by waarskynlik selfgeïnisieerde aktiwiteite teen die belange van die staat (nie noodwendig doelbewus nie).
- c. Eenewens die suiwering van poste moet dan ook voortgegaan word met verdere ondersoek na die beweerde aktiwiteite/monthlike dubbelagendas van individue soos in Aanhangsel B uiteengesit.

INFORMASIE/INLIGTING REEDS AAN LT GENL STEYN BESKIKBAAR GESTEL

14. Volledigheidshalwe word die dokumente mbt OP CRUSEN en OP WIDOW soos reeds aan lt genl Steyn beskikbaar gestel hierby ingesluit as Aanhangsels D en E (Crusen) en F (Widow). Die doel van die insluiting daarvan is om:

- a. 'n gekonsolideerde dokument beskikbaar te hê.
- b. Dit as verwysing by hierdie dokument te gebruik indien nodig.

15. Die volgende informasie word opsommenderwys daarin weergegee:

- a. Aanhangsel D (Op Crusen) : Persone wat na bewering werksaam is by, of kontak het met Afdeling Inligting en verdag optree hetsy in geweld- of kriminele verband. (Aanbevelings vir optrede is daarin voorgestel).
- b. Aanhangsel E. Persone buite direkte SAW-verband met potensiële verskuilde agendas en/of wat betrokke kan wees by aktiwiteite wat met gewelddaksies verband kan hou. (Aanbevelings vir optrede is voorgestel).
- c. Aanhangsel F. Voormalige BSB- en SAW-lede (sommige dienend by DKI) wat moontlik direk of indirek betrokke mag wees by aktiwiteite wat verband met gewelddaksies kan hou. (Geen aanbevelings vir optrede is daarin gemaak nie).

LYS VAN GEVOLGTREKKINGS

16. Projek Pastoor asook alle ander projekte/operasies wat daarby aanhaak moet in detail ondersoek word itv:

- a. Wenslikheid om met die Projek in die huidige

tydsgewrig voort te gaan.

- b. Moontlike afwykings van die oorspronklike doelwit met spesifieke verwysing na moontlike selfgeïnisieerde optredes onder amptelike dekmantel.

17. Seksie Terrorisme se mandaat en doelwitte moet indringend ondersoek word. Ook ander amptelike opdragte aan individue (soos bv 'n vermeende opdrag aan kol At Nel om inligtingsteun vir diskrediteringsaksies te lewer) en hul aktiwiteite in hierdie verband moet indringend ondersoek word.

18. Alle bewerings van korrupsie en kriminele aktiwiteite deur lede van DKI moet vir ondersoek na die SAP en/of D Provoos verwys word.

19. Alle aspekte van Bevkom se mandaat en opdrag moet indringend ondersoek en daar moet oor die wenslikheid aldan nie daarvan in die lig van die Regering se politieke beleid besin word.

20. Maandverslae en motiverings vir optrede deur Bevkom moet ondersoek word om te bepaal of daar nie daardeur amptelike goedkeuring vir 'n selfgeïnisieerde program verkry word nie.

21. Hoewel aspekte van brig (dr) Basson se Projek reeds deur die OG ondersoek word, moet 'n indringende ondersoek oor die wenslikheid aldan nie van die voortsetting van die Program in sy geheel insluitend dekfirmas ook gedoen word indien dit nie reeds gedoen word nie.

22. Opdragte en mandate aan brig (dr) Basson moet ondersoek en teen beweerde aktiwiteite gemeet word ten einde dubbel-agendas te identifiseer.

23. Oorhoofse Gevolgtrekkings Archive - Since 1988

- a. Die SAW-komponente wat indringend ondersoek moet word moet deur 'n onafhanklike SAW-werkgroep ondersoek word ten einde werklike suiwering van mandate, opdragte, doelwitte en 'n herstel van geloofwaardigheid te bereik.

- b. Dit is onwaarskynlik dat mandaatsuiwering alleen geloofwaardigheid in "die SAW en toekomstige deurlopende "suiwer" SAW-optrede sal bewerkstellig. 'n Suiwering van die SAW-komponente van posbektelers sal waarskynlik noodwendig ook moet geskied. In hierdie verband sou persone in die drie vermelde kategorieë in par 10 geraak word. Die drie kategorieë is :

- i. Persoonlikhede in beheerposisies wat albatrosse van die verlede om die nek dra en nie daarvan sal kan ontsnap nie.
- ii. Persoonlikhede wat gediskrediteer kan word uit hoofde van hul beheerposisies vir aktiwiteite deur ondergeskiktes.

- iii. Persoonlikhede betrokke by waarskynlik selfgeïnisieerde aktiwiteite teen die belange van die staat (nie noodwendig doelbewus nie).
- c. Benewens die suiwing van poste moet dan ook voortgegaan word met verdere ondersoek na die beweerde aktiwiteite/moontlike dubbelagendas van individue soos in Aanhangsel B uiteengesit.

REAKSIE OP MOONTLIKE DRASTIESE OPTREDES

24. Gesien in die lig van die huidige geloofwaardigheidskrisis van die Weermag asook die oorwig van beweringe (selfs al is dit onbevestig) rondom SAW-komponente wat oënskynlik buite mandaat optree, persoonlikhede binne die komponente wat oënskynlik hul mandate oorskry en/of eie agendas onder amptelike sambreel najaag, gekoppel aan persoonlikhede in beheerposisies wat oënskynlik tred met werklike doelwitte verloor het, is dit onwaarskynlik dat 'n aanpassing hier en daar die lei sal skoonvee. 'n Drastiese ingreping lyk die enigste alternatief te wees.

25. Dit word voorsien dat die reaksie op 'n drastiese ingreping in die SAW, wat waarskynlik onder meer suiwing van mandate, doelwitte en rol; inperking/kansellering van opdragte; rasionalisering van funksies; grootskaalse posveranderinge en afleggings sal behels, verskillend deur verskillende groepe ervaar sal word.

26. Algemeen. Die tydsberekening vir so 'n stap en die wyse waarop dit geskied, word as die belangrikste faktore gewaardeer wat die uiteindelijke reaksie sal bepaal. Faktore soos die algemene veiligheidsituasie, die Regering se posisie m.b.t. die morele hoë grond, die stand van die oorgangspesies en die ekonomiese vooruitsigte sal by die tydsberekening in ag geneem moet word. Dit word gewaardeer dat die algemene reaksie dus in ooreenstemming sal wees met die positiewe en/of negatiewe algemene klimaat in die land.

27. Voorsiene reaksies

- a. Individue wat asv albatrosse van die verlede of moontlike diskreditering asv aktiwiteite van ondergeskiktes geraak sou word. Die belangrikste faktore wat hul reaksie sal beïnvloed word gewaardeer as die wyse waarop dit geskied asook die aanvaarbaarheid van die motivering vir die stap te wees. Persone in hierdie kategorieë word as realiste gewaardeer wat die situasie, indien korrek hanteer, waarskynlik sal aanvaar.
- b. Individue betrokke by dubbel-agendas. Hierbinne is daar twee kategorieë wat verskillend sal reageer:
  - i. Diegene wat met beweerde kriminele aktiwiteite besig is. Wat ook al die omstandighede sal hulle waarskynlik fout te vind by die bestel hê en waarskynlik by veral opponerende regse groepe

aansluit.

- ii. Diegene wat selfgeïnisieerde doelwitte onder amptelike sambreel nastreef. Hulle glo waarskynlik dat hulle binne mandaat optree en sal verontreg voel. Die meerderheid sal waarskynlik by opponerende regse groepe aansluit.

Nota: Beide hierdie twee kategorieë sal waarskynlik dreig om aksies van die verlede te ontbloot en in sommige gevalle selfs uitvoer. Dit sal egter vir hulle kontra-produktief wees aangesien dit hulle nie net sal kan inkrimineer nie, maar ook juis die nodigheid van die ingreping motiveer.

- c. SAW-komponente wat geraak word (Ingesluit Afd Inl). Lede van SAW-komponente wat met 'n ingreping geraak kan word sal waarskynlik reageer ooreenkomstig sy politieke affiliasie. Die reaksie sal waarskynlik minder fel wees as lede wie se komponente sou sluit of drasties afgeskaal sou word elders binne die SAW geakkommodeer word. Aangesien die meerderheid SAW-lede as apolitiese beskou word en professionele soldate is, is daar 'n realisme aanwesig dat die SAW sy geloofwaardigheid op een of ander wyse sal moet herwin. As 'n drastiese ingreping as 'n oplossing gemotiveer kan word, word dit voorsien dat dit aanvaar sal word.
- d. Die breë bevolking. Hier is drie kategorieë wat waarskynlik verskillend sal reageer.
- i. Linkse groepering. Propagandistiese uitbuiting van die situasie sal beslis plaasvind. Die mate sal waarskynlik deur die stand van die oorgangsproses bepaal word. Hoe heftiger gereageer word, hoe meer negatief sal die algemene reaksie waarskynlik wees.
- ii. Regse groepering. Heftige reaksie kan verwag word wat die regse bedreigingspotensiaal vir toekomstige geweldsoptrede sal verhoog. Hul gelede sal beslis daardeur versterk word.
- iii. Middelgroep. Dit word voorsien dat hoewel negatief gereageer sal word, dit met die regte motivering en wyse van uitvoering binne die regte tydsgewrig aanvaar sal word.

28. Wyses van optredes. Dit word voorsien dat:

- a. 'n Skielike drastiese ingreping in die lig van die heersende negatiewe klimaat, stabiliteit sal benadeel.
- b. 'n Geskikte kapstok, soos die resultaat van die Steyn-onderzoek, binne 'n positiewe klimaat, die mees aanvaarbare optrede sal wees.

AANBEVELINGS

29. In die lig van die voorgaande word dit aanbeveel dat:
- a. Paragrafe 16 tot 22 wat die gevolgtrekkings weergee as aanbevelings uitgevoer word.
  - b. 'n Drastiese ingreping soos deur die Teenintelligensie-gemeenskap aanbeveel en in gevolgtrekkings in hierdie dokument ondersteun word, oorweeg word. (Kyk par 24).
  - c. Sodanige ingreping, sou dit as wenslik aanvaar word, sodanig uitgevoer word dat dit die minste invloed op stabiliteit sal hê. Individue wat voorlopig geraak sou word, word in Aanhangsel C vermeld.
  - d. Optredes soos in Aanhangsel B aangedui uitgevoer word. Dit behels welke bewering verder intern ondersoek moet word en/of na die Goldstone Kommissie, SAP en D Provoos verwys moet word.

Annexure I

AANHANGSEL A
BY STAFGESKRIF
DD DESEMBER 1992

RISKANTE BEDRYWIGHEDE VAN SAW KOMPONENTE

Hierdie dokument is 'n samevoeging van broninformatie en afleidings wat reeds aan lt genl Steyn beskikbaar gestel is. Die informasieprent wat dit weergee, is saam met ander beskikbare informasie as basis vir die Stafgeskrif gebruik.

1. 'n Ontleding van beskikbare inligting dui daarop dat sommige lede, kontraklede en medewerkers van die SA Weermag gemoeid was en in bepaalde opsigte steeds is met onwettige en ongemagtigde aktiwiteite wat teen die veiligheid, belange en welsyn van die staat inwerk. Die spektrum van hierdie aktiwiteite sluit moorde, dade van terreur, ontwrigtings- en beïnvloedingsaksies, destabiliseringsaksies in die buiteland, korrupsie, bevordering van faksionele partypolitieke doelwitte en die flagrante verontagsaming van staatsbeleid in.
2. Die beweegredes van die persone betrokke is uiteenlopend van aard en wissel van eie gewin, weerwraak, eie politieke agenda's en die nastrewing van strategiese en taktiese doelwitte strydig met regeringsbeleid. Sommige van die akteurs is egter vasgevang deur dade van die verlede wat in die huidige tydsgewrig onaanvaarbaar is.
3. Die getuienis tot die Teenintelligensie Gemeenskap se beskikking waarop bovermelde stellings gebaseer is, berus op feite, bevestigde inligting asook onbevestigde inligting uit betroubare bronne wat volgens aanduidings juis is. Voorts berus dit ook op getuienis wat voor howe en ander ondersoekforums gelewer is.
4. Indien oorhoofs na die inligting gekyk word, is dit duidelik dat die genoemde aktiwiteite hoofsaaklik binne sekere Weermagsdele gesentreerd is naamlik die Direktoraat Koverte Insameling (DKI) van Afdeling Inligting, Leerstigting (GS2), en bepaalde komponente van Spes Magte en 7 Mediese Bataljon.
5. Opgesom sien die inligtingsprent betreffende die vermelde Weermagsdele soos volg daaruit:
  - a. Direktoraat Koverte Insameling (DKI)
    - i. Destabilisering van die interne politieke situasie dmv beplanning en uitvoering van staatsgrepe in selfregerende gebiede en manipulering van belangrike politieke rolspelers.
    - ii. Die aanblaas van onrus dmv moord, bewapening van politieke faksies en die uitvoering van intimidasie-aksies.

- iii. Deelname van lede aan beplanning om dmv die eskalering van geweld die regering se hervormingsinisiatiewe te kelder.
- iv. Korrupsie onder die lede dmv onwettige wapenhandel.
- v. Betrokkenheid in beplanning en pleeg van moorde met groot politieke nasleep (bv FLORES-geval).

b. Leërinligting (GS2)

- i. Diskrediteringsaksies teen ANC en ander politieke opponente.
- ii. Beïnvloedingsaksies en persepsieskepping in massamedia asook binne die SAW.
- iii. Inligtingsteun aan destabiliseringsoperasies.
- iv. Deelname van lede aan staatsgreepverwante beplannings.
- v. Die verspreiding van disinformasie.

c. Snes Magte

- i. Deelname aan destabiliseringsoperasies in swart woonbuurte.
- ii. Daarstelling van wapenopslagplekke en ontwikkeling van operasionele afspringplekke in buurlande.
- iii. Opleiding van militêre vleuels van binnelandse politieke groepe (bv Inkatha) asook opleiding aan weerstandsbewegings in ander Afrikalande wo RENAMO.

d. 7 Mediese Bataljon

- i. Betrokkenheid by die chemiese en biologiese oorlogsvoeringprogram van die SAW.
- ii. Betrokkenheid by die sg "Gifmoorde".
- iii. Betrokkenheid van sommige lede in korrupsie vir persoonlike gewin.
- iv. Betrokkenheid by Chemiese aanval op Frelimo.
- v. Hantering van dwelmmiddels vir operasionele gebruik.

6. Indien die inligtingsprent ontleed word blyk dit dat die senior bevelstruktuur van die voormelde Weermagsdele onder beheer staan van Lt Genls G. Meiring en C.P. van der Westhuizen wat onder die direkte oorhoofse beheer van die Hoof van die SAW, genl

Kat Liebenberg val. Genls Liebenberg en Van der Westhuizen is grootliks vasgevang in die momentum van aktiwiteite uit die verlede wat tans prominente negatiewe publisiteit ontvang, terwyl Genl Meiring weer aktief 'n eie agenda teen die belange van die Staat in bevorder.

7. Op uitvoerende vlak is die volgende senior offisiere in 'n meerdere of mindere mate vanweë hul leiersposisies of vanweë persoonlike betrokkenheid aan die hierbo vermelde aktiwiteite gekoppel:

- a. Brig Jake Swart
- b. Genl H. Roux
- c. Genl Chris Thirion
- d. Brig Ferdi van Wyk (GS2)
- e. Brig Tolletjie Botha (DKI)
- f. Kol At Nel (DKI)
- g. Brig Wouter Basson (7 Med)
- h. Kol H A P Potgieter (Spes Magte)
- i. Brig Oos van der Merwe
- j. Kol Mielie Prinsloo (GS2)
- k. Kol Anton Nieuwoudt (DKI)
- l. Kol Bert Sachse (5VR)
- m. Kol Hannes Venter (4VR)
- n. Kndt Henry van der Westhuizen (DKI)

8. Daar is 'n sterk interaksie tussen die hierbo genoemde vier weermagsdele wat meebring dat die hoofrolspelers relatief beperk is.

9. Die beskikbaarheid van geheime fondse, feitlik onbelemmerde gedelegeerde bevoegdhede en die Totale Aanslag Sindroom het tot gevolg gehad dat hierdie Weermagskomponente selfgenererend en selfperpetuerend geword het. Nuwe toetredes tot die ledekorps van hierdie komponente het spoedig verval geraak in die patroon wat deur hulle voorgangers daargestel is. Die leiersgarde en die eiesoortige milieu het gesorg dat enersdenkendes in die hiërargiese orde na bo beweeg met die gevolg dat van hierdie komponente in bepaalde waardestelsels en denkpatrone vasgevang geraak het.

10. In die ontleding van die inligting het dit duidelik na vore gekom dat daar 'n informele struktuur binne die SAW tot stand gekom het waarvan die belangrikste rolspelers op een of ander wyse in ooreenstemming is in die nastrewing van 'n eiesoortige

agenda wat teen die belange van die Staat inwerk.

11. Dit is ook duidelik dat offisiere in oorhoofse beheer van die vermelde Weermagsdele, of op uitvoerende vlak by die wanpraktyke betrokke was, of daarvan bewus was, of indien hulle hul bevelvoerende pligte nagekom het daarvan bewus moes gewees het.

12. Om hierdie inligting te verfyn tot 'n bruikbare produk wat in hofgerigte optredes, ander regstappe of tugverhore aangewend kan word, is nie 'n haalbare doelwit nie, omrede

- a. Bewyse reeds en steeds op groot skaal vernietig word.
- b. Bestaande bewyse uiters sensitief bekom is en die agente blootstel aan weerwraak.
- c. Die vermoëns van die betrokke lede en groepe sodanig is dat 'n getuie se lewe niks werd sal wees nie.
- d. Die rolspelers mekaar beskerm.

13. Die veiligheidsituasie en die delikate stadium wat onderhandelings oor 'n nuwe Staatskundige bestel bereik het, noodsaak dat 'n revolusionêre ingreep gemaak word om die geïdentifiseerde wanpraktyke meteens met wortel en tak uit te roei. Dit sal nie hofgerigte of ander administratiewe optredes uitsluit nie.

ANNEXURE B

RESKANTE AKTiwITEITE

Rksnr	Beweerde Aktiwiteite	Persone betrokke	Inferasie deur bronne verskaf	Evaluasie	Aard van Info/Inligting				Verdere optrede
					Vae Bewering	Sterk Bewering	Waarskynlik waar	Bevestig	
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
1	<p><u>See's Magte</u></p> <p>i. Baarstelling van wapenslagplekke en ontwikkeling van operasionele af-springplekke in buurlande.</p>	<p><u>Diemende lede:</u> Gen Kat Liebenberg Lt Genl G. Nelring Brig J.C. Swart Kol Nielle Prinsloo Brig (dr) M. Basson Brig Inletjie Botha (Dokumenteër)</p>	<p>DKI handhaaf noue bande met Projek Pastoor. Daar is gesamentlike projekte soos wapenstapeling in Portugal wat verbind word aan wapenstapeling vir interne opstande wanneer nodig (die sq Falaeira Projek). DKI en Pastoor deel ontwikkelingskante in Malawi (Dokumenteër -soek bronne).</p>	<p>Sover vasgestel kan word is brig J.C. Swart in bevel van Operasie Pastoor (voorheen Operasie Phantoc) onder HSAW en H Leër se beheer. Dit word bewan deur Spes Magte en Dud-BGB-lede. Die doelwit is:</p> <p>i. Voer van ongereelde oorlogvoering.</p> <p>ii. Vestiging van basisse in Afrika vir af-springplekke vir toeloestige operasies.</p> <p>iii. Vestiging van wapenslagplekke in buiteland.</p> <p>iv. Ontwikkeling van Malawi as steunland vir operasies na res van Afrika (Dokumenteër)</p>				I	Interne ondersoek na wens-likheid van Projek
			<p>Wapenstapeling vind plaas vanuit en na die RSA. Een van Pastoor se vliegpluie se vierde genodifiseer om wapper te stoor (Betroubare b' O).</p>	<p>Indien wapenstapeling na die RSA onder Operasie Pastoor plaasvind, is dit waarskynlik 'n afwyking van sy oorspronklike doel.</p>			X		Interne ondersoek

Rksno	Bewaarde Aktiwiteite	Persone betrokke	Inforasie deur bronne verskaf	Evaluasie	Aard van Info/Inligting				Verdere optrede
					Vae Bewing	Stert Bewing	Waarskynlik waar	Bevestig	
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
		Brig (dr) W. Basson	Twee Portugese operateurs van Pastoor is onlangs ontloot en in hegtenis genees. Brig (dr) Wouter Basson het opdrag gegee dat die persone in aanhouding verraor word indien hulle nie ontset kan word nie. (Betroubare bron bevestig deur 'n ander bron). Daar is fronte van Operasie Pastoor in Kenia, Zambie en Mauritius, hoofsaaklik in die natuurbewaringsomgewing. Daar bestaan ook sterk kontak met die Britse SAS (Dokusentër).	Na bewering het brig Basson vir hierdie doel na die buiteland vertrek. Indien dit waar sou wees, word waarskynlik selfgeïnisieerd buite Projek Pastoor se bestek en aandaat opgetree.			I		Interne ondersoek
	ii. Opleiding van militêre vleuels van binnelandse politieke groepe (bv Inkatha) asook opleiding aan weerstandsbewegings in ander Afrika-lande waaronder Renaso.	Kol Bert Sachse Shaun Gullen Rod Rodrigues Roelie Roelofse Sers Americo	1 VR en 5 VR-lede gee opleiding aan weerstandsbewegings in D lande. (Verskeie agente). Persone betrokke by opleiding is Gavin Christie, kol Bert Sachse, Shaun Gullen, Rod Rodrigues, Roelie Roelofse en sers Americo van AVR en SVR. (Verskeie bronne).	Waarskynlik waar. Die vraag is of dit 'n goedgekeurde projek is of nie. Dit moet verder ondersoek word.			I		Interne ondersoek
	iii. Oesname aan destabiliseringsoperasies in swart woonbuurte.		Operasie Pastoor is betrokke by geweld aan Bos-Rand. (Tegniese insaaming). Konkrete feite nie beskikbaar saar word afgelei uit telefoongesprekke, verskuivings en afvoer van oense.	Indien waar, word daar buite die bestek van Operasie Pastoor opgetree. Dit moet verder ondersoek word.			I		Interne ondersoek
			'n Diskrediteringsaksie is geloods op die ANC om die ANC oet die gebruik van gif te verbind. Die jong ondervraers wat die ANC-lid ondervra het is na Pastoor oorgeplaas om beheer oor hulle te hou. Uit diu duidelik op die onderlinge verband tussen GS2, DXI en Pastoor. (Bewerings deur agent).	Hierdie geva) is onduidelik gerapporteer. Indien egter waar, word buite die bestek van Operasie Pastoor opgetree.			I		Interne ondersoek

Rkno	Beweerde Aktiwiteite	Persone betrokke	Informasie deur bronne verskaaf	Evaluasie	Aard van Info/Inligting				Verdere optrede
					Wae Bewering	Sterk Bewering	Waarskynlik waar	Bevestig	
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
		<p><u>Dienende lid.</u></p> <p>Kol Mielie Prinsloo</p> <p><u>Oud Lede.</u></p> <p>Brig Archie Moore Kol Baan Kershoff Nick Liebenberg Nick Basson Maj Duys Buys</p>	<p>Spoorwet se inligtingsnetwerk het bestaan uit oud-Spes Magte Iede Duys Buys, Nick Liebenberg, Nick Basson of Bosaan, Archie Moore en Baan Kershoff wat die doel om geweld aan te blaas dav treinaoorde. Buys, Liebenberg, Bosaan het bedank en hul eie besigheid gestig. Nick Liebenberg het dikwels (laas in Mrt 92) vooraf aan kol Mielie Prinsloo gerapporteer waar en wanneer treinaoorde gaan plaasvind en te kenne gegee dat Spes Magte daarby betrokke is. (Bronverslae asook 'n ander Intelligensiediens).</p>	<p>Sen die bewering waar wees, is dit waarskynlik selfgeinleerd. Dit is beslis buite die politieke beleid van die Regering. Uit ander informasie wil dit voorkom asof die ANC oor soortgelyke informasie beskik, waar dit vir een of ander rede nie aanwend nie. Die Bewerings hou egter die potensiaal van ernstige verleentheid vir die SAN en Staat in.</p>			X		Goldstone

Rkno	Beweerde Aktiwiteite	Persone betrokke	Informasie deur bronne verstaf	Evaluasie	Aard van Infs/Inligting				Verdere optrede
					Vae Bewering	Sterk Bewering	Waarskynlik waar	Bevestig	
					e	f	g	h	
		Kol At Nel Kad Anton Nieuwoudt AOZ Clive Brink	Die Ciskei Inligtingsdiens is deur Kad Anton Nieuwoudt en AOZ Clive Brink beheer. Die staatsgreep en noord op Sebe is 'n beplande aksie van kol At Nel en kad Anton Nieuwoudt. (Betroubare bron)	Hoewel Nieuwoudt in beheer van die Ciskei Inligtingsdiens was, is dit nie bevestig dat hy wel die noord op Sebe beplan het nie. Volgens 'n onlangse rapport is hy egter bekaneerd daaroor dat 'n regterlike kognisies in die Ciskei besig is om die "noord" van Sebe om sy nek te hang.			X		Goldstone
		Kol At Nel Kad Anton Nieuwoudt Terry Scullen	DKI is betrokke in Mosaabiek day agente Craig Williams, Sakis van Zyl en Celeste wat sterk aan Renau bewapening gekoppel word. (Verskeie bronne)	Verskeie lede van DKI het kontak met Craig Williams wat volgens etlike rapporterings met saakelaktiwiteite besig is.			X		Goldstone
			BKI gaan steeds voort met beplanning om Helonisa ower te werp en met pionne te vervang. (Verskeie agente en tegniese insaeming). Persone betrokke is glo Kol At Nel en Kad Anton Nieuwoudt.	Volgens 'n ander rapportering haatier Nieuwoudt kol Duli van die TDF en het hy saam met Eugene de Xock en Chris Nel (alias Derek Louw) beplan om 'n staatsgreep in Transkei te bewerkstellig. Die bewerings is dus bevestig en 'n duidelike aanduiding van selfgeïnisieerde pogings om teen die beleid van die Regering te werk.				X	Goldstone

Rksno	Beweerde Aktiwiteite	Persone betrokke	Informasie deur bronne verstaf	Evaluasie	Aard van Info/Inligting				Verdere optrede	
					Vae Bewering	Sterk Bewering	Waarstynlik waar	Bevestig		
	a	b	c	d	e	f	g	h	i	
ii.	Deelname van lede aan beplanning om dsv die eskalering van geweld die Regering se hervormings-inisiatiewe te kelder.	J.P. Prinsloo (DKI te Durban) Kol de Kock (SAP) Leon Flores Steve Bosch Kol At Nel	DKI agente is betrokke by die opleiding van IVP-lede waarna hulle ten volle gewapen by sekurheidsmaatskappye (onder IVP en SAN-beheer) geplaas word. Dvd Rhodesiers met regs-radikale standpunte is in beheer van die sekurheidsorganisasies CDIN, Shield en Mulletts. [Bewerings deur onafhanklike bronne]. DKI is in volle beheer van die Zoeloe-faksie se deelname aan saesprakings met die Regering. Dit word beweer die infrastruktuur is sodanig dat 24 000 Zoeloes binne 24 uur en 250 000 binne 48 uur in die PWV-gebied bewapen kan word. (Verskeie onafhanklike bronne). Die voorslae B-man "hit squad" van Wisaklas was onder bevel van kol Eugene de Kock, Leon Flores en Steve Bosch, 19 twee later DKI-lede. Kol De Kock (SAP) handhaaf noue bande met kol At Nel. (Bronverslae en tegniese insaemeling).	Die bewering is dat J.P. Prinsloo van DKI se kantoor in Durban oontlik die stakeling doen. Indien daar waarheid in steek is dit waarskynlik 'n navolging van 'n selfgeïnisiëerde agenda. Verdere insaemeling noodsaaklik om sinvol te evalueer. Daar is verskeie rapporterings oor kontak tussen kol De Kock (SAP) en bepaalde DKI-lede. Uit versuierde taalgebruik kan die afleiding gemaak word dat die toebrenasie met aktiwiteite besig is wat teen die belange van die Staat inwerk.		X				Goldstone
						X			Goldstone	
								X	Goldstone	

Rixno	Beweerde Aktiwiteite	Persone betrokke	Informasie deur bronne verskaf	Evaluasie	Aard van Info/Inligting				Verdere optrede	
					Vae Bewering	Sterk Bewering	Waarskynlik waar	Bevestig		
	a	b	c	d	e	f	g	h	i	
	<p>iii. Die aanblaas van onrus deur woord, bewapening van politieke faksies en die uitvoering van intjoediasie-aksies.</p> <p>iv. Betrokkenheid in beplanning en pleeg van soorde met groot politieke nadeling (bv die Flores-geval).</p>	<p>Kol Eugene de Kock Leon Flores Kol At Nel Steve Bosch Henry van der Westhuizen Rich Verster</p> <p>Brig (dr) Basson Brig F. van Wyk en versagdelelik Kol At Nel</p>	<p>12 x Vooraalige Vlakplaas Askari's van kol Eugene de Kock (SAP) voer steeds operasies uit en word deur De Kock hanteer. Alsal is ten volle bewapen en voorsien van wapenopslagplekke, ammunisie en voorrade. Sommige van die Askari's word op DK1 se hoewe (Olyopus 73) weggesteek. (Bevestig deur verskeie agente). Flores het tot onlangs gehelp met die hantering van Askari's. Sy nie wapens word weggesteek op die hoewe van Tryon alias Triz alias Leonard. (Betroubare bron).</p> <p>(Joubert 73 1/2/74)</p> <p>DVI het in saamwerking met Brig Ferdi van Wyk 'n ANC-lid in aanhouding gesaai om getuennis te gee dat die ANC chemiese wapens in Mosaabiek gebruik. (Dit was net na die chemiese aanval op die Frelimo groep in Mosaabiek. (Kyt gedeelte oor 7 Med Bv Gp). (Bewerings deur betroubare bron).</p> <p>Die plasing van terroriste wapens in opslagplekke in Swaziland word deur kol Eugene de Kock en kol At Nel beplan, aan die Swazi-polisie uitgewys en diskreditering vind dan plaas. (Tegniese insaaseling en betroubare bron).</p>	<p>Soms reeds verneem, is die kontak tussen kol De Kock (SAP) en DK1-lede verontrustend en wil dit voorkom asof 'n kombinasie persone 'n eie selfgeïnisieerde agenda najaag.</p> <p>Die rapportering is nie duidelik nie, maar dit wil voorkom asof 'n operasie met chemiese wapens in Mosaabiek getoed is waarby kol At Nel, brig F. van Wyk en brig (dr) Basson betrokke was. Die Britse organisasie Chemical and Biological Defence Establishments het die gebied ondersoek en hul bevinding was dat daar beslis van chemiese wapens gebruik gemaak is. Dit wil voorkom asof daar toe pogings aangewend is om die glase na die ANC te verskuif.</p> <p>Dit word waarskynlik in navolging van 'n selfgeïnisieerde agenda gedoen of 'n bestaande opdrag word op eie inisiatief verder as die pette gevoer.</p>			X			Goldstone
						X			Interne ondersoek	
								X	Interne ondersoek	

Rksna	Beweerde Aktiviteite	Persone betrokke	Informasie deur bronne verskaf	Evaluasie	Aard van Infa/Inligting				Verdere optrede
					Vae Bewering	Sterk Bewering	Waarskynlik waar	Beveskig	
					e	f	g	h	
	a	b	c	d					i
		Kol At Nel en waarskynlik ook Kadt Anton Nieuwoudt	DKI-lede hanteer leierssemente van die PAC in Transkei. Kol At Nel het opdrag gegee dat die PAC moet voortgaan om ANC-lede in die Transkei te verhoor. (Tagliese insaseling).	Hierdie bewerings, gekoppel aan die bewerings elders in hierdie dokument verselê dat DK1-lede voortgaan om 'n staakgreep in Transkei te beplan, dit weereens op 'n selfgeïnisiëerde agenda deur bepaalde lede van DK1.			X		Goldstone ?
v.	Korrupsie onder DK1-lede dev onwettige wapenhandel.	Kol At Nel Kadt Anton Nieuwoudt Kadt Henry van der Westhuizen Rich Verster Jeff Price Kol Eugene de Kock (SAP) Piet Batha (SAP) Willie Nortje (SAP) Chappies Kloppe (SAP)	Die uitlewering van wapens aan die SAP wat deur sy bronne gevind is. Fondse gaan na fiktiewe bronne. (Bewerings). Die Leër se SS2 beloningsfonds wat wapens wat in die buiteland gevind word hanteer, betaal sonder vrae en heelwat fiktiewe bronne is vergoed. (Bewerings). <i>Anton Nieuwoudt het wapens te bewo 73 Olympus asook in Unibank of hantoor te Irene.</i>	Na wat verder gerapporteer word, registreer kol At Nel nie oer interne bronne nie en word hulle glo vergoed uit fondse wat deur lewering van wapens geskied. Verder word beweer dat wapenopslagplekke net gedeeltelik verklar word. Die res word glo op 'n ander plek versteek. Die potensiaal is dus daar om ook ander aktiwiteite te befonds. Dit is ook 'n voorbeeld van hoe 'n aaptelike taak soos kovert insaseling misbruik kan word vir die gewin of die navoring van 'n selfgeïnisiëerde agenda onder aaptelike vaandel.				I	Ondersoek deur D Provkos en saarna oontlik Goldstone
3	692 1. Diskrediteringsaksies teen ANC en ander politieke opponente.	Brig F. van Nyk Kol At Nel	Ontbullings oor Winnie Mandela se verdwyning van fondse was 'n Ferdi van Nyk/kol At Nel projek. (Bewerings deur bron).	Indien dit 'n aaptelike projek in lyn met die politieke prograam van die Staat is, is dit bonafide anders, is dit selfgeïnisiëerd met 'n hoë risiko potensiaal vir verleentheid.				X	Interne ondersoek
		Brig F. van Nyk	Die diskreditering van die ANC en ander politieke opponente teen die Regering word vanuit Dev Koa se taancoor hanteer. (Verskeie bronne).	Aan die hand van verskeie rapporterings wil dit voorkom asof daar 'n aaptelike aagting daarvoor is. Dit wil egter voorkom asof brig Van Nyk selfinisiërend meer doelwitte najaag of sy eenderes oortuig om aktiwiteite goed te keur wat nie altyd in belang van die Staat is nie. Dit sal egter ondersoek moet word.				X	Interne ondersoek

Rksno	Beweerde Aktiwiteite	Persone betrokke	Informasie deur bronne verskaf	Evaluasie	Aard van Info/Inligting				Verdere optrede
					Vae Bewering	Sterk Bewering	Waarskynlik waar	Bevestig	
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
	ii. Beïnvloedingsaksies en persopieskepping in wassamesia asook binne die SAW	Brig F. van Wyk	Die bekieskoning van geweld op bepaalde wyses in aansoerslae van brig Van Wyk kan aansluitlik wanpersopies laat posvat. (Betroubare bron).	Dit wil voorkom asof ontiverings vir optrede aansluitlik sterker ingestel word as optrede te versker. Dit is egter 'n afleiding en sal verder ondersoek moet word.			X		Interne ondersoek
	iii. Inligtingsteun aan destabiliseringsoperasies		Dav inligtingsteun vanaf GS2 word die pseudo-veroë van SVR benut op die ANC en PAC se binelandse strukture. (Bronverslae en Tegnieke Insaameling). 'n Verdere rapportering wat op 14 Des 92 ontvang is, lui dat 'n ANC-lid by die Goldstone-kommissie gaan getuig dat Iede van SVR en 1VR operasies in Kwa-Zulu uitvoer. Die motorregistrasies wat glo hiervoor gebruik word, is deur OATI nagegaan. Dit kan na SVR-lede herlei word. (SAP).	Indien waar, is aktiwiteite beslis nie in lyn met Regeringsbeleid nie en kan dit 'n ernstige verleentheid step. Dit moet dringend verder ondersoek word.			X		Goldstone ?
destore		Kol Herman van Niekerk (leier) Tinus van Staden (Ops off) Jim Laferty) Mike Kennedy) Mark v d Merwe)	Daar is gerugte dat pseudo groep van SVR by treinmoorde betrokke is tesame met lede van die Rhodesiese Selous Scouts en in Pietersburg gegroep is onder Rhods Herman van Niekerk. (Bewerings).	Dit is waarskynlik dieselfde groep wat itv die voormelde bewering by pseudo-operasies in Kwa-Zulu betrokke is. Die bewerings moet dringend verder ondersoek word.					
	iv. Deelname van lede aan Staatsgreepverwante beplannings.	Lt Gen	G. Meiring Genl Meiring het opdrag gegee aan Spes Magte om te bepaal wie van die huidige Staande Maglede, van gewese Staandemaglede en BSB-lede aan "sy" kant is sodat hy weet wie om op te roep wanneer dit nodig is. Hy het ook opdrag gegee dat geen inligting oor regses en regse organisasies deur Spes Magte ingesamel mag word nie. (Betroubare bron).	Onsdag Spes Magte rol sou speel in die afwering van 'n staatsgreep, is dit waarskynlik dat lt genl Meiring sou wou weet wie apolities is wat aangewend kan word. Sy optrede word dus as normaal itv gebeurlikheidsbeplanning geëvalueer.					n belangrike

XGeen

Rksno	Beweerde Aktiwiteite	Persone betrokke	Informasie deur bronne verskaf	Evaluasie	Aard van Info/Inligting				Verdere optrede
					Vae Bewering	Sterk Bewering	Maarskynlik waar	Bevestig	
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
		Kol Mielie Prinsloo	Die selektiewe lektasie van informasie vanuit kol Mielie Prinsloo se greep vind na regse greupe plaas, veral vrees waarskuwings teen woontlike optredes. (Bevestig deur verskeie anafhanlike bronne).	Dit word geëvalueer dat kol Prinsloo se optrede reggesind is en dit kan woontlik ook die ander bewerings hierin vervat van sy woontlike betrokkenheid by 'n eie agenda teen die ANC onderskryf. Dit moet verder ondersaek word.				X	Interne ondersoek
4	7. MED. BN. GP. 1. Betrokkenheid by die chemiese en biologiese oorlogvoeringsprogram van die SAN.	Brig Wouter Basson	Daar is verskeie chemiese maatskappye wat as privaat instellings opeener ter ondersteuning van die SAN se chemiese en biologiese oorlogvoeringsprogram. Die privatisering van die maatskappye is deursigtig en hou toekwaastig groot risiko's vir die SAN en Staat in. Die maatskappye is Rooddeplaas Naversingslaboratorium, Rooddeplaas, Teelonderneemings, Delta-G, Protechnics, Ecotox. Die aktiwiteit staan onder leiding van brig (dr.) Wouter Basson. (Dokumente)	Die program word onder Projek Jeta uitgevoer. Privatisering vind wel plaas. Die bewering dat die privatisering deursigtig is en groot risiko's vir die SAN en Staat inhou moet egter verder ondersoek word.			X		Interne ondersoek

Rksno	Beweerde Aktiwiteite	Persone betrokke	Informasie deur bronne verskaf	Evaluasie	Aard van Info/Inligting				Verdere optrede
					Vae Bewering	Sterk Bewering	Waarskynlik waar	Bevestig	
					e	f	g	h	
ii.	Betrokkenheid by cheiese aanval op Freliao.	Brig W. Basson Brig Van Wyk Kai At Nel	Die cheiese aanval op Freliao-soldate in Mosambiek (kyk ook Reekno 3.iv) was na bewering 'n praktiese oefening. 'n Onbezuide verkenningsvliegtuig wat buite kan afgooi is kort voor die aanval op Kwaaihoek getoets. Die gifstof wat gebruik is, word deur Protechnics vervaardig en getoets. (Bevestig en persone betrokke is bekend).	Na bewering is die vliegtuig kort voor die aanval op Kwaaihoek getoets. 'n Britse span wetenskaplikes het saam vroeër hierin verskied, bevind dat cheiese wapens in die aanval op die Freliao-soldate (Bevinding was Jan 92) gebruik is. Hierdie informasie gekoppel aan die informasie vroeër hierin verskied dat lede van DKI, G52 en brig Basson 'n diskrediteringsaksie op die ANC geleeds het so aan te dui dat die ANC oor 'n cheiese oorlagvaeringsverraad beskik, dui op 'n poging van 'n toesaeerdery van of 'n sie agenda af geaag-tigde operasie wat skeefgeloop het. Dit moet egter verder ondersoek word.				Y	Interne ondersoek
iii.	Betrokkenheid by die eg "gifeerde".	Brig W. Basson Genl Lothar Neethling Johan Theron Kai At Nel	Uit die ou groep van Charl Naude (Spes Magte/BSB) het 'n groep ander leiding van brig W. Basson tot stand gekom wat alle SAW-evalueringsoopdragte gis uitvoer het. Genl Lothar Neethling was inties betrokke. (Betrokies van die betrokke lede-betrokbaar). Johan Theron (AVR) en Johan Truter - finansiële bestuurder (RN-1ab) ook direk geneesd met voorrede. At Nel, Johan Theron handhaaf goete stelling. (Waarsaening van ontmoeting).	Dit word voorgestel dat at die informasie in die vorige kolom eers gelees word. Uit die bewerings is baie vroe wat eers beantwoord moet word alvorens 'n sinvolle evaluasie gesaak kan word. Suiker aan die oorwig van die beweringe geseek wil dit slyt asof daar aanslik waarheid in gsaagige bewerings kan steek. Egsprekerings wat gedurende Des 92 ontvang is beweer onder neer verder dat daar 'n gestarrel onder sekere lede van DKI was met Soldstone se besiek aan hul kantore omdat daar bierblikkies was wat met gif "gedakter" was. Dit is bevestig. Die verdoude-liking in die teenwoordigheid van die gif is dat dit destyds naams Spes Magte deur DKI in Mosambiek versprei sou word. Dit is ook pas gerapparteer dat D Verd (Spes Maeta) aifstawa		X			

Rksno	Beweerde Aktiwiteite	Persone betrokke	Inforrasie deur bronne verskaf	Evaluasie	Aard van Info/Inligting				Verdere optrede	
					Vae Bewering	Sterk Bewering	Waarskynlik waar	Bevestig		
	a	b	c	d	e	f	g	h	i	
		<p>Genl Kat Liebenberg</p> <p>Naam kan verkry word</p> <p>Versoedelik is Kol At Nel Kadt Anton Nieuwoudt Kadt Henry v d Westhuizen betrokke</p>	<p>Genl Kat Liebenberg was healtyd op die hoogte gehou van hierdie sake en was glo tot 1989 self betrokke in die beplanning. (Getuienis van betrokke persoon kan verkry word).</p> <p>'n BSB-operateur was betrokke by elimineringsaksies en besit inl wat genl Liebenberg direk by woarde betrek. (Lid het reeds beëdigde verklaring voorberei).</p> <p>'n Pajing is anlans aangewend om die persoon weer onder die "generaals" se beheer te kry deur 'n kontrak aan te bied om vergiftigde bier aan Isaelas in Transkei te lewer. Ook het Mouton Basson hom 100 000 Mandrax pille per maand vir een jaar aangebied. (Bewerings)</p>	<p>vanaf 7 Med Bn 6p ontvang het wat operasioneel aangewend kan word. Onder meer is daar glo 'n gifstof wat 'n "nuwe produk" is wat op bykans enige manier toegedien kan word. Dit is gla deur brig Basson beskikbaar gestel. Dit is egter nie oontlik as 'n sinvolle evaluasie te maak alverens beëdigde verklarings verkry is en verdere ondersoek gedoen word nie.</p>		Y				
						Y				
							X			

UITERS GENEEM

AANHANGSEL C
BY STAFGEKRIEF
00 DESEMBER 1992

IN AANHANGSEL A VERHELD

a	Persoonlikheid	Beweringe en omstandighede rondom individu deur bronne verskaf	Knoesnaar	Bevolgkretting
	a	b	c	d
	Brig Jake Botha	<ul style="list-style-type: none"> - Is in beheer van Verkenning (Spee Magte) - Is vaagsaak; in verlede en momentum daarvan - Sal hoe nie was verlede kan losmaak nie 	Hy sal waarskynlik in die toekoms gediskrediteer kan word agv aktiwiteite van ondergeskiktes wat na bewering plaasgevind het	Sal waarskynlik by ingreping ingesluit moet word
1	Genl maj H.J. Roux	<ul style="list-style-type: none"> - Defen beheer uit oor Projek Paatoor - Is in beheer van Verkenning Regiolemb - Moet bewys wees van aktiwiteite wat verleentehede kan veroorsaak 	Hy is waarskynlik in die momentum van aktiwiteite wat in die verlede aanvaarbaar was vasgevang	Sal waarskynlik by ingreping ingesluit moet word
3	Genl maj Chris Thirion	<ul style="list-style-type: none"> - Moet uit hoofde van sy pos van OKI-aktiwiteite wat verleentehede kan skep bewys wees - Moet bewys wees van onaanvaarbare misbruik van Operasie Paatoor vir "SOS" ongeskrepte aksies 	Die beweringe/omstandighede sams deur bronne verskaf is na opvolging bevind as op verkeerde afleiding gegruud te wees. Die afleiding was dat hy ook genl Joubert se verhoudings by Projek Paatoor oorgeneem het toe hy genl maj Joubert opgevolg het	NIE geraak by onaanvaarbare ingreping
4	Brig Ferdi van Wyk	<ul style="list-style-type: none"> - In beheer van Devon - Het van Flores se opdrag gewaak - Het buitelandse joernalis klansettele via RSM laat kom op ANC te diskrediteer, maar hoe na genl maj Tienie Brossawald verwey - Is betrokke by diskrediteringsaksies van politieke opponente 	Kan toekomstig ernstig gediskrediteer word	Sal waarskynlik by ingreping ingesluit moet word
5	Brig Tollezie Botha	<ul style="list-style-type: none"> - Defen direkte beheer oor OKI uit - Was bewys van Flores se dubbel agenda 	Reeds gediskrediteer	Sal waarskynlik by ingreping ingesluit moet word
6	Kol Al Nel	<ul style="list-style-type: none"> - In die hand met verskeie aktiwiteite wat verleentehede kan skep soos: <ul style="list-style-type: none"> i. Diskrediteringsveldtogte ii. Aanvalle deur PAC-lede op ANC lede in Transkei 	Reeds gediskrediteer en betrokke by etlike ander beweerde aktiwiteite wat 'n verleentheid kan veroorsaak	Sal waarskynlik by ingreping ingesluit moet word
7	Brig Wouter Basson	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokke by cifaarode - Betrokke by chemiese aanval op Frelimo - Is 'n stigter van die ondergrondse organisasie "Eenkring" 	Sy beweerde aktiwiteite is van sodanige aard dat dit ernstige verleentheid kan veroorsaak en die potensiaal het om die belange van die Staat ernstig te benadeel	Sal waarskynlik by ingreping ingesluit moet word

snr	Persoonlikheid	Beweringe en oostandighede rondom individue deur bronne verstaaf	Kommentaar	Gevolgtrekking
	a	b	c	d
	Kol H.A.P. Potgieter	- Betrokke by waarskynlik ongesagtigde destabiliseringsaksies	Kan gediskrediteer word. Volg eie agenda veroonredelik	Sal waarskynlik by ingreping ingesluit moet word
	Brig Oos van der Merwe	- Het inligtingsverleides rondom die wagtstelsel by die SP se woning gestel - Het gesê by wat bereid wees om 'n staatsgras te loots om erde te herstel	Kan gediskrediteer word. Gaan reeds met pensioen. Werk teen Regeringsbeleid	Sal waarskynlik by ingreping ingesluit moet word
	Kol Miels Prinsloo	- Betrokke by destabiliseringsoperasies op eie inisiatief - Gee inligtingssteun vir destabiliseringsoperasies waarvan die aanpaklike aard bevestigteken word - Is betrokke by staatsgreep verwante beranning	Kan ernstig gediskrediteer word. Werk veroonredelik op eie agenda of buig bestaande mandaat vir selfgeïnisiëerde doelwitte	Sal waarskynlik by ingreping ingesluit moet word
	Kndt Anton Nieuwoudt	- Was betrokke by Ciskei staatsgreep en Sebe-soord - Beheer Askari's (waarskynlik ongesagtig) - Betrokke by destabiliseringsaksies (waarskynlik op eie inisiatief) - Betrokke by staatsgreep beranning/uitspraak	Is reeds gediskrediteer. Kan verder gediskrediteer wens en die SAN by sy eie beweerde dubbel-agenda insleep wat ernstige verleentheid (pse onwaar onkal) kan inhou	Sal waarskynlik by ingreping ingesluit moet word
	Kol Bert Sachse	- Betrokke by die opleiding van weerstandbewegings in turestate - Beweringe van sektel met reneserhorings	Kan gediskrediteer word. Volg waarskynlik 'n eie agenda.	Sal waarskynlik by ingreping ingesluit moet word
	Kol Hannes Venter	- Betrokke by destabiliseringsoperasies in swart woongebiede	Kan ernstig gediskrediteer word en SAN betrek	Sal waarskynlik by ingreping ingesluit moet word
	Kndt Henry v/d Westhuizen	- Betrokke by destabiliseringsaktiwiteite (waarskynlik op eie inisiatief) - Hanteer agente wie se igtergrond twyfelagtig is	Werk veroonredelik op eie agenda en het veroonredelik sy aanpaklike taak daarmee verweef	Sal waarskynlik by ingreping ingesluit moet word

Reeksa	Persoonlikheid	Beweringe en omstandighede rondom individue deur bronne verskaf	Kommentaar	Gevolgtrekking
	a	b	c	d
15	Genl Kat Liebenberg	<ul style="list-style-type: none"> - Het oorhoofse beheer oor SAW - Is glo afdreigbaar agv vroeëre betroktheid by ongesagligde BSG-aksies indien bewerings deur agente waar is - Het glo betrokke by ivorsamokkel (Sevestig deur onafhanklike bronne) - Voer direkte beheer oor Brig Koutler Besson uit en moet dus van IQ se waarskynlik ongesagligde aktiwiteite bewus wees. (Bewerings deur onafhanklike bronne) 	Is waarskynlik vasgevang deur albtrosse van verlede wat hoe kan diskrediteer	Sal waarskynlik by ingreping ingesluit moet word
16	Lt genl G. Melring	<ul style="list-style-type: none"> - Het oorhoofse beheer oor GEL en Spes Magte - Het aagting gegae vir Flores se oorsese besoek en program - Het opdrag gegae vir bepaling van regse steun binne Spes Magte sodat selektief ooperoep kan word wanneer nodig - Het opdrag gegae dat geen insaering op regses en/of reise organisasies deur Spes Magte gedoen moet word nie. - Het in geslote kring gesê hy sal bereid wees om 'n Staatsgreep te loods indien nodig (Betroubare bron) 	<p>Kan moontlik gediskrediteer word agv Flores-geval. Met die regse bewering betref word sy optrede geëvalueer as deel van gebeurlikheidsbeplanning. Omdat hy in oorhoofse beheer van die L&R is, sal hy waarskynlik nie verantwoordelikheid kan ontseep sou dit bevind kan word dat bestaande mandate/opdragte vir ander doelwitte uitgebref is nie.</p>	Sal waarskynlik by ingreping ingesluit moet word
17	Lt Genl C.P. van der Westhuizen	<ul style="list-style-type: none"> - Agv oorhoofse beheer van AI en DII moet hy bewus wees van ongeryedhede aldaar - Sit met albtrosse op nek waarvoor hy nie sal kan ontseep nie, soos: <ul style="list-style-type: none"> i. Conive ii. Hamer-magte iii. Treinsoorde agv Iede onder sy beheer 	Is vasgevang deur albtrosse van verlede waarvan hy nêr sal kan ontseep nie.	Sal waarskynlik by ingreping ingesluit moet word

EKSKLUSIEF
UITERS GEHEIM
D-1.

Enigste Kopie

AANHANGSEL D
BY STAFGEKRIEF
DD DESEMBER 1992

PERSONE WAT NA BEWERING WERKSAAM IS BY, OF KONTAK HET MET, AFDELING INLIGTING

Reekeno	Betrokkene	Affiliasie	Aktiwiteite	Status				Kommentaar
				Onseker/ Weet Nie	Bo Verdenking	Kriminele Aktiwiteite	GOLDSTONE Kennisste	
a	b	c	d	e	f	g	h	
1	<u>J.F. Verster</u> (Rich) i. <u>Identiteitsnoemer.</u> ii. <u>Alias.</u> Jessie Grant. iii. <u>Adres.</u> Valley News J, Glenwoodweg, Faerie Glen	Maatskappylid	Die betrokke is na bewering betrokke by : i. Die saakel van (1) dwelas; (2) ivoor; (3) edelgesteentes; (4) wapens; (5) valuta; en (6) vervalsde geld. ii. Die diefstal van motors en vragmotors.			X		Die info rondom die saakelaktiwiteite en voertuigdiefstal is reeds aan die SAP (MID) vir verdere ondersoek oorhandig.
2	<u>J.A. Nieuwenst</u> (Kndt) i. <u>Alias.</u> J. Nel, J. Duitendag.	SAN Ex-Distrik Inligtingsdiens	i. Die betrokke is na bewering betrokke by die saakel van broodbone. ii. Na bewering is die betrokke betrokke by die organisering van 'n ondergrondse struktuur eef die oop op 'n alternatiewe struktuur indien die onderhandelingsproses sou skeefloop.	X		X		Die ooreprong van die info is uiters sensitief en kan 'n totale bronnennetwerk kompromitteer. Gebruik van die info moet eers met die hanteerder uitgeklaar word.
3	<u>H. van der Westhuizen</u> i. <u>Identiteitsnoemer.</u> ii. <u>Alias.</u> H. van der Walt. iii. <u>Adres.</u> Atterboom-	Maatskappylid Ex-SAN (AI)	i. Die betrokke is na bewering betrokke by die saakel van (1) broodbone; (2) edelgesteentes; en (3) vervalsde geld.			X X X	X	Info ter bevestiging van die

EKSKLUSIEF
UITERS GEHEIM
D-2

Reeksnr	Betrokkene	Affiliasie	Aktiwiteite	Status				Komentaar
				Onseker/ Weet Nie	Bo Verdenking	Kriminele Aktiwiteite	GOLDSTONE Kommissee	
	a	b	c	d	e	f	g	h
								Innsending op die MK gedoen.
4	<u>B. Janse van Rensburg</u> i. Identiteitsnommer. [redacted] ii. Alias. Steven van Lill. iii. Adres. [redacted]	Maatskappylid Ex-NI	Na bewering is die persoon betrokke by die smokkel van dwelms en rooikwikk.	X		X		Bevestiging vir die beweringe kon nog nie gevind word nie.
5	<u>Tony Oosthuizen</u> i. Aliasse (1) Tobia Esterhuizen. (2) Michael O Kelly. (3) M.J. Olivier. ii. Adres. [redacted]	Maatskappylid Ex-NI	Na bewering is die betrokke 'n agent van M6.			X		Ondersoek word in die verband gedoen. Geen bevestiging bestaan tans vir die beweringe nie.
6	<u>A.M. van den Berg (Ma)</u> i. Maatsk. 73339119PE ii. Adres. [redacted]	SNW	Na bewering het die betrokke asptelike kontakte vir private voornem misbruik en is by betrokke by 'n buiteregtelike verhouding.	X				Die beweringe rondom die misbruik van asptelike kontakte is deur 'n RVD ondersoek. Geen substansie kon daarvoor gevind word nie.
7	<u>G.D. Price</u> i. Identiteitsnommer. [redacted] ii. Alias. A. Miltshire.	Maatskappylid Ex-Rhodesiër	Na bewering is die betrokke 'n agent vir M6.			X		Geen substansie kon tot op datum vir die beweringe gevind word nie.

EKSKLUSIEF
UITERS GEHEIM
D-3

Reeksnr	Betrokkene	Affiliasie	Aktiwiteite	Status				Kommentaar
				Onseker/ Weet Nie	Op Verdenking	Kriminele Aktiwiteite	GOLDSTONE Kommissie	
	a	b	c	d	e	f	g	h
8	R.I. Nishart	Maatskappylid Ex-Rhodesiër	Na bewering is die betroukne 'n agent vir NIS.	X		X		Geen substansie bestaan vir die bewering nie.
9	H.J.M. Middowen (Kdr) i. Maatsg. 6537093PE? ii. Adres. [redacted]	SAW	Na bewering was hy betroukne by die diefstal van 'n R4 en spioenasie vir 'n vreesde inligtingsdiens.	X		X		Geen substansie kon tot op dit toe vir die bewering gevind word nie.
10	H.D. Terblanche (Maj) i. Maatsg. 7930151APE ii. Adres. [redacted]	SAW	Na bewering is die persoon betroukne by die saakel van edelgesteentes.			X		Geen aanduidings bestaan dat die individu wel by die saakel van die saakel betroukne is.
11	Stefan Snyders (Kapt)	SAW	Na bewering is hy betroukne by die saakel van diamante en saars;de.			X		Snyders het baie noue kontak met Henry van der Westhuizen.
12	Vernon Lance i. Alias. P. Page.	Maatskappylid Ex-BGG	Na bewering is hy betroukne by saakelaktiwiteite.	X		X		Die aard en omvang van die aktiwiteite is nie bekend nie.
13	J.S. Nieuwoudt i. Alias. Neuzen.	Ex-BGB Maatskappylid ?	Na bewering is hy betroukne by 'n buite-egtelike verhouding.	X				Geen verdere negatiewe informasie is bekend nie.
14	J.P. du Pres i. Alias. J. du Plooy.	Ex-BGB Maatskappylid	Na bewering het die betroukne 'n aantal ongeleensseerde wapens van ene Owen, ex BGB lid, in sy besit of in sy besit gehad.	X		X		Geen verdere negatiewe info is rakende die betroukne bekend nie.
15	L.A. Marae (Chappies) i. Identiteitsnommer. [redacted] ii. Alias. Clive Pienaar.	Ex-BGB Maatskappylid	Die betroukne het nog gereelde kontak met ex BGB lde. Geen verdere info is tot sy aktiwiteite bekend nie.	X				Die enigste negatiewe info wat rondom die betroukne bestaan, is die bespiegelinge rondom die Webster-woord.
16	F.L. Sait (Maj)	SAW	Na bewering is hy betroukne by i. die saakel van wapentruke; en					Onvoltoende info bestaan om die beweringe te substansieer. Sy

EKSKLUSIEF
UITERS GEHEIM
D-4

Reekeno	Betrokkene	Affiliasie	Aktiwiteite	Status				Kommentaar
				Onseker/ Weet Nie	Op Verdenking	Kriminele Aktiwiteite	GOLDSTONE Konsessie	
	a	b	c	d	e	f	g	h
17	<u>D.H. Fourie</u> i. <u>Identifikasioneer.</u> ██████████ ii. <u>Adres.</u> ██████████ ██████████ ██████████	Maatskappylid Ex-BSD	Beweringe rondom die betrokke is dat hy i. reeds aigeld is deur die SPW en dreig om hof toe te gaan; ii. betrokke is by die opleiding van persone in die Ciskei, waaronder in PEP-beskerming; iii. gereelde kontak met ex BSD lede het; en iv. kontak gemaak het met ene Chris van der Merwe in Windhoek vir die moontlikheid van die vestiging van 'n deknatskappy in Windhoek waardeur die betrokke wapens en ammunisie na die SNA kan invoer.	X			X	Hoevel die aanduidings daar is, is daar onvoldoende info om enige substansie aan beweringe rondom enige BSD tipe aktiwiteite te verleen. Die deknatskappy kan dien om bestaande sanksies teen die PSP te oesell. Die betrokke was na bewering die operasionele bestuurder van die BSD en sou alle take goedkeur.
18	<u>D.F. du T. Burger</u> (Staal) i. <u>Identifikasioneer.</u> ██████████ ii. <u>Aliesse</u> (1) Bert. (2) Bruwaer. iii. <u>Adres.</u> ██████████ ██████████	Maatskappylid Ex-BSD	Beweringe rondom die betrokke is dat hy i. reeds deur DK1 afgedank is, maar dat hy weder om sy afkanking te saar en dreig met 'n hofgeding; ii. betrokke is by 'n buite-egtelike verhouding; iii. smokkel van dwelas, rooikwik, goud en diamanste; iv. verdagte spesiale projekte (<u>Quesing</u>). Die aard en omvang hiervan is epter onbekerd.; en v. gereelde kontak met ex BSD lede het.	X		Y	Y	Bestasende info is onvoldoende om enige substansie aan die beweringe te gee.
19	<u>M.J. Basson</u> i. <u>Identifikasioneer.</u> ██████████ ii. <u>Aliesse</u> (1) M.J. Bester. (2) N. Bernard.	Maatskappylid Ex-BSD	Geen negatiewe info is rondom die betrokke dav die soniteringsaksie gevind nie. Dit wil egter duidelik blyk dat hy gereeld kontakte met die ex BSD lede het en die ondersaek rondom die Webster-aard noukeurig volg.	X				

CASALUBIEF
UITERS GEHEIM
D-5

Reeksnr	Betrokkene	Affiliasie	Aktiwiteite	Status				Kontaktaer
				Onseker/ Haet Nie	Op Verdenking	Kriminele Aktiwiteite	GOLDSTONE Kommissie	
a	b	c	d	e	f	g	h	
	(4) Christo Brits.							
20	<u>Mev. S. de Beer</u> i. Identiteitsnommer. ~~XXXXXXXXXXXX~~	Maatskappylid Ex-BBB		X			Geen negatiewe info is tov die betrokke se aktiwiteite bekend nie.	
21	Galla Betha	Ex-BBB	Die betrokke het kontak met Rich Verster, 'n lid van DKL.	X			Aard en omvang van sy aktiwiteite is tans onbekend.	
22	<u>Ferdie Barnard</u> i. Alias. Lanto Heins.	Ex-BBB	i. Die betrokke is as Bron Gour DKL aangevoer, maar is in Des 91 afgedank. Hy het egter na bewering steeds kontak met lede van DKL, waaronder Rich Verster, Wally Wilsonach, Frans Sait en Geoff Price. ii. Die betrokke is na tawering betrokke by die swakel van diamante, kool, kwik en ivoor.			X	Dis nie bekend of die kontak aantelk van aard is nie. Dit wil egter blyk dat dit gerig is op kriminele aktiwiteite.	
23	Leon Flores	Ex-zaatskappylid	i. Die betrokke het gereelde kontak met ex-BBB lede en ga ook met kol Eugene de Kock (Vlakplaa). ii. Uit die rapporterings wil dit blyk dat die betrokke waarskynlik by snakkelektiwiteite, sooslik dwelms ('n bedrag van R120 000 vir 80 gram is genees) betrokke is. iii. Na bewering operer hy steeds uit die Vlakplaa-kantore. iv. Die betrokke het goeie kontak met Henry van der Westhuizen. v. Na bewering het die betrokke info aan die pers vrygestel.	X		X	Die betrokke is nav die voorval in Brittanje uit die SAW ontlaas. Sy voortgesette kontak met Eugene de Kock lyk verdeg.	

Annals of

Kopie

AANHANGSEL E
BY STAFGRSKRIF
DD DESEMBER 1982

PERSONE BUITE DIRKTYE SAN-VERBAND MET POTENSIELE VERSTUJLDE AGENDAS EN/OF WAT BETROKKE KAN WES BY AKTIWITEIT WAT MET GEMELDINGS VERBAND KAN HOU

Reksan	Betrokkene	Affiliasie	Aktiwiteite	Status				Kommentaar
				Onseker/ Weet Nie	Bo Verdenking	Kriminele Aktiwiteite	Goldstone Kommissie	
	a	b	c	d	e	f	g	h
1	Anthony James Christopher White (Ant) i. Identifikasienommer ii. Alias (1) Anthony Greenstone. (2) Anthony Greenwood. (3) Anthony Greenway. (4) James White. (5) Abe White.	Vermoedelik ex-BSB	1. Die betrokke het na hewering in samewerking met Mac Calloway en George Mitchell wapens (AK 47's en AKM's) vanaf Mosambiek na Kwa Zulu gesmokkel en daar verkoop. Na bewering is lode van die SAP ook betrokke by die saogeleentheid. ii. White het ook kontak met Craig Williamson gehad. iii. Na bewering is hy ook betrokke by voor- en reoosterboringsmokkelary.				X	
2	Mike Drummond	Vermoedelik ex-BSB	i. Na bewering is die betrokke vir Ant White en Mac Calloway behulpsaan met die smokkel van wapentuig. Hy het ook wapentuig aan ene Maas van Zyl (Kosegaa) gaan aflewer. ii. Hy was ook betrokke by versekeringsbedrog deur 'n voertuig as gesteel aan te meld sodat die versekering kan uitbetaal. iii. Hy is na bewering verder betrokke by die smokkel van goud en gurnale.			X	X	Die betrokke beskik oor 'n vliegtuig wat vir die spesiale take aangevoed word.
3	Joe Vershar	Ex-BSB Ex-SAV	i. betrokke het na bewering gedurende Junie '82 aktief werking van persone in die	X			X	Hoevel die info tot beskikking

Rekening	Betrokkene	Affiliasie	Aktiwiteite	Status				Kommentaar
				Onseker/ Week Nie	Ko Verdenking	Kriminele Aktiwiteite	Goldstone Kommissie	
	a	b	c	d	e	f	g	h
	~~XXXXXXXXXX~~		<p>Johannesburg-area gedren. <i>Opmerking.</i> Dit is nie bekend waarvoor die werwing was nie.</p> <p>ii. by het na knatak met Eugene de Kock.</p> <p>iii. Die betrokke het toegang tot groot bedrae geld en is besig met die organisering van die een of ander aksie. Daar word verwys na 'n bedrag van R100 miljoen.</p> <p>iv. Die betrokke het na bewering knatak met Terror Lekta van die ANC.</p> <p>v. Die betrokke het met 'n besigheid begin wat verband het met 'n sekerheidsmaat-skappy en 'n besigheid wat gedere na die ag Frontliberasie vervoer.</p>					betrokke is nie, bestaan daar egter sterk aanduidings dat hy met 'n tipe "BSF"-aksie besig is. Hy was die besturende direkteur van die vormalige BSR.
4	Glen Gorman	Veronredelik ex-BSR	Uitsprake wat deur die betrokke gemaak word, dui daarop dat hy by 'n organisasie betrokke is wat wettelik met geweld te make mag hê. Hy het na knatak met Pieta van Zyl, Kocky van Riekt en dr Vernon Jynt. Die persone het almal BSR-verhulpinge.				X	Gorman kon nog nie positief geïdentifiseer word nie.
5	Eugene de Kock	SAP	<p>i. Na bewering van De Kock einde Sep 92 die SAP verlaat en by 'n organisasie van Joe Verster aansluit. (<i>Opmerking.</i> Die aard van die organisasie is onbekend.) Na bewering van verskeie van sy oud-SAP-kollegas en Leon Fines by die organisasie aansluit. De Kock het ook na bewering 'n groot aantal wapens, wat in opslagplekke binne én buite die RSA versteek is, saam met hulle na die organisasie neem. Volgens Ferdi Barnard is De Kock egter nie uit die SAP nie, maar gaan by die ondergrondse strukture van D Sektie van die SAP nrooer.</p> <p>ii. Na bewering is die betrokke betrokke by smokkelhandel. Dit sluit die beweerde smokkelers van Ferdi Barnard in.</p>				X	

Reekeno	Betrokkene	Affiliasie	Aktiwiteite	Status				Kommentaar
				Onseker/ Weet Nie	Bo Verdenking	Erlimele Aktiwiteite	Goldstone Kommissie	
a	b	c	d	e	f	g	h	
			iii. Hy het noue kontak met Henry van der Westhuizen, Ferdi Barnard en Leo Flores.					
6	Kol Jan Greytenbach	Ex-SAW	Na bewering is die betrokke besig met die verwing/vestiging van 'n weerstandstruktuur. Dienende - sowel as oud-lede van die Veiligheidsmagte word na bewering by die organisasie betrek.	X			X	Daar is geen verdere info rakende die weerstandstruktuur beskikbaar nie.
7	A.S. Stander (Elaan) 1. Werkzaam te Intercon Pty Ltd. Direkteure van die firma is Craig Williamsen, Stander en Ant White.	Vermoedelik ex-BSE	<p>i. Die betrokke het kontak met Staal Burger. Die aard van die kontak is onbekend.</p> <p>ii. Betrokkene was na bewering betrokke by diskrediteringsaksies gerig teen die RSA-regering.</p> <p>iii. Die betrokke is na bewering betrokke by valutasbedrog.</p> <p>iv. Tydens 'n onlangse deursoeking van sy huis/firma (Eastech) is gront hoeveelhede wapens en ammunisie gevind.</p> <p>v. Sy maatskappy, Eastech, het amptlik 'n verbintenis met die CIA.</p>			X	X	Die betrokke se aktiwiteite word reeds deur die SAP ondersoek.

AANHANGSEL F
BY STAFGESKRIF
DD DESEMBER 1992

PROFIELSTUDIES : ONDERSOEK WIDOW

1. Aangeheg is informasie rakende persone, binne en buite SA Weermagverband, waaroor daar informasie bestaan dat die persone moontlik direk of indirek betrokke mag wees by aktiwiteite wat verband met geweldsaksies kan hou. Van die info is bloot toevallige info waaroor hierdie Afdeling beskik en word ter wille van volledigheid weergegee. Persone wat gelys word was ook nie noodwendig lid van die voormalige BSB nie, maar kan potensieel by geweldsaktiwiteite betrokke wees.

2. Die Aanhangsel bevat ook informasie rakende voormalige BSB-lede wat agv hulle aktiwiteite 'n verleentheid vir die SA Weermag of Regering kan raak of by kriminele aspekte aanslag vind. Voormalige BSB-lede wat na bewering vir Afd Inl werk, word vir volledigheidshalwe ook as deel van die dokument gelys.

- a. Joe Verster.
- b. D.H. Fourie (DKI).
- c. Ferdi Barnard.
- d. Vernon Lange (DKI).
- e. Jimmy Nieuwoudt (DKI).
- f. J.P. du Preez (DKI).
- g. L.A. Maree (DKI).
- h. Ant White.
- i. Mike Drummond.
- j. F.L. Smit (DKI).
- k. Riaan Stander.
- l. Eugene de Kock.
- m. Wouter Basson (DKI).
- n. Leon Flores.
- o. Staal Burger.
- p. Verskeie rapporterings is ook ontvang oor ander lede, ex-BSB, ex-SAW ens wat moontlik verband met die geweldsaktiwiteite kan hou. Aangesien min info rondom die bewering beskikbaar is, word die uitsprake tov die individu en hulle beweerde aktiwiteite kortliks in Byvoegsel 16 tot Aanhangsel B uiteengesit. Die persone is:

- i. Glen Gorman.
- ii. Sers M.T. Nickedimus.
- iii. Bruce Anderson.
- iv. Anton Nieuwoudt.
- v. Kalla Botha.
- vi. Riaan Botes.
- vii. Eben Barlow.
- viii. Craig Williamson.
- ix. Kol Jan Breytenbach.
- x. Tai Minnaar.
- xi. Kol G.P. Otto.
- xii. Piet Botha.
- xiii. "Bones" Beneke.
- xiv. Mike Pholey.
- xv. Charl Naude.
- xvi. Basil Liebenberg.
- xvii. Henk Coetzee.
- xviii. Garth Barret.
- xix. Eugene Riley.
- xx. A.L. Burnett.
- xxi. Persone wat slegs gerapporteer is dat hulle lede van die BSB was of kontak met die BSB gehad het, is:
  - (1) D. Coetzee.
  - (2) Jan van der Merwe.
  - (3) Bones Boonzaaier.
  - (4) Faan Gerber.
  - (5) Johnny Pasch.
  - (6) Buks Buys.
  - (7) Roelf van Heerden.

UITERS GEHEIM

- (8) Ian Strange.
- (9) Vossie Vorster.
- (10) Cloete van der Merwe.
- (11) Roes Terblanche.
- (12) Wessel Jordaan.
- (13) Jakes Richter.
- (14) Piet Swanepoel.
- (15) Sakkie van Zyl.
- (16) Rocky van Blerk.
- (17) Douw Grobbelaar.
- (18) Cyril Smith.
- (19) Martin Korf.
- (20) Theuns Kruger.
- (21) Leon van Rensburg.
- (22) Willie van Deventer.
- (23) Pieter Eotes.
- (24) Mev Soekie Claassen.
- (25) Struis Strydom.
- (26) Dave Scales.
- (27) Niel Kriel.
- (28) Kmdt Johan Theron.
- (29) Lukas Rautenbach.
- (30) Kol H.A.B. Potgieter.
- (31) Alet Deacon.
- (32) Trevor Floyd.
- (33) Roy Vermaak.
- (34) Kollé Olivier.
- (35) Danie Phaal.
- (36) Sven Smuts-Muller.

UITERS GEHEIM

UITERS GEHEIM

- (37) Sedge Dunning.
- (38) Bossie Boshof (Anton
- (39) Dap Maritz.
- (40) J.C. Erasmus.
- (41) Ralph Moore.
- (42) Steve Cocroft.
- (43) Charlie Cruise.

Executive Summary

■ Steyn Report

The Steyn Portfolio

Contents

Legend	2
Key players	2
Chronology synopsis	3
A. Introduction	4
B. What Steyn told the State President	6
C. Activities the NIS/OATI investigations revealed	7
Destabilisation	8
- Violence	8
- Caches and springboards	10
- Training and arms	10
- Relating to negotiations	11
- Discrediting the ANC	12
Possible revival of CCB	13
CBW and the use of poison	14
Criminal activities	14
D. Assessment of activities	15
E. What the other reports said	17
F. Appendix: name lists	25

Legend

CIS	Ciskei Intelligence Service
DCC	Directorate of Covert Collection; falls under Directorate of Military Intelligence.
GS2	Army Intelligence
GS3	Army Operations
OATI	Onderafdeling Teeninligting (counter-intelligence section of the SADF intelligence division)
RR	Reconnaissance Regiment
SAP CIS	Criminal Information Service (former SB)

Key Players

Genl Kat Liebenberg	Chief of the SADF
Genl George Meiring	Chief of the Army
Genl Joffel van der Westhuizen	Chief of Staff Intelligence
Genl Pierre Steyn	Chief of Defence Force Staff

Dismissed/compulsory leave

1. Major-Genl Hennie Roux	Chief of Staff Army Intelligence
2. Major-Genl Chris Thirion	Deputy Chief of Staff Intelligence
3. Brig Ferdi van Wyk	Director, Army Communications Operations
4. Brig 'Tolletjie' Botha	Director, Directorate Covert Collections (DCC)
5. Brig JO van der Merwe	Director, Intelligence Army
6. Brig/Dr Wouter Basson	7 th Medical Battalion
7. Commander HJ Widdowson	
8. Col AJ 'Ar' Nel	Director, Internal Collection of DCC (Interne Subteater) OC, Special Forces
9. Col CJC 'Mielie' Prinsloo	
10. Cmdt J Snyders	
11. JA (Anton) Nieuwoudt	
12. Tony Oosthuizen	
13. JF 'Rich' Verster	
14. Henri van der Westhuizen	
15. CV (Verne) Lange	
16. Staal Burger	
17. LA 'Chappie' Maree	
18. DH (Dawid) Fourie	
19. Steve Bosch	
20. GD (Geoff) Price	
21. Bob Wishart	
22.	
23.	
? Possibly other ex-CCB members employed by DCC: DB Smith, R van Heerden, A Beukman, WJ Basson, ABC Davies, JP du Preez	

Synopsis

18 November 1992

Gen Pierre Steyn appointed to do investigation following raid on DCC by the Goldstone Commission. A Genl Conradie from the SAP was tasked to assist him. Conradie's investigation was conducted in late November and completely exonerated DCC. Genl Steyn based his investigation/ findings on two investigative initiatives already underway - an investigation by OATI (Ops Widow and Crusen) and an investigation by NIS into alleged 3rd Force activities by the security forces.

20 December 1992

These investigations were drawn together and Gen Steyn reported verbally to De Klerk and senior members of his cabinet. The substance of this report was that components of the SADF (DCC, Army Intelligence, Special Forces and the 7th Medical Battalion) were indeed involved in unlawful and/or unauthorised activity. However, as this report was based on intelligence sources and had not been corroborated by hard evidence, it was imperative that a full investigation follow.

A staff report compiled by OATI was given to De Klerk to peruse and then given to Brig Muller of Counter Intelligence for safekeeping. On the basis of this report, Genls Liebenberg, Meiring and Van der Westhuizen were summonsed to Tuynhuis, confronted with the report and asked to draw up a list of people against whom action would be taken. This was despite the fact that the report specifically recommended that action must start against the three generals themselves. This process, according to Steyn, happened in an arbitrary fashion and he was in no way part of it. It included, for example, Genls Thirion (who the report specifically suggested should be exempt from action) and Roux (who De Klerk apparently had a grudge against) and excluded other names.

21 December 1992

De Klerk issued a statement re Steyn's findings and announced that 23 top-ranking officials had been placed on compulsory early retirement (6) or on compulsory leave (16) pending further investigation.

30 December 1992

It was announced that the 15 SADF members had been cleared of possible links to illegal or criminal actions and that a Board of Enquiry would be constituted to examine possible illegal and/or criminal or

	unauthorised actions involving 3 SADF and 4 civilian members.
Early January 1993	The Steyn documents were handed over to team of investigators consisting of the AGs of Witwatersrand and Transvaal, the SAP and the Auditor -General, under the direction of the Tvl AG, Jan D'Oliviera. While some documents were referred to the Goldstone Commission, D'Oliviera decided that they would not form part of the team but liaison would happen via Adv Pretorius of the Goldstone Commission. This division in terms of mandate was rigidly followed and Goldstone were only allowed to investigate those aspects that fell directly within their brief.
13 January 1993	Steyn sent a letter plus an interim report to De Klerk. This report largely repeats the December report.
10 March 1993	Steyn submitted notes on procedure and progress to Minister of Defence, Kobie Coetzee.
2 April 1993	A progress report was given to De Klerk verbally; written form submitted 5 April. Steyn expressed concern that as far as further investigations were going, little progress was being made.
25 August 1993	Steyn submitted his last progress report to the Minister of Defence, Kobie Coetzee. Again Steyn indicated concern around the fact that investigations did not seem to be producing desired results and that his impressions were that the SAP were doing little to investigate. He again pointed out the need for a concerted and coordinated investigation.

A. INTRODUCTION

Following a raid by the Goldstone Commission on the offices of the Directorate of Covert Collection (DCC), Pres De Klerk announced on 18 November 1992, that an investigation into the activities of the DCC would be conducted and that General Pierre Steyn had been appointed to take charge of this investigation. Genl Steyn's brief was given as follows:

- ◆ 'assume immediate command of all intelligence functions of the SADF, including the Division of Military Intelligence and the intelligence branches of the four services' [ie Army, Navy, Airforce and Medical];

B. What Genl Steyn told Pres de Klerk on 20 December 1992

Relevant documentation: Onderzoek van Militere Inligting en kovert operasies

- ◆ There were definite signs of Third Force activity or an unofficial revival of the CCB. SADF structures implicated in this activity were:

- DCC
- GS2 (Army Intelligence)
- GS3 (Army Operations)
- some Reconnaissance units of the SA Army
- 7th Medical Battalion.

A number of individuals within these structures had clear influence on the top management of SADF (eg Chief of SADF, Chief of Army, Chief of Staff Intelligence, SADF) thus by implication the SADF itself could be construed to be involved in the creation of violence and intimidation.

- ◆ There was a need for immediate and encompassing action at all levels, including top officials; dismissals of members such as those involved in DCC front organisations forthwith; the introduction of strong controls over covert projects some of which should be closed down where necessary; where possible court action should be instituted following a Board of Inquiry and a SAP investigation; new management rules must be instituted.

- ◆ Recommended that the State President confront the following individuals:

Genl Liebenberg

- historically involved with agendas & thus impotent to act
- re-employed CCB members (or allowed to happen);

LtGenl Meiring

- following own political agendas
- misuse of covert project funds
- unwillingness to exercise proper control

Lt Genl Van der Westhuizen

- responsible for DCC
- without acting against him it would not be possible to act against those under his control.

These individuals should be asked to take early retirements or forcibly retired if necessary.

- ◆ Similar actions - or where possible prosecutions - should be pursued in respect of those in subordinate positions involved in these activities. New appropriate appointments should be made and new operational and financial controls instituted.

- ◆ do 'a complete and comprehensive analysis' of intelligence activities of the SADF and make recommendations in regard to whether these functions needed to be restructured;
- ◆ in conjunction with Lt-Gen Alwyn Conradie of the SAP, 'secure immediate control' over all DCC's documentation and determine whether their activities contravened the law or government policy. This process should happen in conjunction with the Goldstone Commission.

The Steyn investigation thus began in November 1992 and lasted through much of 1993. It spawned and/or intersected with a number of other investigative initiatives and a number of these appear in the file. The most significant being:

- ◆ The investigation into the structure and function of intelligence work in the SADF, and the process of restructuring of military intelligence. There are a number of components to this:
  - ◇ A report that Maj-Genl Ralston did. [*Relevant documentation: This is not included in the file, except for an extract annexed to the minutes of the ISR (Military Intelligence Staff Council) meeting of 25 March 1993 in Section B*]
  - ◇ The Botha/Fieldhouse report: An investigation was conducted into certain irregularities in the re-appointment of ex-CCB personnel to DCC that was headed by Brig JP Botha. One of the members of his team, Brig FW Fieldhouse drew up a report on the outcome of this investigation. [*Relevant documentation: Letter dated 8/1/93 from Chief of Staff Personnel to KYK Distr (??); Report dated 2/3/93 written by Brig Fieldhouse to Chief of Staff Personnel. Both are under Section B*]
  - ◇ The Verbeek report: A committee, under Genl-Maj Verbeek, was appointed to oversee the termination of DCC front companies. [*Relevant documentation: Letter dated 8/1/93 from Chief Staff Intelligence to KYK Distr to be found under Section B*]
- ◆ The investigation into whether DCC activities had contravened the law or exceeded its mandate. Here there are a number of subsidiary and independent investigations that were drawn into or intersected with Steyn's investigation, some of which preceded Steyn's appointment.
  - ◇ The Conradie Report: This is the report based on the investigation initiated by Lieut-Genl Alwyn Conradie of the SAP into DCC's activities. The investigation basically took place between 20 - 23 November and consisted of a team of people working through the files and finances of DCC. [*Relevant documentation: Conradie report in Section F*]
  - ◇ The OATI or 'Crusen' investigation: Steyn relied heavily on the assistance of Military Intelligence's Directorate of Counter-Intelligence. They had been conducting an investigation, known as Operation Crusen, over the previous year. The reasons for their investigation are given as the need to ensure that DCC was

operating within its mandate, because of the potential for misuse given the nature of covert collection.¹ It was also OATI who drew up the staff report that was presented to De Klerk in December to read and was then given to Brig Muller, head of Counter-Intelligence for safekeeping.

[*Relevant documentation: - Document titled 'Riskante Bedrywighede' (nd) [in writing across top Inset Deur TI (SAW) and Op Crusen]*

- Document titled 'Aanduidings van die moontlike voortbestaan/ herlewing van die CCB' Aanhangsel A by Op Crusen Vorderingsverslag dd 22 Sept 92

- Document titled 'Staafgeskrif vir die Steyn Kommissie oor beweerde riskante bedrywighede van SAW komponente.' [document plus annexures A-F]²

- ◇ The NIS investigation: NIS as well had been involved in an investigation into possible Third Force activity involving the security forces and Steyn's various reports rely heavily on their material. [*Relevant documentation: 'Riskante Bedrywighede van SAW Komponente' (nd) [Handwritten across top: 'Memo deur NI Dr Scholtz' - ie NIS head Counter Espionage]*

- ◇ The Gleeson Board of Enquiry: Following Steyn's initial findings, and his report to De Klerk on 20 December, an internal Board of Enquiry under Lt-Genl IR Gleeson was appointed on the 28 December 1992 to investigate many of the allegations raised by the Crusen investigation. This initiative was a bit of a dead duck and it basically decided not to run counter to the other investigations that were being conducted. [*Relevant documentation: The Gleeson Report, such as it is, is to be found under Section C]*

- ◇ SAP/A-Gs and Goldstone: Running alongside the Gleeson Board, further investigations were meant to be conducted by the SAP, the A-Gs of Transvaal and Witwatersrand, headed by D'Oliviera and the Goldstone Commission where applicable. [*Relevant documentation: Venda enquiry in Section J; Goldstone letters in Sections M and NO. There is no material in the file on the SAP/AG investigation team aside from comments in Steyn's reports to the SP]*

- ◇ Financial report: There were some enquiries into financial administration of certain projects and attempts to get proper audits and controls put in place. [*Relevant documents: series letters/memos in Section PQ]*

---

¹ During discussions with Genl Steyn, it emerged that this investigation had been initiated by him when he had assumed the position of Chief of Defence Force Staff, owing to concerns and suspicions he had about 'unconventional operations.' He also suggested that this operation was directed by Genl Joffel van der Westhuizen.

² This is the document that was given to De Klerk at the 20 December briefing and then given to Brig Muller.

C. Activities the NIS/OATI investigations revealed:

Relevant documentation:

- Document titled 'Riskante Bedrywighede van SAW Komponente' (nd) [Handwritten across top: 'Memo deur NI Dr Scholtz' - ie NIS head Counter Espionage]
- Document titled 'Riskante Bedrywighede' (nd) [in writing across top Inset Deur TI (SAW) and Op Crusen]
- Document titled 'Aanduidings van die moontlike voortbestaan/ herlewing van die CCB' Aanhangel A by Op Crusen Vorderingsverslag dd 22 Sept 92
- Document titled 'Stafgeskrif vir die Steyn Kommissie oor beweerde riskante bedrywighede van SAW komponente.' [document plus annexures A-F]

The following is a summary of the various documents used in the briefing of the State President and that was summarised in the staff report that he was given to read.

- ◆ These documents suggest that based on a variety of sources - facts, confirmed as well as unconfirmed intelligence from reliable sources, as well as evidence of witnesses in trials and other investigations - it was evident that members, contract workers and coworkers of the SADF were involved in unlawful, unauthorised action including:
  - assassinations
  - deeds of terror
  - destabilisation of neighbouring states
  - corruption
  - encouraging factional politics within parties
  - flagrant disregard for state policy.
- ◆ These activities were centred around
- ◇ DCC which was implicated in:
  - the planning and execution of coups in the independent homelands
  - manipulating important role players in the independent homelands
  - fanning unrest through murder, arming of political factions and intimidation actions
  - participation of members in planning to escalate violence in order to thwart government's reform initiatives
  - corruption irt illegal arms deals
  - involvement in planning assassination with great political implications (eg Flores)
- ◇ GS2(ie Army Intelligence)
  - discrediting the ANC and other political opponents
  - actions via media and within the SADF aimed at influencing perceptions
  - informational support for destabilising actions
  - involvement of members in coup plans
  - spreading disinformation.

- ◇ **Spes Magte (Special Forces)**
  - destabilisation actions in black townships
  - stockpiling arms and developing operational springboards in neighbouring countries
  - training military wings of internal as well as external movements, eg, Inkatha, Renamo
- ◇ **7th Medical Battalion**
  - Chemical Biological Warfare programme
  - involvement in poison murders
  - involvement of some members in corruption for personal gain
  - chemical attack on Frelimo
  - handling of drugs for operational use.

The following elaborates on these allegations:

Destabilisation

This encompassed a variety of actions broadly designed to destabilise the internal and external situations. It is implied that certain forces planned to create sufficient disorder so as to enable the military to step in credibly to create order.

◆ Violence

With regards to violence, activities ranged from targeted assassinations or involvement in inter-organisational conflict to seemingly random violence such as the train massacres. Groups involved included DCC, Special Forces (Recce Regiments 1 & 5), Vlakplaas and the 7th Medical Battalion via Wouter Basson.

Specific allegations include:

- ◇ Although concrete evidence was not available, monitoring of conversations, movements and transport suggested that, under cover of Operation Pastoor, elements of Special Forces were involved in East Rand violence; that Recce Regiments 1 & 5 were active in Kwazulu, raising the possibility that they may be involved in activities there.
- ◇ There were rumours that 5 RR, together with ex-Selous Scouts were involved in train violence through the medium of its 'pseudo capacity'. [5 RR was said to have a 'pseudo capacity' in that it specialised in a range of activities whereby Recce members would masquerade in various guises as the situation demanded]. The ex-Selous Scouts were said to have regrouped at Pietersburg under the command of Col Herman van Niekerk with Tinus van Staden as the operational officer. Other members were Jim Laferty, Mike Kennedy and Mark van der Merwe. There were also reports that Spoomet's intelligence structure which comprised old Special Force members were involved in the train massacres. A Spoomet employee apparently regularly reported to Col Mielie Prinsloo when and where massacres would take place and had said that Special Forces were involved. Ex-Special

Forces members with Spoornet were identified as: Brig Archie Moore, Kol Daan Kershoff, Nick Liebenberg, Nick Basson, Maj Buks Buys.

- ◊ DCC was known to be handling a number of PAC members in the Transkei and was said to have issued instructions to them to kill ANC members. It was also believed that DCC had close links to an ex-Vlakplaas group, consisting of an eight-man hit-squad under Eugene de Kock. It was also believed that 12 Askaris were being stowed away on a DCC farm and that they had access to arms, ammunition and supplies. Steve Bosch (ex-Vlakplaas, DCC) reportedly told colleagues that Henry van der Westhuizen was using ex-Vlakplaas people against the ANC and that money to pay these members came from Ferdi van Wyk, GS2 [discrediting or elimination??]. At Nel was suspected of also being involved.
- ◊ Again the 'pseudo capacity' of 5 RR, with intelligence support of GS2, was believed to be deployed on internal structures of the ANC and PAC. [No further details are given, and it is not clear, whether they masqueraded as ANC/PAC members and acted as 'agents provocateurs' in terms of fanning violence; or whether they eliminated ANC/PAC members]
- ◊ With regards to the Boipatong massacre, Anton Nieuwoudt (Military Intelligence/CIS) had said: 'wel Inkatha is wat hulle geklap het, met so n bietjie ondersteuning hier en daar'. He further said that an individual who knew how to work these things, needed to sort out Polla (sic) Park.
- ◊ An elimination group, under Dr/Brig Wouter Basson was said to exist comprising ex-members of a group that Charl Naude (CCB/ Special Forces) had previously run. This group was said to be in charge of all SADF elimination actions. It was believed that Genl Kat Liebenberg had been fully aware, and possibly until 1989 personally involved in the planning, of this group's activities. Others said to be connected included Genl Lothar Neethling of the SAP's forensic division, Johan Theron of 4 RR, Johan Truter, financial manager of Roodeplaats Navorsingslaborim (connected to the CBW programme), and Col At Nel. There are also references to an ex-CCB group known as the 'Binnekring' who were monitoring black radicals. [Is this possibly the same group?]
- ◊ There seemed to be a possibility that both Col At Nel and Brig Ferdi van Wyk (GS2) knew of plans involving Leon Flores to assassinate Dirk Coetzee.

◆ Caches and springboards:

- ◊ Numerous allegations revolve around stockpiling arms in caches in various countries (largely African - Kenya, Zambia and Mauritius - but Portugal is also mentioned) and creating 'springboards' in these countries for potential military action. Much of this appeared to happen in Nature Reserves and it seems as though Wouter Basson had some connection here. These activities operated largely through an official project called Operation Pastoor (previously called Operation Phantom) and there was also a suggestion that there was close contact with the

British SAS.

- ◇ Two Portuguese operators involved in this project were captured and it was alleged that Basson ordered they be killed if it were not possible to free them.
- ◇ The wing of one of the aeroplanes used by Operation Pastoor had a specially modified wing that was used to conceal and transport arms.
- ◇ A member of a DCC front company was involved in setting up a company in Namibia to channel arms and there seemed to be some doubt as to whether this was an official sanctions-busting operation.
- ◇ Aside from Basson and the case mentioned above, the structure largely involved appeared to be Special Forces. Names mentioned include: Genl Kat Liebenberg, Genl George Meiring, Brig Jake Swart, Col 'Mielie' Prinsloo, Brig 'Tolletjie' Botha, Brig/Dr Wouter Basson.

◆ Training and arms

There are a number of allegations around the issue of training, both internally and externally. Again there seems to be some doubt as to what was official and what unofficial.

- ◇ Several sources indicated that Recces 1 and 5 were involved in giving training to 'resistance movements' in eight countries. Some of this training appears to happen under the banner of Pastoor. Names: Col Bert Sachse, Shaun Gullen, Rod Rodrigues, Roelie Roelofse, Sers Americo. Ex-CCB members as well as Recce members were supposedly involved in training Libyans. Names: arms-dealer, Adrian Kashoggi; Tai Minnaar (links to Maj Eddie Webb and had security company involved in Gabon); Genl Tienie Groenewald; a Shelley Thompson; a French national, Jacque Migotte.
- ◇ Internally training was alleged to be given to both Inkatha and Ciskei security forces by DCC. As regards Inkatha, training was also given to supporters who were then armed by security companies with strong ex-Rhodesian links. Companies specifically cited are: Coin, Hulletts and Shield. This was said to run from the Durban DCC offices under JP Prinsloo
- ◇ Arming of Renamo appeared to be happening via DCC and Craig Williamson, Sakkie van Zyl and 'Celeste' were said to be linked to this.
- ◇ Arms were also said to be transported to SA from Mozambique. One route was via the Kruger National Park to the PWV area; another organised by the Durban security police involved smuggling AK47s for Inkatha.

◆ Relating to negotiations

Numerous allegations centred around whether forces were attempting to manipulate the political process and/or plan for the eventuality of negotiations 'going wrong'. These actions ranged from manipulating bantustan politics through planning/ participating in coups to links with right-wing groups and even planning a military coup.

- ◇ With regard to the bantustans, DCC was said to have planned and executed the Ciskei coup and was responsible for the assassination of Charles Sebe as well as planning to topple Holomisa. Later in the investigation, via Goldstone Commission investigations, it also emerged that there was a possibility of security force involvement in Ramushwana's access to power in Venda in 1990.
- ◇ Key players with regard to bantustan activity were said to be:
  - Planners: Brig F Van Wyk, Col A Nel, Col Prinsloo, Tinus Hamman, Cmdt Henry van der Westhuizen, possibly also Capt Pamela Du Randt
  - Operational level: Cmdt Anton Nieuwoudt, Eugene de Kock, Cmdt Henri Van der Westhuizen; Possible coworkers at op level: Brian Davis - London, Van Greunen, Verne Lange, Jimmy Nieuwoudt
  - Structure: DCC Terrorism Section
  - CIS controlled by Cmdt Nieuwoudt and AO2 Clive Brink; coup & murder Sebe planned Col Nel & Cmdt Nieuwoudt (DCC); Holomisa plan Col Nel, Cmdt Nieuwoudt and Terry Scullen.Much of the planning was said to have happened at a box at Loftus.
- ◇ There were allegations that DCC controlled the 'Zulu participation' in the negotiations. It was said that an infrastructure existed whereby DCC was able to mobilise and arm 24 000 Zulus within 24 hours; 250 000 within 48 hours.
- ◇ A number of allegations also centred setting up covert structures. Again, from the box at Loftus, there were talks of setting up an underground organisation; attempts were made to set up a CCB-type organisation at the beginning of 1992 (see CCB below); a former SADF officer was said to be organising a resistance structure involving old Special Forces members, 32 Battalion and the Parachute Battalion; it was also believed that some of the arms coming from Mozambique were being distributed to the AWB. Groups/ individuals mentioned in relation to some of these included: members of DCC Section terrorism, Ferdi van Wyk (GS2), Col Mielie Prinsloo (Special Forces) and Eugene de Kock. This group was said to have a specific agenda to discredit the ANC, fan violence and abort the negotiations.
- ◇ Lieut-Genl Meiring was also known to have given instructions to D Verkenning not to gather information on right-wing individuals and groups; to ascertain where members of D Verkenning stood politically and who supported him. It was thought, however, that this could simply be part of 'eventuality-planning'.
- ◇ Col 'Mielie' Prinsloo was responsible for leaking selective information to right-wing groups; while Brig Ferdi van Wyk (GS2) was alleged to exaggerated the issue

of violence in his monthly reports as well as in media briefings to create a situation of instability.

◆ Discrediting the ANC

- ◇ Arms caches were deliberately planted in Swaziland and then pointed out to police in an attempt to discredit the ANC. Eugene de Kock, Steve Bosch, Leon Flores (both DCC) and Col At Nel were involved in this. It was also known that Col At Nel met with a man, possibly a journalist, about a 'good story' about ANC arms caches. Col Nel was said to be involved with an extremely sensitive project that involved collecting factual information which, if exposed, would severely embarrass the ANC.
- ◇ There seemed to have been numerous attempts to smear the ANC by linking it to the use of chemical weapons and/or poison. An attack on Frelimo soldiers, using chemical weapons, was one such attempt. A British team from Chemical and Biological Defence Establishment corroborated the use of chemicals; and it was believed that the poison used was stored at Protechnics, a company linked to the CBW programme. People involved in this action included: Dr Wouter Basson, Brig Ferdi van Wyk (GS2) and Col At Nel. An ANC detainee had agreed to testify that the ANC was making use of chemical weapons and poison.
- ◇ Ferdi van Wyk (GS2) was involved in exposure of Winnie Mandela in June 1992 around allegedly missing funds. It was also believed that a variety of discrediting operations happened from the offices of Bevkom [formerly Stratcom], under Van Wyk.

ARCHIVE FOR JUSTICE
South African History Archive - Since 1988

Possible revival of the CCB

A number of allegations in the media during 1992 suggested that the CCB was either still functioning or being revived. Investigations revealed:

- ◇ There was talk of an attempt to get permission to get a CCB-type organisation going again. It would appear that after permission was not forthcoming, it was decided to go ahead with a private initiative. Names mentioned include: Glen Gorman (ex-CCB0, AO1 Pieta van Zyl, Rocky van Blerk (ex-CCB), Dr Vernon Joynt (linked to one of CBW front companies).
- ◇ A Sergeant Mazaruva Tapera Nickedimus of 5RR was questioned by the ZCIO (Zimbabwe Intelligence) during a visit to Zimbabwe & stated that Robson Mugadza, Josphat Dube, Charles Mutanda, Kenneth Dube and Jim Reeves (SA),

were members of the Zimbabwe CCB, were still operational and targeting activists.

- ◇ Joe Verster was known to have been on a recruiting drive in the Johannesburg area in July 1992. It was said that this was connected to him establishing a security and transport company that would transport goods to the Frontline states. However, he also appeared to have access to vast quantities of money (R800 000 was mentioned in connection with an unknown purpose); he had good contact with a general in the SADF; it was rumoured that Eugene de Kock was leaving SAP and going to join him at the end of September. It was said that De Kock's package included a number of colleagues, Inkatha members, his brother, an ex-member of the East Rand Murder and Robbery Squad and weapons. It was also said that De Kock was not really leaving the SAP but was taking over an 'underground part' of D Section of the Special Branch/SAP-CIS.
- ◇ A person (Bruce Anderson aka Bruce Anderson Lynes aka John Whyte) with strong Inkatha links in the PWV had possibly been recruited in connection with the revival of the CCB 'under a false flag' in early 1992.
- ◇ During a conversation with SIB (?) members, Greg Corbett and Geoff Price, it was said that the CCB 'still rocks the boat' and that Special Forces hadn't reduced their activity. Price commented that they 'will burn their fingers' as NIS, Chris Prinsloo and his people have 'already warned them'.
- ◇ With regard to funding a number of sources are suggested: a fund-raiser organised by Dr Vernon Joynt at which Wouter Basson made various promises and suggested that millions [sources vary from R30 to R120 million] were available via Genl Joop Joubert as well as US\$ 7 - 10 million from the Chief of Staff of the Belgian Defence Force; John Truter (Roodeplaats Navorsingslaboratorium) also made reference to 'oom Joop's geld'; Verster was said by ex-CCB members to have R19 million available; funding from criminal activities.
- ◇ A great deal of socialising/ contact was being maintained by ex-CCB members. Favourite hang-outs included: La Fragola Restuarant at Sunnyside, Eagles Nest at Valhalla, Oyster Bar at Lynwood.

CBW and use of poison

Aside from the above cases - viz, chemical attack on Frelimo and attempts to link the ANC to chemical warfare and Basson's connection to establishing bases/ springboards in other countries - other instances involving chemical/ poison were:

- ◇ A CBW programme was operating under Brig/Dr Basson. The project was code-named Project Jota and a process of privatisation was proceeding in order to ensure its survival. Companies involved included: Roodeplaats Navorsingslaboratorium, Roodeplaats Teelonderneming,, Delta G; Protechnics.

- ◇ Following the raid on DCC's offices in November 1992, there was a scurry of DCC members to the offices. It was believed that they were involved in retrieving bottles/ tins of beer which had been spiked with poison. These had been apparently been obtained by Special Forces from the 7th Medical Battalion (another report suggests they originated from the SAP) and were intended for distribution in Mozambique.
- ◇ A ex-CCB operator was approached to undertake a contract to supply poisoned beer to Zulus in the Transkei; Basson also offered him 100 000 Mandrax pills per month for one year. This approach was believed to be an attempt to get the operator under the control of the generals again. A number of reasons for the necessity of this were put forward:
  - He had been involved in elimination actions and had knowledge of Liebenberg's direct involvement;
  - he was also a key figure in the CCB group that was taking SADF to court;
  - this group had been responsible for the death of one Holtshauzen who was involved in SADF's ivory/wood/ diamond smuggling operation from Angola.
- ◇ Staal Burger, SIB member [??] and ex-CCB, was approached by a Dirk Oelofse in July 1992 for an antidote for a virus and asked that 'the doctor' make a 'whitey'. Following this Staal Burger had contact, or attempted to make contact, with Krappies Engelbrecht of the SAP (C Section), Joop Joubert and Eugene de Kock.

Criminal activities

A number of allegations relate to deep involvement in criminal activity, ranging from fraud, theft, smuggling to exchange fraud and counterfeit money. Specific allegations include:

- ◇ A scam existed in which funds relating to the issuing of SAP weapons and reward money for weapons found in foreign countries were being paid to fictitious DCC sources.
- ◇ DCC members and sources were said to be involved in motor vehicle theft syndicates, involving Europe and neighbouring states; involved in smuggling drugs, ivory, rhino horns, breadfruit trees from Swaziland and fish from Mozambique.
- ◇ Arms smuggling via the Kruger National Park and the PWV involving whites; AK47s and AKMs smuggled from Mozambique, involving the SAP, were sold R1 000 a piece in Kwazulu.
- ◇ Ex-CCB members were said to be involved in insurance fraud scams that involve submitting false car theft claims.

- ◊ Counterfeit money was allegedly used to buy arms; and there were further suggestions of cross-border trafficking in counterfeit money as well as exchange control fraud.
- ◊ Brig/Dr Basson involved in widescale corruption for personal gain.

E. Assessment of allegations re illegal or unauthorised activities

Relevant document: - Document titled 'Stafgeskrif vir die Steyn Kommissie oor beweerde riskante bedrywighede van SAW komponente.' [document plus annexures A-F]

The staff report attempts to draw together the various investigative reports/ allegations and in doing so gives some assessment about a variety of issues. **Note: This is the report given to De Klerk to read at the December briefing. Insofar as there is a Steyn report, this is it.**

- ◆ There was a great deal of interaction between the affected four components of the SADF (ie DCC, GS2, Special Forces, 7th Med Btn) thus the number of main culprits was relatively limited.
- ◆ The availability of and easy access to secret funds coupled with the Total Onslaught syndrome resulted in these activities becoming self-generating and self-perpetuating. New recruits tended to fall quickly into this pattern and those who conformed tended to be promoted - again creating a self-perpetuating syndrome. In addition an informal network tended to link like-minded individuals. What was also evident was that those in command either had personal involvement, or would have to have knowledge if they were carrying out their command effectively.
- ◆ Dubious and illegal activities had been successfully woven into authorised and official operations, making detection more difficult. A specific case in point was Special Forces use of Operation Pastoor which was implicated in stockpiling arms; the order to kill 2 Portuguese operators; training of 'resistance movements' in other countries as well as involvement in internal training; East Rand and train violence. The same interweaving of authorised and unauthorised was evident in the actions of Dr/Brig Wouter Basson, Ferdi van Wyk (GS2) and DCC. When looking at the allegations, the impression was undoubtedly created that generals and senior officers had lost pace with the mandate. Other than an urgent investigation, a 'clean up' (versuiwering) of office bearers was necessary.

◆ Assessment of persons involved:

A clean-up was not possible without taking action against:

- ◇ Gen Kat Liebenberg (caught in momentum of past)
- ◇ Lt-Gen CP van der Westhuizen (caught in momentum of past)
- ◇ Lt-Gen Meiring (following own agenda)

Others in leadership positions where intervention was necessary:

- ◇ Brig Tolletjie Botha (direct control over DCC)
- ◇ Brig Jake Swart (in charge of SF Reconnaissance)
- ◇ Genl Maj HJ Roux (in charge of Pastoor and Recce Regiments)
- ◇ Brig Ferdi van Wyk (in charge of Bevkom - formerly Stratcom)
- ◇ Col At Nell (DCC)
- ◇ Brig Wouter Basson (7th Medical Battalion)
- ◇ Col H.A.P. Potgieter (Special Forces, Pastoor project officer)
- ◇ Col Mielie Prinsloo (Special Forces or Army Intelligence?)
- ◇ Brig Oos van der Merwe
- ◇ Kmdt Anton Nieuwoudt (DCC)
- ◇ Col Bert Sachse (5 RR)
- ◇ Col Hannes Venter (4 RR)
- ◇ Cmdt Henry van der Westhuizen (DCC)

Note: The staff report includes Genl Chris Thirion in the balance sheet as one of those in leadership positions but says that action should not be taken against him.

[Further lists of names are provided of those linked to DCC and those outside of SADF structures who may be involved in violence - see Appendix]

◆ The following issues were regarded as corroborated:

- ◇ Establishment of arms caches and springboards;
- ◇ Attempt to overthrow Holomisa;
- ◇ Planting weapons in Swaziland to discredit ANC;
- ◇ Corruption of DCC members in arms deals;
- ◇ Selective leaking of info to right-wing groups
- ◇ Involvement in chemical attack on Frelimo;
- ◇ Corruption for personal gain (Wouter Basson)

◆ The following issues were regarded as probably true:

- ◇ Involvement in train violence by 5 RR;
- ◇ Genl Meiring's orders re right wing monitoring and sympathies of individuals (although this was construed as 'not sinister')
- ◇ The CBW programme and process of privatisation;
- ◇ The attempt to get Phaal to distribute poisoned beer to Zulus in the Transkei.

- ◆ The rest of the issues were graded as strong allegations.
- ◆ The basis of the investigations was based on intelligence and was not the product of sworn statements or hard evidence. Further, there was difficulty in refining intelligence sufficiently to the level where it could stand up in court. This was because of:
  - extensive destruction of evidence;
  - extreme sensitivity of the information jeopardised the safety of sources;
  - the capacity of members and groups would easily extend to murder if they felt threatened;
  - role-players protected each other.
- ◆ There was also an attempt to assess the likely impact of intervention on the role-players concerned and more generally. After weighing up the pros and cons of 'drastic intervention' vs 'an appropriately measured response', the latter was recommended.

F. What the other reports said:

As suggested at the beginning, the Steyn investigation in fact comprises a number of separate investigations. Aside from the NIS and OATI investigations into unlawful and/or unauthorised activities, a series of other initiatives formed part of and flowed from these initial investigations. The following presents a summary of these.

1. The Conradie report

Relevant documentation: Letter/Report from Conradie to Commissioner of Police 'Werksaamhede: Direktoraat Kovert Insameling en SAW (appended to Genl Steyn's Interim Report in Section F)

In terms of De Klerk's instructions on 19 November, Steyn was to be assisted by a General Conradie of the SAP in terms of his investigation into DCC. Under Conradie's control a Brig Blignaut of the SAP together with a team spent several days (23 - 26 November) examining the files of 242 co-workers/ informants and cross-checking the files against financial statements. This investigation formed the basis for Conradie's report. In it he suggested:

- ◆ **The functions of DCC were:**
  - ◇ Establish effective covert collection capacity in target lands and organisations to monitor their military capacity within the parameters, laid down by Chief of Staff Intelligence;
  - ◇ Support SAP CIS by collecting intelligence re internal unrest;
  - ◇ Ensuring effective support for covert collection operations;

◇ encouraging research & planning.

◆ **Projects:**

- ◇ ARAC (African Risk Analysis Consultancy) which collected covert intelligence domestically (registered with the Kahn Commission); ARAC employed 65 Permanent Force and 4 Civilian Force members;
- ◇ PAICC CC which collected intelligence externally (also registered with the Kahn Commission); PAICC employed 47 non-Permanent Force members

◆ **Contact SAP CIS & DCC**

- ◇ Not very significant except for Natal where cooperation was deemed to be very good with 80 reports forwarded to CIS from DCC in previous six months;
- ◇ Contact with Genl-Maj Engelbrecht of Group C (SAP) for unknown purposes.

◆ **Conclusions**

Contrary to the NIS/ OATI investigations, Conradie concluded that there was:

- ◇ No evidence that DCC members stepped outside of the law;
- ◇ The methods of the handlers as well as informants were of the highest quality & it would be counterproductive to end this capacity;
- ◇ DCC was well structured and there was no evidence of hidden agendas;
- ◇ There was considerable overlap in domestic terrain with SAP CIS and a wastage of state funds could happen;
- ◇ there was no evidence that DCC was operating outside of its line function;
- ◇ All evidence of files examined reflects the fact that handlers/coworkers/informants were all working with the aim of collecting intelligence re the military threat of MK, APLA, AZANLA, Qibla & far right groupings.

South African History Archive - Since 1988

2. **The Fieldhouse report**

Relevant Documentation: Letter dated 8/1/93 from Chief of Staff Personnel; Report dated 2/3/93 written by Brig Fieldhouse. Both are in Section B.

As suggested at the beginning, there were questions surrounding the re-appointment of ex-CCB members to the PAICC. A committee to look into this was set up under Brig JP Botha on 8 January 1993.

◆ **Their brief was to examine:**

- ◇ The dissolution of PAICC and arrangements re personnel;
- ◇ retrenchment packages;
- ◇ pension funds;
- ◇ whether Directive H SAW 5/1/92 UG broken [??]
- ◇ arrangements re company cars etc;
- ◇ circumstances surrounding re-appointment of former CCB members;
- ◇ possible duplication of medical and pension benefits.

◆ **Findings:**

- ◇ CCB members who had been re-appointed to DCC following the termination of CCB:
  - DB Smith
  - CV Lange
  - LA Maree (Chappie)
  - R van Heerden
  - JG Nieuwoudt
  - DH Fourie
  - DF du T Burger
  - A Beukman
  - WJ Basson
  - ABC Davies
  - JP du Preez.

- ◇ Circumstances surrounding reappointment: at the time the CCB was dissolved, members were given a choice whether to be taken back by SADF or to receive a retrenchment package. While a limitation was placed by the Minister of Defence on ex-policemen, no restrictions applied once members had taken the retrenchment package. At a later stage, some of those who had accepted the package approached Genl Maj AJM Joubert (then in the Chief of Staff Intelligence section) who referred the matter to Brig Tolletjies Botha (head DCC) and requested that he process the matter, funds allowing. According to this report, there was thus no hidden agenda in the process.

- ◇ All those who were re-appointed were placed in PAICC as handlers, each responsible for a number of sources. An exception to this was DF du Toit Burger who was appointed as a 'talent scout'. All of those re-appointed were considered productive except for Burger and Fourie and there were plans for them to be retrenched on 31 March.

- ◇ They were appointed to PAIIC with the same package as they had received at CCB, except they no longer received an operational allowance (R700). It was thus suggested that they were not given inflated packages.

- ◇ The investigation did find a possibility that there had been a duplication of medical/ pension benefits. It was compulsory for all PAIIC employees to be members of medical and pension schemes. Those who appointed them were unaware that their retrenchment package had also included these benefits and it does appear that seven of the members did have double membership. The investigation was not able to establish whether double claims had been made. In order to do so it would be necessary to approach Sanlam for that information.

- ◇ As regards Directive 5/1/92 UG (?), all members had been in service before 2 April 1992 therefore the directive was not applicable.

- ◇ The findings of this investigation thus cleared DCC of all charges.

3. The Verbeek Committee

Relevant documentation: Letter dated 8/1/93 from Chief of Staff Intelligence in Section B.

On the 8 January 1993, a further committee under Genl Maj DR Verbeek was appointed by Lt Genl CP van der Westhuizen to oversee the termination of all DCC front organisations as well as restructuring DCC. The board were instructed to:

- ◇ Ensure all DCC front companies (ARAC, PAIIC and Afro Info) were fully terminated by the end of the financial year.
- ◇ Processes relating to the Borg [??] Receiver Revenue, Registrar of Companies, RSC, Bank must be set in motion.
- ◇ A series of arrangements to ensure proper disposal of fixed and other assets (furniture, etc) and the closing of accounts to be set in motion.
- ◇ A series of additional administrative tasks required in relation to the restructuring of DCC.

4. The Gleeson Board of Enquiry

Relevant documentation: The Gleeson Report in Section C.

The Gleeson Board was appointed at the end of December by Acting Chief of the Defence Force, Lieut-Genl DP Knobel, to investigate the allegations raised in OATI's Crusen investigation. Specifically it was meant to investigate accusations against:

- ◇ Col At Nel
- ◇ Col Mielie Prinsloo
- ◇ Cmdt SS Snyders
- ◇ JA Nieuwoudt, DMI
- ◇ T Oosthuizen, DMI
- ◇ JF Verster, DMI
- ◇ H van der Westhuizen, DMI

It reported on the 8 February 1993. Basically it was a damp squid, and decided not to run against other inter-departmental investigations (SAP, AGs, etc). It reduced its brief to investigating relatively minor aspects (eg unauthorised use of a car, use of credit card, sale of aeroplane engines) and referred them to the Military Police for further inspection. There is no indication as to the outcome of the Military Police investigation.

5. Further investigations by SAP, AGs and the Goldstone Commission:

In his December report to the State President, Genl Steyn recommended that some issues be referred to the SAP, the Attorney Generals, the Auditor General and the Goldstone Commission. In early January, the documentation that had been used to brief the State President was handed over to such a team under the direction of the AG of the Transvaal, D'Oliviera. However, D'Oliviera decided that while relevant aspects would be passed on to the Goldstone Commission, it would not form part of the inter-departmental team.

◆ Inter-departmental team:

- ◇ On 25 August 1993, Steyn reported to the Minister of Defence, Kobie Coetzee, on the progress of the investigations. Although he was no longer directly part of this aspect of the investigation, his opinion was that little progress had been made and that the SAP were doing little to investigate the allegations. [*Relevant documentation: Letter/report Section NO*]
- ◇ Although not referred to in the trial, the De Kock case was a possible outcome of this process.

◆ The Goldstone Commission:

- ◇ In Steyn's report to Coetzee he suggests that the Goldstone Commission continued investigation into those aspects that affected their mandate such as taxi and train killings. [*See Section NO*]
- ◇ In March 1993, the Goldstone Commission investigated the possible involvement of the SADF in the takeover of the Venda government by Brig Ramushwana. [*Relevant documentation: SADF documents in Section J: Goldstone Kommissie: 5 Apr 1990 (with annexures); SAW betrokkenheid by Venda Bewindsoorname: 5 Apr 1990*]
- ◇ In June 1993, Dr Pretorius wrote to the State President raising a number of concerns that he had. As a member of the Commission, he had been given access to what he refers to as the intelligence world 'of the spies of the spies' and that what he had found was a 'magdom van kriminaliteit en ongeruimdheid'. During his investigation, he became aware of the order by Col At Nel that poison in doctored wine bottles in a cabinet in DCC offices should be removed to a place called Atsegat. He also referred to allegations around chemical biological warfare and continuing assistance to Renamo.

He was clearly torn by political loyalty. He suggested that he was unable to guarantee the response of the Commission and referred to De Klerk as having said to him and another advocate: "Kerels ons het genoeg probleme soos dit is - julle moet nie vir ons nog probleme gee nie." He also pointed to the great insecurity in the security community about a Nuremberg-type scenario and to the fact that many of those affected by the investigation had taken out 'insurance policies' in the form

of documentary evidence which they would release if they were made scapegoats. At the same time a strong sense of frustration at being bound to investigate only those aspects falling within the Commission's brief is evident. The Commission was also facing further difficulties in that Genl Knipe, head of the legal section of the SADF, had advised SADF members that they were not obliged to answer questions in relation to security matters and this threatened to take the wind out of the sails of the Commission completely. [*Relevant documentation: Document beginning 'Meneer die Staatspresident' and in handwriting across the top 'Memo from Dr Pretorius to SP June 1993', Section M*]

- ◊ On 19 October 1993, Goldstone wrote to the State President in which he enclosed a letter from one of the Commission members, G Steyn, who had been appointed to pull together the investigation dealing with aspects relating to Genl Steyn's findings. This letter basically raises concern around the role of NIS. According to Steyn, the Commission only had access to the OATI source documents which primarily dealt with the allegations relating to criminal activity. The allegations relating to involvement in violence were, according to Steyn, largely a product of the NIS investigation and the Goldstone Commission had failed to get access to their source documents, despite NIS's apparent spirit of cooperation. Steyn further suggests that the author of the staff report prepared for the Steyn Commission was basically a conduit for the NIS allegations. He requests a meeting with the State President, the Minister of Defence and the other parties concerned. There is no indication about whether this meeting ever materialised. [*Relevant documentation: Letter to State President from Judge Goldstone, dated 19/10/93 enclosing letter from Mr G Steyn to Judge Goldstone, dated 19/10/93, with annexures in Section NO*]

6. Financial enquiries

[*Relevant documentation: series of letters, memos and financial records to be found under section PQ. Particularly relevant is memo from VAdm Murray to Genl Liebenberg dated 22 July 1993*]

Certain covert projects of the SADF (mainly of the Army and Military Intelligence) had not been audited properly since 1987/8. An attempt was made towards end of 1992 and through the first half of 1993 to get this situation corrected. The various enquiries and reports suggest irregularities in relation to the following projects:

- **Project Campaign**
Description: preparation and execution of special tactical reconnaissance operations in RSA, TBVC, Swaziland and Lesotho:
Budget: 1992/3 - R3 000,00
- **Project Kleur**
Description: Acquisition of special operational military and general equipment, as well as services and training required for special military reconnaissance tasks
Budget 1992/3 - R33 143 000,00

- **Project Eensaam**
Description: obtain services from members that imperative for special reconnaissance operations that are not immediately available in SADF
Budget for 1992/3 - R500 000,00
- **Project Pastoor**
Description: special strategic military reconnaissance activities externally. Fronts organisations:
  - * Overflight Services and Accessories (office in RSA to manage and administer a dedicated flight capacity;
  - * Overflight Support (Edms) Bpk Office based in foreign country to do same as above
  - * Eljee Consultants (Pty) Ltd - office in RSA that financially administers all activities of fronts as well as civilian support for Pastoor activities.
  - * Palmeira Import and Export Co - based in foreign company that manages all foreign deployments.
 Budget for 1992/3 - R4 000 000,00 [This may not be total budget - rather budget that granted via Project Argitek to fund above front companies]

Further in a strongly worded letter dated 22 July 1993, VAdm Murray referred to 'screaming shortcomings' in management and control of finances in covert projects in the SA Army. He suggested 'a legion of examples' could be drawn from the experience of the CCB and Project Kampong and that all signs indicated that other projects had been managed in the same poor manner. These signs had been there for 3 years and yet it had still not been possible to get corrective action underway. His impression was that there was conscious procrastinating in setting corrective processes in motion.

ARCHIVE FOR JUSTICE
South African History Archive - Since 1988

Endnote

This ends the 'Steyn file'. Steyn himself took early retirement in October 1993, at the age of 51. His last progress report submitted to the Minister of Defence had suggested that in relation to the investigations of the AG, he was of the opinion that the SAP were doing little to investigate properly the allegations raised in the staff report. Few, if any, of the suspects had been questioned and there had been little progress in gathering evidence. Clearly a conflict of interests existed and he further posed the question of whether it was fair to investigate only the operators and not those who had given orders.

With regard to the organisational restructuring of the military intelligence function, some measures had been implemented but there were still outstanding issues being followed up through the KIK with little visible success.

Further, it seemed as though financial accounting of covert operations was inadequate. In some cases it had not been possible to audit projects and thus the question remained: if one cannot account for financial aspects, can the operation itself be accountable?

The Goldstone investigation was continuing into those aspects that affected their mandate - eg train/ taxi killings. Although his team had worked with the Commission, there was mistrust on both sides. Cooperation with the Commission was perceived by some in the SADF to be a threat, while the Commission was suspicious of the lengthy time it took to get access to potential witnesses or evidence.

He concluded by saying that he was no longer directly part of the investigation and reiterated his belief that a coordinated investigation effort was needed if progress was to be made and that this was in the state's interests.

Appendix: List of additional names

- ◆ People who are working or have contact with DCC:
- ◇ JF (Rich) Verster alias Jessie Grant (business)
Involved in criminal activity
- ◇ Cmdt JA Nieuwoudt alias J Nel or J Buitendag (SADF, exCIS)
Possible smuggling; possible involvement in organisation of underground structure with eye to alternative structure.
- ◇ H van der Westhuizen alias H van der Walt (Business; ex-SADF AI)
Criminal activity; activities connected to violence.
- ◇ G Janse van Rensberg (Business, ex-NI) alias Steven van Lill
Possible involvement in smuggling
- ◇ Tony Oosthuizen alias Tobie Oosthuizen, alias Michael O'Kelly alias MJ Olivier (Business, ex-NI)
Said to be MI6 agent
- ◇ Maj AM van den Berg, SADF
Corruption; extra-marital affair
- ◇ GD Price alias A Wiltshire (business, ex Rhodesian)
Unsubstantiated allegation that MI6
- ◇ RI Wishart (business, exR)
As above
- ◇ Kdr HJM Widdowson (SADF)
Spying for foreign intelligence service
- ◇ Maj HD Terblanche
Smuggling
- ◇ Cmdt Stefan Snyders(SADF)
Smuggling
- ◇ Vernon Lange alias P Page (business, ex CCB)
Smuggling
- ◇ JG Nieuwoudt alias Neuman (ex CCB, possibly business)
Extra-marital affair
- ◇ JP du Preez alias J du Plooy (ex CCB, business)
Unlicensed weapons
- ◇ LA Maree (Chappies) alias Clive Pienaar (ex CCB, Business)
Ongoing contact with ex-CCB members
- ◇ Maj FL Smit (SADF)
Unsubstantiated allegations smuggling

- ◊ DH Fourie (Business, ex CCB - possibly operational manager)
Training; regular contact ex-CCB; arms deals
  - ◊ DF du Toit Burger (Staal) alias Bert alias Brummer (business, exCCB)
Extra-marital affair; smuggling; regular CCB contact.
  - ◊ WJ Basson alias WJ Bester alias M Barnard alias M Reyneke (business, ex CCB)
Regular contact ex-CCB; closely followed Webster investigation
  - ◊ Mev S de Beer (business, ex CCB)
No negative info known
  - ◊ Calla Botha (ex-CCB)
Contact with Rich Verster, member DCC but nature and scope of activities not known
  - ◊ Ferdi Barnard (ex CCB) alias Lanco Heins
Ex-DCC source but continued contact with DCC members; smuggling
  - ◊ Leon Flores (ex business)
Regular contact ex-CCB members as well as De Kock; probable smuggling; possibly part of Vlakplaas still
- ◆ People outside SADF with potential hidden agendas and/or involved in activities connected to violence:
- ◊ Anthony James Christopher White (Ant) aliases - Anthony Greenstone, Anthony Greenwood, Anthony Greenway, James White, Abe White (probable exCCB)
  - ◊ Mike Drummond (probably ex CCB)
  - ◊ Joe Verster (exBSB, exSADF)
  - ◊ Glen Gorman (probably ex-CCB)
  - ◊ Eugene de Kock (SAP)
  - ◊ Kol Jan Breytenbach (exSADF)
  - ◊ AB Stander (Riaan) (probably CCB)
  - ◊ DH Fourie (DCC)
  - ◊ Vernon Lange (DCC)
  - ◊ JP Du Preez (DCC)
  - ◊ FL Smit (DCC)
  - ◊ Riaan Stander
- ◆ Other ex-CCB members or people with possible contact to CCB members
- ◊ Glen Gorman
  - ◊ Sers MT Nickedimus
  - ◊ Bruce Anderson
  - ◊ Riaan Botes
  - ◊ Eben Barlow
  - ◊ Craig Williamson
  - ◊ Tai Minnaar
  - ◊ Kol GP Otto
  - ◊ Piet Botha
  - ◊ 'Bones' Beneke
  - ◊ Mike Pholey
  - ◊ Charl Naude
  - ◊ Basil Liebenberg

KOMMISSIE VAN ONDERSOEK NA SEKERE BEWEERDE ONGERYMDHEDE
OOR LANDSGRENSE HEEN

EERSTE VERSLAG

DIE SG PALAZZOLO - DE PONTES AANGELEENTHEID

◇ Charlie Cruise

- ◊ Henk Coetzee
- ◊ Garth Barret
- ◊ Eugene Riley
- ◊ Al Burnett
- ◊ D Coetzee
- ◊ Jan van der Merwe
- ◊ Bones Boonzaaier
- ◊ Faan Gerber
- ◊ Johnny Pasch
- ◊ Buks Buys
- ◊ Roelf van Heerden
- ◊ Ian Strange
- ◊ Vossie Vorster
- ◊ Cloete van der Merwe
- ◊ Roes Terblanche
- ◊ Wessel Jordaan
- ◊ Jakes Richter
- ◊ Piet Swanepoel
- ◊ Sakkie van Zyl
- ◊ Rocky van Blerk
- ◊ Douw Grobelaar
- ◊ Cyril Smith
- ◊ Martin Korf
- ◊ Theuns Kruger
- ◊ Leon van Rensburg
- ◊ Willie van Deventer
- ◊ Pieter Botes
- ◊ Mev Soekie Claassen
- ◊ Struis Strydom
- ◊ Dave Scales
- ◊ Niel Kriel
- ◊ Cmdt Johan Theron
- ◊ Lukas Rautenbach
- ◊ Col HAP Potgieter
- ◊ Alet Deacon
- ◊ Trevor Floyd
- ◊ Roy Vermaak
- ◊ Kolle Olivier
- ◊ Danie Phaal
- ◊ Sven Smuts-Muller
- ◊ Sedge Dunning
- ◊ Bossie Boshof (Anton)
- ◊ Dap Maritz
- ◊ JC Erasmus
- ◊ Ralph Moore
- ◊ Steve Cocroft

KOMMISSIE VAN ONDERSOEK NA SEKERE BEWEERDE ONGERYMDHEDE
OOR LANDSGRENSE HEEN

EERSTE VERSLAG

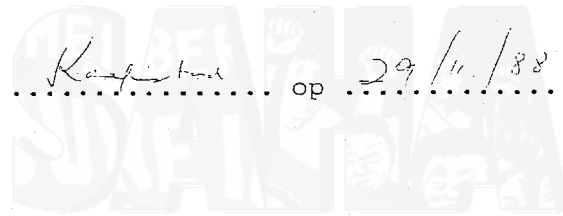

DIE SG PALAZZOLO - DE PONTES AANGELEENTHEID

Die Staatspresident

Die Kommissie van Onderzoek na Sekere Beweerde Ongerymdhede
oor Landsgrense Heen het die eer om die volgende verslag oor
die sg Palazzolo - De Pontes aangeleentheid aan u voor te lê.

Geteken te ..... op .....

ARCHIVE FOR JUSTICE
South African History Archive - Since 1989

L T C HARMS
VOORSITTER EN
ENIGSTE LID

INHOUDSOPGAWE

HOOFSTUK 1

A.	Inleiding	1 - 6
B.	Die persone betrokke	7 - 35
C.	Die volgorde van gebeure	36 - 109

HOOFSTUK 2

ANALISE VAN GETUIENIS

D.	Inleiding	110
E.	Palazzolo se binnekoms in die R S A	111 - 132
F.	Palazzolo se beweerde vestiging in Ciskei	133 - 140
G.	Wanvoorstellings aan Dept Binnelandse Sake	141 - 149
H.	Beweerde valuta en verwante oortredings	150 - 155
I.	Die invoer van die motors	156 - 164
J.	Palazzolo se R S A verblyfpermit	165 - 177
K.	Die beweerde vervalsings	178 - 185

South African History Archive - Since 1988

HOOFSTUK 3

GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS

L.	Omkopery en korrupsie	186 - 196
M.	Verwysing na die Prokureur-generaal	197 - 204
N.	Diverse verwysings	205 - 207
O.	Verhouding met Ciskei	208 - 209
P.	Polities-etiese aangeleenthede	210 - 215

HOOFSTUK 1

A. INLEIDING

1. Hierdie kommissie se opdrag is vervat in regulasiekoerant 4249 van 13 Augustus 1988. Deel van die opdrag is om ondersoek in te stel na die betrokkenheid van persone by handeling wat dui op ^{irregularities} ongerymdhede in transaksies met Ciskeise belange, die vraag of die betrokkenheid misdrywe ingevolge die Suid-Afrikaanse reg daarstel of ten nadele van Suid-Afrikaanse belange ^{great. Stratched} strek of gestrek het, en indien ^{remedial} laasgenoemde van toepassing is welke remediërende of voorkomende stappe om 'n herhaling te voorkom aangewese is, en enige ander aangeleentheid wat volgens die oordeel van die kommissie ondersoek moet word ten einde die ondersoek en verslag sinvol af te rond.
2. Hierdie verslag handel met die sogenaamde Palazzolo-De Pontes aangeleentheid. Dit is 'n aangeleentheid wat heelwat ongure publisiteit ontvang het en ten aansien waarvan heelwat onware ^{rumours exist} gerugte bestaan. Ernstige bewerings teenoor vooraanstaande persone is opgelewer. Om die lug te suiwer, is besluit om op 'n vroeë stadium reeds 'n aparte verslag oor hierdie besondere aangeleentheid voor te berei. Dit skyn ook asof die aangeleentheid in 'n aparte kader val en nie verband hou met enige ander beweerde onreëlmatigheid wat tot die aandag van die kommissie gekom het nie. Dit regverdig dus aparte behandeling.
3. Die verhaal wat voor die kommissie ontsluit is, is in 'n sin ongelooflik. Dit is 'n verhaal van internasionale intriges, verbintenisse tussen inwoners van die republiek en die Ciskeise regering, beweerde magsmisbruik, beweerde invloedsmisbruik en beweerde 'gewone' kriminele oortredings. Die eer kom speurder-adjutant offisier Fouché toe vir die speurwerk verrig. Hy het geen

steen onaangeroer gelaat nie. Hy het sy werk vreesloos verrig. Dit is moeilik om in woorde sy vermoë om 'n leidraad te vind, te volg en om leidrade te verbind in woorde te beskryf. Veel meer oor hom wil ek nie sê nie behalwe dat die S A Polisie trots kan wees om iemand met sy vermoë en intellek.

4. Die prosedure gevolg het kortliks daarop neergekom dat alle beskikbare getuienis deur Fouché voorgelê is en persone wat betrek is deur hierdie getuienis is die geleentheid gebied om self getuienis af te lê en hulle saak te stel. Die geleentheid is ook gebied vir die roep van getuies vir kruisonder-vraging. Hierdie prosedure het veroorsaak dat heelwat formele en materiële getuies nie mondelinge getuienis hoef af te lê het nie. Die geskilpunte is vroegtydig geïdentifiseer en onnodige aspekte geëlimineer. Kragtens ooreenkoms tussen die regs-verteenwoordigers is die betoog skriftelik voorgelê. Hierdie betoë was van groot waarde maar aangesien die verslag nie 'n hofuitspraak is nie, word nie uitdruklik met die betoë in die verslag gehandel nie. Elke submitisie is egter in ag geneem. Wat wel opval van die betoog namens mnr De Pontes is dat punte wat in die loop van die ondersoek merieteloos blyk te gewees het in detail behandel word terwyl die punte wat antwoorde verg, grootliks afgemaak word op grond daarvan dat dit buite die kommissie se opdrag val.
5. Die 'getuienis' wat aangebied is, het verskeie vorme aangeneem. Aan die een kant was daar ongestaafde bewerings wat nie op feite gegrond was nie. Dan was daar ook prima facie feitebewerings wat van alle waarheid ontbloot is. In hierdie verslag sal daardie sogenaamde getuienis sover moontlik geïgnoreer word.
6. Die feitebevindings gemaak, is gemaak aan die hand

van die maatstaf wat in siviele gedinge geld n l n oorwig van waarskynlikhede. Ek is van oordeel dat dit nie nodig vir n kommissie is om bevindings bo redelike twyfel uit te bring nie. n Bevinding bo redelike twyfel is nodig vir n suksesvolle strafregtelike vervolging. In die lig van die maatstaf aangewend, beteken dit dat n feitebevinding van die kommissie nie noodwendig sal lei tot n suksesvolle strafregtelike vervolging op daardie aspek nie. Dit moet ook in gedagte gehou word dat feitebevindings van n kommissie deels gebaseer kan wees op feite wat nie in n geregshof bewysbaar is nie.¹⁾

B. DIE PERSONE BETROKKE

7. Vooraf wil ek kortliks die persoonlikhede wat n rol gespeel het in die aangeleentheid kortliks identifiseer en enkele opmerkings oor hulle geloofwaardigheid maak.
8. Vito Palazzolo
Hy is n gebore Italianer wat homself in Switserland gevestig het as n handelaar en/ of finansier. Hy dien tans n vonnis uit in n Switserse gevangenis. Na die aard van die misdrywe wat hy sou gepleeg het, keer ek mettertyd terug. Palazzolo kon nie voor hierdie kommissie in persoon getuig nie maar hy het vrae onder eed beantwoord wat aan hom in Switserland deur die Suid-Afrikaanse polisie gestel is. Daardie getuienis is by die kommissie ingedien.
9. Palazzolo het n siviele eis teen onder andere mnr P de Pontes in Ciskei ingestel en die geding is hangende. Hy is skynbaar van oordeel dat mnr De Pontes hom in saketransaksies sou bedrieg het. Volgens Palazzolo se seun beskou Palazzolo die

---

1) Vgl par 197

optrede van mnr De Pontes by die oorname van n deel van Palazzolo se bates as kranksinnig en sou Palazzolo gesê het dat 'if he (De Pontes) did take our assets he (Palazzolo) would ruin his (De Pontes') career.'

10. Die probleme waarvoor die kommissie gestel is ten aansien van die beoordeling van Palazzolo se getuienis en gedrag is kortliks die volgende:
  - (a) Soos reeds aangetoon het hy n motief en begeerte om mnr De Pontes te benadeel;
  - (b) Palazzolo kon natuurlik nie gekruisvra word nie en probleme ten aansien van sy getuienis of bewerings kon nie mondeling getoets word nie;
  - (c) Palazzolo se verklaring onder eed aan die polisie is in meerdere opsigte blatant onwaar en is in ander opsigte waarskynlik vals;
  - (d) Vanweë die hangende geding tussen Palazzolo en De Pontes het Palazzolo se advokaat sy ondervraging van De Pontes in n mate daarop gerig om ammunisie vir die geding te kry en nie om noodwendig die kommissie se probleme te help oplos nie;
  - (e) Heel verstaanbaar was die kruisondervraging deels daarop gerig om Palazzolo in n goeie lig te stel. Dit was ook in belang van almal wat met Palazzolo in verbinding was om daardie indruk te versterk ten einde hulle eie optrede te regverdig.
11. Die strafszaak teen Palazzolo in Switserland is aangehoor deur drie regters en n jurie. n Volledige uitspraak is verskaf. Die uitspraak is in Italiaans en die vertaling is nie altyd maklik te

volg nie. Ook is die hofprosedure vreemd. Dit blyk egter uit daardie uitspraak dat Palazzolo in Palermo, Italië gebore is. As 15-jarige seun emigreer hy na Duitsland en begin te werk. Hy het nederige werk verrig en het mettertyd kursusse in ontwerp en hotelwese gevolg. Hy het hom ook laat bekwaam as 'n vertaler en hy is Italiaans, Engels, Frans en Duits goed magtig. Nadat hy verskillende beroepe gevolg het, het hy op 20-jarige leeftyd in 'n Duitse bank begin werk en gelyktydig 'n restaurant behartig. Hy het baie geld in 'n kort rukkie uit die restaurant gemaak. Daarna het hy betrokke geraak in 'n eiendomsontwikkeling in Italië. Daar is bewerings van omkoperij wat daar sou plaasgevind het maar die detail ontbreek.

12. Daarna het hy betrokke geraak met persone in die edelgesteentemark. Hy het dit ook reggekry om eksekuteur te word in die boedel van 'n welaf handelaar in edelgesteentes. Hy het verder handel gedryf in geld. So byvoorbeeld het hy reeds in 1981 300 000 Rand-note moes kry om 'n onverklaarde betaling vir diamante te maak. Mens kan maar net raai wat die oorsprong van die diamante en die bestemming van die Rande was. Hy was ook bedrywig op die aandelebeurs.
13. Dit is belangrik om daarop te let dat die hof aanvaar het dat Palazzolo 'n nie lid van die Mafia is nie. Daar is nie getuienis voor die kommissie geplaas wat die teendeel bewys nie. Skynbaar stem die Italiaanse en Switserse polisie nie met hierdie bevinding saam nie.
14. Die indruk wat die hof van hom gevorm het, was die volgende: 'On the basis of his behaviour during the inquiry and trial, and of his precise, elaborate and quick answers, Palazzolo proved to be not only an excellent business man, but also an

expert at defending himself before everybody in a lawful and respectful manner.'

15. Of 'n mens al die bevindings van die hof op sigwaarde kan aanvaar, is moeilik te oordeel. In hierdie verband is dit net nodig om daarna te verwys dat die hof bevind het dat Palazzolo in finansiële probleme was ten tye van sy verhoor en dat 'n ligte boete opgelê vanweë sy gebrek aan fondse. Indien in ag geneem word dat Palazzolo ongeveer R10 miljoen die land binnegebring het binne 2 jaar na hierdie feitebevinding en indien in ag geneem word dat hy in Switserland deurgaans in gevangenis was, skyn dit asof Palazzolo wel die vermoë gehad het om 'n rat voor die hof se oë te draai.

16. John David Scheffer
Scheffer, 'n 24-jarige man, was te die relevante tyd 'n senior klerk in die departement Binnelandse Sake. Hy het gehandel met die aansoek om permanente vestiging in die R S A van Palazzolo en sy gesin. Dit het hy gedoen op versoek van mnr De Pontes wat hom persoonlik ken. Hoe dit ook al sy, Scheffer is onlangs skuldig bevind aan bedrog en meened omdat hy 'n vals assuransië-eis ingedien het. Aan die hand van sy eie getuïenis in hierdie saak is dit duidelik dat hy hom skuldig gemaak het aan meerdere misdrywe onder andere die diefstal van lêers van die departement, vervalsing, bedrog en dies meer. Dit was ook nie vreemd vir hom om persone aan wie hy gunste verskaf het, subtiel af te pers en onder valse voorwendsels voordele van hulle te bekom nie. Dit is duidelik dat hy 'n patologiese leuenaar is. Dit is verder duidelik dat hy sielkundige probleme

het. Dit het De Pontes geweet en volgens die getuienis van mnr Welz het De Pontes geglo dat hy mettertyd agter Scheffer se sielkundige probleme sou kon skuil.

17. Dit is voldoende om op hierdie vroeë stadium te sê dat Scheffer 'n ongeloofwaardige getuie is en dat slegs waarde aan sy getuienis geheg kan word vir sover dit gestaaf word deur objektiewe feite of wesenlike waarskynlikhede.

18. Petro (Peet) de Pontes

Mnr De Pontes is 'n prokureur en lid van die Volksraad vir die kiesafdeling Oos-Londen Stad. Hy is hoogs intelligent en het aansienlike vordering in die politieke lewe gemaak. Hy het 'n besondere goeie geheue en in die loop van hierdie verrigtinge het hy homself selde weerspreek. Die ondersoek het hom onder groot spanning geplaas maar in die algemeen kan gestel word dat sy gedrag in die getuiebank onberispelik was. Sy getuienis moet egter getoets word aan die hand van objektiewe feite en waarskynlikhede. 'n Probleem wat wel ondervind is met sy getuienis is dat hy eerder sy saak betoog het as om die feite daar te stel. By oorweging van sy getuienis moes terdeë ag geslaan word op die gevaar van wysheid in retrospek. So ook die gevaar van skuld as gevolg van assosiasie.

19. De Pontes was bewus van die probleme wat die kommissie ondervind het om Palazzolo en Scheffer se getuienis. Die indruk by die kommissie is dat De Pontes bereid was om enige onwaarskynlike relaas op te dis en wou hê dat die kommissie hom as 'n naiewe persoonlikheid moet evalueer. Hy glo skynbaar dat 'n onwaarskynlike relaas waarskynlik word bloot omdat dit nie deur geloofwaardige getuienis weerlê kan word nie. Hy

was gevolglik ook nie bereid om in die loop van sy getuienis met die opsigtelike onwaarskynlikhede wat in sy getuienis na vore gekom het, te handel nie. Sy standpunt was dat dit die ondervraer se probleem en nie sy eie probleem is nie. Hy het skaamteloos alle ongemaklike vrae ontwyk of sulke vae antwoorde gegee dat hy later sy vrae daarin kon draai. Enige nadelike bevinding wat uitgebring sal word, sal normaalweg uitgebring word ten spyte van sy ontkenning. Die waarskynlikheid van die talle ontkennings moet dus getoets word.

20. Soos mettertyd sal blyk, het De Pontes 'n besondere invloed in die Ciskei en het hy ekstensiewe gebruik gemaak van hierdie invloed om eie finansiële gewin.
21. Dit sal ook blyk dat De Pontes se aanwending van sy regs kennis op so 'n wyse gedoen is dat die afleiding gemaak kan word dat hy nie bona fide opinies uitspreek nie of dat hy sy oë gesluit het vir wesenlike feite.
22. Palazzolo het aanvanklik vir De Pontes in laasgenoemde se hoedanigheid as prokureur gekonsulteer. De Pontes het al gou visioene van miljoene gesien en die prokureur-kliënt verhouding het verander in 'n vennootskapsverhouding. Daarbenewens het De Pontes sy politieke konneksies verhandel en sy politieke invloed gebruik ten einde vir homself en sy kliënt aansienlike finansiële voordele te beding. Sy gebruik was om alles op die hoogste vlak te doen behalwe in een geval en dit is die geval van Scheffer waarby mettertyd stil gestaan sal word.
23. Robert de Lange
Mnr de Lange was, toe hy sy getuienis gegee het, nog burgemeester van Oos-Londen. Hy is volgens

persberigte in die onlangse munisipale verkiesing verslaan. Hy is ook die geregsbode te Oos-Londen.

24. Mnr De Lange was h kennis van h kennis van Palazzolo. Hierdie persoon het mnr De Lange gekontak met die oog op die vind van h prokureur of invloedryke persoon om Palazzolo behulpsaam te wees om die land binne te kom en geld alhier te belê. De Lange het De Pontes voorgestel. Hy het in gedagte gehad dat De Pontes nie alleen h prokureur is nie maar ook h invloedryke politikus. De Lange se vergoeding vir hierdie voorstelling was h gratis vakansie in Europa.
25. De Lange was h swak getuie. Hy het op sy eie versoek getuig. Hy wou sy verkiesingsveldtog red. Dit het nie gehelp nie.
26. Soos mettertyd sal blyk, het De Lange h klein rol in die saga gespeel.
27. Phillip Rothbart FOR JUSTICE
Mnr Rothbart is h voormalige stadsraadslid van Oos-Londen wat ook in die onlangse verkiesing sy setel verloor het. Hy is h vriend en sakevennoot van De Pontes. Hy het vorige veroordelings vir h groot aantal bedrogklagtes maar in die lig van die vonnis wat daar opgelê is, is nie gediiskwalifiseer om as stadsraadslid te dien nie. Dit skyn ook nie of die hof die bedrog in h te ernstige lig gesien het nie.
28. Rothbart het op sy eie versoek getuig. Dit het hy gedoen omdat h beëdigde verklaring wat hy aan die polisie verskaf het direk teenstrydig is met h deel van De Pontes se saak. Hy het gepoog om sy verklaring 'reg te stel.' Hy het nie daarin geslaag nie. Al wat hy gedoen het was om hom op meerdere aanvullende wesenlike aangeleenthede

onder eed te weerspreek.

29. In die geheel gesien is Rothbart se rol in die aangeleentheid beperk tot die van 'n boodskapper van De Pontes.

30. Douw Gerbrand Steyn

Mnr Steyn is 'n voormalige gevolmagtigde ambassadeur van Ciskei. Hy is skielik gedurende 1988 ontslaan. Hy skyn meneer De Pontes se kontakman in Ciskei te wees. Dit is moeilik om die geloofwaardigheid van mnr Steyn te peil. Die belangrike getuienis ontbreek aangesien dit vervat is in dokumente in Ciskei.

31. Die Ciskeise republiek

Dit mag vreemd klink om die Ciskeise republiek as 'n party tot die ondersoek te bestempel maar aangesien die kommissie te doen het met onreëlmatighede oor die grense heen na Ciskei, is dit onafwendbaar dat Ciskei se regering se optrede van tyd tot tyd onder die soeklig moes kom. Die kommissie is terdeë bewus daarvan dat Ciskei 'n onafhanklike staat is en dat die soewereiniteit van Ciskei gerespekteer moet word. Die kommissie kan egter nie sy opdrag uitvoer tensy hy ten minste by geleentheid oor die grens kan loer nie. Immers, onreëlmatighede oor landsgrense heen kan beswaarlik bekamp word indien persone oorkant die grens vatbaar bly vir onreëlmatighede en sodanige onreëlmatighede nie deur daardie land se owerheid van sy kant bekamp word nie. Die kommissie het geen bystand van die regering van Ciskei ontvang nie. Dit is in teenstelling met die bystand wat ontvang is van Transkei se huidige regering. Dit is deels te verstane aangesien die ondersoek van hierdie kommissie grootliks te doen het met Transkei se vorige administrasie en die Ciskei se huidige administrasie.

32. Die getuienis voor die kommissie (ook in 'n ander konteks) toon dat daar 'n algemene persepsie bestaan dat sekere leiers en amptenare van sekere nuwe onafhanklike state geredelik vatbaar is vir korrupsie. Die getuienis is ook dat om iets reg te kry in so 'n staat begin 'n mens te werk op die hoogste vlak en werk vandaar af ondertoe. Om 'n voorbeeld te gee wat verband hou met die onderhawige geval: Palazzolo se aansoeke om verblyfpermitte en om burgerskap is nie volgens wet en regulasie hanteer nie. Eers word 'n brief van die president bekom wat daardie vergunnings of regte toestaan of onderneem om dit in die toekoms toe te staan. Daarna word die statutêre formaliteite gevolg. Op hierdie wyse word die statutêre voorskrifte waardeloos aangesien die besluit geneem word alvorens die voorskrifte gevolg is en alvorens die volle feite geopenbaar is. Die kommissie is ook in besit gestel van 'n hoeveelheid inligting wat dui op hoë vlak korrupsie in Ciskei. Hierdie inligting is nog nie verwerk nie en dit is nog nie vasgestel of dit relevant is tot die kommissie se opdrag nie. 'n Verdere persepsie wat skynbaar bestaan, is dat hoë vlak toestemming 'n verhandelbare kommoditeit is. In die onderhawige geval is die toestaan van 'n verblyfpermit deur Ciskei se president onderhewig gestel aan 'n belegging van 'n bepaalde bedrag in Ciskei en nadat 'n substantiewe donasie aan 'n voorgestelde welsynsorganisasie gemaak is. Hierdie kleurlose voorbeeld word gebruik ter illustrasie. Verdere voorbeelde sal mettertyd na vore tree.

33. Wat skynbaar nie besef word nie is dat tensy hierdie persepsies met drastiese stappe uit die weg geruim word, die moontlikheid van buite-beleggings en gevolglike ekonomiese groei ernstig aan bande gelê word. Om die stelling eenvoudig te illustreer: geen redelike mens is bereid om sy motor te laat

diens by 'n motorhawe met 'n slegte reputasie. Net so min belê iemand geredelik geld in 'n bank, maatskappy of land met 'n reputasie. Dit is in hierdie konteks nie relevant of die reputasie verdien of onverdien is nie. Al wat relevant is, is dat die reputasie bestaan.

34. Mev J M Scholtz

Mev Scholtz is De Pontes se sekretaresse en sy het dikwels namens of saam met hom opgetree. Sy is 'n hoogs intelligente dame met 'n besondere geheue maar wat in hierdie saak aan selektiewe amnesia gelyk het. Sy speel ook 'n ondergeskikte rol waarna mettertyd terugkeer sal word.

35. Mej Helene de Lange

Mej De Lange was Palazzolo se private sekretaresse en sy het 'n groot bewondering vir hom. Sy was persoonlik betrokke by enkele kleinere aangeleenthede en in die geheel gesien is haar getuienis geloofwaardig.

C. DIE VOLGORDE VAN GEBEURE

36. In hierdie afdeling word die volgorde van gebeure kortliks uiteengesit. Dit word op kleurlose wyse gedoen deurdat geen wesenlike kommentaar bygevoeg word en deurdat die onbetwisbare feite (sovêr moontlik) neergestip word.

37. Op 20. 4.1984 word Palazzolo in Switserland gearrester na aanleiding van 'n versoek deur Italië om sy uitlewering na Italië. Aangesien Palazzolo nie 'n Switserse burger is nie, was hy nie geregtig op borg nie en het hy in hegtenis gebly. Omdat hy nie begerig was om aan Italië uitgelewer te word nie, het hy op 10.10.1984 'n bekentenis aan die Switserse polisie gemaak. Aangesien die bekentenis 'n misdryf geopenbaar het, kon hy nie uitgelewer word alvorens daardie misdryf nie in Switserland bereg is nie.

38. Op 26. 9.1985 word Palazzolo skuldig bevind aan die 'aggravated crime in violation of the federal law on drugs, for acting as a co-actor for financing, directly or as intermediary, an illegal traffic in drugs, for delivering to drug dealers 6 million dollars, partially converted into 200 kg of gold and funds destined to finance other drug traffics; funds which were taken in delivery, and concealed in the U S A, and later transferred to Switzerland after September 1982.' Die vonnis opgelê was:

- (a) Drie jaar gevangenisstraf bereken vanaf 14.11.1984.
- (b) Tien jaar verbanning uit Switserland.
- (c) 'n Boete van SF20,000.

39. Dit blyk uit die uitspraak dat:

- (a) die misdaad verswarend beskou is vanweë die groot hoeveelheid dwelmmiddels betrokke;
- (b) Palazzolo betrokke was by ander finansiering van dwelms voor September 1982 maar dat hy nie die nodige opset gehad het tydens daardie finansiering nie;
- (c) Palazzolo skuldig is vanweë n opset by moontlikheidsbewussyn;
- (d) Palazzolo skuldig is as mededader;
- (e) ter strafversagting die feit in ag geneem is dat Palazzolo gedreig is aangesien hy kliënte se geld op die aandelebeurs verloor het en hy skynbaar deur hierdie handel sy verliese wou regstel. Wat die aard van die dreigement was nie, blyk nie uit die uitspraak nie;
- (f) Palazollo nie self met dwelms gehandel het nie maar die finansiering noodsaaklik vir die handel verskaf het. Sowel Palazzolo as die Staat het n appèl aangeteken teen die uitspraak van hierdie hof.

10. Op 8.11.1985 rig n vriendin van Palazollo, mej Amborgini, n brief aan mnr Robert de Lange. Sy het De Lange sedert ongeveer 1972 geken.. In die brief doen sy navraag ten behoeve van n ongenoemde

Italiaanse vriend wat van voorneme is om ongeveer n halfmiljoen dollar (in die begin) in R S A te belê. Hy was slegs bereid om dit te doen indien hy n waarborg van permanente verblyf kon kry. Die betrokke persoon was nie op daardie stadium in staat om Switserland te verlaat nie aangesien hy een of ander regsprobleem met Italië sou hê. Die regsprobleem genoem, was die verskuiwing van fondse vanaf Italië na Switserland sonder die nodige goedkeuring.

41. De Lange het by ontvangs van die brief in verbinding getree met De Pontes. Dit het hy gedoen omdat De Pontes n prokureur en Volksraadslid is. De Pontes se advies was dat die betrokke persoon die nodige aansoekvorms om permanente verblyf in die R S A in Switserland moet indien, die toegekende nommer aan hom verskaf en dan sou hy die aangeleentheid in die R S A verder voer.

42. Op 11. 4.1986 is Palazzolo se appèl in wese van die hand gewys en het die Staat se appèl ten dele geslaag. Die effek van die appèl kan kortliks soos volg saamgevat word:

- (a) die skuldigbevinding hierbo aangehaal, is bekragtig;
- (b) twee aanvullende skuldigbevindings is uitgebring te wete: 'Felonious Violation of the Federal Narcotics Act, in that (he) financed an unlawful narcotics traffic by handing to drug dealers a number of cheques for 1,5 million dollars, intended for use in subsequent

unlawful drug deals; the said facts having occurred in Lugano in October 1982' en 'unpremeditated violation of the Federal Narcotics Act, in that (he) negligently took part in an unlawful narcotics deal involving a value of approximately 28 million dollars, in Lugano and elsewhere in Switzerland and abroad, from the end of 1981 through early 1983.'

Die vonnis opgelê was die volgende:

- (i) 5¹/₂ jaar bereken vanaf 20. 4.1984;
- (ii) SF20,000 boete.
- (iii) Die verbanningsbevel is terugverwys vir heroorweging;

Appèl- en hersieningsprosedure is deur Palazzolo ingestel na aanleiding van hierdie bevinding. Die doel van die hersiening was om aanvullende getuienis voor die hof te plaas om aan te toon dat die skuldigbevinding ten aansien van die 1,5 miljoen dollars se tjeks nie plaasgevind het nie. Die doel van die appèl was om die vonnis van drie jaar gevangenisstraf te laat herinstel (met ander woorde dit was slegs gerig teen die oplegging van die aanvullende twee en h half jaar).

Op 15. 5.1986 rig juf Amborgini h navraag aan De Lange wat hy op sy beurt na De Pontes deurgestuur het. Die relevante vraag was die volgende: 'Exist the extradition convention between S A and: U S A, Italy, Switzerland and Germany? If yes for which

crime?' Nadat De Pontes oor hierdie aangeleentheid navraag gedoen het antwoord hy soos volg op 22. 5.1986: 'Extradition treaties do exist with U S A, Italy, Switzerland but not with Germany. These cover normal serious crimes such as murder, theft, robbery, fraud etc but does not include exchange control contraventions.'

45. n Verdere navraag was wat die vinnigste manier is om permanente verblyf en Suid-Afrikaanse burgerskap te verkry. In antwoord hierop toon De Pontes aan wat die prosedure is en voeg by dat indien daar spesiale omstandighede is 'as would appear to be' besondere reëlings getref kan word. Die enigste 'spesiale omstandighede' wat tot De Pontes se kennis bestaan het was dat die onbekende Italianer geld in die land wou belê en dat hy nie Switserland mag verlaat nie omdat hy misdrywe in Italië gepleeg het. Wat spesiaal daaraan is, gaan die verstand te bowe.¹⁾
46. Gedurende Junie 1986 is reëlings deur De Lange getref vir n besoek deur hom en De Pontes aan Palazzolo in Switserland. Palazzolo se identiteit was op daardie stadium nog onbekend gewees. De Pontes sou oorgaan in sy hoedanigheid as prokureur terwyl De Lange n gratis vakansie sou geniet vir sy moeite om De Pontes aan die vriend van mej Amborgini voor te stel.
47. De Pontes en De Lange het op 29. 6.1986 na Lugano in Switserland vertrek. De Lange het op daardie stadium geweet dat die onbekende Italianer in n gevangenis is. De Pontes beweer dat De Lange hierdie feit verswyg het. Of De Pontes geweet het of nie geweet het dat Palazzolo in die gevangenis was voordat hy in

1) Vgl par 21

Switserland gearriveer het nie, is inderdaad nie ter sake nie aangesien De Pontes as prokureur opdrag gekry het en aangesien hy in ieder geval onmiddellik bereid was om die opdrag uit te voer nadat hy bewus geword het van die feit dat Palazzolo in die gevangenis is.

48. De Pontes en De Lange het meerdere besoeke by Palazzolo in die gevangenis afgelê tydens hierdie geleentheid. De Pontes beweer dat aangesien De Lange homself wou inwurm in hierdie professionele opdrag wat hy as prokureur ontvang het, het hy op 'n stadium versoek dat De Lange die vertrek moet verlaat sodat hy alleen met Palazzolo kan praat oor gelde en die posisie tussen hom en sy vennote. Aangesien De Pontes volledige notas gehou het van die konsultasies met Palazzolo is dit moontlik om uitsluitlik op die inhoud van daardie notas staat te maak ten einde te bepaal wat tydens daardie konsultasies plaasgevind het.
49. Volgens De Lange was die belangrikste vraag wat hulle gehad het of daar enige verdowingsmiddels of die Mafia by sy oortreding betrokke was. Die antwoord op hierdie navraag was nee. Aangesien De Lange beweer dat geen gesprek oor verdowingsmiddels of die Mafia plaasgevind het nie, is dit onverklaarbaar hoekom iemand wat sou gesê het dat hy bloot aan 'n valuta-oortreding skuldig bevind is deur De Lange en De Pontes van Mafia verbintnisse en dwelms verdink sou word. De Lange het nie hierdie vraag bevredigend beantwoord nie.
50. Tydens die eerste besoek aan Palazzolo op 30. 6.1986 het Palazzolo 'n redelik volledige uiteensetting van sy agtergrond gegee. Hy het verduidelik dat hy geldoorplasings vanaf die V S A gedoen het en dat die F B I ondersoek begin instel het. Die V S A het druk op die Switserse regering geplaas asook op die Duitse

regering (skynbaar vir Palazzolo se uitlewering). Die Switserse regering het geweier. Die nota gaan voort 'then Italy they issued warrant, basis helping organised crime (in laundering money?) arrested.' Die enigste redelike afleiding uit hierdie nota is dat De Pontes in kennis gestel is dat die Italianers 'n aansoek vir uitlewering van Palazzolo by die Switsers gedoen het op grond daarvan dat hy georganiseerde misdaad gehelp het met die wegsteek van geld. Palazzolo het ook 'n uiteensetting gegee van sy skuldigbevinding.

51. Tydens die konsultasie op 1. 7.1986 is deur die Italiaanse hofstukke gegaan. De Pontes is meegedeel dat Palazzolo skuldig bevind is aan die oordrag van geld aangesien hy opset by moontlikheidsbewussyn gehad het omdat hy die moontlikheid voorsien het dat die persone betrokke, met dwelms betrokke was.
52. De Pontes het oënskynlik op 2. 7.1986 'n konsultasie gevoer met Palazzolo se prokureur. Hulle kon mekaar nie verstaan nie. Op die ou einde het die prokureur in Duits 'n kort uiteensetting van die posisie verskaf en 'n vertaling is ook aan De Pontes verskaf. Die vertaling is duidelik gedoen deur iemand wat Engels nie goed magtig is nie omdat die Engels nie behoorlik lees nie. In ieder geval is die vertaling in wesenlike opsigte verkeerd. Die punt in die opsomming word gemaak dat Palazzolo skuldig bevind is omdat hy met 'conditional intent' gehandel het toe hy die risiko geneem het dat die geld van dwelmhandelaars kon kom. Dit word beklemtoon dat hy self nie 'n dwelmhandelaar is nie aangesien hy nooit in kontak met dwelms gekom het nie. Die posisie ten aansien van die hangende appèl en hersiening word verder uiteengesit.
53. De Pontes het gedurende hierdie tydperk ook aangedoen by die ambassade te Bern. Daar het hy met die tydelike saakgelastigde in die afwesigheid van die ambassadeur

onderhandel. Hy het die saakgelastigde (mnr Brink) meegedeel dat Palazzolo na die R S A wou emigreer en ook dat hy skuldig bevind is as gevolg van onwettige finansiële transaksies wat met verdowingsmiddelgeld in die V S A verband hou. Brink het De Pontes meegedeel dat die aansoek nie oorweeg kan word alvorens die vonnis klaar uitgedien is nie. Vanweë mnr De Pontes se oortuigingsvermoë en die feit dat hy 'n L V is, is Palazzolo se naam nie op die voorbehoudslys geplaas nie. De Pontes is ook meegedeel dat aangesien Palazzolo die houër van 'n Italiaanse paspoort is hy 'n visum benodig om die R S A te betree.

54. Tydens die verskeie konsultasies is die volgende aangeleenthede onder andere bespreek:
- (a) die oordrag en belegging van fondse in R S A;
  - (b) die verkryging van verblyf en burgerskap in die R S A;
  - (c) De Pontes se vergoeding. Daar is 'n aanbod aan De Pontes gemaak om in Switserland betaal te word en volgens sy notas sou 'n ooreenkoms oor hierdie aspek bereik word. Dit blyk nie uit die verdere notas of so 'n ooreenkoms inderdaad bereik is nie. De Pontes ontken dat so 'n ooreenkoms bereik is en betwis die getuienis dat daaraan uitvoering gegee is;
  - (d) uitlewerings na die V S A, Italië en Switserland;
  - (e) 'n algemene volmag aan De Pontes met 'n opdrag aan De Lange om 'n oog oor De Pontes te hou.
  - (f) De Pontes sou vergoed word om die fondse te administreer teen 1% plus uitgawes;

(g) De Pontes sou toesien dat Palazzolo n visum kry vir n besoek aan R S A. So n aansoek is dan ook by die ambassade te Bern ingedien.

55. Tydens hierdie besoek was De Pontes gereeld in verbinding met die parlementêre verteenwoordiger van die departement van Binnelandse Sake en bankbeampies in die R S A. Tydens die laaste besoek op 7. 7.1986 het De Pontes opdrag gekry om ondersoek na Ciskei in te stel. Presies wat die aard en omvang van die ondersoek is, blyk nie uit die notas nie. Opdrag is ook gegee dat in n teleksboodskap Palazzolo se naam nie genoem moet word nie.
56. Op 8. 7.1986 by sy terugkeer het De Pontes onmiddellik weer in verbinding getree met die parlementêre verteenwoordiger, Van Wyngaard. Aangesien De Pontes nog nie teen 23 Julie uitklaring gekry het oor die toestaan van die visum nie, het hy besluit om die Adjunk direkteur-generaal, die Direkteur-generaal en/of die Minister te nader. Intussen het die departement n voorlegging aan die Minister van Binnelandse Sake voorberei. In die verslag is die kommentaar van die Bern ambassade vervat. Dit is waarskynlik dat die kommentaar van die Bern ambassade uitsluitlik gebaseer is op die mededelings ontvang vanaf mnr De Pontes en dat die ambassade nie n onafhanklike ondersoek na die aangeleentheid ingestel het nie. Hoe dit ookal sy, die aanbeveling van Binnelandse Sake gedateer 23. 7.1986 was dat die aansoek om n visum geweier word aangesien Palazzolo in die lig van sy kriminele rekord nie permanente vestiging sou bekom nie.
57. Teen 29. 7.1986 was daar nog nie uitsluitel nie. Tydens n telefoniese gesprek met Palazzolo se seun deel De Pontes hom op daardie dag mee dat hy die Minister die Maandag sou sien maar dat hy dink dat die R S A

deurgehaak is. Hy deel hom verder mee dat indien die R S A 'n probleem bied sal die Ciskei geen probleem bied nie. Die Palazzollos moet dan na Ciskei kom en daarna sal die posisie in die R S A reggemaak word.

58. De Pontes het eers geleentheid gekry om met die Minister te praat op 7 of 8 Augustus 1986. Hy is toe meegedeel dat Palazzollo nie in die Republiek toegelaat kan word nie en dat 'n geswore vertaling van die hofrekord onder andere benodig sou word by enige heroorweging. Die beskikbare stukke in die departementele lêer toon dan ook aan dat die minister die aanbeveling van die departement aanvaar het deur 'n visum vir Palazzolo te weier.
59. Op 11. 8.1986 begin De Pontes met navrae in Ciskei in 'n poging om Palazzolo aldaar gevestig te kry. Hy praat onder andere met mnr J Vogel en toe dié die aangeleentheid met die R S A wou bespreek, versoek De Pontes hom om dit nie te doen nie. Op 'n later stadium op dieselfde dag het hy toegestem dat Vogel wel inligting in die R S A bekom. Op 18 Augustus bespreek De Pontes en Steyn die aangeleentheid met die Ciskeise Minister van Justisie en hy dui aan dat die aangeleentheid met die President opgeneem moet word.
60. Gedurende Augustus tydens die Nasionale Party kongres te Durban het De Pontes weer die aangeleentheid met Minister Botha opgeneem. Tydens hierdie gesprek het die Minister die standpunt gehuldig dat die visum nie goedgekeur kan word nie omdat dit eintlik neerkom op 'n aansoek om permanente vestiging. Volgens De Pontes se nota moes 'normaal en volledig aansoek gedoen word en moes die volle storie in Switserland' uiteengesit word. De Pontes het die Minister ook meegedeel dat Palazzolo

moontlik Ciskei toe sou gaan. Soos te wagte het die Minister die houding ingeslaan dat dit n Ciskeise aangeleentheid is.

61. Gedurende September 1986 moes Steyn met die oog op 'n lening Oostenryk besoek. Daar is besluit dat De Pontes hom sou vergesel (skynbaar as prokureur) en dat hulle gelyktydig 'n onderhoud met Palazzolo sou voer. Die voorgenome geldskieters het vereis dat 'n vooruitbetaling van 25,000 dollar aan hulle gemaak moes word alvorens die onderhandelinge afgesluit kon word. Vanweë die feit dat die S A Reserwebank nie toestemming sou gee vir die oorplasing van fondse vir daardie doeleinde nie, is besluit om hierdie fondse by Palazzolo te bekom. Palazzolo het ingestem en 'n tjek vir 26,200 dollar uitgemaak aan De Pontes en by die Weense ambassade laat aflewer. Aangesien Steyn en De Pontes tot die gevolgtrekking gekom het dat die geldskieters nie bona fide was nie, is die tjek nie aan hulle oorhandig nie en het daardie voorgenome transaksie deur die mat geval. Die rede waarom die tjek 1,200 dollar hoër was as aangevra, was omdat Palazzolo vir De Lange nog 1,200 dollar geskuld het om De Lange se onkoste vir sy besoek te delg.

62. Op 16. 9.1986 besoek Steyn en De Pontes Palazzolo in die gevangenis. Tydens hierdie besoek gebeur die volgende:

- (a) De Pontes adviseer Palazzolo 'he can come to Ciskei, move freely in R S A, then fix up R S A side.'
- (b) Steyn verskaf 'n 'absolute guarantee of citizenship in Ciskei, from president.'

- (c) Palazzolo verg nie alleen 'n permit nie maar ook 'n brief van president Sebe wat sal sê dat burgerskap geen probleem sal wees nie.
- (d) Daar word ooreengekom dat De Pontes die tjek van 26,200 dollar sou behou. Aangesien hierdie tjek later apart behandel sal word,¹⁾ is dit nie nodig om op hierdie stadium vas te stel wat die terme van die afspraak was nie.

63. Op 1.10.1986 versoek De Pontes Boland Bank om 'n aansoek aan die Reserwebank te rig vir die aankoop van 'n belegging in finansiële rand. Daarin word gehandel met die 26,200 dollar tjek en word 'n maatskappy beoog wat gehou sou word 50% Palazzolo en 50% De Pontes. Geïdentifiseerde beleggings word uiteengesit en dan word ook genoem dat daar ander beleggings onder oorweging en hangende is. Die stelling word ook gemaak dat Palazzolo binne ongeveer 2 maande homself in Ciskei sou vestig.
64. Op 3.10.1986 doen De Pontes navraag by Doeane en Aksyns oor die invoer van Palazzolo se meubels en motors. Volgens De Pontes se notas is hy mondeling meegedeel dat 'n motor alleen ingevoer kan word indien dit vir twaalf maande gebruik is. Doeane en Aksyns oorhandig ook op daardie dag aan De Pontes die relevante statutêre bepaling wat bepaal dat een motor per familie ingevoer kan word deur 'n persoon wat hom permanent in die republiek vestig 'provided the vehicle so imported is the personal property of the importer and has personally been owned and used by him for a period of not less than twelve months prior to his departure to the republic ...'

---

1) Sien par 150

65. Daar is 'n tydelike verblyfpermit uitgereik deur die Ciskeise republiek gedateer 13.10.1986 waarkragtens Palazzolo Ciskei tot 9.10.1987 kon bewoon.
66. Op 14.10.1986 deel De Pontes Palazzolo se suster mee dat president Sebe bevestig het dat daar geen probleme ten aansien van burgerskap sal wees nie. By dieselfde geleentheid verskaf hy aan haar die adres waarheen die meubels versend moes word. Daardie adres was die Bisho adres van die Ciskeise President se welsynsfonds bekend as 'Ciskei President's and People's Education Fund.'
67. Op 22.10.1986 reik president Sebe 'n brief gerig aan De Pontes in die volgende terme uit:

'I refer to your letter of the 6th instant and a subsequent personal discussion with Mr De Pontes. We wish to thank your client for his generous gesture and look forward to his taking up residence in our country.

In this regard I confirm that his application for permanent residence has already been approved and that the residence permit issued to him is to enable him to come to and take up residence in Ciskei as soon as possible. Upon his doing so and settling permanently in Ciskei I further confirm that favourable consideration will be given to granting Ciskeian nationality to Mr Palazzolo. The same applies to your client's brother -- and his two sons -- whose applications, each as an individual, have been granted.

We look forward to your client's early settlement in Ciskei and to a long and fruitful relationship with him in the interests of our country.'

68. Die brief van president Sebe van 22.10.1986 bevat 'n bedanking vir 'n mildadige geskenk. Die mildadige geskenk is na 'n bedrag van R20,000 wat op daardie dag deur middel van 'n tjek deur De Pontes (vermoedelik namens Palazzolo) aan die Ciskei President's People's Education Fund oorbetaal is. Dit het met heelwat gefladder geskied aangesien De Pontes in die proses op T V 2 en/of 3 verskyn het. Die onbevestigde bewering van Steyn is dat die geld nie die fonds bereik het nie.
69. De Pontes het gelyktydig en voor sy vertrek na Switserland die balans van die 26,200 dollar uitgeput deur De Lange sy R3,000 te betaal, R5,000 oor te betaal aan die prokureursfirma I C Clarke en R26,350 na sy persoonlike rekening oor te dra.
70. Op 27.10.1986 besoek De Pontes weer vir Palazzolo in die gevangenis. Veel van wat gesê is, is nie bekend nie. Die notas van die 4¹/₂ uur gesprek beslaan enkele reëls. Wat wel bekend is, is dat die moontlike uitlewering van Palazzolo na Switserland en Italië bespreek is.
71. Gedurende November 1986 word De Pontes in kennis gestel dat Palazzolo se vriendin ook na die R S A wil kom. Op 17 November adviseer hy dat die prosedure wat gevolg moet word, is dat sy moet aansoek doen vir 'n besoekersvisum vir die R S A. Sodra sy in die R S A is, sal sy permanente verblyf in die Ciskei kry. Hy is in staat om permanente verblyf in die Ciskei in ongeveer een dag te reël. Op daardie dag is die aanduidings aan De Pontes gegee dat Palazzolo op 10.12.1986 vrygelaat sou word. Vermoedelik is dit die dag waarop sy hersiening aangehoor sou word.

72. Intussen het Palazzolo se meubels reeds in die R S A gearriveer. Klaring deur doeane het egter 'n probleem gebied.
73. Op 9.12.1986 skakel Palazzolo vir De Pontes oor die visum van sy vriendin en volgens De Pontes deel hy hom mee dat hy binnekort vrygelaat sou word.
74. Palazzolo beweer dat hy De Pontes op 23.12.1986 geskakel het en meegedeel het dat sy hersiening van die hand gewys is. Hierdie bewering word deur De Pontes betwis. Op 24.12.1986 ontvang Palazzolo Kersfeesparool en hy wend dit aan om op 25.12.1986 per 'n Lufthansa vlug vanaf Frankfurt na die R S A te vertrek onder die naam Frapolli. Hy beweer ook dat hy De Pontes telefonies hiervan sou meegedeel het maar hierdie feit word ook deur De Pontes betwis. Staving vir Palazzolo se bewering word gevind in die beëdigde verklaring van Rothbart waar hy onder andere die volgende sê:

'On the evening of 1986/12/25 Peet De Pontes phoned me at home from his sister-in-law's home in Johannesburg. He told me that a certain Vito Palazzolo whom he had previously mentioned to me would be arriving at Jan Smuts Airport on 1987/12/26 from overseas and would be accompanied by his two sons. He told me that the Palazzolo family would come to East London and that they would be staying at the Osner Hotel in East London.'

Soos reeds aangedui, beweer Rothbart tans dat die beëdigde verklaring nie korrek is nie en dat die telefoongesprek op 26.12.1986 plaasgevind het.

75. Op 26.12.1986 arriveer Palazzolo se seuns en sy vriendin te Jan Smuts vanaf Parys. Hy self arriveer en toon n paspoort van ene Frapolli aan die beampies. Frapolli se foto is met Palazzolo se foto vervang gewees. Palazzolo vul ook n aankomsvorm in waarin hy voorgee dat hy Frapolli is. Palazzolo se verduideliking vir sy optrede is dat De Pontes in besit van sy werklike paspoort was en dat De Pontes nie op die lughawe was om hom te ontmoet nie. De Pontes beweer egter dat hy Palazzolo se paspoort lank reeds vir hom teruggegee het en dus nie meer in besit van die paspoort was nie. Hy sê verder dat Palazzolo hom meegedeel het dat hy die land binnegekom het deur gebruik te maak van sy eie paspoort en die aangehaalde brief van president Sebe.¹⁾ Inderdaad het De Pontes vir Palazzolo op die lughawe ontmoet maar dit het gebeur nadat De Lange hom uit Oos-Londen geskakel het om hom te sê dat Palazzolo op die lughawe is. Palazzolo en sy gesin is bespreek op n vlug na Oos-Londen en het die aand van die 26ste daar gearriveer. Hulle is inbespreek by die Osner Hotel onder die van Frapolli. Volgens die rekords van die Osner Hotel is die bespreking vir die Frapolli's deur De Pontes gedoen. De Pontes het geen herinnering dat hy die bespreking by die Osner Hotel gedoen het nie hoewel hy geweet het dat Palazzolo na die Osner Hotel sou gaan. Hy vermoed dat De Lange van sy naam gebruik gemaak het om die bespreking by die Osner Hotel te kry.
76. Daar is n Ciskeise datumstempel in Palazzolo se paspoort wat sou aandui dat hy op 27.12.1986 Ciskei binnegekom het. Met hierdie datumstempel word later gehandel.²⁾
77. Palazzolo en sy gesin is vanaf die Osner Hotel op 1 Januarie 1987 vir n verblyf van ses dae na die Amatola

---

1) Sien par 67

2) Sien par 140

Sun in Ciskei. In hierdie periode is 'n woonhuis vir Palazzolo bekom te Oos-Londen teen 'n koopprys van R340,000. Hoewel die kontrak eers op 'n later stadium gesluit is, word Palazzolo se meubels reeds op 8 Januarie 1987 op die persoonlike opdrag van De Pontes by die huis in Oos-Londen afgelewer.

78. Op 14. 1.1987 rig president Sebe 'n brief aan Palazzolo waarin hy bevestig dat die aansoek om permanente verblyf goedgekeur is en dat die verantwoordelike minister versoek is om die permitte so gou doenlik uit te reik. Hy meld verder dat Palazzolo se aansoek om 'n Ciskeise burger te word, goedgekeur is en dat die betrokke minister versoek is om die nodige sertifikaat in hierdie verband uit te reik en om Palazzolo te help om die nodige paspoort te bekom. Die paspoort na verwys, is natuurlik 'n Suid-Afrikaanse paspoort. Hierdie brief is opgestel deur De Pontes na aanleiding van 'n versoek van president Sebe. Volgens Steyn het De Pontes vir president Sebe meegedeel dat die Suid-Afrikaanse reg voorsiening daarvoor maak dat die president van die R S A bevoeg is om onmiddellik aan 'n persoon burgerskap te verleen. Hy het die Ciskeise president geadviseer om wetgewing dienooreenkomstig vir Ciskei te laat aanneem. Hierdie advies (wat terloops nie korrek is nie) is gevolg en is die betrokke wetgewing deur Ciskei aangeneem spesifiek met die oog daarop om Palazzolo te akkommodeer.
79. Op 23. 1.1987 oorhandig De Pontes aan Steyn Palazzolo se paspoort asook sy foto's en die nodige inligting. Dit is vermoedelik vir die verkryging van die tydelike en permanente verblyfpermitte.
80. Op 27. 1.1987 onderteken De Pontes 'n Reserwebank vorm om aan te dui om welke rede die 26,200 dollar die land ingebring is. Volgens die vorm is dit van die V S A gebring en is dit vir professionele dienste.

81. Op 25. 1.1987 is die eerste konsep ooreenkoms ten aansien van die voorgenome Papillon Internationale (Edms) Bpk bereik. Dit sou 'n maatskappy wees met 'n aandeelkapitaal van R1 miljoen en waarin Palazzolo en De Pontes wesenlike aandeelhouding sou hê. Op daardie stadium is reeds ooreengekom dat De Pontes geregtig sou wees op R130,000 se aandele waarvoor hy nie enige betaling hoef te maak nie. Dit was volgens De Pontes vergoeding 'vir my dienste ens ten opsigte van die verkryging van sy reg om in Ciskei te bly, die beskikbaar stel van my verdere dienste, my kontakte ens en my deelname aan Papillon was dit die bedrag wat hy aangebied het en wat ek aanvaar het en die idee was dat die aanvanklik by wyse aandele in Papillon aan my uitgereik sou word.'
82. Op 30. 1.1987 het De Pontes vir Palazzolo na die minister van Binnelandse Sake se kantoor geneem. Dit was direk na die parlamentsopening. Tydens die gesprek met die minister blyk dit dat hy nie dadelik die geval onthou nie maar nadat die agtergrond aan hom verduidelik is, het die minister gesê dat die departement die goed sal nagaan en oorweeg wanneer al die dokumente geliasseer is. Hy het ook gesê dat die aangeleentheid die normale weg via die Direkteur-generaal geproseseer moet word. Soos later sal blyk is die aangeleentheid nie op die normale weg via die Direkteur-generaal geproseseer nie.
83. 'n Nota van De Pontes van sy optrede gedurende Februarie ten einde die Palazzolo seuns op universiteit te kry spreek boekdele en wys dat hy die R130,000 verdien het vir die gebruikmaak van sy kontakte. Om die persone wat geskakel is verleenheid te spaar word hulle name nie in hierdie verslag genoem nie. Dit lees egter soos 'n 'Who's Who' van politici en akademici.

84. Palazzolo se Ciskeise permanente verblyfpermit is gedateer 4 Maart 1987.
85. Gedurende Maart het daar vier luukse motors in Oos-Londen per see gearriveer. Volgens die skeepsdokumente was hierdie motors vir De Pontes bestem. Dit het later geblyk dat dit die Palazzolos se voertuie was en vanweë meerdere probleme om die invoer van hierdie voertuie het De Pontes met die betrokke amptenare onderhandel en verhoë gerig. Die aangeleentheid het die betrokke kontroleur gepla en hy het 'n kontemporêre brief opgestel oor die gebeure. Die volgende aanhalings uit die brief is relevant:
- (a) Mr De Pontes was advised of the requirements of the office pertaining to vehicle clearances in item 407.
  - (b) He explained that these documents may be hard to produce in that the owner of the vehicle, Mr Palazzolo, had left Europe as secretly as possible in order that he could not be traced to South Africa now or at a later stage. ...
  - (d) Mr De Pontes accepted these requests and stated that he would do his best, but in view of the secrecy surrounding the family's departure from Europe it may be difficult and to reinforce his case produced a document signed by president Lennox Sebe of the Ciskei.
  - (e) This document basically welcomed the Palazzolos to the Ciskei and also stated that he (president Sebe) welcomed the opportunity to open trade links with Peking. The secrecy of the letter was reiterated by Mr De Pontes, but in view of the fact that Peking is a communist block member, the information is passed to you for whatever action you may deem

necessary. Purportedly; this is the reason for Palazzolo's immigration and has the full backing of the R S A government and is known to the State President Mr P W Botha.'

86. De Pontes ontken dat hy die woorde 'as secretly' gebruik het maar moontlik 'as quietly.' Die verwysing na die Staatspresident verduidelik hy as sou hy moontlik vir die betrokke beampste gesê het dat mnr Palazzolo die Staatspresident in die wandelgange van die parlement gegroet het. Hoekom hy daarna verwys het, is nie verduidelik tensy aanvaar word dat dit was in 'n poging om druk op die beampste te plaas. Hoe dit ookal sy, aangesien De Pontes nie bevrediging by die amptenare in Oos-Londen gekry het nie het hy, volgens sy nota, onmiddellik vir minister Barend du Plessis se kantoor geskakel en daarna met adjunk-minister Marais in verbinding oor hierdie aangeleentheid getree. Die aangeleentheid is later deur adjunk-minister Kent Durr hanteer. De Pontes het ook ter ondersteuning van die aansoek 'n beëdigde verklaring gedateer 13. 3.1987 gemaak. Die juistheid van die bewerings in daardie beëdigde verklaring is 'n onderwerp wat later behandel sal word.¹⁾ Gedurende April 1987 het Palazzolo 'n woonstel by mnr Douw Steyn aangekoop. Hierdie woonstel was sedert die vorige jaar reeds in die mark gewees. Die maatskappy Papillon Internationale (Edms) Bpk is op 1. 4.1987 in Ciskei geregistreer en daarna as 'n buitelandse maatskappy in R S A geregistreer. Die maatskappy open 'n tjekrekening op 7 Mei 1987 en op daardie stadium reeds gebruik Palazzolo sy toekomstige naam van Von Palace Kolbachenko.

87. Op 9. 6.1987 dra De Pontes R50 000 oor vanaf Papillon se rekening na sy eie bankrekening. Hy het die

---

1) Sien Afd I

geld skynbaar nodig gehad om ten dele vir sy verkiesingskoste te betaal. Op dieselfde dag is 'n tjek van Papillon ten bedrae van R42 000 inbetaal in die Nasionale Party se verkiesingsrekening vir Oos-Londen stad. Die rekening was op daardie stadium met ongeveer R13 000 in 'n debiet.

88. Op 18. 6.1987 rig adjunk-minister Kent Durr 'n brief aan De Pontes oor die motorvoertuie en spreek hom skerp aan omdat foutiewe inligting aan die departement gegee is.
89. Op 30. 6.1987 koop Papillon 'n Mercedes Benz vir R61,600. Die motor is teen 'n afslag verskaf as 'n guns vir De Pontes. Palazzolo het De Pontes die keuse gegee om die voertuig in sy eie naam te laat registreer maar De Pontes verkies dat dit in die naam van Papillon geregistreeer moet word. Die voertuig is tot sy voltydse beskikking gestel en word tans nog deur hom gebruik.
90. Palazzolo se trust het op 13. 8.1987 'n lening aan Douw Steyn gemaak van R29,000. Die geld is nie rentedraend nie en was terugbetaalbaar op 29. 2.1988. Dit is nog nie terugbetaal nie en 'n onbepaalde uitstel is verleen,
91. Op 19. 8.1987 word Palazzolo se van verander Von Palace Kolbachenco kragtens 'n kennisgewing in die Ciskeise staatskoerant. Op onverklaarbare wyse verander sy voornaam van Vito Roberto na Robert.
92. Op 24 Augustus onderneem De Pontes namens die Nasionale Party om die R42,000 terug te betaal. Die skuld bedra rente teen prima plus 1%. Geen datum van terugbetaling is op ooreengekom nie. In sy persoonlike hoedanigheid onderteken hy 'n verdere skulderkenning waarkragtens hy onderneem om die R50,000 vry van rente terug te betaal teen betalings van tussen R3,000 en R5,000 per maand.

Sodanige betalings is nooit gemaak nie aangesien die ooreenkoms tussen hom en Papillon skynbaar was dat hy R5,000 per maand direkteursvergoeding sou kry. Die R50,000 is ook later in verrekening gebring.

93. Gedurende Augustus 1987 het De Pontes R240,000 Papillon aandele kragtens 'n blanko oordrag van die aandele ontvang sonder dat hierdie aandeletransaksie geregistreer is. Die rede hiervoor was dat volgens inligting die oordrag van die aandele nie aan De Pontes vanweë valutabeheer kon geskied nie.
94. Op 30. 8.1987 tree De Pontes met Scheffer in verbinding. Hy kom ooreen om Scheffer na Kaapstad te laat kom op sy of Palazzolo se onkoste. Scheffer kon dan 'n gratis reis Kaap toe hê en hier vakansie kom hou. Hy moes egter in hierdie tyd behulpsaam wees met die invul van die vorms om aansoek om permanente vestiging vir Palazzolo en sy groep. De Pontes het ook vir Scheffer op die lughawe ontmoet en hom daarna aan Palazzolo voorgestel. Volgens hom het hy ook 'n dekkingsbrief van sy firma aan Scheffer verskaf om saam met die ingevulde vorms te neem. Presies wat by hierdie verskillende geleenthede plaasgevind het, is moeilik te bepaal aangesien De Pontes en Scheffer se getuienis verskil.
95. Om en by 21 en 22. 9.1987 het 'n aantal interessante gebeure plaasgevind.
  - (a) Douw Steyn verskaf, na 'n bespreking met De Pontes 'n getuigskrif ten aansien van Palazzolo en seuns vir voorlegging aan die departement van Binnelandse Sake. Dit is gemeensaak dat deel van die inhoud van daardie stukke opsetlik vals is.
  - (b) Palazzolo het intussen 'n goue ampsketting ter waarde van ongeveer R18,000 vir president Sebe laat maak. Volgens 'n nota van De Pontes se

sekretaresse is gereël dat die oorhandiging van die ketting gelyktydig sou plaasvind met die voorlegging van sekere voorstelle aan Ciskei. De Pontes wou die president vir ongeveer 'n halfuur of 'n uur alleen sien, dan die voorlegging aan die volle komitee maak en aan die einde daarvan met 'groot geskral die president se ketting aan hom oorhandig.' Dit het ook gebeur.

- (c) Op 22 September het Palazzolo namens Papillon 'n tjeke ten bedrae van R15,000 aan mnr Mafani oorhandig. Mafani was 'n gevolmagtigde ambassadeur en amptenaar in die kantoor van die president. Daar is 'n dokument wat stel dat dit 'n lening was.
- (d) Die eerste voorlegging gemaak, is 'n memorandum tesame met 'n konsep-ooreenkoms ten aansien van die radio, televisie en videoregte vir Ciskei. In terme van die ooreenkoms is hierdie regte aan Papillon verskaf. Die huidige uitsaaikorporasie se bates moes aan Papillon verkoop word en Papillon sou driekwart en die Ciskeise regering 'n kwart van die aandele in die nuwe maatskappy hou. Die belangrike bepalings vir doeleindes van hierdie verslag in die ooreenkoms is dat 'the radio service shall at all times be loyal to the government and shall in its broadcast promote the image of Ciskei and its leaders' en 'the radio service shall furthermore at all reasonable times grant transmission time to his Excellency President L L W Sebe and any other ministers of state or persons that the government may direct. Such persons shall furthermore be assisted in every way to ensure the maximum impact in the broadcasting time afforded them.' In die voorlegging word die belofte gemaak dat 'to help rebuild the esteem of president L L W Sebe, Radio Amatola will quote all announcements made by the

president in its news bulletins. Very important messages will be broadcast direct or recorded for transmission at a later stage.'

- (e) Die tweede voorlegging het betrekking gehad op die Ciskeise monetêre owerheid en n Ciskeise nasionale bank. Weer eens is konsepooreenkomste aan Ciskei voorgelê namens Papillon. Die funksie van die Ciskeise monetêre owerheid was om die funksies van die S A Reserwebank in Ciskei oor te neem en Papillon sou die nodige deskundigheid in hierdie verband verskaf. Inderdaad sou Papillon n aantal van die direkteure nomineer en die president sou hulle moes aanstel. Die Nasionale Bank sou deur Papillon opgerig word en die Ciskei regering sou die reg verkry om tot 25% van die aandeelhouding te bekom. Die direksie sou deur Papillon beheer word. Die bank sou optree as bankiers vir die Ciskeise regering asook alle regeringsagentskappe en organe deur die Ciskeise regering gekontroleer.

96. De Pontes beweer dat hy en Palazzolo op 21. 9.1987 n mondelinge ooreenkoms bereik het ten aansien van die radioregte en die bankregte. Hierdie regte sou in Papillon vestig en die R50,000 wat de Pontes vantevore geleen het, sou afgaan as gedeeltelike betaling vir die radioregte wat hy verkry het. Hierdie ooreenkoms is volgens De Pontes in Januarie 1988 op skrif gestel en deur die partye geteken. Palazzolo betwis sy handtekening op die dokument.
97. Op 9.11.1987 reik Ciskei n identiteitsdokument en reisdokument uit aan Palazzolo in sy nuwe naam. Die een dokument toon aan dat hy in Burgersdorp in die Kaap gebore is en die ander toon aan dat hy in Wes-Duitsland gebore is. De Pontes het hierdie foute opgemerk en desnieteenstaande stuur hy op 16.11.1987 gesertifiseerde

afskrifte van die tersaaklike bladsye van hierdie dokumente aan die Direkteur-generaal van Binnelandse Sake sonder enige kommentaar oor die foute. Uit 'n brief van dieselfde dag gerig deur De Pontes aan Scheffer blyk dit dat die Switserse stukke nog nie gefinaliseer is nie en dat, sodra dit gefinaliseer is, dit aan Scheffer verskaf sou word. Dit val vreemd op die oor aangesien De Pontes by sy brief aan die Direkteur-generaal van 2. 9.1987 na bewering die oorkonde met gewaarmerkte vertaling aangeheg het. Daar is geen dokument na 16 November wat daarop dui dat die Switserse stukke wel aan die departement versend is nie.

98. Op 21.12.1987 dra Scheffer Palazzolo se aansoek om permanente verblyf in die R S A voor aan die immigrantekeurkomitee van die departement van Binnelandse Sake. Die aansoek is deur daardie komitee goedgekeur. Wat Scheffer die komitee meegedeel het en wat in die lêer was, is nie vas te stel nie. Soos later sal blyk, is hierdie lêer gesteel en heelwaarskynlik vernietig.¹⁾ Na aanleiding van hierdie besluit word permitte vir blywende vestiging dan op 23 Desember uitgereik en onderteken deur ene Van Vuuren namens die Direkteur-generaal. De Pontes het onmiddellik stappe geneem sodat hierdie permitte by Scheffer afgehaal kon word.
99. Gedurende Desember het Palazzolo ook 'n blanko oordragvorm vir die Papillon aandele onderteken waarvolgens al die aandele oorgedra word aan De Pontes. Ook hierdie oordrag is nie uitgevoer.²⁾
100. Januarie 1988 het heel dramaties verloop. Die gerugte van 'n verkiesing het sterk in die lug gehang en

---

1) Sien Afd J
2) Vgl par 93

gerugte het ontstaan dat Palazzolo onwettig die land binnegekome het. Dit het De Pontes besonderlik ontstel.

101. Scheffer het 'n afspraak gehad om vakansie te hou by Palazzolo. Palazzolo het die vliegtuigkaartjie van Pretoria na Kaapstad en terug laat uitreik en betaal. De Pontes het hiervan te hore gekom. Hy het met Scheffer in verbinding getree en hom versoek om oor Oos-Londen Kaapstad toe te vlieg. De Pontes het die nodige reëlings vir die wysiging van die vliegtuigkaartjie getref en die addisionele betaling gemaak. Hy het Scheffer versoek om Palazzolo se departementele lêer met hom saam te bring.

102. De Pontes was bekommerd gewees dat beweerde 'regse' elemente sou vasstel dat Scheffer hom besoek. Hy het toe opdrag aan sy sekretaresse gegee om 'n bespreking namens Scheffer onder 'n skuil- of vals naam by 'n hotel te maak. Sy sekretaresse het Scheffer op die lughawe afgehaal en hom hotel toe geneem waar die bespreking reeds gedoen is op 'n vals naam. De Pontes was reeds in die kamer van Scheffer toe Scheffer daar opdaag. Scheffer beweer dat hy die lêers by hom gehad het en dit aan De Pontes oorhandig het. De Pontes beweer dat Scheffer hom meegedeel het dat hy die lêers nie kon bring nie. Hoe dit ookal sy, die partye het 'n samespreking gevoer in sy kamer en het daarna aandete genuttig. De Pontes het Scheffer onder andere versoek om vas te stel of Palazzolo nie op die paspoort van Frapolli die land binnegekome het nie. Dié kon eers die Maandag gedoen word. Scheffer het toe die naweek in 'n luukse hotel deurgebring op De Pontes se koste (ongeveer R500) en De Pontes het 'n Mercedes Benz motorvoertuig by Rothbart geleen sodat Scheffer die naweek daarmee kon rondry.

103. Navrae die Maandag het nie veel opgelewer nie en Scheffer en De Pontes het toe Kaapstad toe gevlieg. Scheffer beweer dat tydens sy besoek aan Oos-Londen het De Pontes aan sy eie lêer getorring en het hulle saam briewe vervals ten einde 'n duplikaat lêer op te bou. Hierdie bewerings word betwis deur De Pontes.
104. Ten spyte van De Pontes se geweldige ongemak oor die aangeleentheid oorhandig hy die uitgereikte permitte aan Palazzolo op 11. 1.1988 in die geselskap van Scheffer. Scheffer het verder 'n week by Palazzolo op sy plaas gekuier en hy het selfs klerasie by hom afgebedel.
105. Scheffer is terug Pretoria toe en De Pontes het sy sekretaresse, mevrou Scholtz, opdrag gegee om Pretoria toe te gaan om die lêer persoonlik in te sien en om 'n komperuitdruk ten aansien van Palazzolo se binnekoms te verkry. Mevrou Scholtz was in ieder geval op pad Senekal toe maar De Pontes het toe onderneem om haar volle vliegtuigreiskoste te betaal wat hy ook gedoen het. Mevrou Scholtz beweer dat sy nie die lêers ter insae gekry het nie. Wat sy wel van Scheffer ontvang, was 'n komperuitdruk. Wat gebeur het, is dat Scheffer op 18 Januarie inligting aan die komperdames verskaf het wat sou aandui dat Palazzolo op sy eie paspoort op 26.12.1986 die land binnegekom het. Geen ander inligting is in die komper ingevoer nie. Hierdie inligting wat op daardie dag ingevoer is, verskyn op 'n fotokopie van 'n komper-uitdruk wat toe aan mev Scholtz verskaf is. Sy het dit mettertyd aan De Pontes oorhandig.
106. Op 23. 1.1988, beweer De Pontes, het hy en Palazzolo die ooreenkoms van 21. 9.1987 onderteken vir rekorddoeleindes en 'n verdere ooreenkoms gesluit

waarvolgens De Pontes die Papillon-aandele oorneem. Die netto bate waarde van die aandele is bereken op R455 000. Gesien in die geheel van die transaksie beteken dit eenvoudig dat De Pontes byna n R¹/2 miljoen se bates bekom het sonder dat hy een sent uitgelê het. Die detail van die ooreenkoms is vir huidige doeleindes nie relevant nie. Weer eens betwis Palazzolo dat die ooreenkoms gesluit is en beweer hy dat sy handtekening vervals is. De Pontes betwis dit.

107. Op 31. 1.1988 word Palazzolo gearresteer op 'n klagte dat hy die land onwettig binnegekom het. Op 6 Februarie keer hy vrywillig terug na Switserland om die res van sy gevangenisstraf uit te dien. Tydens sy aanhouding het hy na bewering sekere dokumente onderteken ten einde De Pontes volle beheer oor Papillon te gee. Daardie handtekeninge is ook in geskil.
108. Op 7. 3.1988 trek die Ciskeise regering Palazzolo se burgerskap terug op grond daarvan dat dit verkry is as gevolg van bedrog.
109. Ten slotte kan gemeld word dat Palazzolo se medebeskuiligde, ene Della Torre, se hersiening op 14. 4.1988 geslaag het. Dit skyn dus asof daar wel meriete in Palazzolo se hersiening was.

HOOFSTUK 2

ANALISE VAN DIE GETUIENIS

D. INLEIDING

110. In hierdie hoofstuk word die toudjies bymekaar gebring en word die onderskeie relevante gebeure geanaliseer. Na aanleiding van hierdie analise sal die gevolgtrekkings en aanbevelings mettertyd gemaak word.

E. PALAZZOLO SE BINNEKOMS IN DIE R S A

111. Aangesien Palazzolo die houër van 'n Italiaanse paspoort was, het hy 'n visum benodig om die R S A te betree. 'n Visum is hom deur die minister geweier. Palazzolo het die land op 26.12.1986 deur Jan Smuts Lughawe binnegekom op die paspoort van Frapolli. Frapolli se foto is op die paspoort met Palazzolo s'n vervang. Palazzolo het ook valse inligting op sy binnekoms-vorm ingevul.

112. Palazzolo beweer dat De Pontes geweet het van sy voorgenoemde ontsnapping by die Switserse tronk op 24.12.1986 en sy voorgenome binnekoms op 26 Desember in die R S A. De Pontes ontken hierdie bewerings. Daar is 'n staving vir Palazzolo se bewering in die beëdigde verklaring van Rothbart wat hierbo aangehaal is in paragraaf 74. Soos aangedui, het Rothbart getuig in 'n poging om die skade wat sy beëdigde verklaring aan De Pontes se weergawe verrig het, reg te stel. Hy het getuig dat sy beëdigde verklaring onjuis is. Volgens sy reggestelde getuienis het De Pontes nie van Palazzolo se voorgenome binnekoms geweet nie. Rothbart se getuienis ter regstelling is so ongeloofwaardig en vol teenstrydighede dat dit nie die moeite loon om dit te analiseer nie.

113. Ten spyte van Rothbart se onsuksesvolle poging tot regstelling is ek nie tevrede dat De Pontes se ontkenning vals is nie. Die rede is die volgende: By sy aankoms op die Jan Smuts het Palazzolo vir Robert De Lange in Oos-Londen geskakel. De Lange het op sy beurt De Pontes aan die Oos-rand gekontak en hom meegedeel van Palazzolo se binnekoms. Volgens De Lange was De Pontes verbaas gewees. As Palazzolo kort vantevore met De Pontes sou gepraat het (soos hy beweer), moes hy in telefoniese verbinding met hom gewees het waar De Pontes in Transvaal vakansie gehou het. Op die waarskynlikhede kon Palazzolo nie vir De Pontes in die tyd geredelik gekontak het nie. As egter veronderstel word dat Palazzolo op 24 Desember met de Pontes gepraat het, sou De Pontes hom tog sy telefoonnommer in Transvaal verskaf het. Palazzolo sou dan nie Oos-Londen toe geskakel het om De Pontes op te spoor nie. Dit is dus onwaarskynlik dat De Pontes vooraf kennis gedra het van Palazzolo se voorgenome binnekoms op 26 Desember.

114. Nadat De Lange vir De Pontes geskakel het, is De Pontes onmiddellik na die lughawe waar hy Palazzolo en sy familie ontmoet het. Die volgende vraag wat oorweging verdien, is of De Pontes bewus geword het van Palazzolo se onreëlmatige binnekoms en, indien wel, wanneer?

115. De Pontes het op daardie stadium geweet dat

- (a) Palazzolo geen verblyfpermit vir Ciskei gehad het nie; en
- (b) Palazzolo nie 'n visum vir die R S A gehad het nie.

Mens sou dus ver wag dat De Pontes onmiddellik sou besef het dat Palazzolo die land onreëlmatig binnegekóm het en dat hy onmiddellik navraag sou gedoen het oor die wyse waarop Palazzolo die land binnegekóm het.

In De Pontes se verklaring van 4. 3.1988 (P 70) meld hy nie of hy enige navraag in hierdie verband op daardie stadium gedoen het nie. Hy meld wel dat hy aan die begin Januarie 1988 navraag oor die aangeleentheid gedoen het en hy het Palazzolo versoek om sy paspoort. Daar was volgens hom geen binnekomsstempel daarin nie en, sê hy, 'meneer Palazzolo het verduidelik dat hy 'n brief van president Sebe aan die beamptes by Jan Smuts getoon en dat hy op grond daarvan toegelaat is om die land binne te kom.'

Hierteenoor moet sy getuienis voor die kommissie gestel word. Nou is sy saak dat die verduideliking aan hom op 26.12.1986 op die lughawe gegee is. Dit is nie te versoene met die aangehaalde verklaring nie. In ieder geval is die verklaring in 'n ander opsig misleidend. Dit skep die indruk asof De Pontes eers in Januarie 1988 gemerk het dat daar geen binnekomsstempel in Palazzolo se paspoort was nie. Volgens sy getuienis het hy dit al gedurende Maart 1987 geweet.

116. De Pontes het in die loop van sy getuienis te kenne gegee dat hy geglo het dat Palazzolo in transito na Ciskei was. Hierdie verduideliking van hom is onsinnig omdat 'n persoon natuurlik nie in transito kan wees tensy hy of 'n in transito visum het om die land te betree of indien hy nog in die internasionale gedeelte van die lughawe is nie. Sy getuienis dat hy geglo het dat Palazzolo in transito was, is 'n duidelike nagedagtenis veral indien in ag geneem word dat Palazzolo na

bewering die voormelde verduideliking aan hom sou gegee het.

117. Tydens n onderhoud met die polisie (wat op band opgeneem is) het De Pontes onder andere die volgende gesê:
- 'Ek het vir hulle gehelp om kaartjies af te bespreek Oos-Londen toe, hulle is Oos-Londen toe en die volgende dag is hulle ek dink Ciskei toe ...'
- Palazzolo het inderdaad Oos-Londen toe gevlieg maar onder die naam Pratolli wat opsigtelik n verwronge weergawe van die naam Frapolli is. De Pontes se getuienis is egter nou dat toe hy by die lughawe aangekom het, het Palazzolo alreeds die kaartjies aangekoop en het hy wat De Pontes is slegs die lughawepersoneel versoek om Palazzolo behulpsaam te wees om n vlug te bekom. Hierdie getuienis is nie te versoene met sy vorige weergawe nie.
118. Palazzolo en sy geselskap het toe na Oos-Londen vertrek, is deur De Lange op die lughawe ontmoet en het in die Osner hotel gebly tot 31 Desember. Hulle is inbespreek onder die naam Frapolli. Volgens die rekords van die hotel is die bespreking gedoen deur De Pontes. Volgens De Lange het De Pontes hom versoek om Palazzolo na die Osner hotel te neem.
- De Pontes se antwoord hierop is dat hy nie kan onthou dat hy die bespreking van die hotel akkommodasie self sou verrig het nie. Hy sê dit is onwaarskynlik omdat hy nie normaalweg n bespreking in n hotel sal doen nie. Natuurlik was die omstandighede in hierdie geval buitengewoon. Wat eienaardig opval, is die feit dat hierdie ongeveer die enigste aangeleentheid wat in die ondersoek ter sprake gekom het wat De

Pontes nie kan onthou nie. Wat ook opval, is dat De Lange se getuienis op hierdie punt nie deur De Pontes se advokaat tydens De Lange se getuienis in geskil geplaas is nie.

De Pontes se standpunt is dat daar 'n verdere waarskynlikheid is waarom hy nie die Osner bespreking sou gedoen het nie. Hy sê dat hy dit nie sou duld dat Palazzolo onder 'n vals naam inbespreek word by 'n hotel nie. Komende van iemand wat later opdrag aan sy sekretaresse gee om Scheffer onder 'n vals naam by 'n hotel in te bespreek, klink hierdie verduideliking bra hol.

119. Toe die gerugte om Palazzolo se binnekoms in Januarie 1988 ontstaan het en De Pontes vir Scheffer laat kom het om die lêers saam te bring, het Pontes, volgens sy sekretaresse mev Scholtz, gesê dat hy die gevoel gekry het dat Palazzolo 'n ander persoon se paspoort kon gebruik het en het hy toe Scheffer gevra om vas te stel of die departementele rekords nie aantoon dat die paspoort van Frapolli vir die binnekoms gebruik is nie. Die rede waarom De Pontes gedink het dat Palazzolo onder Frapolli se paspoort die land binne gekom het, is volgens sy getuienis die volgende:

V: Wat op aarde het u laat dink aan die naam Frapolli? --- Daar was gerugte dat mnr Palazzolo onder 'n ander persoon, 'n vriend van hom, se naam ingekom het. Ek ken mnr Frapolli. Hy en mnr Palazzolo is min of meer dieselfde grote ens en die gedagte het opgekom dat dit moontlik hy kon wees.

V: Was die gerugte, sê jy nou, dat hy onder 'n vriend van hom se naam ingekom het? --- Ja of 'n ander persoon ...

V: Ja want dit is die eerste keer wat ek nou

hoor van 'n vriend ... --- 'n Ander persoon.'
Hierdie verduideliking is ook maar hol.

120. Indien al bogenoemde faktore saamgeneem word, moet De Pontes se bewering omtrent sy kennis en geloof oor Palazzolo se onregmatige binnekoms verwerp word en word dit bevind dat hy ten minste sedert 26.12.1986 geweet het dat Palazzolo die land onregmatig binnegekom het. Dit is ook die enigste redelike verduideliking vir sy rondgeskarrel om die departementele rekords in die hande te kry toe die gerugte in Januarie 1988 ontstaan het.
121. 'n Verbandhoudende vraag is of De Pontes geweet het van Palazzolo se voorgenome ontsnapping uit die Switserse gevangenis en, indien nie, of hy daarvan bewus geword het voor Palazzolo se arres op 31. 1.1988. Palazzolo beweer in hierdie verband dat De Pontes te alle tye kennis van sy voorgenome ontsnapping en sy daadwerklike ontsnapping gehad he. De Pontes ontken hierdie bewerings. Dit mag net bygevoeg word dat mej De Lange (Palazzolo se sekretaresse) oortuig is van die feit dat haar broer Robert de Lange en De Pontes ten volle bewus was van die feit dat Palazzolo uit die Switserse gevangenis ontsnap het. Hoewel aanvaar word dat haar oortuiging eg is, kon sy nie feite verskaf waarop haar oortuiging gebaseer is nie. Daar kan gevolglik beswaarlik bewyswaarde aan haar oortuiging geheg word. Die vraag is dan of die beskikbare objektiewe feite juf De Lange se oortuiging bevestig. Die feite word vervolgens verder geanaliseer.
122. Ontsnapping uit 'n gevangenis is nie 'n misdryf ooreenkomstig die Switserse reg nie. Dit kan as

h feit aanvaar word. Palazzolo het hierdie feit aan De Pontes oorgedra. Wanneer en onder welke omstandighede, kon De Pontes nie onthou nie. Hoekom Palazzolo dit sou meegedeel het, kon De Pontes ook nie verantwoord nie. Tensy aanvaar word dat die mededeling deel was van h koffiegeklats, is die enigste verduideliking dat dit was om De Pontes gerus te stel dat h ontsnapping nie onregmatig sal wees of was nie.

123. De Pontes het Palazzolo in die gevangenis in Switserland ontmoet in laasgenoemde hoedanigheid as h veroordeelde gevangene. Ten spyte daarvan bespreek Palazzolo en De Pontes op twee geleenthede in die gevangenis (Julie en Oktober 1986) die kwessie van 'n moontlike uitlewering vanaf die R S A aan Switserland. Hoe uitlewering ter sprake kon kom in h ander konteks as h onwettige vertrek uit Switserland kon De Pontes hoegenaamd nie verduidelik nie.

124. Met die invoer van die Palazzolo motors in Maart 1987 het De Pontes aan die doeanebeampte (Dyck) verduidelik dat die nodige dokumentasie nie uit Europa bekom kon word nie omdat Palazzolo 'had left Europe as secretly as possible in order that he could not be traced now or at a later stage ...'

Selfs al word De Pontes se amendement aanvaar naamlik dat die woord 'secretly' vervang moet word met die woord 'quietly' is dit nie moontlik om h onskuldige interpretasie aan hierdie stelling te heg nie.

125. De Pontes het ook getuig dat hy geglo het dat voordat Palazzolo na die R S A gekom het, sy vonnis ten dele tersyde gestel is deur h hersieningshof. Sy geloof is glo gebaseer op wat

Palazzolo hom een of ander tyd sou meegedeel het. Hierdie stelling van de Pontes word vervolgens naderby bekyk.

126. Palazzolo het in hoër beroep teen sy skuldigbevinding en vonnisse gegaan. Tegnies kan die beroep verdeel word tussen 'n appèl en 'n hersiening. De Pontes getuig dat hy geglo het dat die hersiening geslaag het. Hy kon natuurlik nie getuig dat hy geglo het dat die appèl geslaag het nie omdat sy korrespondensie gedurende September 1987 aandui dat die appèl nog hangende is. In hierdie verband moet ook in ag geneem word dat De Pontes geweet het dat Palazzolo nie geregtig was op borg hangende sy appèl nie. Dit beteken dat toe hy in September 1987 gesê het dat die appèl nog hangende is, kon Palazzolo nie op daardie grond op daardie stadium uit die gevangenis wees nie. Toe De Pontes met hierdie feit gekonfronteer is, het hy verkies om sy antwoord voor te behou en hy is die kommissie nog steeds 'n antwoord skuldig.
127. De Pontes het ten minste drie geleenthede gehad om te getuig oor sy geloof. Hy het dit nie gedoen tydens sy polisie-onderhoud wat op band opgeneem is gedurende Maart 1988 nie. Hy het dit ook nie genoem in sy self opgestelde verklaring van 4. 3.1988 nie. Geen melding is van die feit gemaak in die loop van sy getuienis in hoof nie. Dit is eers geopper in die loop van sy kruisondervraging.
128. Selfs al word veronderstel dat dit bloot toevallig is dat hy nie die aangeleentheid op 'n vroeër stadium genoem het nie, is die probleem met sy huidige relaas dat dit nie te ryme is met sy gemelde verklaring nie. In sy verklaring tref

hy nie 'n onderskeid tussen 'n appèl en hersiening nie en gebruik hy die woord 'appèl' om ook na die sogenaamde hersiening te verwys. Dit is dus waarkynlik dat hy voor die datum van daardie verklaring ook nie die betrokke onderskeid sou getref het nie soos byvoorbeeld in sy brief van 2. 9.1987.

129. Dit is miskien doenlik om uit daardie brief wat gerig is aan die Direkteur-generaal, Departement van Binnelandse Sake gedeeltelik aan te haal. Dit lui soos volg:

'Switserse posisie: Paragraaf 4 van aansoekvorm verwys: Ons bevestig dat ons kliënt tans skuldig bevind en gevonnissen is in terme van die Switserse Statutêre Reg met betrekking tot die hanteer van fondse namens kliënte waar sodanige fondse vermoed word uit 'n onwettige bron verkry is. Die oorspronklike oorkonde (in Italiaans) word hierby ingesluit, tesame met 'n gewaarmerkte vertaling in Engels daarvan. Daaruit sal duidelik blyk dat die betrokke oortreding nie 'n oortreding in Suid-Afrika sou uitmaak nie en na ons kliënt se mening inderdaad ook nie juridies korrek is nie, in terme van die Switserse Reg nie - vandaar dat die aangeleentheid tans op appèl is wat hangende is. Volledigheidshalwe sluit ons weereens - soos ook by die visum aansoek gedoen is - 'n uiteensetting van sy prokureur, mnr Mario Postizzi hierby in wat die posisie, soos hy dit sien, uiteensit asook gronde van appèl ens.'

130. Die probleem met hierdie uiteensetting is dat die oorspronklike oorkonde waarna verwys word asook die uiteensetting van die prokureur dat hy uiteensetting gee van die stand van sake soos in Julie 1986, m a w alvorens enige hersiening kon

geslaag het. Dit het De Pontes geweet. As sy getuienis die waarheid is, word hoegenaamd nie verstaan hoekom hy as deel van sy aansoek om permanente vestiging die feit sou verswyg het dat 'n wesentliche deel van die beslissing tersyde gestel is en word nie verstaan hoekom hy die posisie soos in daardie dokumente uiteengesit sou voorhou as die huidige ('tans') posisie nie.

131. Ten slotte, as die hersiening sou geslaag het dan sou, volgens De Pontes se begrip van die verrigtinge, die vonnis van Palazzolo verminder gewees het na 4 jaar gevangenisstraf bereken vanaf 20. 4.1984 en sou dus eers verstryk het op 19. 4.1988 en nie op 26.12.1986 toe Palazzolo gearriveer het nie. Hierdie aspek is nie met De Pontes in die loop van sy getuienis opgeneem nie en kan dus nie teen hom gebruik word nie. Hy kon moontlik geglo het dat Palazzolo afslag vir die res van sy gevangenisstraf kon ontvang het.
132. Om op te som: Die oorweldigende waarskynlikhede is dat De Pontes wel bewus was van die feit dat Palazzolo ontsnap het uit die Switserse gevangenis en hierdie kennis het hy sedert 26.12.1986 gehad.

F. PALAZZOLO SE BEWEERDE VESTIGING IN CISKEI

133. Volgens 'n ongedateerde brief aan mnr Douw Steyn sou president Sebe 'n aansoek om tydelike verblyf in Ciskei goedgunstig oorweeg indien Palazzolo sekere finansiële voorwaardes sou nakom. Volgens die getuienis was een van hierdie voorwaardes dat Palazzolo ongeveer SF2, miljoen in Ciskei moes belê en die nodige reëlings in hierdie verband moes tref. Dit het Palazzolo tot vandag toe nog nie gedoen nie.
134. Ten spyte hiervan is 'n tydelike verblyfpermit aan Palazzolo uitgereik deur die Ciskeise regering en dit is gedateer 13.10.1986. Soos egter blyk uit sowel De Pontes as Steyn se getuienis, is hierdie permit eers uitgereik na Palazzolo se binnekoms, d w s gedurende of ongeveer Januarie 1987. 'n Mens kan maar net raai waarom die permit teruggedateer is.
135. Intussen het president Sebe op 22.10.1986 per brief reeds die nie-bestaande aansoek om permanente vestiging van Palazzolo toegestaan. Die formele aansoek is in Januarie 1987 voorberei en waarskynlik ingedien en is weer deur president Sebe goedgekeur tesame met 'n onderneming om burgerskap aan Palazzolo te verskaf. 'n Permanente verblyfpermit is op 4. 3.1987 aan Palazzolo uitgereik.
136. Die skema deur De Pontes vir Palazzolo uitgewerk, was dat Palazzolo permanente vestigingsregte in die Ciskei moes kry wat hom dan in staat sou stel om vrylik in die R S A rond te beweeg. Die toepaslike beginsel voorveronderstel natuurlik

dat Palazzolo homself permanent in Ciskei moes vestig. Volgens ooreenkoms tussen die R S A en Ciskei is 'n permanente inwoner van die een land geregtig om vrylik in die ander land rond te beweeg.

137. Die feit is egter dat Palazzolo homself nooit in Ciskei permanent wou vestig nie. Hy wou homself in die R S A permanent vestig. De Pontes was hiervan bewus. Om die probleem te oorkom het Palazzolo 'n woonstel in Ciskei gekoop vir R76,850 en 'n huis in Oos-Londen vir R350 000. Beide transaksies het plaasgevind in die eerste week van Januarie 1987. De Pontes het persoonlik gereël dat Palazzolo se meubels by sy Oos-Londen woning afgelewer word. Enkele meubelstukke is in die Ciskeise woonstel geplaas. Palazzolo het homself permanent in Oos-Londen gevestig. Hy het nooit in die Ciskeise woonstel geslaap nie. Daar was ook nie klerasie nie. Hy het verder gegaan en in die loop van 1987 'n huis in Kaapstad gekoop vir meer as 'n R¹/2 miljoen en ook 'n plaas te Franshoek vir ongeveer R2,2 miljoen. Hy het sy kantoor in Kaapstad gevestig. Hy self het gebly tussen die plaas en sy woning.
138. De Pontes was van al hierdie feite ten volle bewus. Nogtans ontken hy in die loop van sy getuienis dat Palazzolo homself permanent in die R S A gevestig het. Sy standpunt is omdat Palazzolo 'n woonstel in Ciskei gehad het en dit partymaal as sy adres aangegee het, het Palazzolo homself permanent in Ciskei gevestig. Dit is een van meerdere gevalle waar De Pontes sy regskenis op so 'n wyse wanaangepas het dat daar maar alleen 'n afleiding van mala fides geregverdig is.

139. Die optrede van De Pontes word nog erger as in ag geneem word dat toe Palazzolo homself alhier gevestig het, het hy nog nie h permanente verblyfreg in Ciskei gehad nie. In hierdie verband is die letter en gees van die ooreenkoms tussen die R S A en Ciskei geïgnoreer. Die volgende uittreksels uit De Pontes se getuienis spreek vir sigself.

VOORSITTER: Wanneer het mnr Palazzolo permanente verblyf in Ciskei gekry? --- In Oktober, net na my en mnr Steyn se terugkeer. Maar van wanneer af gee h president - ek bedoel mens kan mos nie hier in ons land na die Staatspresident toe gaan en h brief kry dat mens permanente verblyf kry nie. --- As u my net sal toelaat, dan sal ek u volledig antwoord. Uiteraard is daar h baie groter mate van direkte beheer in die Nasionale State soos wat dit maar elders in Afrika ook gaan. Die President het aangedui dat permanente verblyf aan mnr Palazzolo gegee sou word. Hy het kort na hy in die Ciskei ingekom het is tydelike verblyfpermitte aan hom uitgereik, terwyl sy permanente verblyfpermitte geprosesseer is.

VOORSITTER: Wanneer is die tydelike permitte uitgereik? In Maartmaand? --- Ek dink in Maartmaand.

Met ander woorde, hy het van Desember tot Maart het hy nie h permit gehad nie wat statutêr uitgereik is nie? --- Dit is tegnies seker so. Nee, dit is regtens so. Ek bedoel, daar is tog h wet wat daar geld en net so hier geld. Dit is dieselfde wet. Is dit nie so nie? --- Dit is in opdrag en met toestemming van die President gedoen.

Ja, maar as daar 'n ooreenkoms tussen die Republiek en Ciskei is dat 'n persoon 'n permanente inwoner in die Ciskei, hier toegang het, dan verwag 'n mens tog seker dat daardie persoon 'n statutêr permanente verblyf in die Ciskei het en nie 'n informele permanente verblyf nie. --- Ek kan nie kommentaar lewer daarop nie.'

'VOORSITTER: Maar as ons nou praat van korrekte weë, die Ciskeise permanente verblyfbrief wat u van President Sebe gekry het is nie op die gewone statutêre wyse geprosesseer nie. Daar was nie 'n formele aansoek gewees nie. Dit is nie na die betrokke departement nie. U het met 'n presidensiële brief gegaan. --- Die wyse van hoe daar in die Ciskei gewerk word, dit het deur die amptelike kanale het dit gegaan na die President, deur sy Minister van Justisie. By mnr Palazzolo se aankoms is daar die nodige dokumente geprosesseer ensovoorts.

Ja, maar die onderneming om hom permanente toegang te gee is gegee voordat daar 'n formele aansoek was. Voordat die statutêre voorskrifte nagekom was. --- Dit is die werkswyse aldaar. Ja, maar dit is nie die voorgeskrewe statutêre werkswyse nie. Dit is die enigste punt wat ek maak. Stem u daarmee saam? --- Ek aanvaar dit so, maar ek sê ook net weer eens dat dit is nie abnormaal dat dit so sou werk nie.'

140. Die Ciskeise betrokkenheid by onreëlmatighede in verband met Palazzolo se binnekoms word grafies geïllustreer deur die binnekomsstempel wat in sy paspoort aangebring is. Soos reeds gemeld, is daar 'n Ciskeise binnekomsstempel gedateer 27.12.1987. Daardie stempel is gedurende Maart 1987 aangebring. Dit is nie aangebring om 'n

situasie in retrospek reg te stel nie. Dit is aangebring om die R S A se doeanebeamptes te mislei ten einde hulle te oorreed omdat Palazzolo homself reeds op daardie dag in Ciskei gevestig het sodat sy luukse motor (waarna later teruggekeer word)¹⁾ doeanevry die land kon binnekom. Wie namens Palazzolo in hierdie verband opgetree het, kon nie in die loop van die getuienis vasgestel word nie maar dit staan vas dat mnr Douw Steyn persoonlike kennis van die aangeleentheid het en dus moontlik betrokke kon wees. De Pontes het volgens sy eie getuienis, gedurende hierdie tyd Palazzolo se paspoort onder oë gehad want hy moes Palazzolo behulpsaam wees by die klaring van die voertuie. Hy wil dat dit was nadat die stempel aangebring is. Dit is nie moontlik om in hierdie verband 'n feitebevinding te maak nie.

---

1) Sien Afd I

WANVOORSTELLINGS AAN DIE DEPARTEMENT BINNELANDSE SAKE

G.

141. Meerdere wanvoorstellings is aan die betrokke departement van tyd tot tyd gemaak. Die wanvoorstellings word vervolgens geanaliseer.
142. Palazzolo het tydens sy eerste konsultasie vir De Pontes meegedeel dat daar 'n Italiaanse lasbrief en aansoek om sy uitlewering is op grond daarvan dat hy georganiseerde misdaad sou gehelp het om geld te verberg. De Pontes het geweet dat hierdie 'n materiële feit is en dat Palazzolo waarskynlik nie in die R S A verblyfpermitte sou kry as hierdie feit bekend was nie. Hy het hierdie feit deurgaans verswyg.
143. De Pontes het meerdere male die departement en die minister meegedeel dat die oortredings waaraan Palazzolo in Switserland skuldig bevind is, nie oortredings in terme van die Suid-Afrikaanse reg is nie. Dit is 'n verstommende stelling en nie net omdat De Pontes nie sinvol kon verduidelik op watter feite sy mening gebaseer was nie. Ten eerste is hy meegedeel dat Palazzolo geld uit Italië na Switserland gesmokkel het. Dit was 'n sogenaamde valuta-oortreding in De Pontes se oë. Dit het 'n valuta-oortreding in sy oë gebly selfs nadat, soos uit die voorafgaande paragraaf blyk, dit aan hom meegedeel is dat die Italianers dit as hulp aan georganiseerde misdaad beskou. Ongelukkig vir De Pontes was dit nie die valuta-oortreding waarna hy verwys het in sy voorstellings aan die departement nie omdat die oorplasing van die geld uit Italië niks met sy skuldigbevinding in Switserland te doen gehad het nie. Selfs al word veronderstel dat De Pontes geglo het dat dit om 'n valuta-oortreding gegaan het, word nie verstaan hoe hy kan beweer dat

daarstel nie.

Palazzolo het De Pontes uitdruklik meegedeel dat hy daaraan skuldig bevind is dat hy dwelmandelaars met opset by moontlikheidsbewussyn gefinansier het. Dit is natuurlik 'n misdryf in die R S A en was op daardie stadium strafbaar met 'n minimum gevangenisstraf van 5 jaar en 'n maksimum van 15 jaar.

144. Sy dekbrief aan die departement gedateer 2.9.1987 skeep valslik die beeld dat Palazzolo in Ciskei woonagtig was terwyl De Pontes goed geweet het dat Palazzolo op daardie stadium in Kaapstad gewoon het. Met hierdie aspek is in meer detail reeds gehandel.¹⁾

145. De Pontes het 16.11.1987 die gesertifiseerde afskrifte uit Palazzolo se Ciskeise identiteitsboek en reisdokument na die departement afgestuur sonder kommentaar. Hy het op daardie stadium geweet dat die inligting daarop deels vals is. Die een dokument sê naamlik dat Palazzolo in Burgersdorp gebore is en die ander een sê dat hy in Wes-Duitsland gebore is. Dit is moeilik om hierdie foute op die Ciskeise dokumente af te maak as blote klerklike foute. (Terloops is dit redelik om te vermoed dat De Pontes sy aandadigheid aan die verkryging van hierdie dokumente in Ciskei ontken vanweë hierdie opsigtelike foutiewe inligting. Hierdie ontkenning bots met 'n beëdigde verklaring van hom gedateer 13. 3.1987 waar hy gesê het dat hy 'al die onderhandelings en aansoeke namens die betrokkenes (insluitende Palazzolo) in Ciskei hanteer het ...').²⁾

---

1) Sien Afd F

2) Sien par 158

146. De Pontes het die Palazzolo getuigskrifte wat opgestel is deur Steyn na die departement deurgestuur of laat deurstuur. Die getuigskrifte is in h wesentlike opsig vals. Steyn verklaar daarin dat hy die betrokke persone drie jaar reeds ken terwyl hy hulle slegs h jaar gelede ontmoet het. Steyn regverdig sy gedrag gedeeltelik deur te sê dat hy die verkeerde inligting aangebring het nadat hy die kwessie met De Pontes bespreek het en De Pontes hom aangesê of aangerai het om dit te doen. De Pontes erken h gesprek met Steyn oor die getuigskrifte maar ontken dat hy vir Steyn sou gesê het om die valse inligting te verskaf. Wat andersins om die getuigskrifte te bespreke was, blyk egter nie uit die getuienis nie. In die lig van Steyn se erkende eie rol in die aangeleentheid, kan geen bevinding teen De Pontes maak.
147. De Pontes het die reeds dikwels gemelde dekkingsbrief van 2. 9.1987 opgestel en by implikasie het hy die inligting vervat in die aanhangsels bevestig. In sy getuienis ontken hy dat hy die aanhangsels nagegaan het. Al die aanhangsels is tans nie beskikbaar nie maar een aanhangsel bevat onteenseglike valse inligting en as De Pontes die aanhangsel sou gelees het, sou hy onmiddellik beseft het dat die inligting vals is. Dit word daar byvoorbeeld gesê dat Palazzolo in Duitsland werksaam was vir die periode wat hy in Switserland in die gevangenis deurgebring het. Daar word verder gesê dat Palazzolo sedert Desember 1986 in Ciskei gewerk het. Die dokument stel ook dat Palazzolo nie h vorige naam gehad het nie. Die dokument is deur Palazzolo opgestel en is dus h valse voorstelling in sy eie handskrif. Dit is nie moontlik om h bevinding te

maak dat De Pontes wel die aanhangsels gelees het nie.

148. Dieselfde brief verwys na die rekord van die Switserse hofverrigtinge in die oorspronklike Italiaans en die vertaalde Engels. Dit beweer dat hierdie stukke by die brief aangeheg is. Daar is egter 'n brief van De Pontes van 16.11.1987 gerig aan Scheffer wat aandui dat die rekord op daardie laat stadium nog nie beskikbaar was nie. Aangesien De Pontes die betrokke brief van 2 September voor die tyd opgestel het, kan dit wees dat hy bloot nalatig was. Aan die ander kant volhard hy met die bewering dat die stukke wel aangeheg is.¹⁾

149. Soos later sal blyk het Scheffer homself ook aan meerdere wanvoorstellings aan die departement skuldig gemaak. Aangesien Palazzolo nie getuig het nie is dit nie moontlik om verdere bevindings teen hom in hierdie aspek uit te bring nie.

ARCHIVE FOR JUSTICE
South African History Archive - Since 1988

---

1) Vgl verder par 169

H. BEWEERDE VALUTA EN VERWANTE OORTREDINGS

150. Volgens De Pontes was sy ooreenkoms met Palazzolo ten aansien van die tjek van 26 200 dollar dat 1,200 dollar aan De Lange betaal moes word om sy vakansiekoste deels te delg en die balans moes ten dele aangewend word as 'n donasie aan 'n Ciskeise Welsynsorganisasie en ten dele ter betaling van De Pontes se uitgawes. Indien die bedrag by wyse van finansiële rand die land binne gebring kon word, kon dit omgesit word in ongeveer R118 000. Indien dit egter in komersiële rand die land binne gebring moes word, sou dit R38 366 oplewer.

De Pontes het toe aansoek gedoen op 1.10.1986 om die bedrag by wyse van finansiële rand die land binne te bring. In hierdie aansoek verklaar hy dat die bedrag 'n eerste deel is van 'n inisiële belegging van SF2 miljoen en hy sit dan uiteen waarvoor die kapitaal aangewend sou word. Dit verwys na die verkryging van 'n groot aantal eiendomme. Hierdie verklaring is duidelik vals. Die aansoek om finansiële rand is van die hand gewys. Die geld is by wyse van kommersiële rand die land binne gebring. Dit is erkende praktyk dat indien vreemde valuta verkoop word, die nodige vorm ingevul moet word. De Pontes het 'n vorm gedateer 27. 1.1987 geteken. Daarin word gesê dat die bedrag van die V S A afkomstig is en dat dit die gevolg is van 'n transaksie getiteld 'professionele dienste.' Dit is natuurlik vals. De Pontes het aanvanklik ontken dat hy so 'n vorm sou onderteken het. Toe die vorm aan hom voorgelê is, het hy erken dat sy handtekening daarop voorkom maar voorgegee dat hy die dokument waarskynlik in blanko geteken het. Hy plaas die skuld op die bankamptenaar wat die vorm ingevul het. Die bankamptenaar is nie as getuie geroep

nie en voorlopig moet De Pontes se weergawe vir doeleindes van hierdie verslag aanvaar word.

151. 'n Ander probleem om die betrokke tjek is die feit dat volgens De Pontes se aanvanklike getuienis was die geld trustgeld wat aan hom in sy hoedanigheid as prokureur betaal is. Ten spyte daarvan:

- (a) het hy nie die bedrag in trust inbetaal nie;
- (b) het hy nie teenoor sy firma verreken nie;
- (c) het hy voordat die uitgawes in terme van sy opdrag aangegaan is, die grootste gedeelte van die bedrag na sy privaat rekening ooregedra; en
- (d) het hy nooit teenoor sy kliënt verreken nie. Hierdie laasgenoemde aspek regverdig hy op die basis dat Palazzolo op een of ander stadium vir hom sou gesê het dat hy die balans kan hou en dat hy nie hoef te verreken nie.

Toe die implikasies van sy optrede vir hom duidelik word in die loop van sy getuienis, het De Pontes teruggekrabbel op sy weergawe dat die geld trustgeld was.

152. De Pontes het aan die begin 1987 deur die bemiddeling van Boland Bank 'n aansoek laat voorberei vir die vrylating van finansiële rand met die oog op die verkryging van die aandele in 'n maatskappy bekend as Triggs Edm Bpk. Die detail van Triggs of die aansoek is vir doeleindes van hierdie verslag nie relevant nie.

Al wat relevant is, is die feit dat die aansoek soos hy staan ten minste twee wesenlike valse voorstellings bevat. In die opsig kan dit 'n poging tot bedrog daarstel.

De Pontes se eerste verweer is dat hy die inligting bloot aan Boland Bank verskaf het en dat Boland Bank hom nie reg verstaan het nie. Hierdie standpunt van hom het niks om die lyf nie gesien sy aanvanklike getuienis dat 'dit deur my, in samewerking van die bank opgestel is,' Daarbenewens het hy die dokument soos deur die bank opgestel nagegaan, klein wysigings aangebring en goedgekeur. Dit argumenteer hy weg deur te sê dat hy net die syfers en nie die teks van die bank nagegaan het nie.

Sy tweede verweer is dat die dokument 'n blote konsep daarstel met die oog op wat die posisie sou wees mits sekere ooreenkomste bereik sou word. Hoewel daar enkele probleme om hierdie verweer is, kan hierdie verweer nie verwerp word nie.

153. Daar is 'n bewering van Palazzolo dat De Pontes deel van sy professionele gelde oorsee sou ontvang het en dat hy die geld in stryd met valutaregulasies oorsee gehou het. Dit is so dat Palazzolo so 'n aanbod aan De Pontes gemaak het en dat De Pontes die aanbod sou oorweeg. De Pontes ontken egter dat hy die aanbod aanvaar het of dat hy die geld ontvang het. Daar is geen feite beskikbaar waarop De Pontes se weergawe verwerp kan word nie.

154. Palazzolo het finansiële rand wat vir bepaalde projekte vrygelaat is, vir ander doeleindes aangewend en De Pontes het wetens 'n voordeel daaruit bekom. Om kortliks op te som:

- (a) Koop Palazzolo 'n motor vir R61 000 vir De Pontes se uitsluitlike gebruik;
- (b) leen Palazzolo R50 000 aan De Pontes en hierdie bedrag word later afgesit teen die koopprys van radioregte;
- (c) leen Palazzolo R42 000 aan die Nasionale Party se verkiesingsrekening;
- (d) onderneem Palazzolo om R5 000 per maand direkteursvergoeding aan De Pontes te betaal; en
- (e) gee Palazzolo R130 000 se aandele in Papillon aan De Pontes.

De Pontes se verskoning was dat Palazzolo R100 000 sonder beperkings die land ingebring het. Ongelukkig werk die sommetjie dan nie uit nie.

155. Daarbenewens toe De Pontes meegedeel is dat Palazzolo nie Papillon aandele aan hom mag oordra nie vanweë valutabeheer, het De Pontes nogtans 'n getekende oordragvorm vir die aandele verkry en dit laat liasseer. Die aandele is egter nie formeel op sy naam oorgedra nie. Volgens De Pontes het Palazzolo die aandele as sy genomineerde gehou.

Hierdie optrede van De Pontes regverdig hy daardeur dat hy ex post facto vasgestel het dat hy wel die aandele kon bekom en dat daar geen verbod in die valutaregulasies was nie. Hierdie regverdiging is 'n geldige strafregtelike verweer maar regverdig nie sy disrespek vir die reg nie. Hy was immers bereid om 'n transaksie te sluit en uit te voer wat volgens sy wete onwettig was.

Volgens De Pontes was die R130 000 aandele ¹⁾ ten dele vergoeding vir die verkryging van 'n verblyfreg in Ciskei. Daardie werk, sê De Pontes het hy as prokureur gedoen. Dit het hy dus namens sy firma gedoen. Hy het nogtans die vergoeding vir homself geneem. Streng gesproke kom die aandele (of 'n deel daarvan) die firma toe.

---

1) Sien par 81

I. DIE INVOER VAN DIE MOTORS

156. Palazzolo en sy gesin het 'n aantal luukse motors ingevoer op De Pontes se naam. Tensy die voertuie die persoonlike eiendom van elkeen van die invoerders was en persoonlik deur so 'n persoon besit en gebruik is vir 'n periode van nie minder as 12 maande voor sy vertrek na die R S A, is 'n aansienlike doeanse betaalbaar wat meer is as die waarde van die voertuig. Hierdie feit is aan De Pontes meegedeel toe hy reeds op 3.10.1986 navraag gedoen het oor die moontlike invoer van voertuie namens Palazzolo.
157. Ten spyte van die feit dat hierdie inligting aan De Pontes verskaf is, deel hy kort daarna Palazzolo se Switserse verteenwoordiger per telex mee dat 'cars must be owned for at least 12 months by the persons concerned' en laat hy die gedeelte oor gebruik weg. Die vraag ontstaan onmiddellik of hy dit per incuriam gedoen het en of hy dit gedoen het omdat hy geweet het dat Palazzolo nie aan daardie vereiste kon voldoen nie omdat hy in die gevangenis was.
158. Toe probleme om die invoer van die motors ontstaan het gedurende Maart 1987 het De Pontes 'n beëdigde verklaring ter ondersteuning van Palazzolo se aansoek gemaak. Hierin verklaar hy onder eed onder andere dat Palazzolo volgens sy eie kennis hom in Ciskei gevestig het. In 'n ander konteks is reeds aangetoon dat daardie stelling vals was.¹⁾ Verder sê hy in die beëdigde verklaring dat hy al die onderhandelings en aansoeke namens Palazzolo en sy gesin in Ciskei hanteer het. Dit, volgens sy getuienis,

---

1) Afd F

is ook vals. Om terug te keer na die onderwerp onder bespreking, sê hy verder dat 'na die beste van my kennis is elkeen van die betrokkenes derhalwe die eienaar van sy eie voertuig en was dit bona fide deur die betrokkenes in Europa gebruik voordat hulle na die Republiek van Ciskei vertrek het.'

159. De Pontes se eie kennis oor die verkryging van die eiendomsreg en die bona fide gebruik daarvan in Europa was natuurlik nul. Wat hy wel geweet het was dat Palazzolo in die voorafgaande jaar in die gevangenis was en die voertuig derhalwe nie vir daardie jaar bona fide kon gebruik het nie. Dit is opmerklik dat die feit dat Palazzolo in die gevangenis was en wat 'n relevante vraag om die gebruik van die voertuig vir die periode van 'n jaar was, in die verklaring verswyg is.
160. De Pontes regverdig sy optrede deur te sê dat hy nie eintlik aan die kwessie van frekwensie van gebruik gedink het nie. Verder regverdig hy dit deur te sê dat hy gedink het dat Palazzolo een maal per maand uit die tronk kon kom en dat hy gedink het dat Palazzolo op daardie geleenthede sy motor gebruik het. Aangesien Palazzolo nie eens op borg geregtig was nie en ook in die maksimum sekuriteitsgedeelte van die gevangenis was, word De Pontes se getuienis in hierdie verband verwerp. In ieder geval is sy getuienis deurspek met teenstrydighede. Aanvanklik het hy getuig dat hy afgelei het dat Palazzolo van tyd tot tyd uit die gevangenis gelaat is. Hy het besef dat nie almal van tyd tot tyd die gevangenis mag verlaat nie dat sy afleiding nie geregverdig was nie, blyk uit sy getuienis:

'U het reeds gehoor die getuienis dat hy op die 10de Desember in die semi-vry deel van die tronk daarheen verskuif is? --- Selfs waar hy aan die begin was, was oënskynlik redelik vry.

Nee meneer, nee meneer, ek was ook daar, dit is nie so nie. U het gister ook gesê dit is baie duidelik 'n tronk? --- Nee, ek meen selfs ...

(tussenbeide)

Ekskuus, ek val u in die rede, maar die deel van die mense wat kom en gaan, soos wat u gesê het, dit is heeltemal buitekant die hekke en die mure van die tronk. Dit is baie duidelik twee afsonderlike geboue? --- Daar is meer as een gebou maar presies wie waar is, kan ek u nie sê nie. Wat ek bedoel met vrylik beweeg, is dat hulle oënskynlik baie meer vryheid van beweging het as wat in ons gevangenis die geval is. Agter tralies? --- Ja, natuurlik agter tralies, maar TV's is 'n bietjie snaaks in ons gevangenis.

Dit blyk ook uit sy reaksie toe 'n koerantberig aan hom gestel is waarin hy na bewering sou gesê het dat Palazzolo bewegingsvryheid buite die tronk gehad het. De Pontes het die juistheid van die koerantberig in geskil gestel en gesê dat wat Palazzolo wel gehad het was relatiewe bewegingsvryheid in die tronk.

161. Die feit bly staan dat De Pontes roekeloos was. Hy het, sê hy, omdat Palazzolo 'n onsuksesvolle aansoek gedoen het om Bern toe te gaan, geglo het dat hy 'n relatiewe vry man in die gevangenis was. Die afleiding het van tyd tot tyd in 'n feit gekristaliseer. Een ding wat De Pontes nooit gedoen het nie was om Palazzolo te vra of hy die motor inderdaad gebruik het.

162. Deur mee te help aan hierdie valse voorstelling het De Pontes vir Palazzolo 'n bedrag van meer as R80 000 aan doeaneregte gespaar en het die staat 'n ooreenstemmende verlies gely.¹⁾
163. De Pontes se optrede word eers onverklaarbaar as in ag geneem word dat op sy vertoë aan die adjunk-minister ten aansien van Palazzolo se broer se voertuig het die adjunk-minister hom in twee briewe verwys na 'n bepaalde regulasie, nl opmerking 9 van die relevante bylae tot die wet. Daardie opmerking lui soos volg:

'For the purposes of item 407.04/87.00(i) the vehicle in question shall not be deemed to be personally owned and used personally by the importer unless such importer was, at all reasonable times, personally present at the place where the vehicle was used by him ...'

As De Pontes die paragraaf sou nageslaan het, soos hy versoek is om te doen, sou gevaarklokkies onmiddellik gelui het. Hy ontken om onverklaarbare redes dat hy die briewe ter harte geneem het of die bepaling nageslaan het.

164. Ook in hierdie konteks is De Pontes se opinie so ver gesog dat dit nie as 'n bona fide opinie aanvaar kan word nie. Gebruik vir 'n jaar sluit vir hom in gebruik een maal per jaar en maak dit nie saak of die betrokke persoon die voertuig intussen mag of kan gebruik nie.

---

¹⁾ Vgl ook par 140

J. PALAZZOLO SE R S A VERBLYFPERMIT

165. Die Departement van Binnelandse Sake het op 23.12.1987 'n permanente verblyfpermit aan Palazzolo uitgereik. Die vrae wat beantwoording verdien, is of die aansoekprosedure behoorlik verloop het en, indien nie, wie daarvoor verantwoordelik was.
166. Soos reeds opgemerk, is Scheffer se getuienis verdag en kan daar nie op staat gemaak word nie. Soos reeds uit hierdie verslag blyk, is De Pontes se getuienis op soveel aspekte onaanvaarbaar dat mens hom beswaarlik heelwat kredietwaardigheid oor hierdie aspek kan verleen. Palazzollo, wat ook 'n rol gespeel het, was nie beskikbaar om sy rol te verduidelik nie. Aangesien Scheffer die departementele lêers gesteel het en die lêers nie beskikbaar is nie, is dit ook onmoontlik om te bepaal wat in die departement aangegaan het. Mens moet ten dele staat maak op die inhoud van De Pontes se lêer maar daardie lêer is nie volledig nie en is, volgens Scheffer, ten dele vervals. Hieruit volg dit dat die gevolgtrekking gebaseer moet word op erkende of andersins bewese feite.
167. Die aansoekvorms om permanente verblyfpermitte is deur Scheffer in Kaapstad voltooi aan die begin September 1987. De Pontes beskryf die gebeure soos volg in sy verklaring:
- 'Omstreeks Augustus 1987 het mnr Palazzolo my meegedeel dat hy al sy dokumentasie nou ontvang het, ook ten opsigte van sy finansiële posisie en dat daar derhalwe met sy aansoek ten opsigte van die R S A voortgegaan moes word. Gesien mnr Palazzolo se omstandighede wou ek verseker dat sy

aansoek behoorlik en met volle uiteensetting van die posisie gedoen word. Ek het mnr Johan Scheffer in hierdie verband genader. ... Ons hanteer, meesal in amptelike hoedanigheid, redelik gereeld navrae en/of vertoë met Binnelandse Sake en mnr Scheffer, wie by Binnelandse Sake werk, het met sommige van hierdie aangeleenthede gewerk en was altyd baie behulpsaam en doeltreffend. Mnr Scheffer wou met vakansie Kaapstad toe kom en het ingewillig om van sy vakansie te gebruik om behulpsaam te wees.

'Reëlings is vir mnr Scheffer se vervoer getref terwyl hy by vriende sou bly. Ek het hom gedurende die laaste week van Augustus, begin September 1987 in die Kaap ontmoet en na mnr Palazzolo se kantore geneem. Ek het mnr Scheffer aan mnr Palazzolo sowel as van die ander persone wie aansoeke gehanteer moes word, voorgestel. In mnr Palazzolo se teenwoordigheid het ek volledig sy posisie aan mnr Scheffer geskets. Mnr Palazzolo het kortliks aan my dokumente getoon wat hy gehad het en wat sy posisie uiteensit, wat onder andere ook polisie sertifikate ingesluit het wat aangedui het dat hy 'n skoon rekord het. Ek moes terug parlement toe om my pligte aldaar te vervul. Ek het die dokumente wat ek in my besit gehad het sowel as 'n dekbrief waarin mnr Palazzolo se posisie ten opsigte van Switserland, sy naamsverandering en die Ciskei volledig uiteengesit is en wat ek deur my kantore laat voorberei het, by hulle gelaat om met die aansoeke voort te gaan.

Mnr Scheffer was twee dae saam met mnr Palazzolo besig om die aansoeke voor te berei na wat hulle berig het is die aansoek van sy broer (en andere) ... eers voorberei en daarna die van mnr Palazzolo en sy twee seuns. Sovêr ek onthou is

die ander aansoeke aan my kantoor deurgegee en by die Oos-Londen streekkantoor ingedien terwyl mnr Scheffer dié van mnr Palazzolo en sy seuns persoonlik Pretoria toe geneem vir inhandiging en prosessering by die Direkteur-generaal. n Afskrif van die aansoek deur hulle voltooi en deur mnr Palazzolo geteken, tesame met afskrifte van die meegaande dokumentasie, ook wat hy self verkry het, is aan my kantore vir rekorddoeleindes deurgegee.'

168. Wat De Pontes in hierdie verklaring verswyg, is onder andere die volgende:
- (a) Hy het self reeds in Junie/Julie 1986 soorgelyke aansoekvorms namens lede van Palazzolo se familie voltooi;
  - (b) Hy self het volle inligting oor die prosedure om sodanige aansoeke by die departement se parlementêre verteenwoordiger bekom;
  - (c) Hy is deur die minister meegedeel dat wat addisioneel benodig word, is die rekord van die hofverrigtinge in Switserland;
  - (d) Hy is ook meegedeel dat hy die normale prosedure deur middel van die Direkteur-generaal moet volg;
  - (e) Hy het betaal vir Scheffer se reiskostê Kaap toe en terug.
169. Sy verduideliking dat hy Scheffer Kaap toe laat vlieg het om die vorms in te vul omdat Scheffer n deskundige is, word verwerp as vals. Wat opval uit sy verklaring is dat Palazzolo en sy seuns se

aansoeke deur Scheffer Pretoria geneem moes word terwyl die ander op die normale wyse deur sy kantoor geprosesseer is. Die storie dat dit gebeur het omdat Palazzolo se aansoek lywig was, is ook onsin. Die seuns s'n was immers nie lywig gewees nie. Dieselfde geld vir sy storie dat hy nie die aansoekstukke gelees het nadat dit voltooi is nie: Hy sou immers vergoed word vir die hantering van die aansoek en hy het die dekbrief opgestel wat met die inhoud van die aansoek handel. Sy stelling dat afskrifte van die 'meegaande dokumentasie' na sy kantoor toe is, is of vals (omdat al die meegaande stukke nie in sy lêers te vind is nie) of waar en het die meegaande stukke spoorloos verdwyn.

170. Scheffer het ook tydens sy besoek onder andere 'n goue ketting van Palazzolo bekom. Of hy dit afgepers, afgelig of afbedel het, kan nie bepaal word nie. Waarskynlik was dit 'n kombinasie van voorgaande tesame met omkoperij van Palazzolo se kant.
171. Scheffer het getuig dat die afskrifte van die vorms wat in De Pontes se besit gevind is, nie ware afskrifte van die aansoek was nie maar vervalsings wat De Pontes later opgestel het. Hierdie getuienis van Scheffer is opsigtelik vals. Sy relaas oor hoe ander dokumente, onder andere die vermelde dekbrief, ook 'n vervalsing is, moet dus ook verwerp word.
172. Wat opmerklik van De Pontes se optrede is, is die feit dat hy vir hierdie belangrike opdrag 'n jong klerk in die departement gebruik het. Hy het gewet dat die persoon persoonlikheidsprobleme het. Dit is in skrilte kontras met sy gewone werkswyse waar hy vir die geringste die

Direkteur-generaal of die relevante minister genader het. Toe hy die maklike vorms moes invul, skakel hy die departement se parlementêre verteenwoordiger of spreek hy die tydelike saakgelastigde omdat hy nie die ambassadeur kon kry nie (ek het nie vergeet dat De Pontes altyd 'n rede kon aangee waarom hy in die ander gevalle telkens die 'high road' en nie die 'low road' gevolg het nie). Toe De Pontes by 'n moeilike geval kom en hy reeds deur die minister gesê is wat om te doen, gebruik hy 'n departementele klerk en hy gebruik hom nie in die gewone loop van die persoon se diensopdrag nie. Daarbenewens finansier hy 'n groot deel van die persoon se vakansie-uitgawes.

173. Die volgende relevante stadium wat oorweeg moet word, is die goedkeuring van die aansoek deur die keurraad van die departement. Scheffer het getuig dat hy onvolledige stukke aan die raad voorgelê het. Hy het ook getuig dat die wyse waarop die raad funksioneer, sodanig is dat elke lid nie die stukke ter insae het nie, dat die klerk 'n voordrag lewer terwyl die voorsitter in besit is van die oorspronklike stukke. Die enigste afleidings uit sy getuienis is dat die wyse waarop die raad funksioneer die moontlikheid van bedrog vergemaklik en dat die lede van die raad nie werklik die aansoeke oorweeg omdat hulle nie die aansoeke self ter insae het nie maar bloot na 'n opsomming daarvan luister. Sedert Scheffer getuienis gelewer het, is die kommissie in besit gestel van 'n memorandum van die departement wat die voorgeskrewe prosedure voor die keurraad volledig uiteensit. As daardie prosedure gevolg word, behoort weinig probleme ondervind te word. Dit is natuurlik onmoontlik om voorsorg te tref om alle bedrog of vervalsings

te ondervang.

174. Aangesien die lêers weg is, kan nie bepaal word wat voor die raad gebeur het nie. Volgens Scheffer se eie getuienis het hy homself egter tydens die voorlegging skuldig gemaak aan vervalsing en uitgifte en bedrog.
175. Na die uitreiking van die permit het De Pontes bekommerd geraak oor die inhoud van die lêer. In die proses het hy:
- (a) Scheffer versoek om die lêers uit die kantoor te Pretoria te verwyder en na Oos-Londen te bring sodat hy die lêers kan deurgaan. Hy sê hy het geglo dat Scheffer dit reëlmatig kon gedoen het. Weer eens word hierdie getuienis nie aanvaar nie. Ek laat my nie vertel dat 'n parlamentslid en prokureur nie weet dat 'n klerk nie departementele lêers mag verwyder nie, veral waar die lêers konfidensiële lêers is. De Pontes sê hy het gedink dat Scheffer toestemming kon kry om die lêers te verwyder. Die probleem hiermee is dat De Pontes nie hoër as Scheffer wou gaan met sy navrae nie omdat hy bang was dat die aangeleentheid bekend sou word. As Scheffer op 'n hoër vlak toestemming moes kry om die lêers te verwyder, sou dit mos in ieder geval 'n suspisie veroorsaak het;
  - (b) vir Scheffer na Oos-Londen laat vlieg en die koste daarvan gedra;
  - (c) vir Scheffer onder 'n vals naam in 'n hotel laat inbespreek sodat Scheffer se besoek vir sogenaamde regse elemente nie sigbaar

sou wees nie;

(d) vir Scheffer se naweek hotelkoste van R520 betaal (waarvan hy 'n deel later teruggeeis het);

(e) vir Scheffer 'n Mercedes Benz motor geleen het vir gebruik oor die naweek.

176. Volgens Scheffer het hy die betrokke lêers aan De Pontes oorhandig en het laasgenoemde geweier of versuim om die lêers aan hom terug te gee. Scheffer se getuienis dat De Pontes in besit van die lêers gestel is, word gestaaf deur die getuienis van mnr M Welz wat getuig het dat tydens 'n onderhoud De Pontes hom meegedeel het dat Scheffer die lêers aan hom oorhandig het maar dat sy sekretaresse mev Scholtz die lêers aan Scheffer terug besorg het. Sowel De Pontes as mev Scholtz ontken Welz se getuienis. Op geloofwaardigheid alleen sou ek Welz se getuienis bo die van Scheffer en Scholtz aanvaar. Daar is egter nie enige objektiewe feite waaraan sy weergawe getoets kan word nie en verkies ek om geen finale bevinding op hierdie aangeleentheid te maak nie. Wat wel vasstaan, is dat Scheffer die lêers gesteel het.

177. Volgens Scheffer het hy ook valse inligting in die departement se komper laat invoer. Dit was om aan te dui dat Palazzolo die land reëlmatig binnegekom het op 26.12.1986. Hy beskuldig De Pontes van medepligtigheid aan hierdie bedrog terwyl De Pontes dit ontken. Weer eens is ek nie in staat om 'n bevinding te maak aangesien ek slegs aangewese is op die getuienis van Scheffer wat om verskeie redes nie aanvaarbaar is nie.

K. DIE BEWEERDE VERVALSINGS

178. Palazzolo beweer dat De Pontes sy handtekening op 'n aantal dokumente vervals het. Dit is dokumente wat, volgens De Pontes, deur Palazzolo op 23.01.1988 en 6.02.1988 geteken het. Volgens die getuienis bestaan daar drie moontlikhede:

- (a) die handtekeninge wat op die dokumente voorkom, is Palazzolo se gewone handtekening;
- (b) die handtekeninge is nie Palazzolo se gewone handtekening nie en Palazzolo het opsetlik nie sy gewone handtekening op die dokumente geplaas nie; en
- (c) Palazzolo se handtekening is deur De Pontes vervals.

179. Volgens 'n beëdigde verklaring van kaptein Cloete, 'n deskundige op vervalsing, is drie van die vier betwiste handtekeninge vervalsings vanaf 'n voorbeeld van die egte handtekening en in die geval van die vierde handtekening kon hy nie tot 'n definitiewe gevolgtrekking geraak nie hoewel daardie handtekening moontlik ook vervals is. Die getuienis van Cloete is nie in geskil geplaas deur middel van kruisondervraging nie hoewel hierdie geleentheid aangebied is.

180. Geen moontlike motief wat Palazzolo daartoe kon beweeg het om nie sy gewone handtekening op veral die dokumente van 23 Januarie te plaas nie, is tydens die getuienis gesuggereer. Dat die handtekening nie Palazzolo se gewone handtekening is nie, kan die ongeoefende oog opmerk.

181. Die eerste dokument wat na bewering op 23 Januarie geteken is, is die beweerde ooreenkoms gedateer 21.09.1987. Volgens De Pontes se getuienis is hierdie ooreenkoms mondeling bereik op daardie dag en het hy dit in Januarie op skrif laat stel vir rekorddoeleindes. Die getuienis is onder verdenking wanneer die volgende in ag geneem word:

(a) In sy verklaring van 4. 3.1988 sê hy die volgende:

'Die besigheid van die maatskappy is op baie informele grondslag bedryf en my betrokkenheid was beperk tot na onderhandeling met derde instansies. Die meeste van die ooreenkomste was mondeling met die uitsondering dat dië ten opsigte van die bank- en radioregte (September 1987) asook die t o v die ontbinding van die maatskappy (Januarie 1988) kernagtig op skrif gestel is. Dië ten opsigte van die ontbinding van die maatskappy is op 23. 1.1988 (deur) mnr Palazzolo en myself te Franshoek onderteken ...'

(b) Hy erken dat die gewone betekenis hiervan is dat die sogenaamde September ooreenkoms in September op skrif gestel is en nie in Januarie soos hy nou beweer nie.

(c) Op 28. 3.1988 verklaar sy sekretaresse in haar tweede verklaring dat sy hierdie ooreenkoms in Januarie getik het. Daarna deel sy De Pontes mee wat in haar verklaring staan. Dit is gesuggereer dat De Pontes sy getuienis aangepas het om in te pas by mev Scholtz se beëdigde

verklaring.

- (d) Hoewel De Pontes volledige notas hou, is daar geen kontemporêre nota van hierdie ooreenkoms nie.
- (e) Die dokument is glo opgestel vir rekorddoeleindes. Dit was egter nie nodig nie. Die ander ooreenkoms wat 23 Januarie gedateer is, is in ieder geval deels 'n rekord van voorafgaande gebeure.
- (f) Volgens die dokument moes Palazzolo vir De Pontes R50 000 betaal. Hierdie skuld word uitgewis deur die lening wat De Pontes aan Palazzolo geskuld het. Hierdie lening het ook R50 000 bedra. Volgens De Pontes egter is sy R50 000 skuld afgewerk as direkteursvergoeding teen R5 000 per maand vanaf 1. 3.1987. Daar was dus 'n skuld van nie meer as R20 000 op die datum van die ooreenkoms oor nie. De Pontes se getuienis dat die lening teen 'n direkteursvergoeding moes afgaan, is ook moeilik te versoen met die bewoording van sy skulderkenning gedateer Augustus 1987.

- 182. Daar is dus rede vir 'n suspisie dat hierdie September dokument opgestel is ten einde De Pontes 'n kwitansie te verskaf vir die lening van R50 000.
- 183. Die ander ooreenkoms wat 23 Januarie gedateer is, en na bewering te Franshoek onderteken is op daardie dag is voor die tyd te Oos-Londen opgestel en getik. En dit bevestig volgens De Pontes se getuienis 'n mondelinge ooreenkoms gesluit gedurende November tot Desember 1987.

Dit strook nie heeltemal met sy verklaring van 4. 3.1988 waarin hy gesê het dat 'die ooreenkoms is op 23. 1.1988 gefinaliseer en kortliks op skrif gestel.' Die netto effek van die ooreenkoms is dat De Pontes bates gewaardeer in die ooreenkoms op R455 000 verkry sonder dat hy enige sent van sy eie geld daarvoor betaal het. Hierdie bates bestaan uit die luukse woning waarvoor Palazzolo ongeveer R350 000 betaal het en aansienlike verbeterings dan aangebring het, die Mercedes Benz wat ongeveer R80 000 werd was en 'n woonstel. Die verkoopprijs van die woonstel moes egter mettertyd aan Palazzolo oorbetal word indien en wanneer De Pontes sou kies om dit te verkoop en geld daarvoor te ontvang. Probleme oor hierdie ooreenkoms is die volgende:

- (a) Paragrafe 1. en 2 daarvan gee voor die geskiedenis van die besigheidsverhouding tussen De Pontes en Palazzolo op rekord te plaas. Die geskiedenis daar uiteengesit stem nie ooreen met De Pontes se getuienis om dieselfde punt nie.
- (b) Dit is moeilik om te glo dat Palazzolo so 'n ooreenkoms sou gesluit het tensy daar druk op hom was. Dit geld veral die term wat vir Rothbart sou bevoordeel gesien die verhouding tussen Rothbart en Palazzolo.
- (c) Die getuienis van Rothbart om die woonstel toon dat daar nie 'n voorafgaande mondelinge ooreenkoms kon gewees het soos deur De Pontes beweert nie.

184. Nadat Palazzolo op 31. 1.1988 gearresteer is, het De Pontes op 4 Februarie opdrag aan die ouditeur van die maatskappy gegee om die nodige aandeel

oordragte op sy naam te bewerkstellig. Die ouditeur het die dokumente laat opstel wat teruggedateer is en voorgee op 31. 1.1988 geteken te wees. Volgens De Pontes het Palazzolo hierdie dokumente op 6 Februarie geteken. Dit is die oggend van sy vertrek onder polisie begeleiding na Switserland. Ten aansien van hierdie dokumente die volgende:

- (a) Indien die ooreenkoms van 23 Januarie in orde is, sal hierdie dokumente ook in orde wees want hulle dien bloot ter uitvoering van daardie ooreenkoms.
- (b) De Pontes het op 4 Februarie Palazzolo se tekenregte op die maatskappyrekening ingetrek. Dit kon hy doen in terme van sy ooreenkoms. Eienaardig genoeg het hy dit nie op daardie grond gedoen maar omdat Palazzolo volgens een of ander minister 'n internasionale misdadiger is, het hy dit in eie belang en in belang van die maatskappy gedoen.
- (c) 'n Ander hoogs eienaardige optrede van De Pontes was om op daardie dag byna die geheel van die bankbalans van die maatskappy in sy persoonlike bankrekening oor te dra. Aangesien hy in beheer was van die maatskappy, waarom het hy dit gedoen? Was hy bang dat Palazzolo nie die resoluë en bedanking op 6 Februarie sou teken nie?
- (d) Is dit toevallig dat hy eers na Palazzolo se arrestasie en nadat dit geblyk het dat Palazzolo wel uitgelewer sal word stappe geneem het om die ooreenkoms van 23 Januarie te laat uitvoer en dat hy eers op

daardie stadium vasgestel het by die Reserwebank of die aandele regmatig op sy naam oorgedra kan word?

- (e) Dit is ook te bevraagteken of dit behoorlik was vir De Pontes om 'n oud-kliënt in die afwesigheid van sy nuwe prokureur in die gevangenis te besoek op so 'n dramatiese oomblik in die kliënt se lewe en hom te versoek om belangrike dokumente te onderteken. Dit is veral vreemd aangesien die nuwe prokureur Heyns deur Palazzolo 'n dag of wat vantevore gesê is dat die transaksie nie dit is wat De Pontes sê dit is nie en dat die transaksie nie deurgevoer sal word nie.

185. Om op te som: Die objektiewe feite neig om te toon dat De Pontes wel hierdie vier dokumente vervals het. Aangesien Palazzolo se getuienis op die punt egter nie beskikbaar is nie, sou dit verkeerd wees om 'n finale gevolgtrekking oor hierdie aangeleentheid te bereik.

HOOFSTUK 3

GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS

L. OMKOPERY EN KORRUPSIE

186. Uit die getuienis blyk dit dat daar gronde is om aan te neem dat omkoperie en korrupsie op twee vlakke kon plaasgevind het:

- (a) Die verskaffing van vergoeding aan Scheffer deur De Pontes en Palazzolo; en
- (b) die verskaffing van vergoeding oor landsgrense heen deur Palazzolo.

Laasgenoemde feitevraag kon uit die aard van die kommissie se bevoegdhede en omstandighede nie volledig ondersoek word nie en geen feitebevindings word gevolglik daarvoor gemaak nie.

Die regspraak wat egter ontstaan het in die konteks van hierdie kommissie se opdrag om die Alexander-kommissie se ondersoek af te rond en wat ook relevant is vir hierdie deel van die opdrag, is die volgende:

Indien 'n beampte van 'n vreemde staat deur 'n inwoner van die republiek omgekoop word, word 'n misdryf volgens Suid-Afrikaanse reg gepleeg?

Die aangeleentheid is volledig betoog en die kommissie is dank verskuldig aan advokaat S A Cilliers SC en advokaat F Kahn SC vir hulle behulp= same betoog wat onafhanklike navorsing prakties uitgeskakel het.

187. Omkoperie is 'n gemeenregtelike misdryf. 'n Aanvaarde definisie daarvan is die volgende:

'bribery (as a bribe) consists in unlawfully and intentionally offering to or agreeing with a state

official to give any consideration in return for action or inaction by him in an official capacity.' (Hunt, S A Criminal Law and Procedure, bl 219).

Dit blyk al dadelik uit die definisie dat die omgekoopte n beampte van die staat moet wees en dat dit gaan om sy optrede in n amptelike hoedanigheid. Die misdryf het sy oorsprong in twee plakate van die State-Generaal van die Nederlande gedateer 1651 en 1715. Dit blyk duidelik uit die bewoording van hierdie plakate dat die verbod gerig is ter beskerming van die land se eie administrasie. Daar bestaan geen aanduiding dat dit ook gerig is op die beskerming van n vreemde land se administrasie nie. Inderdaad bestaan daar geen wysers wat daarop dui dat die gedefinieerde vraagstuk n vraagstuk was wat deur skrywers van die gemenereg oorweeg is nie. Op om te som, dit moet aanvaar word dat n vreemde staatshoof of n amptenaar in diens van n vreemde staat nie in die R S A omkoop kan word nie. Vir doeleindes van hierdie verslag is n verdere analise nie nodig nie. Volledige betoog oor die aangeleentheid kom voor in bewysstukke M 13 en M 15.

188. Aangesien die gemeenregtelike misdryf van omkoperie eng omskryf is deurdat dit verg dat die omgekoopte n staatsamptenaar moet wees, het die wetgewer ingegryp. Die statutêre posisie het gekulmineer in die Wet op die Voorkoming van Korrupsie No 6 van 1958. Hierdie wet skeep sekere misdrywe wat soortgelyk is aan die gemeenregtelike misdaad van omkoperie en bepaal dat by skuldigbevinding aan hierdie misdrywe die skuldige strafbaar is met die strawwe wat regtens vir die misdryf omkoperie opgelê kan word. Die wet gaan dan voort en definieer begrippe soos 'agent', 'prinsipaal', en 'vergoeding.' As gevolg van veral die definisies is die net wat hierdie wet stel van n wyer omvang as die gemeenregtelike misdryf. In n sin dupliseer hierdie wet die gemenereg.

189, 'n Deeglike analise van hierdie wet tydens betoog voor die kommissie het gebreke aan die lig gebring wat daarop dui dat dit gepas sou wees vir die Suid-Afrikaanse Regskommissie om hierdie wet en die beginsels om omkoperij te ondersoek en om aanbevelings in dië verband te maak. Enkele probleme met die wet kan op hierdie stadium uitgelig word:

- (a) Die titel (insluitende die lang titel) is onvanpas. Die wet voorkom nie korrupsie nie. Dit straf korrupsie. Mens sou, om konsekwent te wees, die Ontugwet die 'Wet op Voorkoming van Ontug' moes noem. Geen voorkomende maatreëls is in die wet vervat nie.
- (b) Die definisie van vergoeding is betekenisloos. Dit bepaal naamlik dat vergoeding 'ook waardevolle vergoeding van watter aard ook al' beteken. As aan die woordjie ook 'n betekenis geheg moet word, beteken dit dat waardelose vergoeding (wat dit ook al mag wees) ook vergoeding onder die wet sal wees. 'Waardevolle vergoeding' is 'n vertaling van die Engelsregtelike begrip van 'valuable consideration.' Dit is 'n begrip wat heelwat probleme in die Suid-Afrikaanse regspleging skep en wat gerieflikerwys vermy moet word.
- (c) Die gebruik van die woordjie ook in die woord= omskrywings is dubbelsinnig. Soos reeds geïllustreer in die konteks van 'vergoeding' kan die woord moontlik niks bydra tot die definisie nie. Vergelyk R v Debele 1956(4) S A 570 A.
- (d) Dit is ook opvallend dat die begrip agent gedefinieer word as iemand wat by 'n ander in diens is of vir hom optree. As egter oorgegaan word tot persone in diens van die staat of soortgelyke organisasies, word persone wat vir die staat optree terwyl hulle nie in die staat se diens is nie,

nie uitdruklik betrek nie. Dit mag aanleiding gee tot die resultaat dat 'n persoon wat nie in diens van die staat is nie maar wel vir die staat optree nie gekorrupteer kan word nie.

- (e) Indien die definisie vir 'agent' saamgelees word met die definisie vir 'prinsipaal', is dit argumenteerbaar dat die 'agent' wat 'vir' iemand 'optree' 'n werknemer moet wees. As hierdie begrip egter 'n wye en onbeperkte betekenis het, is die res van die definisie van 'agent' natuurlik onnodig want al die genoemde kategorië tree 'vir' iemand op.
- (f) Vanweë die snelle konstitusionele ontwikkeling is alle relevante owerheidsorgane nie in die definisie vervat nie.
- (g) Alle regs persone is ook nie in die definisie ingesluit nie. Daar is slegs 'n verwysing na 'n maatskappy. 'n Beslote korporasie is byvoorbeeld nie ingesluit nie.
- (h) Die wet maak nie voorsiening vir 'n situasie waar 'n Suid-Afrikaanse agent in die buiteland omgekoop word om 'n onregmatige handeling plaaslik te verrig nie.
- (i) Dit is 'n ope vraag of sê 'n Duitser vir 'n Fransman in die R S A kan omkoop om 'n onregmatige handeling in sê Frankryk te verrig.
- (j) 'n Handeling verrig as gevolg van 'n korruptering word nie strafbaar gestel nie. As so 'n handeling wel strafbaar gestel word, sal dit die probleem in sub-paragraaf (h) ondervang.
- (k) Die wet bevat geen vermoedens wat die staat behulpsaam is by 'n strafregtelike vervolging nie. Gewoonlik is die enigste getuies die korrupteerder

en die gekorrupteerde. Aangesien die een persoonlik so moreel blaamwaardig as die ander is, is die een nie 'n gewillige of geloofwaardige getuie nie. Dit mag gepas wees om 'n vermoede vergelykbaar aan dié vervat in art 245 van die Strafproseswet in die konteks van bedrog in te voer.

Die volgende moontlikhede kan oorweeg word:

- (i) Indien 'n agent 'n vergoeding beloof of gegee is deur iemand wat nie sy prinsipaal is nie, word vermoed dat die vergoeding nie in die gewone loop van sake beloof of gegee is nie, en
- (ii) Indien vergoeding aan 'n agent beloof of gegee is en die vergoeding is nie in die gewone loop van sake beloof of gegee nie, word vermoed dat die beloning op korrupte wyse beloof of gegee is.

190. Om terug te keer na die basiese regspraak. Interessante betoog oor die aangeleentheid is voorgelê. Dit is nie nodig om al die argumente te oorweeg nie aangesien een argument deurslaggewend is. Tensy so 'n persoon 'n agent van die vreemde staat is binne die definisiebepaling, is geen misdryf gepleeg nie. Hy kan slegs 'n 'agent' wees indien hy 'by 'n ander in diens is of vir hom optree.' Die 'ander' moet 'n persoon wees. Dit word duidelik uit die ondertekende Engelse teks wat 'agent' definieer as 'any person employed by or acting for another.' Die woord 'another' is 'n elipses vir 'another person.' 'n Vreemde staat is nie volgens die Interpretasiewet 'n 'persoon' nie. Dit is in ieder geval hoogs twyfelagtig of toe die wetgewer hierdie wet aangeneem het, daar hoegenaamd oorweging geskenk is aan die moontlikheid van die situasie onder oorweging.

Uit voorgaande volg dit dat, aan die hand van die gestelde feite, daar geen oortreding van hierdie

betrokke wet is nie.

191. Dit bring mens by die regspolitiese vraag of dit gewens is vir die R S A om in die algemeen die skoon administrasie van vreemde lande te bevorder. Klem word gelê op die algemeenheid van die vraag soos gestel aangesien die T B V C lande onafhanklik is in die oë van die Suid-Afrikaanse regering en reg. Dit is so dat die R S A 'n besondere noue verbintenis met hierdie lande het en dat die R S A hierdie lande finansieël steun. Om hierdie lande egter op 'n ander wyse te behandel by die beoordeling van die gestelde vraag sou inbreuk maak op hulle soewereiniteit.

192. Hierdie probleem het na aanleiding van die bekende Lockheed-skandaal die aandag van die Amerikaanse kongres ontvang. Spesiale wetgewing naamlik die 'Foreign Corrupt Practices Act 1977' is ingevoer. Ook het die V S A gepoog om deur middel van die V V O 'n internasionale konvensie oor korrupsie oor landsgrense heen te laat opstel. Daarvan het niks gekom nie.

193. Die noodsaak vir die 'Foreign Corrupt Practices Act' is deur die betrokke senaatskomitee soos volg geformuleer:

'Recent investigations by the SEC have revealed corrupt foreign payments by over 300 U S companies involving hundreds of millions of dollars. These revelations have had severe adverse effects. Foreign governments friendly to the United States in Japan, Italy, and the Netherlands have come under intense pressure from their own people. The image of American democracy abroad has been tarnished. Confidence in the financial integrity of our corporations has been impaired. The efficient functioning of our capital markets has been hampered.

Corporate bribery is bad business. In our free market system it is basic that the sale of products

should take place on the basis of price, quality, and service. Corporate bribery is fundamentally destructive of this basic tenet. Corporate bribery of foreign officials takes place primarily to assist corporations in gaining business. Thus foreign corporate bribery affects the very stability of overseas business. Foreign corporate bribes also affect our domestic competitive climate when domestic firms engage in such practices as a substitute for healthy competition for foreign business.

Managements which resort to corporate bribery and the falsification of records to enhance their business reveal a lack of confidence about themselves. Secretary of the Treasury Blumenthal, in appearing before the committee in support of the criminalization of foreign corporate bribery testified that: "Paying bribes - apart from being morally repugnant and illegal in most countries - is simply not necessary for the successful conduct of business here or overseas."

The committee concurs in Secretary Blumenthal's judgment. Many U S firms have taken a strong stand against paying foreign bribes and are still able to compete in international trade. Unfortunately, the reputation and image of all U S businessmen has been tarnished by the activities of a sizable number, but by no means a majority of American firms. A strong antibribery law is urgently needed to bring these corrupt practices to a halt and to restore public confidence in the integrity of the American business system.'

194. n Algemene wet ter voorkoming van korrupsie oor landsgrense heen is egter nie aanvaar nie. Die betrokke Amerikaanse wet het ook eienaardighede wat die gevolg is van die federale grondwet. Die wet is beperk tot omkoperij deur regspersone (skynbaar net maatskappye). Dit verbied ook slegs die omkoop van

vreemde amptenare en is nie van toepassing op die omkoop van vreemde persone wat nie in 'n amptelike hoedanigheid optree nie. Sekere bepalings met betrekking tot boekhoukundige vereistes is ook ingestel.

195. Volgens stukke voorgelê blyk dit dat hierdie wetgewing aan kritiek onderhewig is en dat daar drukgroepe is wat poog om hierdie wetgewing herroep te kry. Die basiese kritiek teen die wetgewing is die volgende:

- (a) Dit word gestel dat die wetgewing in die na-Watergate era ingevoer is en dat daar in daardie stadium 'n besondere begeerte was om enige sweempie van morele dekadensie uit te wis. Skynbaar is die siening dat hierdie wet 'n oorreaksie reflekteer.
- (b) Die effek van die wet is om die morele standaard van die V S A op ander lande af te dwing. Wette op omkoop en korrupsie word daar gestel deur 'n land om sy eie regering te beskerm. 'n Vreemde beampie het 'n plig teenoor sy eie land en teenoor daardie land alleen. Dit is nie die funksie van een land om die standaard van regering in 'n ander land te bepaal nie. Die moraliteit of onregmatigheid van 'n bepaling moet beoordeel word in die konteks van die beginsels wat in die betrokke beampie se samelewing geld.
- (c) Geen ander land het soortgelyke wetgewing aanvaar nie en die Amerikaanse handelaars vind dit dus moeilik om op dieselfde vlak te kompeteer as wat sy buitelandse mededingers kan doen. Inderdaad kan die V S A skynbaar geen effektiewe besigheid in sekere gebiede bedryf nie.¹⁾

---

¹⁾ Sien Aangangsel A

196. In die lig van hierdie uiteensetting is dit duidelik dat die besluit of die betrokke handeling strafwaardig gestel moet word in die Republiek 'n politieke vraag. Die voor- en nadele van elke siening is hierbo opgesom. Oorweging moet ook daaraan geskenk word om sowel die gewer as die ontvanger van vergoeding gesamentlik en afsonderlik aanspreeklik te stel teenoor die prinsipaal vir betaling van 'n bedrag gelyk aan die vergoeding en ook vir enige skade wat die prinsipaal mag gelyk het.

M. VERWYSINGS NA DIE PROKUREUR-GENERAAL

197. Uit die bevindings blyk dit dat heelwat misdrywe prima facie geïdentifiseer is. Soos aangetoon is die bevindings gemaak op 'n oorwig van waarskynlikhede.¹⁾ Dit word onvanpas geag om aan te dui op watter van hierdie bevindings 'n strafregtelike vervolging suksesvol kan wees. Ten eerste mag die nodige toelaatbare getuïenis nie beskikbaar wees nie, ten tweede mag die toekomstige regspreker 'n ander gewig aan die getuïenis heg, ten derde mag verweere geopper word wat tans nie geopper is nie en ten slotte mag so 'n aanduiding geïnterpreteer word as 'n aanwysing aan die regspreker hoe om die saak voor hom te besleg. Die aanbeveling kan dus alleen wees dat hierdie verslag na die Prokureur-generaal verwys word vir oorweging vir die instel van strafregtelike verrigtinge.

198. Palazzolo: Daar is aangetoon dat Palazzolo waarskynlik skuldig is aan meerdere misdrywe. Misdrywe is gepleeg om sy binnekoms deurdat hy as 'n verbode imigrant die land binnegekome het en deurdat hy in hierdie proses bedrog gepleeg het. Hy het ook waarskynlik korrupsie gepleeg toe hy geskenke aan Scheffer gegee het. Bedrog is gepleeg om die invoer van sy motorvoertuig. In talle ander gevalle kan die aangeleentheid nie behoorlik opgeklaar word nie vanweë die feit dat hy nie kon getuig nie.

Palazzolo dien tans gevangenisstraf in Switserland uit. Die inligting is dat die V S A en Italië sy uitlewering verlang. Aanduidings is dat die Switserse regering hierdie aansoeke teenstaan. Die oortredings in daardie lande gepleeg, is na

---

1) Sien par 6

bewering heelwat ernstiger as die misdrywe in die R S A gepleeg. Dit is dus onwaarskynlik dat hy uitgelewer sal word. Uitlewering kan ook nie geskied alvorens hy nie sy Switserse vonnis uitgedien het nie.

Ongelukkig kan gepaste stappe teen Palazzolo gevolglik nie aanbeveel word nie.

199. Scheffer: Volgens Scheffer se eie getuienis het hy homself waarskynlik skuldig gemaak aan die diefstal van departementele lêers, korrupsie, vervalsing en uitgifte en bedrog. Dit word dus aanbeveel dat die aangeleentheid na die Prokureur-generaal verwys word vir oorweging om kriminele stappe teen Scheffer in te stel.
200. Rothbart: Daar is prima facie aanduidings dat Rothbart homself skuldig gemaak het aan statutêre meined, nie alleen deurdat sy vorige beëdigde verklaring en sy getuienis verskil nie maar aangesien sy getuienis voor die kommissie van oomblik tot oomblik wesenlik verander het. Dit is gevolglik ook 'n aangeleentheid wat na die prokureur-generaal verwys behoort te word vir oorweging van moontlike kriminele stappe.
201. Robert de Lange: Daar is nie voldoende getuienis om tot 'n bevinding te kom dat De Lange homself aan enige misdryf skuldig gemaak het nie. Dat sy optrede en gedrag onvanpas vir 'n persoon met sy status in die samelewing as burgemeester en geregsbode is, staan vas. As hy homself nie op moreel afkeuringswaardige wyse wou verryk nie sou hy nooit betrokke geraak het in hierdie aangeleentheid nie.

202. Mev Scholtz: Hoewel Scheffer se getuienis haar betrek by meerdere misdrywe, is sy getuienis verwerp. Dit is so dat sy De Pontes aktief gehelp het met die korrupsie van Scheffer maar in die lig van die feit dat sy as sekretaresse van 'n prokureur en L V opgetree het, kan nie bevind word dat sy die nodige wederregtelike bewussyn gehad het nie. Dieselfde geld vir haar optrede toe sy vir Scheffer in De Pontes se opdrag onder 'n vals naam by die hotel inbespreek het. Geen stappe word gevolglik teen haar aanbeveel nie.

203. De Pontes: Meerdere misdrywe gepleeg deur De Pontes is prima facie geïdentifiseer.

Opsommenderwys:

- (a) 'n oortreding van artikel 5 ter (1)(a) van die Wet op Vreemdelinge 1 van 1937
- (b) Bedrog (meerdere klagtes)
- (c) Korrupsie (meerdere klagtes)
- (d) Diefstal van trustgeld
- (e) Die versuim om trustgeld in 'n trustrekening in te betaal
- (f) Meineed (meerdere klagtes).

204. Douw Steyn: Volgens Steyn se eie getuienis het hy bedrog gepleeg met die verskaffing van 'n vals getuigskrif. Hierdie aangeleentheid behoort ook na die Prokureur-generaal verwys te word vir oorweging van strafregtelike stappe.

N. DIVERSE VERWYSINGS

205. Doeane: Palazzolo het nié die korrekte doeane betaal op die invoer van sy voertuig nie. Die stukke moet na die kontroleur verwys word vir die moontlike verhaal van doeaneregte.
206. Valuta: Daar is prima facie 'n aanduiding dat daar met fondse wat verkry is deur middel van finansiële rand anders as in ooreenstemming met Reserwebank goedkeuring. Dit word dus aanbeveel dat hierdie aspek na die monetêre owerhede verwys word vir oorweging om gepaste stappe in hierdie verband te neem.
207. Onprofessionele gedrag: Daar is prima facie bewys dat De Pontes in sy professionele hoedanigheid in meerdere opsigte onbehoorlik opgetree het en gevolglik word aanbeveel dat die verslag na die Prokureursorde verwys word vir 'n oorweging van bevindings en 'n moontlike gevolglike optrede.

O. DIE VERHOUDING MET CISKEI

208. Daar is prima facie 'n aanduiding dat die Ciskeise president en Ciskeise amptenare op so 'n wyse opgetree het dat dit die interstaatlike verhouding kan skaad. In hierdie verband word spesifiek verwys na die wyse waarop ondernemings ter verskaffing van permanente verblyf en burgerskap hanteer word wat in stryd is met die letter en gees van die ooreenkoms tussen die R S A en Ciskei en die feit dat 'n vervalsing aangebring is tot nadeel van die R S A.
209. Dit word aanbeveel dat oorweging daaraan geskenk word om hierdie aspek op diplomatieke vlak met Ciskei op te neem.

P. POLITIES-ETIESE AANGELEENTHEDE

210. Dit het geblyk dat De Pontes sy posisie as L V aangewend het ter verkryging van eie finansiële voordeel. Om te illustreer: Hy word in sy hoedanigheid as prokureur betaal om namens n persoon (nie eens n inwoner van die R S A) n aansoek om sê n visum te rig. Ter uitvoering van sy opdrag en met die oog die verdien van sy fooi, nader hy dan in sy hoedanigheid as L V n amptenaar of minister. Dit plaas die amptenaar (selfs moontlik die minister) onder n ongewensde druk. So sê die saakgelastigde in die ambassade in Bern, mnr A A Brink, onder andere die volgende:

'Gegewe die bona fides van mnr De Pontes was daar geen rede om aan te neem dat hy die voorskrifte van die owerheid sou ignoreer nie, veral nadat die bepalings vir imigrasie aan hom verduidelik is en derhalwe is nie oorweeg om Palazzolo se naam op die voorbehoudslys te laat plaas nie.'

Soos reeds aangetoon, het die ambassade skynbaar ook sonder navraag verder gehandel op wat De Pontes hulle meegedeel het oor Palazzolo se agtergrond.

n Verdere voorbeeld is die ooreenkoms waarkragtens De Pontes R130 000 se aandele sou bekom het om sy kontakte aan Palazzolo beskikbaar te stel. Daardie kontakte was hoofsaaklik polities van aard. Dit is gevolglik nie verbasend dat De Pontes vyf dae later vir Palazzolo by die opening van die parlement gehad het nie.

211. n Verdere analise van die feite is nie nodig nie. Die vraag is of dit polities-eties is vir n

gekose politikus om geld te verdien of 'n wins te maak uit sy politieke posisie. Volgens die mening van die kommissie is dit nie behoorlik nie. Daar is egter geen reël wat sodanige optrede verbied of beperk nie.

212. Die ondersoek het ook 'n intieme verhouding tussen De Pontes en Ciskeise owerheid gevind. Die vraag wat ontstaan is of daardie verhouding eties is gesien die feit dat De Pontes 'n lid van die Volksraad is en dus in 'n besondere vertroudingsverhouding teenoor die Republiek en sy mense staan. Dit skyn nie reg te wees dat so iemand betrokke kan wees in 'n kontrak met 'n vreemde staat waarvolgens byvoorbeeld die Suid-Afrikaanse Reserwebank se belange op die spel geplaas word nie. So 'n L V kan nie objektief die belang van sy land dien nie. Daar is volgens die kommissie 'n duidelike botsing van belang wat nie gedoog behoort te word nie.
213. Dit word dus aanbeveel dat hierdie aspekte na die Speaker van die parlement verwys word vir oorweging van die formulering van 'n gedragskode en die vraag of sodanige gedragskode in wetgewing vervat behoort te word.
214. Aandag word net daarop gevestig dat art 11 van die Wet op die Bevoegdhede en Voorregte van die Parlement No 91 van 1963 soos volg bepaal:

'Lid mag nie stem oor 'n aangeleentheid waarby hy regstreekse geldelike belang het nie.

(1) Behoudens die bepalings van sub-artikel (3), mag 'n lid nie in of voor die Parlement of 'n komitee oor enige aangeleentheid waarby hy regstreekse

geldelike belang het, stem of aan die bespreking daarvan deelneem nie.

(2) 'n Lid wat subartikel (1) oortree, kan deur die Huis waarvan hy 'n lid is aan minagting van die Parlement skuldig bevind word en is onderhewig aan die strawwe wat in hierdie Wet vir sodanige minagting bepaal word.

(3) Die bepalings van sub-artikel (1) is nie van toepassing op 'n stemming oor of bespreking van die beoogde betaling van enige vergoeding of toelae aan lede in hul hoedanigheid van lede of op 'n belang wat 'n lid gesamentlik met die publiek in die algemeen of met 'n klas of deel van die publiek, by 'n aangeleentheid het nie.'

Volgens inligting ontvang van die Britse Ambassade geld die volgende reël vir die House of Commons:

'Members with a relevant pecuniary interest in a matter before the House, direct or indirect, must declare it when put in a debate, though to act as a disqualification from voting the interests must be direct, immediate and personal. In any other proceedings of the House or in transactions with other members or with ministers or civil servants, M P's must also disclose any relevant financial interest or benefit.'

215. Aandag word ook daarop gevestig dat die diskwalifikasiegronde vir parlamentslede ingevolge art 54 van die Grondwet minder streng of omvangryk is as die diskwalifikasiegronde vir direkteure ingevolge art 218 van die Maatskappywet. E g bepaal (vir sover relevant):

'54 Onbevoegdheid vir lidmaatskap van Huis - 'n Persoon is nie bevoeg om as lid van 'n Huis verkies of benoem te word of sitting te neem nie as hy -

- (a) te eniger tyd skuldig bevind is aan 'n misdryf waarvoor hy gevonnissen is tot gevangenisstraf sonder die keuse van 'n boete vir 'n tydperk van minstens twaalf maande, tensy amnestie of algehele grasia aan hom toegestaan is, of tensy die tydperk van sodanige gevangenisstraf minstens vyf jaar voor die datum van sy verkiesing of benoeming verstryk het; of
- (b) 'n ongerehabiliteerde insolvent is; ...'

Lg bepaal weer:

'218 Diskwalifikasies van direkteure - (1) Enige van die volgende persone is gediskwalifiseer om aangestel te word of op te tree as direkteur van 'n maatskappy:

(d) behalwe met magtiging van die Hof -

(i) 'n ongerehabiliteerde insolvent;

(ii) iemand uit 'n vertrouensamp ontslaan op grond van wangedrag;

(iii) iemand wat te eniger tyd (in die Republiek of elders) skuldig bevind is aan diefstal, bedrog, vervalsing of die uitgifte van 'n vervalste stuk, meened, 'n misdryf kragtens die Wet op die Voorkoming van Korruptsie, 1958 (Wet No 6 van 1958), of 'n misdryf waarby oneerlikheid betrokke is of in

verband met die oprigting, stigting
of bestuur van 'n maatskappy, en
daarvoor gestraf is met
gevangenisstraf sonder die keuse
van 'n boete of met 'n boete van
meer as honderd rand.'

Die vraag wat opkom, is of laer standarde kan geld vir
lede van die huise as vir maatskappydirekteure? Die
vraag kan natuurlik ook op laer regeringsvlakke gevra
word, bv die diskwalifikasiegronde vir lede van
plaaslike besture skyn ook onvoldoende te wees.

BUSINESS BRIBES

On the take

But the sleazy would gain from bribery being curbed. The rich countries could do more to stop it, but most won't. Corruption will get worse and the poor countries tackle it seriously.

There are parallels between bribery and nuclear weapons. A bribe can win a contract. Just as a nuclear bomb can win a contract but to offer bribes and to make nuclear weapons invites rivals to do the same. When companies bribe, none is sure of winning a contract but each must pay so as not to be outdone. As bribers bid against each other the costs rise; bribery's effectiveness declines. All companies—and the countries whose officials are corrupted—would gain from an agreement to scrap bribes.

In 1975 the United Nations began work on an international ban on bribery. Progress has been slower than on arms control. Frustrated by an urge for unilateralism, but wary of the nuclear comparison, unilateral nuclear disarmament would hardly be in the interests of a country like the United States. But America is a realist; and its experience indicates that announcing a bribery need not damage

the fortunes of a country's businessmen.

In 1977 America passed the Foreign Corrupt Practices Act, which forbids American companies from making payments to foreign officials. Companies are liable to a fine of \$1 m for each violation; individuals to a fine of \$10,000 and five years in jail. Prison terms are the more powerful half of the deterrent, since the potential revenues from some bribes make a \$1 m fine look like loose change. The PEMEX scandal in the 1970s, in which Mexico's national oil company received bribes from a Texan businessman, involved contracts worth \$293 m.

After the anti-bribery legislation was passed, American businessmen complained that they were losing orders to Japanese and European competitors for whom bribery was sometimes not merely legal but tax free, since it could be counted as a business expense. Business lobbyists have repeatedly demanded that the act be repealed or di-

luted, citing the country's \$150 billion trade deficit as a reason for urgent action.

America's law suffers from being vague. It does not, for instance, forbid "facilitating payments" to government employees whose duties are essentially ministerial or clerical. Only a handful of companies have been prosecuted under the Foreign Corrupt Practices Act. But though the act has its faults, damage to American exports is apparently not one of them.

Studies by Mr John Graham of the University of Southern California and Mr Mark McKean of the University of California at Irvine suggest that the businessmen's cries of pain are exaggerated. Using information from American embassies in 51 countries that together account for four-fifths of America's exports, Mr Graham divides the countries into two groups: one where bribery is endemic, the other where it is not. He then checks the embassies' impressions against American press reports of bribery, which broadly confirm the corrupt/non-corrupt classification. He has found that in the eight years after the Foreign Corrupt Practices Act was passed, America's share of the imports of corrupt countries actually grew as fast as its share of the imports of non-corrupt ones (see table). His findings are convincing even though, over the period studied, a few of the baddies may have become goodies (and vice versa).

Shady folk in sunny places

The need to pay bribes to win business is, it seems, overestimated. Bribes are awkward to distribute: it is not always clear in a foreign country whom should be bribed, or with how much. "Commissions" are sometimes not passed on. Sometimes they are, but the enriched official then awards the contract on the basis of merit. Costs are incurred and risks are run for uncertain benefits. As well as being expensive, bribes can be embarrassing if exposed. Many man-hours are there-

Virtue rewarded

	US share of imports of corrupt countries, %	US share of imports of uncorrupt countries, %
1977	17.5	13.8
1978	17.8	13.6
1979	18.6	12.9
1980	18.6	13.7
1981	19.1	14.8
1982	18.9	14.8
1983	18.7	14.6
1984	18.2	14.4

Source: John Graham and Mark McKean

fore spent fudging accounts and keeping things quiet. Low prices and high quality are often an easier way to win contracts.

The success of the Foreign Corrupt Practices Act ought to have encouraged other governments to copy America's virtuous example. None has: nearly all countries have laws against the bribing of their own officials, but only America forbids the bribing of other people's. Despite the evidence from America, bribery is still thought of as a necessary part of doing business in the third world. Anthropologists' studies of gift-giving are wheeled in to show that bribery is part of the culture of many poor countries: non-bribers are presented as cultural imperialists as well as naive businessmen. The way share-ownership is becoming more international is cited as another reason for business managers to bribe freely: whatever their personal moral scruples, they should not impose them on shareholders to whom such morals might be alien.

Such attitudes once prevailed in America, too. Lockheed, an American aircraft manufacturer, admitted in 1975 that it had paid out \$22m in bribes since 1970; but it protested that: "Such payments are in keeping with business practices in many foreign countries." Yet the Lockheed scandal—along with the humiliating revelations of corrupt political practices that came with the Chilean-ITT and Watergate hearings—helped to bring about a change of mood among America's politicians, even if not among its businessmen.

In 1977 the Senate was told that the Securities and Exchange Commission had discovered that more than 300 American companies had paid bribes abroad. The image both of American government and of American business was suffering, and so

were America's relations with friendly foreign governments. Lockheed's bribes to Mr. Kakuei Tanaka when he was Japan's prime minister in 1972-74 led to his arrest in 1976 and a protracted trial that has still not been completed. The Senate report also made a point that has grown with the fashion for *laissez-faire* economics. A free-market economy is based on competition—which corruption subverts.

The report's result was the Foreign Corrupt Practices Act. Far from being patronising, the act's proponents argued, it enforced American compliance with other countries' anti-corruption laws. Even Saudi Arabia, renowned for the lush bribing that goes on there, has anti-corruption legislation on its books. Indeed, it may often be developing countries' standards that are brought down by multinational firms, rather than the other way round.

Innocents abroad.

Two researchers from the University of Western Ontario, Mr. Henry Lane and Mr. Donald Simpson, argue that foreign businessmen on brief visits to Africa presume corruption too easily, and so make it worse. If they fail to win a contract, they prefer to believe that the rivals won with larger bribes than that their own products were not up to scratch. Once sown, rumours of corruption spread quickly among the expatriates of an African capital. This leaves westerners with the impression that they have little choice but to bribe: the rumours are self-fulfilling.

The style of western business also encourages bribery. Executives from head office spend fleeting days in a poor country's capital. Few know their way about, or understand the workings of the cumbersome local bureaucracy. The foreignness of foreign cities makes it hard to resist the speakers of excellent English who hang around the hotel bars: a westerner gets conned, and quickly spreads the news that the city is corrupt. Alternatively, his lack of time makes him impatient with local bureaucratic rules. The simplest solution, so it seems, is to cut through the rules with bribes.

Mr. Lane and Mr. Simpson base their views on private talks with officials and businessmen. None, for obvious reasons, wants to be named, so the theories cannot be checked. But they fit with Mr. Graham's conclusions. First, the moral justification for bribery abroad—that it is part of local custom—is sometimes spurious. Second, the business justification does not stand up either: since bribery is not expected of foreign firms, contracts can be won without it. Yet European governments show no signs of heeding such research and legislating against bribery abroad.

Their mistakes need not be repeated by European companies, which could also learn from their counterparts in the United States. More and more American compa-

nies are telling their employees to act ethically as well as profitably. Managers have three standard weapons in their armoury. Company codes of practice lay down general ethical guidelines. These are fleshed out with training courses, based mainly on case studies. Then there are ways of catching offenders by encouraging colleagues to report them. One is to create an ethics ombudsman to whom employees may report anonymously. Another is IBM's "skip level" management: reporting, whereby everybody spends periods working directly for his boss's boss, and so has a choice of two familiar superiors to report to.

According to the Ethics Resource Centre, a Washington-based research group, 73% of America's largest 500 companies had codes of ethics in 1979; by 1988 the figure had risen to 85% of the 2,000 biggest. In 1980 only 3% of the companies surveyed had ethics training for their managers; now 35% do. In 1985 the centre knew of no company that had an ethics ombudsman; by 1987 more than one in ten had treated the post.

Most American business courses now include a training course in ethics. At Harvard nearly a quarter of the business-school students opt for the ethics course. More European business schools are also starting to teach business ethics. Last year an umbrella body, the European Business Ethics Network, was set up in Brussels.

Down to self-defence

Yet the fight against corruption remains a peculiarly American concern. The Europeans and Japanese (whose own country is pretty corrupt) hurt themselves by their complacency, but they hurt developing nations more. In the end it is up to poor countries to defend themselves from foreigners' corruption—as well as from their own.

Sheer poverty makes this hard to do. By 1900 Britain had beaten the worst of its corruption. But in 1900 the average Briton had a yearly income (GDP per person in today's prices) of \$4,000—more than ten times that of the average person in the developing world today. Britain had acquired a middle class, whose belief in reward for hard work was the antithesis of corruption. Few of today's poor countries have a sizable middle class; the rest are sat upon by elites accustomed to acquiring money through inheritance and other gifts.

Poverty goes with a weak state, which makes corruption worse. If the state cannot enforce laws, nobody will respect it. Disrespect quickly breeds disloyalty among civil servants: corruption seems eminently sensible, since it involves robbing from the state in order to give to relatives and friends who provide the security that the state is too feeble to deliver. Thus impoverished, the state's strength diminishes further; the rival authority of the clan is consolidated.

BUSINESS BRIBES

Though hampered by their poverty, developing countries can dent the worst of their corruption. The first step is to admit corruption exists. It hides behind respectable masks. Mexican policemen ask for "tips". Middlemen in business deals demand "consultancy fees" and "commissions". A favourite trick in Pakistan is for the post-office teller to be out of stamps. Terribly sorry, but there happens to be a street vendor just outside the post office who sells them—at a premium. Not everybody guesses that half the premium goes to the teller.

It is also necessary to admit it is damaging. The Mexican policeman gets the national minimum wage (a bit over \$3 a day), so it may seem natural that he should supplement his pay. The bribes accepted by an official before he awards a government contract do not necessarily distort competition among rival tenderers: sometimes, all are accompanied by a similar bribe, which serves as an entry fee. Equally, a judge may offer the plaintiff with justice on his side the first chance to make a "contribution". For businessmen, a modest bribe may seem an efficient way to secure a licence quickly.

Even these apparently mild examples of corruption are harmful. Mexican policemen refuse to investigate crimes reported by those who cannot afford to pay the tip: access to public services, which should be equal, is thus restricted to the better off. While refusing to investigate crimes that do not pay, the Mexican police assiduously tackle non-crimes that do: innocent motorists are stopped to extract a bribe.

The poor and innocent suffer, but there is wider damage too. The tip for a quickly issued licence encourages officials to invent new licences. The tangle of lucrative red-tape strangles would-be entrepreneurs—and the economy suffers. The state's venality diminishes its standing in the eyes of its citizens. No sane Mexican respects the police. South Africa's supposedly independent homelands are made all the more despicable because their rulers are thieves.

By weakening the state, corruption can even prompt—or at least provide the excuse for—political violence, as when Nigeria's President Shehu Shagari was deposed in 1984. Honest regimes, by contrast, are generally strong enough to get even their unpopular policies accepted. Ghana's Flight Lieutenant Jerry Rawlings, who overthrew his civilian predecessors because of their corruption, has imposed an awesome dose of economic austerity on his people, but still survives in power.

Once corruption's harmfulness is acknowledged, train civil servants to spot and stop it. The polite silence that surrounds corruption often blocks the passing

on of useful tips on how to tackle it. The story is told of an engineer responsible for an irrigation system in India. The rich farmers in the area bribed a local politician, who in turn ordered the irrigation engineer to divert water from poor farms to rich ones. The engineer agreed to do as he was told, so long as the politician would speak his order into the engineer's

tape recorder; whereupon the politician backed down. If this was made a case study for trainee water engineers, India's water might be better managed.

As well as instructing the virtuous on how to beat corruption, training should explain to the not-so-virtuous why corruption is so damaging. It may not be a bad idea to explain the benefits to a country of an honest civil service, much as student lawyers learn some jurisprudences. The same goes for businessmen. Some Latin countries—Mexico, Chile—are making ethics training part of their business-school curriculums, which should make businessmen aware of the harm that corruption does to the economy, and to the standards of their firms.

Next, let journalists and other snoopers help in exposing corruption. It is not enough for governments to break their silence on the subject: general openness is essential for having corruption discussed. In the Soviet Union, parts of which are pretty poor, Mr Mikhail Gorbachev is allowing more press freedom than before, partly in order to expose the corruption that festered under the secretive rule of Leonid Brezhnev.

Greater openness is the first step towards increased accountability. Mr Gorbachev also wants some party officials to be exposed to elections, so that they can be judged on the records that glasnost has made known. Elections are one good way of holding people to account. Another is the separation of powers. Independent executives, judiciaries and legislatures can keep tabs on each other.

Even strong and open states have difficulty retaining civil servants' loyalty, so the wise ones reduce bureaucrats' discretion: fewer licences will mean fewer bribes. In famously corrupt Indonesia, the government's economic reform programme includes the burning of red tape. To build a hotel only one licence is now required; once, an entrepreneur needed 33.

In particular, do away with economic controls that create black markets. If the state fixes the exchange rate artificially high, foreign currency will be scarce, and distributing it will be the task of bureaucrats.

Bribes will flow, because businessmen who

need to import spare parts will pay generously for dollars or import quotas. The same happens when state food-marketing boards force farmers to sell their crops at artificially low prices: farmers are encouraged to bribe the board's officials to overlook their grain, and then to bribe customs officials to allow it across the border into a country where it will fetch more. Five years ago Ugandan coffee could be sold in Kenya for ten times its domestic price.

Slimming down the state will make possible the next corruption-beating move that is sometimes needed: pay public employees more, so that they no longer depend on "tips". The Indonesian government is likely to find its anti-corruption policies damaged

by the freeze it has put on civil servants' pay. It may do wonders for Indonesia's budget, but it will probably encourage civil servants to find pay of their own. Along with better training, better pay will improve morale. The more pride that officials take in working for their governments, the less likely they are to subvert them by accepting bribes.

Another way to raise the professional morale of bureaucrats is to make the civil service meritocratic. Competitive entry examinations and promotion on merit helped diminish corruption in nineteenth-century England. In Mexico today, the relatively high professional standards of the Finance Ministry, Bank of Mexico and Foreign Ministry go with their relatively clean reputations. The Indian civil service has competitive examinations but, in some states at least, civil-service jobs are known by the size of bribe needed to obtain them. So long as that persists, those who do the jobs will see them as an instrument of plunder, not as a chance to serve the state.

Tolerated, corruption spreads easily. The civil servant who buys his job will reimburse himself corruptly. In the Philippines corruption has even infected the body investigating corruption under the country's deposed ruler, Mr Ferdinand Marcos. Because it is so hard to beat, and because all societies and institutions develop taboos against snitching on colleagues, corruption is too often met with defeatism or indulgence. That is an unkindness to bureaucracies and businessmen, whether poor or rich.

by the freeze it has put on civil servants' pay. It may do wonders for Indonesia's budget, but it will probably encourage civil servants to find pay of their own. Along with better training, better pay will improve morale. The more pride that officials take in working for their governments, the less likely they are to subvert them by accepting bribes.

Bribes will flow, because businessmen who

AUDITOR-GENERAL

[REDACTED]

OF THE
AUDITOR-GENERAL
ON THE
**SECRET SERVICES ACCOUNT,
THE RELATED DEPARTMENTAL ACCOUNTS
AND THE SECURITY SERVICES SPECIAL ACCOUNT**
FOR
1996-97

PUBLISHED BY AUTHORITY

[REDACTED]

VAN DIE **ARCHIVE FOR JUSTICE**
ODITEUR-GENERAAL History Archive - Since 1988
OOR DIE
**REKENING VIR GEHEIME DIENSTE,
DIE VERWANTE DEPARTEMENTELE REKENINGS
EN DIE SPESIALE REKENING VIR VEILIGHEIDSDIENSTE**
VIR
1996-97

UITGEGEE OP GESAG

RP 143/1997

ISBN 0 - 621 - 27752 - 5

OBTAINABLE FROM THE GOVERNMENT PRINTER, BOSMAN STREET, PRIVATE BAG X85, PRETORIA, 0001. TEL (012) 323 9731 X260
VERKRYGBAAR BY DIE STAATSDRUKKER, BOSMANSTRAAT, PRIVAATSAK X85, PRETORIA, 0001. TEL (012) 323 9731 X260

Minister of State Expenditure as required in terms of section 2 of the Secret Services Act, 1978 (Act No 56 of 1978), the total amount of R831 070 927 transferred is therefore regarded as unauthorised. However, the Minister of Finance did approve the transfers from the Secret Services Account on 2 February 1998.

South African Police Service – Secret Fund

- *Fraud and irregularities by the former commanding officer at Vlakplaas*

The Department has not yet reported on the progress regarding possible prosecution and/or the recovery of money.

- *Amalgamation of the Special Accounts and/or Secret Funds of the former TBVC countries with the Secret Fund of the South African Police Service (SAPS)*

(a) Bophuthatswana Police

(i) *Internal control:* The SAPS accepted the fact that totally inadequate internal controls existed, and most of the aspects raised in the Report of the Auditor-General on the Accounts of the National Government for 1995-96 [RP40/1997] (inadequate checking of transactions, non-existent bank reconciliations, cash books, financial statements and vehicle logbooks as well as inadequate measures to prevent duplicate payments) had not yet been rectified.

(ii) *Unauthorised expenditure, R432 363,78:* Unauthorised expenditure of R431 397,78 and R966,00 for the 1995-96 and 1996-97 financial years, respectively, was found during the audit.

(iii) *Assets:* No proper asset registers could be submitted for audit purposes.

(b) Ciskei, Transkei and Venda Police

No reply to the issues (relating to the proper finalisation and checking of tangible assets taken over) as mentioned in the report of the Auditor-General on the Accounts of the National Government for 1995-96 [RP40/1997] in respect of these former States had been received on the date of the preparation of this report.

- *Budget process*

The Department did not follow an appropriate zero-based budget approach to preparing the budgets for the 1997-98 financial year.

Security Services Special Account

- *Amalgamation of the various Intelligence Services*

(a) Bophuthatswana Internal Intelligence Service

The reply received from the National Intelligence Agency (NIA) regarding certain unsatisfactory matters was inadequate owing to the fact that certain documents had still not been submitted for

Minister van Staatsbesteding, soos vereis ingevolge artikel 2 van die Wet op Geheime Dienste, 1978 (Wet No. 56 van 1978) gemaak is, word die totale bedrag van R831 070 927 wat oorgedra is, daarom as ongemagtig beskou. Die Minister van Finansies het egter die oordragte vanaf die Rekening vir Geheime Dienste op 2 Februarie 1998 goedgekeur.

Suid-Afrikaanse Polisiediens – Geheime Fonds

- *Bêdrog en onreëlmatighede deur die voormalige bevelvoerder by Vlakplaas*

Die Departement het nog nie oor die vordering rakende moontlike vervolging en/of verhaling van geld verslag gedoen nie.

- *Amalgamasie van die Spesiale Rekenings en/of Geheime Fondse van die voormalige TBVC-state met die Geheime Fonds van die Suid-Afrikaanse Polisiediens (SAPD)*

(a) Bophuthatswana Polisie

(i) *Interne beheer:* Die SAPD het die feit aanvaar dat totaal onvoldoende interne kontroles bestaan het en die meeste van die gevalle wat in die Verslag van die Ouditeur-generaal oor die Rekenings van die Nasionale Regering vir 1995-96 [RP40/1997] gemeld is (onvoldoende nasiening van transaksies, nie bestaan van bankrekonsiliasies, kasboeke, finansiële state en voertuig-logboeke, asook onvoldoende maatreëls om duplikaatbetalings te voorkom), is nog nie reggestel nie.

(ii) *Ongemagtigde uitgawes, R432 363,78:* Ongemagtigde uitgawes van R431 397,78 en R966,00 vir onderskeidelik die boekjare 1995-96 en 1996-97 is gedurende die oudit gevind.

(iii) *Bates:* Geen behoorlike batreësters kon vir ouditdoeleindes voorgelê word nie.

(b) Ciskei, Transkei en Venda Polisie

Geen antwoord op die aangeleenthede (rakende die behoorlike finalisering en nasiening van tasbare bates wat oorgeneem is) wat in die Verslag van die Ouditeur-generaal oor die Rekenings van die Nasionale Regering vir 1995-96 [RP40/1997] met betrekking tot hierdie voormalige State gemeld is, is op die datum van die voorbereiding van hierdie verslag ontvang nie.

- *Begrotingsproses*

Die Departement het nie 'n gepaste nulbasis begrotingsbenadering gevolg met die voorbereiding van die begrotings vir die boekjaar 1997-98 nie.

Spesiale Rekening vir Veiligheidsdienste

- *Amalgamasie van die verskeie Intelligensiedienste*

(a) Bophuthatswana Binnelandse Intelligensiediens

Die antwoord wat van die Nasionale Intelligensie-agentskap (NIA) ontvang is rakende sekere onbevredigende aangeleenthede, was onvoldoende weens die feit dat sekere dokumente nog nie vir

audit purposes, amounts transferred had not been reconciled and suspense accounts had not been cleared.

(b) Bophuthatswana National Security Council

At the time of preparing this report, no reply had been received to the audit findings, which included aspects relating to documentation that could not be submitted for audit purposes; funds totalling R2 962 140, which had not been appropriated by the former Bophuthatswana Parliament; possible fruitless expenditure; various cases of possible fraud; and a total lack of internal control.

• *Movable assets*

Exemption and partial exemption from stocktaking for the financial year were granted by the Directors-General. Similar exemptions were also granted for the previous financial year.

During audits it was found that the control of movable assets and the stock ledgers were not adequate.

• *Transfer costs*

NIA and the Office could not agree on certain matters of principle regarding the relocation costs previously incurred in respect of members of the former intelligence structures, e.g. the criteria for the reimbursement of abnormal living expenditure, possible unauthorised expenditure regarding the rental of furnished apartments and the exclusion in the taxable income of certain individuals from certain payments.

• *Budget process*

The budget for the South African Secret Service (SASS) for the 1996-97 financial year overstated actual requirements.

• *Appointment of Inspectors-General*

Inspectors-General had, at the time of the preparation of this report, still not been appointed. This may result in deficient control of the functioning of the Intelligence Services.

• *Ministerial Intelligence Review Commission (Pikoli Commission)*

In order to fulfil the Office's audit mandate properly, the Ministry was requested to provide a copy of the above report to this Office. A copy of the report was received on 15 January 1998 and will be evaluated in due course.

• *Security and internal control*

From the various possible fraud and theft cases with regard to NIA, it would appear that the level and effectiveness of security and internal control are not satisfactory. This is cause for grave concern.

ouditdoeleindes voorgelê is nie, bedrae wat oorgedra is nie gerekonsilieer is nie en afwag-rekenings nie vereffen is nie.

(b) Bophuthatswana Nasionale Veiligheidsraad

Geen antwoord is ten tye van die samestelling van hierdie verslag ontvang oor die ouditbevindinge, wat aspekte ingesluit het soos dokumentasie wat nie vir ouditdoeleindes voorgelê kon word nie; fondse van altesaam R2 962 140 wat nie deur die voormalige Bophuthatswana Parlement bewillig is nie; maontlike vrugtelose uitgawes; verskeie gevalle van maontlike bedrog; en 'n totale gebrek aan interne beheer.

• *Roerende bates*

Vrystelling en gedeeltelike vrystelling van voorraadopnames was vir die finansiële jaar deur die Direkteurs-generaal verleen. Soortgelyke vrystellings was ook vir die vorige finansiële jaar verleen.

Tydens ouditerings was die beheer oor roerende bates en voorraadregisters ontoereikend bevind.

• *Oordragkoste*

NIA en die Kantoor kon nie ooreenkom oor sekere beginselsake rakende die hervestigingskoste wat voorheen aangegaan is met betrekking tot lede van die voormalige intelligensiestrukture nie, bv. die kriteria vir die terugbetaling van abnormale lewenskoste, maontlike ongemagtigde uitgawes rakende huurgeld van gemeubileerde akkommodasie en die uitsluiting van sekere betalings van die belasbare inkomste van sekere individue.

• *Begrotingsproses*

Die begroting vir die Suid-Afrikaanse Geheime Diens (SAGD) het vir die boekjaar 1996-97 die werklike behoefte oorstater.

• *Aanstelling van Inspekteurs-generaal*

Ten tye van die voorbereiding van hierdie verslag was Inspekteurs-generaal nog nie aangestel nie. Dit mag ontoereikende beheer oor die funksionering van die Intelligensiedienste tot gevolg hê.

• *Ministeriële Intelligensie Hersieningskommissie (Pikoli-kommissie)*

Ten einde die Kantoor se mandaat behoorlik te vervul, was die Ministerie versoek om 'n kopie van die bogenoemde verslag aan hierdie Kantoor te verskaf. 'n Afskrif van die verslag is op 15 Januarie 1998 ontvang en sal mettertyd geëvalueer word.

• *Sekerheid en interne beheer*

Na aanleiding van die verskeie gevalle van maontlike bedrog en diefstal in die geval van NIA, wil dit voorkom asof die vlak en effektiwiteit van sekerheid en interne beheer onbevredigend is. Dit is 'n groot bron van kommer.

CONCLUSIONS

Subject to the remarks in this report, in the opinion of the Auditor-General the financial statements, which are not published for strategic and security reasons, are a fair representation of the accounts for 1996-97 of the results and operations for the year ended 31 March 1997.

GEVOLGTREKKINGS

Behoudens die opmerkings in hierdie verslag is die finansiële state, wat vir strategiese en sekerheidsredes nie gepubliseer word nie, na die mening van die Ouditeur-generaal 'n redelike weergawe van die rekenings vir 1996-97 van die resultate en aktiwiteite vir die jaar geëindig 31 Maart 1997.

TABLE OF CONTENTS

	Page
1. Audit assignment	SS-1
2. Regularity audit	SS-1
2.1 Nature and extent	SS-1
2.2 Audit opinion	SS-2
2.3 Audit observations	SS-2
(1) Control of payments to sources.....	SS-2
(2) Budget for the Secret Services Account, R821 933 000	SS-2
(3) Unauthorised expenditure R831 070 923	SS-3
(4) South African Police Service – Secret Fund	SS-3
(5) Security Services Special Account	SS-6
(6) Department of Foreign Affairs	SS-15
3. Appreciation	SS-15

INHOUDSOPGAWE

	Bladsy
1. Ouditopdrag	SS-1
2. Reëlmatigheidsoudit	SS-1
2.1 Aard en omvang	SS-1
2.2 Ouditmening	SS-2
2.3 Ouditwaarnemings	SS-2
(1) Beheer oor betalings aan bronne	SS-2
(2) Begroting van die Rekening vir Geheime Dienste, R821 933 000	SS-2
(3) Ongemagtigde uitgawes, R831 070 923	SS-3
(4) Suid-Afrikaanse Polisie diens – Geheime Fonds	SS-3
(5) Spesiale Rekening vir Veiligheidsdienste	SS-6
(6) Departement van Buitelandse Sake	SS-15
3. Waardering	SS-15

A U D I T O R - G E N E R A L

REPORT

OF THE
AUDITOR-GENERAL
ON THE
SECRET SERVICES ACCOUNT, THE RELATED
DEPARTMENTAL ACCOUNTS AND THE SECURITY
SERVICES SPECIAL ACCOUNT FOR 1996-97

VERSLAG

VAN DIE
OUDITEUR-GENERAAL
OOR DIE
REKENING VIR GEHEIME DIENSTE, DIE VERWANTE
DEPARTEMENTELE REKENINGS EN DIE SPESIALE
REKENING VIR VEILIGHEIDSDIENSTE VIR 1996-97

1. AUDIT ASSIGNMENT

The financial statements of the Secret Services Account, the related departmental accounts and the Security Services Special Account have been audited in terms of section 188 of the Constitution of the Republic of South Africa, 1996 (Act No. 108 of 1996) and the Auditor-General Act, 1995 (Act No. 12 of 1995). Although these financial statements and the maintenance of effective control measures are the responsibility of the accounting officer, it is my responsibility to audit and report on them.

2. REGULARITY AUDIT

2.1 NATURE AND EXTENT

(a) The audit was carried out in accordance with generally accepted government auditing standards. These standards require the audit to be planned and performed so as to obtain reasonable assurance that, in all material respects, fair presentation is achieved in the financial statements. An audit includes an evaluation of the appropriateness of the accounting policies; an examination, on a test basis, of evidence supporting the amounts and disclosures included in the financial statements; an assessment of the reasonableness of significant provisions, where applicable; and consideration of the appropriateness of the overall presentation of the financial statements.

Furthermore, an audit includes an examination, on a test basis, of evidence supporting compliance, in all material respects, with the relevant legislation.

I consider that the audit procedures were appropriate in the circumstances to enable me to express the opinion presented below.

1. OUDITOPDRAG

Die finansiële state van die Rekening vir Geheime Dienste, die verwante departementele rekenings en die Spesiale Rekening vir Veiligheidsdienste is ingevolge artikel 188 van die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996 (Wet No. 108 van 1996) en die Wet op die Ouditeur-generaal, 1995 (Wet No. 12 van 1995), ge-auditeer. Alhoewel hierdie finansiële state en die instandhouding van effektiewe beheermaatreëls die verantwoordelikheid van die rekenpligtige beampte is, is dit my verantwoordelikheid om dit te auditeer en daarvoor verslag te doen.

2. REELMATIGHEIDSOUDIT

2.1 AARD EN OMVANG

(a) Die oudit is ooreenkomstig algemeen aanvaarde owerheidsouditstandaarde uitgevoer. Hierdie standaarde vereis dat die oudit beplan en onderneem word om redelike sekerheid te verkry dat redelike aanbieding in alle wesenslike opsigte in die finansiële state bereik is. 'n Oudit sluit in 'n evaluering van die geskiktheid van die rekeningkundige beleid; 'n ondersoek, op 'n toetsgrondslag, van bewyse wat die bedrae en openbaarmakings wat in die finansiële state ingesluit is, steun; 'n beoordeling van die redelikheid van beduidende voorsienings, waar van toepassing; en oorweging van die geskiktheid van die algehele aanbieding van die finansiële state.

'n Oudit sluit verder 'n ondersoek in, op 'n toetsgrondslag, van bewyse wat nakoming van die toepaslike wetgewing, in alle opsigte, steun.

Ek glo dat die ouditprosedures in die omstandighede geskik was om my in staat te stel om die mening wat hieronder aangebied word, uit te spreek.

- (b) As far as the level of audit assurance is concerned, it should be pointed out that, owing to the nature of certain transactions and the circumstances under which they are incurred and recorded as well as the utilisation of assets, the level of audit assurance that can be furnished will often be lower than is normally the case with ordinary audits.
- (c) With regard to the basis of reporting, only financial regularity criteria as laid down in the relevant legal provisions, are used.

This approach is consistent with the practice followed by successive Auditors-General over the years.

2.2 AUDIT OPINION

In my opinion, the financial statements that were submitted to me, which are not published for strategic and security reasons, are a fair representation of the financial position of the institutions concerned as at 31 March 1997, and the results of their activities for the period then ended, in conformity with the prescribed accounting practice.

Proposals have, however, been made for improvements to the financial statements submitted.

Except for the matters contained in this report, the transactions of the various institutions, which came to my attention in the course of the audit, were in my opinion made in accordance with the applicable laws and instructions and were, in all material aspects, in accordance with the mandate of the various institutions.

2.3 AUDIT OBSERVATIONS

(1) Control of payments to sources

With reference to paragraph 6(2)(c) on page 519 and paragraph 3(4) on page 158 of my reports on the Accounts of the National Government for 1995-96 [RP40/1997] and 1993-94 [RP181/94], respectively, as well as the recommendation made on 10 October 1995 regarding control of payments to sources in paragraph 4 of the Fifth Report of the Joint Standing Committee on Public Accounts, improved control measures for payments of this nature have not yet been implemented by the Department of State Expenditure.

(2) Budget for the Secret Services Account, R821 933 000

According to programme 6 on Vote 33: State Expenditure, the total budget for the Secret Services Account amounted to R821 933 000. From the balance in this Account, R781 095 000 was transferred to the Security Services Special Account, R40 838 000 to the South African Police Service

- (b) Wat die vlak van ouditversekering betref moet uitgewys word dat, weens die aard van sekere transaksies en die omstandighede waaronder dit aangegaan en te boek gestel word, asook die benutting van bates, die vlak van ouditversekering wat verskaf kan word dikwels laer sal wees as wat normaalweg die geval is met gewone oudits.

- (c) Wat die verslagdoeningsgrondslag betref, word slegs finansiële reëlmatigheidskriteria, soos in die betrokke wetlike bepalings neergelê, gebruik.

Hierdie benadering is konsekwent met die praktyk wat oor die jare deur opvolgende Ouditeurs-generaal gevolg is.

2.2 OUDITMENING

Na my mening is die finansiële state wat aan my voorgelê is en wat weens strategiese en veiligheidsredes nie gepubliseer word nie, 'n redelike weergawe van die finansiële stand van die betrokke instellings soos op 31 Maart 1997 en van die resultate van hulle aktiwiteite vir die tydperk geëindig op daardie datum, in ooreenstemming met die voorgeskrewe rekeningkundige praktyk.

Voorstelle is egter gemaak vir verbeterings aan die finansiële state wat voorgelê is.

Behalwe vir die aangeleenthede wat in hierdie verslag vervat is, is die transaksies van die onderskeie instellings wat in die loop van die oudit onder my aandag gekom het, na my mening ingevolge die toepaslike wette en instruksies gemaak en was dit, in alle wesenlike opsigte, ingevolge die mandaat van die onderskeie instellings.

2.3 OUDITWAARNEMINGS

(1) Kontrole oor betalings aan bronne

Met verwysing na paragraaf 6(2)(c) op bladsy 519 en paragraaf 3(4) op bladsy 158 van my verslae oor die Rekenings van die Nasionale Regering vir onderskeidelik 1995-96 [RP40/1997] en 1993-94 [RP181/94], asook die aanbeveling rakende beheer oor betalings aan bronne gemaak op 10 Oktober 1995 in paragraaf 4 van die Vyfde Verslag van die Gesamentlike Staande Komitee oor Openbare Rekenings, is verbeterde beheermaatreëls vir betalings van hierdie aard nog nie ingestel deur die Departement van Staatsbesteding nie.

(2) Begroting van die Rekening vir Geheime Dienste, R821 933 000

Volgens program 6 van Begrotingspos 33: Staatsbesteding het die totale begroting vir die Rekening vir Geheime Dienste R821 933 000 beloop. Van die saldo van hierdie Rekening is R781 095 000 aan die Spesiale Rekening vir Veiligheidsdienste oorgedra, R40 838 000 aan die Suid-Afrikaanse Poli-

and R9 735 000 to the Department of Foreign Affairs, which brought the total transfers for the year to R831 668 000.

In terms of paragraph 2.2.3 of the directive issued by the Treasury under reference SJ 40/10, dated 6 October 1994, the Department of Foreign Affairs repaid the unspent balance of R597 077 to the Department of State Expenditure. However, the South African Police Service repaid the unspent balances of R1 990 390 and R1 013 058 for the years ended 31 March 1996 and 31 March 1997, respectively, only during January 1998.

In terms of section 3(A) of the Secret Services Act, 1978 (Act No. 56 of 1978), all secret expenditure is subject to the evaluation by the Secret Services Evaluation Committee. Such an evaluation was not performed for the 1996-97 financial year.

(3) Unauthorised expenditure, R831 070 923

The prior Ministerial approval required in terms of section 2 of the Secret Services Act, 1978 (Act No. 56 of 1978), was not obtained and the amount of R831 070 923 (total amount transferred less amount repaid by Foreign Affairs) is therefore regarded as unauthorised in terms of section 33 of the Exchequer Act, 1975 (Act No. 66 of 1975). However, the Minister of Finance did approve the transfers from the Secret Services Account on 2 February 1998.

(4) South African Police Service – Secret Fund

(a) *Fraud and irregularities by the former commanding officer at Vlakplaas:*

As mentioned in paragraph 6(4)(b) on page 520 of my Report on the Accounts of the National Government for 1995-96 [RP40/1997], the Department indicated that the court records regarding the prosecution of the former commanding officer were being studied with a view to possible prosecution in respect of further cases of fraud and the recovery of monies.

(b) *Amalgamation of the Special Accounts and/or Secret Funds of the former TBVC countries with the Secret Fund of the South African Police Service:*

With reference to paragraph 6(4)(c) on page 520 of my Report on the Accounts of the National Government for 1995-96 [RP40/1997], the following matters require further mention:

(i) *Bophuthatswana Police:*

(aa) *Internal Control:* In paragraph 6(4)(c)(i)(aa) on page 521 of the said report [RP40/1997], it was mentioned that, owing to transactions not having been checked, bank reconcilia-

siediens en R9 735 000 aan die Departement van Buitelandse Sake, wat die totale oordragte vir die jaar op R831 668 000 te staan gebring het.

Ingevolge paragraaf 2.2.3 van die voorskrif wat onder verwysing SJ 40/10, gedateer 6 Oktober 1994, deur die Tesourie uitgereik is, het die Departement van Buitelandse Sake die onbestede saldo van R597 077 aan die Departement van Staatsbesteding terugbetaal. Die Suid-Afrikaanse Polisie diens het egter die onbestede saldo's van R1 990 390 en R1 013 058 vir die jare geëindig op onderskeidelik 31 Maart 1996 en 31 Maart 1997 eers gedurende Januarie 1998 terugbetaal.

Ingevolge artikel 3(A) van die Wet op Geheime Dienste, 1978 (Wet No. 56 van 1978), is alle geheime uitgawes onderworpe aan die evaluering deur die Beoordelingskomitee oor Geheime Dienste. So 'n evaluering is nie vir die boekjaar 1996-97 uitgevoer nie.

(3) Ongemagtigde uitgawes, R831 070 923

Die vooraf verkreë Ministeriële goedkeuring wat ingevolge artikel 2 van die Wet op Geheime Dienste, 1978 (Wet No. 56 van 1978), vereis word, is nie verkry nie en die bedrag van R831 070 923 (totale bedrag oorgedra minus bedrag deur Buitelandse Sake terugbetaal) word daarom ingevolge artikel 33 van die Skatkiswet, 1975 (Wet No. 66 van 1975) as ongemagtig beskou. Die Minister van Finansies het egter op 2 Februarie 1998 die oordragte vanaf die Rekening vir Geheime Dienste goedgekeur.

(4) Suid-Afrikaanse Polisie diens – Geheime Fonds

(a) *Bedrag en onreëlmatighede deur die voormalige bevelvoerder by Vlakplaas:*

Soos vermeld in paragraaf 6(4)(b) op bladsy 520 van my Verslag oor die Rekenings van die Nasionale Regering vir 1995-96 [RP40/1997], het die Departement aangedui dat die hofrekords rakende die vervolging van die voormalige bevelvoerder bestudeer word met die oog op moontlike vervolging in verdere gevalle van bedrog en die verhaling van gelde.

(b) *Amalgamasie van die Spesiale Rekenings en/of Geheime Fondse van die voormalige TBVC-state met die Geheime Fonds van die Suid-Afrikaanse Polisie diens:*

Met verwysing na paragraaf 6(4)(c) op bladsy 520 van my Verslag oor die Rekenings van die Nasionale Regering vir 1995-96 [RP40/1997], vereis die volgende aangeleenthede verdere vermelding:

(i) *Bophuthatswana Polisie:*

(aa) *Interne beheer:* In paragraaf 6(4)(c)(i)(aa) op bladsy 521 van die bogenoemde verslag [RP40/1997], is genoem dat daar, weens die feit dat transaksies nie nagesien is nie, bankrekonvulsies nie

tions not having been done as well as cash books, financial statements and vehicle logbooks not having been compiled, there was a total lack of internal control. The South African Police Service accepted the fact that there was no internal control and indicated that this was mainly attributable to a lack of knowledge as well as inadequate supervision and guidance. The Department also indicated that certain documentation could not be submitted for audit purposes. Most of the problems raised in the said report could not be rectified by the Department. Furthermore, proper annual financial statements could still not be submitted and, according to those actually submitted, the opening and closing balances were not reconcilable.

- (bb) *Unauthorised expenditure, R432 363,78:* With reference to paragraph 6(4)(c)(i)(bb) on page 521 of the said report [RP40/1997], an amount of R1 398 118,41 was provisionally reported as unauthorised owing to the fact that the budget for 1995-96 had not been approved by either the South African Police Service or in terms of section 2 of the Bophuthatswana Police Special Account Act, 1989 (Act No. 43 of 1989). The actual expenditure in terms of section 33(i)(d) of the Exchequer Act, 1975 (Act No. 66 of 1975), has now been determined and amounts to R431 397,78 and R966,00, for the 1995-96 and 1996-97 financial years, respectively.
- (cc) *Assets:* No proper asset registers could be submitted for audit purposes and only readily identifiable items were taken on strength during a physical stocktaking. At the time of compiling this report, approval for merely accepting the results of the stocktaking as the opening balances had not yet been applied for by the Department.
- (ii) *Ciskei, Transkei and Venda Police:* As mentioned in paragraphs 6(4)(c)(ii) and (iii) on pages 521 and 522 of the said report [RP40/1997], the South African Police Service was requested by the Office to confirm that all the records had been obtained, that all the funds and other tangible assets had been recovered and that all the finan-

gedoen is nie, asook kasboeke, finansiële state en voertuiglogboeke wat nie opgestel is nie, 'n totale gebrek aan interne beheer was. Die Suid-Afrikaanse Polisie diens het die feit aanvaar dat daar geen interne beheer was nie en het aangedui dat dit hoofsaaklik aan 'n gebrek aan kennis, asook aan onvoldoende toesighouding en leiding toe te skryf is. Die Departement het ook aangedui dat sekere dokumentasie nie vir ouditdoeleindes voorgelê kon word nie. Die meeste van die probleme wat in die genoemde verslag uitgelig is, kon nie deur die Departement reggestel word nie. Verder kon behoorlike finansiële jaarstate steeds nie voorgelê word nie en, volgens dié wat wel voorgelê is, kon die opening- en sluitingsaldo's nie gerekonsilieer word nie.

- (bb) *Ongemagtigde uitgawes, R432 363,78:* Met verwysing na paragraaf 6(4)(c)(i)(bb) op bladsy 521 van die bogenoemde verslag [RP40/1997], is 'n bedrag van R1 398 118,41 voorlopig as ongemagtig gerapporteer weens die feit dat die begroting vir 1995-96 nie deur die Suid-Afrikaanse Polisie diens of ingevolge artikel 2 van die Wet op die Bophuthatswana Polisie Spesiale Rekening, 1989 (Wet No. 43 van 1989), goedgekeur is nie. Die werklike uitgawes wat ingevolge artikel 33(i)(d) van die Skatkiswet, 1975 (Wet No. 66 van 1975), as ongemagtig beskou moet word, is nou bepaal en het R431 397,78 en R966,00 vir onderskeidelik die boekjare 1995-96 en 1996-97 beloop.
- (cc) *Bates:* Geen behoorlike bateregisters kon vir ouditdoeleindes voorgelê word nie en slegs maklik identifiseerbare items is gedurende 'n fisiese voorraad-opname op sterkte geneem. Ten tye van die samesiëling van hierdie verslag, het die Departement nog nie vir goedkeuring vir die blote aanvaarding van die voorraadopname as die openingsaldo's aansoek gedoen nie.
- (ii) *Ciskei, Transkei en Venda Polisie:* Soos vermeld in paragrawe 6(4)(c)(ii) en (iii) op bladsye 521 en 522 van die bogenoemde verslag [RP40/1997], is die Suid-Afrikaanse Polisie diens deur hierdie Kantoor versoek om te bevestig dat alle rekords verkry is, dat al die fondse en ander tasbare bates verhaal is en dat al die finansiële aan-

cial matters had been finalised regarding the former Transkei, Ciskei and Venda. At the time of writing this report, no reply to the issues mentioned had been received.

(iii) *Audit opinion:* Owing to the fundamental lack of supporting financial and other records, the inadequacy of internal control and the unauthorised expenditure in respect of the former Bophuthatswana Police, no opinion can be expressed on the regularity of the financial aspects of the amalgamation process.

(c) *Financial regulations and procedures:* As mentioned in paragraph 6(4)(d) on page 522 of my Report on the Accounts of the National Government for 1995-96 [RP 40/1997], owing to the nature and extent of secret services, the Department could not adhere to certain financial regulations and procedures prescribed by the Treasury. According to a legal opinion that has now been obtained by the Department, the Treasury is authorised to approve deviations from Treasury Instructions.

However, at the time of compiling this report, the Department had not taken any steps to obtain the required Treasury approval.

(d) *Budget process:* In a letter, dated 20 March 1997, the Department was requested to indicate the process it had followed in preparing its budget.

In reply the Department indicated that, owing to the uncertainty regarding the continued existence of secret funds at the South African Police Service, no inputs were requested from the provinces, and the budget had therefore been prepared nationally and as far as possible in accordance with a zero base. Furthermore, the amount actually awarded did not take into account a zero base process, but comprised the budget of the previous year plus an added fixed percentage. The budget then had to be restructured accordingly.

In the absence of a proper approach, the Department was requested to indicate how budgetary control would be exercised at national and regional levels. A reply had not been received at the time of compiling this report.

The same concerns pertain to the budget of the 1997-98 financial year.

geleenthede rakende die voormalige Transkei, Ciskei en Venda afgehandel is. Ten tye van die samestelling van hierdie verslag was geen antwoorde op die genoemde aangeleenthede ontvang nie.

(iii) *Ouditmening:* Weens die fundamentele gebrek aan stawende finansiële en ander rekords, die ontoereikendheid van interne beheer en die ongemagtigde uitgawes met betrekking tot die voormalige Bophuthatswana Polisie, kan geen mening oor die reëlmatigheid van die finansiële aspekte van die amalgamasieproses uitgespreek word nie.

(c) *Finansiële regulasies en prosedures:* Soos vermeld in paragraaf 6(4)(d) op bladsy 522 van my Verslag oor die Rekenings van die Nasionale Regering vir 1995-96 [RP 40/1997], kon die Departement weens die aard en omvang van geheime dienste, sekere finansiële regulasies en prosedures wat deur die Tesourie voorgeskryf is, nie nakom nie. Volgens 'n regsmeening wat nou deur die Departement verkry is, is die Tesourie gemagtig om afwykings van Tesourie-instruksies goed te keur.

Tydens die samestelling van hierdie verslag, het die Departement egter nog nie enige stappe gedoen om die vereiste Tesourie-goedkeuring te verkry nie.

(d) *Begrotingsproses:* In 'n brief, gedateer 20 Maart 1997, is die Departement versoek om aan te dui watter proses hy in die voorbereiding van sy begroting gevolg het.

In antwoord het die Departement aangedui dat, weens die onsekerheid oor die voortgesette bestaan van die geheime fondse by die Suid-Afrikaanse Polisiediens, geen insette vanaf die provinsies aangevra is nie en dat die begroting dus nasionaal en so ver as moontlik op 'n nulbasis voorberei is. Verder het die bedrag wat werklik toegeken is, nie 'n nulbasisproses in aanmerking geneem nie, maar het dit uit die begroting van die vorige jaar plus 'n bygevoegde vaste persentasie bestaan. Die begroting moes dan dienooreenkomstig herstruktureer word.

In die afwesigheid van 'n behoortlike benadering is die Departement versoek om aan te dui hoe begrotingsbeheer op nasionale en streeksvlak uitgeoefen sou word. Tydens die samestelling van hierdie verslag was 'n antwoord nie ontvang nie.

Dieselfde bekommernisse het betrekking op die begroting vir die boekjaar 1997-98.

- (e) *Rental deposits, R314 728*: During the audit of rental deposits it was found that certain rental deposits paid by the Department were not reflected in the general ledger. In certain other cases, the deposits that had already been refunded to the Department were still reflected as recoverable in the general ledger. An audit opinion on the reasonableness of the recoverable rental deposits could therefore not be expressed.

The matter was taken up with the Department in writing, but at the time of compiling this report, a reply was still outstanding.

- (f) *Theft and losses*: According to the Department, a return regarding theft and losses could not be submitted, and the extent thereof could therefore not be determined by this Office. The losses were not reported to this Office in terms of Financial Regulation 1(4).

(5) Security Services Special Account

The following matters warranting special mention were revealed during the audit:

(a) *Amalgamation of the various Intelligence Services*:

(i) *Bophuthatswana Internal Intelligence Service (BIIS)*:

As mentioned in paragraph 6(5)(a)(iii) on page 524 of my Report on the Accounts of the National Government for 1995-96 [RP40/1997], the activities of the BIIS prior to amalgamation were audited and the preliminary findings regarding internal control, the documentation that could not be submitted for audit purposes and the possibility of unauthorised as well as fruitless expenditure were brought to the attention of the National Intelligence Agency (NIA). However, the Office was not satisfied with the reply that was received. The most important of the unsatisfactory issues was that certain documentation had still not been submitted for audit purposes, amounts transferred to NIA had not been reconciled with the registers of the BIIS, the prosecution regarding possible fraud to the amount of R465 178 had not yet been finalised and the suspense accounts had not been cleared.

(ii) *Bophuthatswana National Security Council (BNSC)*:

As mentioned in paragraph 6(5)(a)(iii) on page 524 of my Report on the Accounts of the National Government for 1995-96 [RP40/1997], the activities of the BNSC

- (e) *Huurdeposito's, R314 728*: Gedurende die audit van huurdeposito's is gevind dat sekere huurdeposito's wat deur die Departement betaal is, nie in die algemene grootboek getoon is nie. In sekere ander gevalle is die deposito's wat reeds aan die Departement terugbetaal is steeds as verhaalbaar in die algemene grootboek getoon. 'n Ouditmening oor die redelikheid van die verhaalbare huurdeposito's kon dus nie uitgespreek word nie.

Die aangeleentheid is skriftelik met die Departement opgeneem, maar tydens die samestelling van hierdie verslag was 'n antwoord nog uitstaande.

- (f) *Diefstal en verliese*: Volgens die Departement kon 'n opgawe rakende diefstal en verliese nie voorgelê word nie en die omvang daarvan kon dus nie deur hierdie Kantoor bepaal word nie. Die verliese is nie ingevolge Finansiële Regulasie 1(4) aan hierdie Kantoor gerapporteer nie.

(5) Spesiale Rekening vir Veiligheidsdienste

Die volgende aangeleenthede wat spesiale vermelding verg, is gedurende die audit aan die lig gebring:

(a) *Amalgamasie van die onderskeie Intelligensiedienste*:

(i) *Bophuthatswana Binnelandse Intelligensiediens (BBID)*:

Soos vermeld in paragraaf 6(5)(a)(iii) op bladsy 524 van my Verslag oor die Rekenings van die Nasionale Regering [RP40/1997], is die bedrywighede van die BBID voor amalgamasie, geouditeer en die voorlopige bevindings rakende interne beheer, die dokumentasie wat nie vir auditdoeleindes voorgelê kon word nie en die moontlikheid van ongemagtigde sowel as vrugtelose uitgawes is onder die aandag van die Nasionale Intelligensie-agentskap (NIA) gebring. Die Kantoor was egter nie tevrede met die antwoord wat ontvang is nie. Die belangrikste van die onbevredigende aangeleenthede is dat sekere dokumentasie nog nie vir auditdoeleindes voorgelê is nie, bedrae wat aan NIA oorgedra is, is nie met die registers van die BBID gerekonsilieer nie, die vervolging rakende moontlike bedrog ten bedrae van R465 178 is nog nie afgehandel nie en die afgarekenings is nog nie veriffen nie.

(ii) *Bophuthatswana Nasionale Veiligheidsraad (BNVR)*:

Soos vermeld in paragraaf 6(5)(a)(iii) op bladsy 524 van my Verslag oor die Rekenings van die Nasionale Regering vir 1995-96 [RP40/1997], is die aktiwiteite

prior to amalgamation were audited and the audit findings were brought to the attention of NIA. No reply to the audit findings had been received at the time of writing this report. The more important audit findings were:

- Documentation could not be submitted for audit purposes.
- Funds totalling R2 962 140, as mentioned in the report of the Skweyiya Commission, had not been appropriated by the former Bophuthatswana Parliament.
- There was possible fruitless expenditure.
- A material irregularity was reported by Ernst & Young in terms of the Public Accountants' and Auditors' Act, 1991 (Act No. 80 of 1991).
- There were possible illegal payments.
- There were various cases of possible fraud.
- Problems were experienced with certain foreign transactions.
- There was a total lack of internal control.

It should be noted that, owing to ongoing investigations and court cases, some of the above aspects are considered to be sub judice.

During follow-up discussions with NIA on 15 October 1997 regarding the unsatisfactory replies by the BISS and the BNSC, the Department undertook to submit the required documentation for audit purposes and to reply to the issues outstanding. This will be evaluated as soon as it becomes available.

(b) *Movable assets:*

As mentioned in paragraph 6(5)(a)(ii) on page 523 of my Report on the Accounts of the National Government for 1995-96 [RP40/1997], proper asset registers in respect of the former TBV countries could in most cases not be submitted for audit purposes. During discussions with the South African Secret Service (SASS) on 13 December 1996 the Department undertook to assist in tracing the asset registers in respect of the former BISS. These registers were submitted only on 26 September 1997 and the audit thereof has not yet been completed.

Approval was subsequently granted by the Minister of Justice and Intelligence on 20 January 1998 for a condonation of the procedure followed by NIA whereby all readily iden-

van die BNVR voor amalgamasie, geouditeer en die ouditbevindinge is onder NIA se aandag gebring. Geen antwoord op die ouditbevindinge is ten tye van die opstelling van hierdie verslag ontvang nie. Die belangriker ouditbevindinge was:

- Dokumentasie kon nie vir ouditdoeleindes voorgelê word nie.
- Fondse van altesaam R2 962 140, soos vermeld in die verslag van die Skweyiya-kommissie, is nie deur die voormalige Bophuthatswana Parlement bewillig nie.
- Daar was moontlike vrugtelose uitgawes.
- 'n Wesenlike onreëlmatigheid is ingevolge die Wet op Openbare Rekenmeesters en Ouditeurs, 1991 (Wet No. 80 van 1991) deur Ernst & Young gerapporteer.
- Daar was moontlike onwettige betalings.
- Daar was verskeie gevalle van moontlike bedrog.
- Probleme is met sekere buitelandse transaksies ondervind.
- Daar was 'n totale gebrek aan interne beheer.

Daar moet kennis geneem word dat sommige van die bogenoemde gevalle vanweë voortgesette ondersoeke en hofsake, as sub judice beskou word.

Gedurende opvolgbesprekings met NIA op 15 Oktober 1997 rakende die onbevredigende antwoorde deur die BBID en die BNVR, het die Departement onderneem om die vereiste dokumentasie vir ouditdoeleindes voor te lê en om op die uitstaande aangeleenthede te antwoord. Dit sal geëvalueer word sodra dit beskikbaar is.

(b) *Roerende bates:*

Soos genoem in paragraaf 6(5)(a)(ii) op bladsy 523 van my Verslag oor die Rekenings van die Nasionale Regering vir 1995-96 [RP40/1997], kon behoorlike batreësters met betrekking tot die voormalige TBV-state in die meeste gevalle nie vir ouditdoeleindes voorgelê word nie. Tydens besprekings met die Suid-Afrikaanse Geheime Diens (SAGD) op 13 Desember 1996, het die Departement onderneem om te help met die opspoor van die batreësters met betrekking tot die voormalige BBID. Hierdie registers is eers op 26 September 1997 voorgelê en die ouditering daarvan is nog nie afgehandel nie.

Goedkeuring is deur die Minister van Justisie en Intelligensie op 20 Januarie 1998 toegestaan vir die kondonering van die prosedure wat NIA gevolg het waardeur alle maklik identifiseerbare

tifiable assets were taken on charge in the joint stock ledger for NIA and SASS without their having been verified against the stock registers of the former TBV intelligence structures.

The Director-General of NIA approved the partial exemption of stocktaking for the 1996-97 financial year owing to the completion of the new Head Office building and the moving of all the relevant divisions. A similar exemption was also granted in the previous year.

Furthermore, owing to the fact that control officers had not been trained fully and that the current control system is outdated, the Director-General of SASS – for the second consecutive financial year – approved an exemption from stocktaking for the 1996-97 financial year.

During audits performed at regional offices of NIA and foreign stations of SASS as well as on stock and equipment, it was found that the control of movable assets and the stock ledgers was not adequate to provide sufficient audit assurance of the proper management of assets and asset control.

Owing to the reasons stated above, no audit assurance can be furnished as to the fairness of the stock records as at 31 March 1997.

(c) *Medical Fund:*

As mentioned in paragraph 6(5)(c) on page 525 of my Report on the Accounts of the National Government for 1995-96 [RP40/1997], the personnel of NIA and SASS are all members of the medical fund, which is administered by NIA. The total medical expenditure (excluding administration costs) for the 1996-97 financial year increased to 4,43% of the total expenditure, compared with 3,95% for the 1995-96 financial year.

The total members and dependants of the fund remained basically the same while the total medical expenditure increased by 27,1%. This calculation includes R2 770 233, which was not paid during March 1997 owing to problems with communication links, but excludes monthly contributions by NIA and SASS members.

In the above report [RP40/1997] it was also mentioned that NIA was engaged in establishing a medical centre for use by its members. The medical centre was completed during the year under review at a cost of R3 913 199 and provides for accommodation of existing administrative personnel as well as medical services.

bates in die gesamentlike voorraadgrootboek vir NIA en SAGD op las geneem is, sonder dat dit teen die voorraadregisters van die voormalige TBV-intelligensiestrukture bevestig is.

Die Direkteur-generaal van NIA het die gedeeltelike vrystelling van voorraadopnames vir die boekjaar 1996-97 goedgekeur weens die voltooiing van die nuwe Hoofkantoorgebou en die verskuiwing van al die betrokke afdelings. 'n Soortgelyke vrystelling is ook in die vorige jaar toegestaan.

Verder, weens die feit dat die beheerbeamptes nie ten volle opgelei was nie en dat die huidige beheerstelsel verouderd is, het die Direkteur-generaal van SAGD vir die tweede agtereenvolgende jaar vrystelling van voorraadopnames vir die boekjaar 1996-97 goedgekeur.

Gedurende oudits wat by streekkantore van NIA en buitelandse stasies van SAGD, asook op voorraad en toerusting, uitgevoer is, is gevind dat die beheer oor roerende bates en die voorraadgrootboeke nie voldoende was om genoegsame auditversekering van die behoorlike bestuur van bates en batebeheer te voorsien nie.

Vanweë die redes hierbo genoem kan geen auditversekering oor die redelikheid van die voorraadrekords soos op 31 Maart 1997 verskat word nie.

(c) *Mediese fonds:*

Soos vermeld in paragraaf 6(5)(c) op bladsy 525 van my Verslag oor die Rekenings van die Nasionale Regering vir 1995-96 [RP40/1997], is die personeel van NIA en SAGD almal lede van die mediese fonds wat deur NIA geadministreer word. Die totale mediese uitgawes (uitsluitend administrasiekoste) vir die boekjaar 1996-97 het tot 4,43% van die totale uitgawes gestyg, vergeleke met 3,95% vir die boekjaar 1995-96.

Die aantal lede en afhanklikes van die fonds het basies dieselfde gebly, terwyl die totale mediese uitgawes met 27,1% toegeneem het. Hierdie berekening sluit R2 770 233 in, wat weens probleme met kommunikasieskakeling nie gedurende Maart 1997 betaal is nie, maar sluit maandelik bydraes deur NIA- en SAGD-lede uit.

In die bogenoemde verslag [RP40/1997] is ook genoem dat NIA besig was met die daarstelling van 'n mediese sentrum vir gebruik deur sy lede. Die mediese sentrum is gedurende die jaar onder oorsig teen 'n koste van R3 913 199 voltooi en maak voorsiening vir akkomodasie van die bestaande adminis-

These services were provided at the previous accommodation but the amount also included additional services such as a theatre, recovery room and sick bay for patients amounting to R812 134.

- (d) *Purchase and utilization of an asset - R5 255 969:* As indicated in paragraph 6(5)(d) on page 525 of my Report on the Accounts of the National Government for 1995-96 [RP40/1997], insufficient evidence of a proper, documented viability study and the actual underutilization of the asset resulted in a special committee being appointed to investigate the matter. The findings were forwarded to the Director-General of SASS who instructed that the shortcomings should be addressed immediately. A structure has since been put into place to ensure the better utilization of the asset. The existing procedures have been revised but not yet approved by the Director-General. The effectiveness of these procedures will be evaluated by this Office during the 1997-98 financial year. However, SASS is of the opinion that the utilization of the asset cannot be measured only in economical terms but considers that it has proved to be invaluable in the execution of SASS functions.

- (e) *Transfer costs:* The following disturbing facts reported by the Internal Audit Division of NIA were referred to in paragraph 6(5)(e) on page 525 of my Report on the Accounts of the National Government for 1995-96 [RP40/1997]:

- The cost of furnished accommodation hired to accommodate members appeared excessive. Substantial amounts in respect of rentals were apparently overpaid. Furthermore, members of NIA and SASS were in certain instances the undisclosed owners of properties rented to NIA.
- Subsistence allowances were paid to members and their households after they had occupied permanent accommodation.
- Transfer costs were approved without having been checked.

NIA indicated that the matter is still the subject of a full investigation.

Furthermore, after discussions with NIA, the following aspects on which NIA and the Office could not agree were taken up in a management letter with NIA on 21 August 1997:

tratiwe personeel asook mediese dienste. Hierdie dienste was ook voorsien by die vorige akkomodasie maar sluit die bedrag ook 'n bedrag van R812 134 in vir addisionele dienste soos 'n teater, herstellkamer en siekeboeg vir pasiënte.

- (d) *Aankoop en benutting van 'n bate - R5 255 969:* Soos aangedui in paragraaf 6(5)(d) op bladsy 525 van my Verslag oor die Rekenings van die Nasionale Regering vir 1995-96 [RP40/1997], het ontoereikende bewyse van 'n behoorlike, gedokumenteerde lewensvatbaarheidstudie en, inderwaarheid, die werklike onderbenutting van die bate gelei tot die aanstelling van 'n spesiale komitee om die aangeleentheid te ondersoek. Die bevindinge is na die Direkteurgeneraal van SAGD gestuur wat beveel het dat die tekortkominge onmiddellik aangespreek moet word. 'n Struktuur om die beter benutting van die bate te verseker, is sedertdien daargestel. Die bestaande prosedures is hersien, maar is nog nie deur die Direkteurgeneraal goedgekeur nie. Die effektiwiteit van hierdie prosedures sal gedurende die boekjaar 1997-98 deur hierdie Kantoor geëvalueer word. SAGD is egter van mening dat die benutting van die bate nie slegs in ekonomiese terme gemeet kan word nie, maar beskou dit van onskatbare waarde in die uitvoering van SAGD-funksies.

- (e) *Oordragkoste:* Die volgende onrusbarende feite wat deur die Interne Ouditafdeling van NIA gerapporteer is, is in paragraaf 6(5)(e) op bladsy 525 van my Verslag oor die Rekenings van die Nasionale Regering vir 1995-96 [RP40/1997] vermeld:

- Die koste van gemeubileerde akkomodasie, wat gehuur is om lede te akkommodeer, blyk buitensporig te wees. Groot bedrae met betrekking tot huurgeld is blykbaar te veel betaal. Verder is lede van NIA en SAGD in sekere gevalle die onvermelde eienaars van eiendomme wat aan NIA verhuur is.
- Verblyfstoelaes is aan lede en hulle huishoudings betaal nadat hulle permanente akkomodasie betrek het.
- Oordragkoste is goedgekeur sonder dat dit nagegaan is.

NIA het aangedui dat die aangeleentheid steeds die onderwerp van 'n volledige ondersoek is.

Die volgende aspekte waarop NIA en die Kantoor na samesprekings nie kon ooreenstem nie, is op 21 Augustus 1997 in 'n bestuursbrief met NIA opgeneem:

- Abnormal living expenditure is no longer payable to a person after he/she has moved into new accommodation, except where a portion of his/her household remains behind to complete the rest of the school year, and only if this is duly motivated and approved.
- The rental of furnished apartments is valid only from the approved dates, and any payments made before the approved dates should be regarded as unauthorised expenditure.
- Any approval of expenditure granted at an incorrect level should be approved by the Minister, and in the absence of any provision to grant *ex post facto* approval, any such expenditure should be regarded as unauthorised expenditure.
- If the payments in excess of the actual abnormal costs are not to be recovered, the payments should be regarded as normal taxable income, which should be reported to the Receiver of Revenue.
- It should also be confirmed that the Receiver of Revenue has been informed about payments made to staff members and other individuals for accommodation rented from them.

The comments of NIA on this management letter had not yet been received at the time of writing this report.

(f) *Budget process:*

It would appear from the level of overall savings of 23% in respect of NIA and 14% in respect of SASS, compared with the total amount voted for 1996-97 and the explanations given for the savings on the individual subheadings, that the budgets overstated actual requirements.

According to NIA the savings are mainly owing to:

- overprovision on certain subheadings;
- the rationalisation process;
- the delay in the appointment of members on the establishment of the Inspector-General, the Ministry and Picoc Offices;
- the uncertainty surrounding the outcome of the Ministerial Intelligence Review Commission of Inquiry;
- delays regarding the completion of the new Head Office; and
- other delays with the payment of accounts.

- Abnormale lewensuitgawes is nie meer betaalbaar aan 'n persoon nadat hy/sy nuwe akkomodasie betrek het nie, behalwe waar 'n gedeelte van sy/haar huishouding agterbly om die res van die skooljaar te voltooi en dan slegs as dit behoorlik gemotiveer en goedgekeur is.
- Die huurgeld van gemeubileerde wooneen-nede is slegs vanaf die goedgekeurde datums geldig en enige betalings wat voor die goedgekeurde datums gemaak is, moet as ongemagtigde uitgawes beskou word.
- Enige goedkeuring van uitgawes wat op foutiewe vlak toegestaan is, moet deur die Minister goedgekeur word en in die afwesigheid van enige bepaling om *ex post facto* goedkeuring te verleen, moet enige sodanige uitgawes as ongemagtigde uitgawes beskou word.
- As die betalings wat die werklike abnormale koste oorskry, nie verhaal moet word nie, moet die betalings as normale belasbare inkomste beskou word, wat aan die Ontvanger van Inkomste gerapporteer moet word.
- Dii moet bevestig word dat die Ontvanger van Inkomste ingelig is oor betalings wat aan personeellede en ander individue gemaak is vir akkomodasie wat van hulle gehuur is.

Die kommentaar van NIA op hierdie bestuurs-brief was ten tye van die skryf van hierdie verslag nog nie ontvang nie.

(f) *Begrotingsproses:*

Dit blyk uit die vlak van algemene besparings van 23% met betrekking tot NIA en 14% met betrekking tot SAGD, vergeleke met die totale bedrag bewillig vir 1996-97 en die verduidelikings wat vir die besparings op die individuele subhoofde gegee is, dat die begrotings werklike vereistes oorstater.

Volgens NIA is die besparings hoofsaaklik vanweë:

- oorvoorsiening op sekere subhoofde;
- die rasionalisasieproses;
- die vertraging in die aanstelling van lede op die personeelsterkte van die Inspekteur-generaal, die Ministerie en Picoc-kantore;
- die onsekerheid rondom die uitkoms van die Ministeriële Intelligensie Hersieningskommissie van Ondersoek;
- vertraging in die finalisering van die nuwe Hoofkantoor; en
- ander vertraging met die betaling van rekenings.

The savings in respect of SASS are mainly owing to the uncertainty regarding the outcome of the Ministerial Review Commission of Inquiry, the resettlement of SASS at the new Head Office and the overbudgeting on certain subheads.

The savings for 1996-97 and the income received have been retained by NIA and SASS.

The processes according to which the 1997-98 budgets were compiled have been audited. In the case of SASS, the total budget for 1997-98 had increased by 28,6% compared with the budget for 1996-97.

(g) *New Head Office complex:*

In paragraph 6(5)(g) on page 527 of my Report on the Accounts of the National Government for 1995-96 [RP40/1997], NIA indicated that the anticipated date of completion of the new Head Office was 11 April 1997. However, NIA indicated that the last section of the new Head Office complex was handed over on 30 May 1997.

During the year under review, progress payments amounting to R45 367 498 were paid in respect of the erection of the complex, bringing the total cost of construction since commencement of this project to R141 791 473 as at 31 March 1997.

The element of fruitless expenditure relating to the redrafting of the original plans as referred to previously can be determined only after the completion of the project during the 1997-98 financial year.

(h) *Fruitless expenditure, rentals of R334 282:*

During the year under review, R334 282 was paid for the rent of buildings that had been vacated without being utilized subsequently, and such expenditure is thus regarded as fruitless.

A further amount of R1 025 266 was paid during the 1997-98 financial year, which brings the total amount of fruitless expenditure in this regard to R1 359 548.

According to NIA, the Ministry, NIA and the Department of Public Works applied their best efforts to limit the fruitless expenditure.

(i) *Appointment of Inspectors-General:*

As mentioned in paragraph 6(5)(h) on page 527 of my Report on the Accounts of the National Government for 1995-96 [RP40/1997], section 7 of the Intelligence Services Control Act, 1994, (Act No. 40 of

Die besparings met betrekking tot SAGD is hoofsaaklik vanweë die onsekerheid rakende die uitkoms van die Ministeriële Hersieningskommissie van Ondersoek, die hervestiging van SAGD by die nuwe Hoofkantoor en die oorgroting op sekere subhoofde.

Die besparings vir 1996-97 en die inkomste ontvang is deur NIA en SAGD teruggehou.

Die prosesse waarvolgens die 1997-98 begrotings opgestel is, is geauditteer. In die geval van SAGD het die totale begroting vir 1997-98 met 28,6% gestyg vergeleke met die begroting vir 1996-97.

(g) *Nuwe Hoofkantoorkompleks:*

In paragraaf 6(5)(g) op bladsy 527 van my Verslag oor die Rekenings van die Nasionale Regering vir 1995-96 [RP40/1997], het NIA aangedui dat die beoogde afhandelingsdatum van die nuwe Hoofkantoorkompleks 11 April 1997 was. NIA het egter aangedui dat die laaste afdeling van die nuwe Hoofkantoorkompleks op 30 Mei 1997 oorhandig is.

Gedurende die jaar onder oorsig is vorderingsbetalings ten bedrae van R45 367 498 met betrekking tot die oprigting van die kompleks gemaak, wat die totale koste van konstruksie sedert die aanvang van hierdie projek op R141 791 473 soos op 31 Maart 1997 te staan gebring het.

Die element van vrugtelose uitgawes rakende die heropstelling van die oorspronklike planne soos voorheen vermeld, kan eers na die afhandeling van die projek gedurende die boekjaar 1997-98 bepaal word.

(h) *Vrugtelose uitgawes, huurgelde van R334 282:*

Gedurende die jaar onder oorsig is R334 282 betaal aan die huur van geboue wat ontruim is sonder dat dit daarna benut is en sodanige uitgawes word dus as vrugtelos beskou.

'n Verdere bedrag van R1 025 266 is gedurende die boekjaar 1997-98 betaal, wat die totale bedrag van vrugtelose uitgawes in hierdie verband op R1 359 548 te staan bring.

Volgens NIA, het die Ministerie, NIA en die Departement van Openbare Werke hul bes doen om die vrugtelose uitgawes te beperk.

(i) *Aanstelling van Inspekteurs-generaal:*

Soos genoem in paragraaf 6(5)(h) op bladsy 527 van my Verslag oor die Rekenings van die Nasionale Regering vir 1995-96 [RP40/1997], maak artikel 7 van die Wet op Beheer oor Intelligensiedienste, 1994 (Wet No.

1994) makes provision for the appointment of Inspectors-General. Although the President approved the appointment of an Inspector-General with effect from 1 June 1996, the successful candidate for certain reasons was not in a position to accept the position to which the President had appointed him.

During a meeting with the Minister, Deputy Minister and senior personnel of NIA and SASS and a representative of the National Intelligence Co-ordinating Committee, various matters were constructively discussed and amongst others the Minister indicated that the Joint Standing Committee on Intelligence is responsible for the process to appoint the Inspector-General and that they will be initiating the appointment as soon as possible.

The fact that the posts of Inspectors-General have now been vacant for an extended period of time may lead to deficient control of the functioning of the Intelligence Services.

(j) *Ministerial Intelligence Review Commission (Pikoli Commission):*

As mentioned in paragraph 6(5)(i) on page 527 of my Report on the Accounts of the National Government for 1995-96 [RP40/1997], a performance audit was commenced at NIA and SASS. Owing to the appointment of the Pikoli Commission it was decided not to continue with the performance audit. Certain aspects of concern that came to the fore during the audit were, however, the possible duplication of functions and the ineffective utilisation of resources. During the final Audit Steering Committee meeting, NIA and SASS indicated that most of these findings had been addressed by the Pikoli Commission.

In reply to a request of this Office for the Report of the Pikoli Commission to be made available for audit purposes, the Deputy Minister of Intelligence made available the Ministerial Report on the Review Commission as revised.

Owing to the fact that the Ministerial Report refers to specific recommendations of the Pikoli Commission throughout, and in order to obtain a full picture for audit purposes, this Office requested a copy of the Report of the Pikoli Commission from the Ministry on 16 May 1997. A copy of the said Report was received on 15 January 1998 and will be evaluated in due course.

During the meeting mentioned in paragraph (i) above, the Minister explained that the delay in submitting the report was not intentional.

40 van 1994), voorsiening vir die aanstelling van Inspekteurs-generaal. Alhoewel die President die aanstelling van 'n Inspekteur-generaal met ingang van 1 Junie 1996 goedgekeur het, was die suksesvolle kandidaat vir sekere redes nie in 'n posisie om die posisie te aanvaar waarin die President hom aangestel het nie.

Gedurende 'n vergadering met die Minister, Adjunk-minister en senior lede van NIA en SAGD en 'n verteenwoordiger van die Nasionale Intelligensie Koördinerende Komitee, is verskeie aangeleenthede konstruktief bespreek en het die Minister onder andere aangedui dat die Gesamentlike Staande Komitee vir Intelligensie verantwoordelik is vir die aanstelling van 'n Inspekteur-generaal en dat hulle die aanstelling so gou as moontlik sal insteier.

Die feit dat die poste van Inspekteurs-generaal nou vir 'n lang tydperk vakant was, mag lei tot ontoereikende beheer oor die funksionering van die Intelligensiedienste.

(j) *Ministeriële Intelligensie Hersieningskommissie (Pikoli-kommissie):*

Soos genoem in paragraaf 6(5)(i) op bladsy 527 van my Verslag oor die Rekenings van die Nasionale Regering vir 1995-96 [RP 40/1997] is 'n prestasie-oudit by NIA en SAGD begin. Vanweë die aanstelling van die Pikoli-kommissie is besluit om nie met die prestasie-oudit voort te gaan nie. Sekere kommerwekkende aspekte wat gedurende die oudit na vore gekom het, was egter die moontlike duplisering van funksies en die oneffektiewe benutting van hulpbronne. Gedurende die finale Ouditreëlingskomiteevergadering het NIA en SAGD aangedui dat die meeste van hierdie bevindinge deur die Pikoli-kommissie aangespreek is.

In antwoord op 'n navraag van hierdie Kantoor dat die Verslag van die Pikoli-kommissie vir ouditdoeleindes beskikbaar gestel moet word, het die Adjunkminister van Intelligensie die Ministeriële Verslag oor die Hersieningskommissie, soos gewysig, beskikbaar gestel.

Vanweë die feit dat die Ministeriële Verslag deurgaans na bepaalde aanbevelings van die Pikoli-kommissie verwys en ten einde 'n volledige prentjie vir ouditdoeleindes te verkry, het hierdie Kantoor op 16 Mei 1997 'n kopie van die Verslag van die Pikoli-kommissie van die Ministerie aangevra. 'n Kopie van die genoemde Verslag was op 15 Januarie 1998 ontvang en sal mettertyd geëvalueer word.

Gedurende die vergadering vermeld in paragraaf (i) hierbo, het die Minister verduidelik dat die vertraging van die verslag nie opsetlik was nie.

(k) *Security and internal control:*
Cases of fraud, possible fraud and theft came to the attention of this Office. In a management letter it was indicated to NIA that it would appear as if security and internal control were not satisfactory.

Furthermore, NIA was requested to furnish details about all the cases of fraud and theft of which it was aware, boards of inquiry that were held, cases that had been handed over to the South African Police Service for further investigation and the names of the members who had been suspended.

In reply NIA indicated that since 1995, 37 cases came under investigation including the two cases regarding the theft of the eleven vehicles and computer equipment of more than R1 000 000 which are under special investigation. Furthermore, NIA indicated that, due to investigations and boards of enquiry which are not completed yet, it is impossible to determine the exact or estimated amount applicable in the cases of alleged fraud and theft.

Given the environment and the security measures that should exist, the occurrence of these incidents, especially the two cases mentioned above, are cause for grave concern.

A reply had not been received at the time of compiling this report.

(l) *Collateral investments and guarantees for housing loans to members of SASS - R305 595:*

(i) During the audit of the statement of collateral investments for housing loans to certain members of SASS, it was found that 11 of the 15 collateral investments reflected on the statement – amounting to R232 655 – had lapsed and that the money had not been recovered. The collateral investments and amounts are as follows:

(k) *Sekerheid en interne beheer:*

Gevalle van bedrog, moontlike bedrog en diefstal het onder die aandag van hierdie Kantoor gekom. In 'n bestuursbrief aan NIA is aangedui dat dit wil voorkom of sekerheid en interne beheer nie na wense is nie.

NIA is verder versoek om besonderhede te verskaf oor al die gevalle van bedrog en diefstal waarvan hulle bewus is, rade van ondersoek wat gehou is, gevalle wat vir verdere ondersoek aan die Suid-Afrikaanse Polisiediens oorhandig is en die name van die lede wat geskors is.

NIA het in antwoord aangedui dat sedert 1995, 37 gevalle ondersoek is, insluitende twee sake van diefstal van elf voertuie en rekenaar-toerusting van meer as R1 000 000 wat spesiale ondersoek is. Verder het NIA aangedui dat te wyte aan ondersoeke en rade van ondersoeke wat nog nie afgehandel is nie, dit onmoontlik is om te bepaal wat die presiese of geraamde bedrag van toepassing is in sake van beweerde bedrog en diefstal.

Gegewe die omgewing en die veiligheidsmaatreëls wat behoort te bestaan, is die voorkoms van hierdie gevalle, veral die bogenoemde twee gevalle, 'n ernstige bron van kommer.

Ten tye van die samestelling van hierdie verslag was 'n antwoord nog nie ontvang nie.

(l) *Kollaterale beleggings en waarborge vir behuisingslenings aan lede van SAGD - R305 595:*

(i) Gedurende die audit van die staat van kollaterale beleggings vir behuisingslenings aan sekere lede van SAGD is gevind dat 11 van die 15 kollaterale beleggings wat in die staat weerspieël is – ten bedrae van R232 655 – verval het en dat die geld nie verhaal is nie. Die kollaterale beleggings en bedrae is soos volg:

		R
1993-94	1	10 550
1994-95	3	75 905*
1995-96	2	34 600
1996-97	5	111 600
<i>Total/Totaal</i>		232 655

*Includes an amount of R17 200, which was paid back but was not recorded in the financial records/

*Sluit 'n bedrag van R17 200 in wat terugbetaal is, maar nie in die finansiële rekords te boek gestel is nie.

(ii) At the time of compiling this report an accurate statement regarding the guarantee scheme for housing loans to members of SASS had not yet been submitted for audit purposes.

(m) *Year 2000: Effects on computer applications:*
NIA indicated that they were in the process of replacing all the current administrative systems with a system that is year 2000 compliant.

Other software packages are also under investigation and, if the function is not supported by the above-mentioned system, a version that is year 2000 compliant will have to be implemented.

Furthermore, the installation and implementation of a new financial system is almost at a stage of running parallel with the old system. However, the version of the new system bought during July 1996 will require another upgrade before it is fully year 2000 compliant.

(n) *Regional offices:*

Nine regional offices of NIA were audited during the year under review. The findings were taken up with NIA and include the following:

- At three of the offices the standing advances did not reconcile with the financial records.
- At five of the offices the control of temporary advances to members was inadequate.
- At five of the offices it was found that the financial records had not been checked, and at two of these offices it was found that not all the transactions had been recorded.

(o) *Audit committees:*

In terms of Financial Regulation 1(1)(m) as promulgated in Government Gazette No. 17520, dated 1 November 1996, the accounting officer is responsible for "the establishment of an effective internal audit function and an audit committee to monitor the scope and effectiveness of the internal audit function".

During the year under review effective audit committees were not in operation at either NIA or SASS.

On 17 October 1997, NIA informed this Office that an audit committee had been established and is functioning.

SASS instituted an audit committee which met once during the year under review. SASS appointed a firm of consultants who, amongst

(ii) Ten tye van die samestelling van hierdie verslag was 'n akkurate staat rakende die waarborgskema vir behuisingslenings aan lede van SAGD nog nie vir auditdoeleindes voorgelê nie.

(m) *Jaar 2000: Uitwerkings op rekenaartoeepassings:*
NIA het aangedui dat hulle besig is met die vervanging van al die huidige administratiewe stelsels met 'n stelsel wat jaar 2000-aanpasbaar is.

Ander programmatuurpakkette word ook ondersoek en as die funksie nie deur die bogenoemde stelsel gesteun word nie, sal 'n weergawe wat jaar 2000-aanpasbaar is, geïmplementeer word.

Verder is die installing en implementering van 'n nuwe finansiële stelsel amper gereed om parallel met die huidige stelsel gebruik te word. Die weergawe van die nuwe stelsel wat gedurende Julie 1996 gekoop is, sal egter nog 'n opgradering vereis voordat dit ten volle jaar 2000-aanpasbaar is.

(n) *Streekkantore:*

Nege streekkantore van NIA is gedurende die jaar onder oorsig geouditeer. Die bevindinge is met NIA opgeneem en sluit die volgende in:

- By drie van die kantore het die staande voorskotte nie met die finansiële rekords gerekonsilieer nie.
- By vyf van die kantore was die beheer oor tydelike voorskotte aan lede onvoldoende.
- By vyf van die kantore is gevind dat die finansiële rekords nie nagegaan is nie en by twee van hierdie kantore is gevind dat nie al die transaksies te boek gestel is nie.

(o) *Ouditkomitees:*

Ingevolge die Finansiële Regulasie 1(1)(m) soos geproklameer in Staatskoerant No. 17520, gedateer 1 November 1996, is die rekenpligtige beamppte verantwoordelik vir "the establishment of an effective internal audit function and an audit committee to monitor the scope and effectiveness of the internal audit function".

Gedurende die jaar onder oorsig was effektiewe ouditkomitees nie by NIA of SAGD in werking nie.

NIA het hierdie Kantoor op 17 Oktober 1997 ingelig dat 'n ouditkomitee daargestel is, en funksioneer.

SAGD het 'n ouditkomitee ingestel wat eenkeer gedurende die jaar onder oorsig vergader het. SAGD het 'n firma konsultante aangestel wat onder

others, submit proposals with regard to the composition and functioning of the committee. The report was submitted during April 1997 and at the time of compiling this report the recommendations were still under consideration.

(6) Department of Foreign Affairs

As mentioned in paragraph 6(6) on page 528 of my Report on the Accounts of the National Government for 1995-96 [RP40/1997], the Department has concluded the process of closing down certain foreign structures. An amount of R9 137 923 was paid during the year under review for this purpose.

3. APPRECIATION

A word of sincere thanks and appreciation goes to my staff responsible for the audit of the secret services related accounts for the hard work that they have once again done during the past year. I would also like to record my gratitude for the support of the responsible officers of NIA, SASS, the South African Police Service and the Department of Foreign Affairs. Without their co-operation my task would have been impossible.

Pretoria, 17/12/1997.

andere voorstelle voorgelê het in verband met die samestelling en funksionering van die komitee. Die verslag is gedurende April 1997 voorgelê en tydens die samestelling van hierdie verslag was die aanbevelings nog onder oorweging.

(6) Departement van Buitelandse Sake

Soos genoem in paragraaf 6(6) op bladsy 528 van my Verslag oor die Rekenings van die Nasionale Regering vir 1995-96 [RP40/1997], het die Departement die proses van die sluiting van sekere buitelandse strukture afgehandel. 'n Bedrag van R9 137 923 is gedurende die jaar onder oorsig vir hierdie doel betaal.

3. WAARDERING

'n Woord van opregte dank en waardering gaan aan my personeellede wat verantwoordelik is vir die ouditering van die geheime dienste verwante rekenings, vir die harde werk wat hulle weereens gedurende die afgelope jaar gedoen het. Ek wil ook graag my dank boekstaaf vir die steun deur die verantwoordelike beamptes van NIA, SAGD, die Suid-Afrikaanse Polisiediens en die Departement van Buitelandse Sake en hulle personeel. Sonder hulle samewerking sou my taak onmoontlik gewees het.

H.E. KLUEVER,
Auditor General. Ouditeur-generaal.